

ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΑΤ' ΑΡΘΡΟ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ 2842/2000

ΚΑΘΕ ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΡΘΡΟΥ ΠΕΡΙΕΧΕΙ ΤΙΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΕΣ ΑΠΟΨΕΙΣ ΤΟΥ ΓΡΑΦΟΝΤΟΣ

Άρθρο 1 Αντικατάσταση της δραχμής από το ευρώ

1. Από την 1η Ιανουαρίου 2001 το ευρώ αντικαθιστά τη δραχμή ως νόμισμα της Χώρας σύμφωνα με τους όρους των Κανονισμών (ΕΚ) 1103/97, (ΕΕ L162/97), 974/98, (ΕΕ L 139/98), 2866/98 (ΕΕ L 359/98) του Συμβουλίου, όπως ισχύουν και τις διατάξεις του παρόντος. Τα τραπε-

ζογραμμάτια και τα κέρματα σε δραχμές διατηρούν την ιδιότητα του νόμιμου χρήματος στην ημεδαπή έως την 28η Φεβρουαρίου 2002.

2. Το ευρώ ως μέσο εξόφλησης υποχρεώσεων λαμβάνεται πάντοτε στην ονομαστική του αξία.

ΑΡΘΡΟ 1 ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΔΡΑΧΜΗΣ ΑΠΟ ΤΟ ΕΥΡΩ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

I. ΤΟ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΠΟΥ ΔΙΕΠΕΙ ΤΗΝ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΤΗ ΧΡΗΣΗ ΤΟΥ ΕΥΡΩ

A. Το χρονοδιάγραμμα και η διαδικασία εισαγωγής του ευρώ

1. Οι διατάξεις του πρωτογενούς δικαίου
2. Η Πράσινη Βίβλος της Επιτροπής (1995)
3. Οι αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της Μαδρίτης (Δεκέμβριος 1995)
4. Ο καθορισμός της ημερομηνίας έναρξης του τρίτου σταδίου
5. Η διαδικασία λήψης της απόφασης για την έναρξη του τρίτου σταδίου της ΟΝΕ
 - 5.1 Οι εκθέσεις της Επιτροπής και του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Ιδρύματος
 - 5.2 Η απόφαση του Συμβουλίου ECOFIN
 - 5.3 Η απόφαση του Συμβουλίου σε επίπεδο αρχηγών κρατών-κυβερνήσεων
6. Η απόφαση για έναρξη της Ελλάδας στη ζώνη του ευρώ

B. Το ρυθμιστικό πλαίσιο του παραγώγου κοινοτικού δικαίου

1. Κανονισμοί του Συμβουλίου
2. Αποφάσεις του Συμβουλίου
3. Συστάσεις της Επιτροπής
4. Πράξεις της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας

II. ΟΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΣΤΗΝ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΤΗ ΧΡΗΣΗ ΤΟΥ ΕΥΡΩ

A. Ο Κανονισμός 974/1998 «για την εισαγωγή του ευρώ»

1. Συνολική θεώρηση

ΧΡΗΣΤΟΣ ΒΛ. ΓΚΟΡΤΣΟΣ

Επίκουρος Καθηγητής στο Πάντειο Πανεπιστήμιο
Γενικός Γραμματέας ΕΕΤ

2. Αντικατάσταση των εθνικών νομισμάτων των συμμετεχόντων κρατών μελών από το ευρώ

3. Το καθεστώς του ευρώ και των εθνικών νομισματικών μονάδων κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου

- 3.1 Χρήμα με αναγκαστική κυκλοφορία
- 3.2 Η αρχή της νομικής ισοδυναμίας ανάμεσα στις εθνικές νομισματικές μονάδες των συμμετεχόντων κρατών μελών και τη νομισματική μονάδα ευρώ
- 3.3 Νομική μεταχείριση των νομικών πράξεων: η αρχή της προαιρετικότητας αναφορικά με τη χρήση του ευρώ
 - 3.3.1 Περιεχόμενο
 - 3.3.2 Οι εξαιρέσεις

4. Το καθεστώς του ευρώ μετά τη λήξη της μεταβατικής περιόδου

- 4.1 Λήξη της ισχύος της αρχής της νομικής ισοδυναμίας ανάμεσα στις εθνικές νομισματικές μονάδες των συμμετεχόντων κρατών μελών και τη νομισματική μονάδα ευρώ
- 4.2 Νομική μεταχείριση των νομικών πράξεων: λήξη της ισχύος της αρχής της προαιρετικότητας αναφορικά με τη χρήση του ευρώ
- 4.3 Θέση σε κυκλοφορία των τραπεζογραμμάτων και κερμάτων σε ευρώ και απόσυρση των εθνικών τραπεζογραμμάτων και κερμάτων

B. Ο Κανονισμός 1103/1997 «σχετικά με ορισμένες διατάξεις που αφορούν την εισαγωγή του ευρώ»

1. Συνολική θεώρηση

2. Αντικατάσταση του ECU από το ευρώ

- 2.1 Η διαδικασία αντικατάστασης
- 2.2 Οι διατάξεις του άρθρου 2 του Κανονισμού

3. Η αρχή της συνέχειας των νομικών πράξεων ως προς τους λοιπούς όρους τους πέραν του νομίσματος στο οποίο είναι συνολοκληρωμένες

- 3.1 Νομικές πράξεις που διέπονται από το δίκαιο συμμετέχοντος κράτους μέλους
- 3.2 Νομικές πράξεις που διέπονται από το δίκαιο τρίτης χώρας

4. Μεθοδολογία μετατροπής χρηματικών ποσών

I. ΤΟ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΠΟΥ ΔΙΕΠΕΙ ΤΗΝ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΤΗ ΧΡΗΣΗ ΤΟΥ ΕΥΡΩ

A. Το χρονοδιάγραμμα και η διαδικασία εισαγωγής του ευρώ

1. Οι διατάξεις του πρωτογενούς δικαίου

Το 1989, η έκθεση της Επιτροπής Ντελόρ έθεσε για πρώτη φορά συγκεκριμένες προϋποθέσεις για τη διαδικασία μετάβασης στο καθεστώς ενός ενιαίου ευρωπαϊκού νομίσματος.⁽¹⁾ Η υλοποίηση των προτάσεων της έγινε το 1992 με την υπογραφή της Συνθήκης του Μάαστριχτ, με την οποία τα κράτη μέλη αποφάσισαν τη δημιουργία της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης (ΟΝΕ). Για μια σειρά από πρακτικούς και ουσιαστικούς λόγους, απόρροια κυρίως της επιλογής για παράλληλη προώθηση οικονομικής και νομισματικής ενοποίησης,⁽²⁾ η έναρξη, το αμετάκλητο κλείδωμα των συναλλαγματικών ισοτιμιών των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και η εισαγωγή του ενιαίου ευρωπαϊκού νομίσματος αποφασίστηκε να ολοκληρωθεί σε τρία στάδια.

Η Συνθήκη της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (όπως ίσχυε μετά τις διαφοροποιήσεις που επέφερε η Συνθήκη του Μάαστριχτ (στη συνέχεια "Συνθήκη"), περιείχε συγκεκριμένες ρυθμίσεις τόσο ως προς το χρονοδιάγραμμα έναρξης των σταδίων αυτών όσο και ως προς τους θεσμικούς, μακροοικονομικούς και ουσιαστικούς στόχους που έπρεπε να υλοποιηθούν στη διάρκεια των δύο πρώτων σταδίων.⁽³⁾

2. Η Πράσινη Βίβλος της Επιτροπής (1995)

Με στόχο την υλοποίηση της μετάβασης στο καθεστώς του ενιαίου νομίσματος, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε το 1995 την Πράσινη Βίβλο «για τις πρακτικές ρυθμίσεις σχετικά με την καθιέρωση του ενιαίου νομίσματος».⁽⁴⁾ Οι προτάσεις της Επιτροπής βασίστηκαν στην εκτίμηση ότι δεν είναι δυνατόν να συμπέσουν χρονικά η έναρξη του τρίτου σταδίου

του της ΟΝΕ με την αντικατάσταση από το ευρώ των τραπεζογραμμίων και κερμάτων των κρατών μελών που θα συμμετέχουν στο τρίτο στάδιο. Μετά την απόρριψη, λοιπόν, της προοπτικής για συνολική μετάβαση στο ενιαίο νόμισμα, η Επιτροπή πρότεινε ένα χρονοδιάγραμμα μετάβασης σε τρεις διαδοχικές φάσεις. Οι προτάσεις αφορούσαν επίσης:

- στο ρόλο που πρέπει να διαδραματίσουν κατά τη διάρκεια του τρίτου σταδίου της ΟΝΕ τα πιστωτικά ιδρύματα και οι άλλες κατηγορίες ενδιάμεσων χρηματοπιστωτικών, η δημόσια διοίκηση, οι επιχειρήσεις και οι καταναλωτές,
- στο νομικό καθεστώς του ενιαίου νομίσματος,
- στις μεθόδους επικοινωνίας που πρέπει να υιοθετηθούν για να διασφαλιστεί η υποστήριξη της κοινής γνώμης στο εγχείρημα και να τεθούν σε λειτουργία οι τεχνικές διαδικασίες που είναι απαραίτητες για τη μετάβαση στο καθεστώς του ενιαίου νομίσματος.

3. Οι αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της Μαδρίτης (Δεκέμβριος 1995)

Στη Σύνοδο Κορυφής του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της Μαδρίτης, το Δεκέμβριο του 1995, αποφασίστηκε, ότι για την υλοποίηση των προτάσεων της Πράσινης Βίβλου, η έναρξη του τρίτου σταδίου της ΟΝΕ δεν θα έπρεπε να πραγματοποιηθεί νωρίτερα από την 1η Ιανουαρίου του 1999. Επίσης, αποφασίστηκε ότι η θέση σε κυκλοφορία των τραπεζογραμμίων και κερμάτων που είναι εκφρασμένα στο ενιαίο νόμισμα πρέπει να καθυστερήσει για τρία ακόμα χρόνια από την ημερομηνία αυτή.

Με το «σενάριο για τη μετάβαση στο ενιαίο νόμισμα», που υιοθετήθηκε στο εν λόγω Συμβούλιο καθιερώθηκε ένα χρονοδιάγραμμα μετάβασης στο καθεστώς του ενιαίου νομίσματος σε τρεις διαδοχικές φάσεις.⁽⁵⁾

(α) Η πρώτη φάση του χρονοδιαγράμματος μετάβασης (1η Ιανουαρίου 1996-31η Δεκεμβρίου 1998) προβλέφθηκε ως μια προπαρασκευα-

στική περίοδος, στη διάρκεια της οποίας θα έπρεπε να ληφθούν τα αναγκαία μέτρα για την ομαλή μετάβαση στο καθεστώς των αμετάκλητα σταθερών συναλλαγματικών ισοτιμιών και το σχεδιασμό του τρόπου λειτουργίας της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας και του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών.

(β) Η έναρξη της δεύτερης φάσης του χρονοδιαγράμματος (1η Ιανουαρίου 1999-31η Δεκεμβρίου 2001) θα σηματοδοτούσε την έναρξη της ΟΝΕ. Την προηγούμενη της έναρξης ημερομηνίας της, το Συμβούλιο ECOFIN⁽⁶⁾ (με τη συμμετοχή των υπουργών των κρατών μελών που θα είχε αποφασιστεί ότι πληρούν τα προβλεπόμενα κριτήρια σύγκλισης) όφειλε να καθορίσει με

⁽¹⁾ Είχε, βέβαια, προηγηθεί, ήδη από το 1971, η έκθεση της Επιτροπής Werner (ΕΕ C 28, σελ. 1). Για τα πορίσματα της έκθεσης της Επιτροπής Ντελόρ, βλέπε J.V. Louis (1989): *A Monetary Union for Tomorrow?*, *Common Market Law Review*, vol. 26, σελ. 301-326.

⁽²⁾ Παρόλληλα προς τη νομισματική ένωση και με στόχο την υποστήριξη της αποτελεσματικής λειτουργίας της, η δράση των κρατών μελών και των οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατατείνει ταυτόχρονα και στη δημιουργία μιας οικονομικής ένωσης, δηλαδή «τη θέσπιση μιας οικονομικής πολιτικής που βασίζεται στο στενό συντονισμό των οικονομικών πολιτικών των κρατών μελών, στην εσωτερική αγορά, καθώς και στον καθορισμό κοινών στόχων» (άρθρο 3Α, παρ. 1). Σύμφωνα με το άρθρο 102 Α της Συνθήκης, στα πλαίσια των γενικών προσανατολισμών που διαμορφώνει το Συμβούλιο «τα κράτη μέλη ασκούν την οικονομική τους πολιτική με σκοπό να συμβάλλουν στην υλοποίηση των στόχων της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, όπως αυτοί ορίζονται στο άρθρο 2, και στα πλαίσια των γενικών προσανατολισμών που αναφέρονται στο άρθρο 103 παρ. 2». Επισημαίνεται ότι η αναφορά στην παρούσα μελέτη σε άρθρα της Συνθήκης ακολουθεί την παλαιά αρίθμηση.

⁽³⁾ Συνθήκη, άρθρα 109 Ε και 109 ΣΤ. Βλέπε αναλυτικά στον R. Smits (1997): *The European Central Bank, Institutional Aspects*, Kluwer Law International, The Hague, σελ. 37-57.

⁽⁴⁾ COM (95) 333 τελικό, 31.5.95, Βρυξέλλες. Το κείμενο αυτό παρουσιάστηκε μάλιστα στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο των Καννών τον Ιούλιο του 1995.

⁽⁵⁾ ΕΕ C 22, 26.1.96, σελ. 2.

⁽⁶⁾ Η αρμοδιότητα του εν λόγω Συμβουλίου σε όσες διατάξεις της Συνθήκης αφορούν στην ΟΝΕ (με την επιφύλαξη των διατάξεων που καθιστούν αρμόδιο το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ή το Συμβούλιο σε επίπεδο αρχηγών κρατών ή κυβερνήσεων) βασίζεται στη Δήλωση αριθ. 3 που επισυνάπτεται στη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση.

αμετάκλητο τρόπο τις συναλλαγματικές ισοτιμίες των νομισμάτων των κρατών μελών χωρίς παρέκκλιση έναντι του ευρώ. Από την 1η Ιανουαρίου 1999, το ενιαίο νόμισμα θα αποτελεί το εθνικό νόμισμα όλων των κρατών μελών που πληρούν τα κριτήρια σύγκλισης, ενώ οι εθνικές νομισματικές μονάδες θα αποτελούν, κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου, υποδιαίρεσεις του.

(V) Τέλος, η καθιέρωση του ενιαίου νομίσματος ως “νομίμου χρήματος με αναγκαστική κυκλοφορία” στα κράτη μέλη χωρίς παρέκκλιση αποφασίστηκε να αρχίσει την 1η Ιανουαρίου του 2002, οπότε θα ξεκινήσει σταδιακά και η απόσυρση των κερμάτων και τραπεζογραμμάτων στις εθνικές νομισματικές μονάδες, η οποία πρέπει να έχει ολοκληρωθεί μέσα σε έξι μήνες.

4. Ο καθορισμός της ημερομηνίας έναρξης του τρίτου σταδίου

Σύμφωνα με το άρθρο 109 I (παρ. 3) της Συνθήκης, το Συμβούλιο, συνεργάζομενο σε επίπεδο αρχηγών ή κυβερνήσεων, είχε δικαίωμα να αποφασίσει μέχρι την 31η Δεκεμβρίου 1996 (με ειδική πλειοψηφία και σύμφωνα με τη διαδικασία των παραγράφων 1 και 2 του ίδιου άρθρου) αν «η πλειοψηφία των κρατών μελών πληροί τις αναγκαίες προϋποθέσεις για την υιοθέτηση του ενιαίου νομίσματος» και αν είναι «σκόπιμο για την Κοινότητα να εισέλθει στο τρίτο στάδιο». ⁽⁷⁾ Σε καταφατική περίπτωση το Συμβούλιο θα όριζε και την ημερομηνία έναρξης του τρίτου σταδίου της ONE.

Υλοποιώντας την προαναφερθείσα απόφαση του Συμβουλίου της Μαδρίτης, το Συμβούλιο συνήλθε σε επίπεδο αρχηγών κρατών ή κυβερνήσεων στο Δουβλίνο, το Δεκέμβριο του 1996, και αποφάσισε ότι το τρίτο στάδιο δεν θα αρχίσει το 1997. ⁽⁸⁾ Συνεπώς, ενεργοποιήθηκε η διάταξη του άρθρου 109 I της Συνθήκης (παρ. 4, α' εδάφιο), σύμφωνα με την οποία «αν, ως το τέλος του 1997, δεν έχει οριστεί η ημερομηνία έναρξης του τρίτου σταδίου, το τρίτο στάδιο αρχίζει την 1η Ιανουαρίου 1999.» Ενόψει των προαναφερθέντων, η Συνθήκη προέβλεπε ότι το Συμβούλιο, συνεργάζομενο εκ νέου σε επίπεδο αρχηγών κρατών ή κυβερνήσεων, έπρεπε μέχρι την 1η Ιουλίου 1998 να αποφασίσει ποια κράτη μέλη πληρούν τις προϋποθέσεις υιοθέτησης του ενιαίου νομίσματος με την έναρξη του τρίτου σταδίου της ONE.

5. Η διαδικασία λήψης της απόφασης για την έναρξη του τρίτου σταδίου της ONE

Η απόφαση για το “πρώτο κύμα” των κρατών μελών που συμμετέχουν στη ζώνη του ευρώ ελήφθη σε ειδική συνεδρίαση του Συμβουλίου που έλαβε χώρα στις 2 και 3 Μαΐου 1998. Η διαδικασία λήψης της απόφασης του Συμβουλίου αναφορικά με το ποια κράτη μέλη θα υιοθετήσουν το ευρώ την 1η Ιανουαρίου 1999 και για ποια θα ισχύει το καθεστώς της παρέκκλισης κλιμακώθηκε σε τρία στάδια ως εξής: ⁽⁹⁾

5.1. Οι εκθέσεις της Επιτροπής και του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Ιδρύματος
Η ενεργοποίηση της διαδικασίας

πραγματοποιήθηκε με την κατάρτιση – από την Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Νομισματικό Ίδρυμα – εκθέσεων για όλα τα κράτη μέλη σχετικά με την πρόοδο που έχουν επιτελέσει «στην εκπλήρωση των υποχρεώσεών τους για την επίτευξη της οικονομικής και νομισματικής ένωσης». ⁽¹⁰⁾ Οι εκθέσεις αυτές, οι οποίες υποβλήθηκαν στο Συμβούλιο ECOFIN, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και τα εθνικά κοινοβούλια, εξέτασαν τρεις κατηγορίες θεμάτων:

(i) τη συμβατότητα της εθνικής νομοθεσίας του κράτους μέλους (συμπεριλαμβανομένου του καταστατικού της κεντρικής του τράπεζας) με τα άρθρα 107 και 108 της Συνθήκης και τις σχετικές διατάξεις του Κατάστατικού του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών (νομοθετική σύγκλιση),

(ii) την επίτευξη υψηλού βαθμού σταθερής (οικονομικής) σύγκλισης βάσει στοιχείων, από τα οποία προέκυπτε αν το κράτος μέλος πληροί τα ακόλουθα τέσσερα κριτήρια: ⁽¹¹⁾

- υψηλό βαθμό σταθερότητας τιμών,
- σταθερότητα δημοσίων οικονομικών,
- συναλλαγματική σταθερότητα, και
- διάρκεια σύγκλισης και συμμετοχής στο μηχανισμό συναλλαγματικών ισοτιμιών του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Συστήματος. ⁽¹²⁾

(iii) την εξέλιξη του ECU, τα αποτελέσματα της ολοκλήρωσης των αγο-

⁽⁷⁾ Από τη διατύπωση της εν λόγω διάταξης προκύπτει ότι η μετάβαση στο τρίτο στάδιο της ONE έγινε για το σύνολο της Κοινότητας και όχι μόνον για τα κράτη μέλη που πληρούν τα κριτήρια συμμετοχής.

⁽⁸⁾ Απόφαση Συμβουλίου 96/736/ΕΚ της 13ης Δεκεμβρίου 1996 (ΕΕ L 335, 24.12.1996, σελ. 48) που ελήφθη σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 109 I (παρ. 3) της Συνθήκης.

⁽⁹⁾ Συνθήκη, άρθρο 109 I, παρ. 4, β' εδάφιο, σε συνδυασμό με παρ. 1 και 2.

⁽¹⁰⁾ *Ibid*, άρθρο 109 I, παρ. 1. Οι εκθέσεις της Επιτροπής και του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Ιδρύματος υπεβλήθησαν στο Συμβούλιο ECOFIN την 25η Μαρτίου 1998.

⁽¹¹⁾ *Ibid*, άρθρο 109 I, παρ. 1, β' εδάφιο.

⁽¹²⁾ Η εφαρμογή των εν λόγω κριτηρίων γίνεται σύμφωνα με τις οικείες διατάξεις άρθρων της Συνθήκης και των Πρωτοκόλλων 5 και 6. Βλέπε σχετικά, αντί άλλων, τις μόλις προαναφερθείσες εκθέσεις για την πρόοδο της σύγκλισης που υπέβαλαν η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Νομισματικό Ίδρυμα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1

Χρονική διάρκεια των σταδίων της ONE και των φάσεων εισαγωγής του ευρώ

Ημερομηνίες	Στάδια ONE	Φάσεις εισαγωγής ευρώ
1 Ιουλίου 1990 - 31 Δεκεμβρίου 1993	1ο στάδιο	
1 Ιανουαρίου 1994 - 31 Δεκεμβρίου 1995	2ο στάδιο	
1 Ιανουαρίου 1996 - 31 Δεκεμβρίου 1998		1η φάση
1 Ιανουαρίου 1999 - 31 Δεκεμβρίου 2001	3ο στάδιο	2η φάση
Από την 1η Ιανουαρίου 2002		3η φάση

ρών, την κατάσταση και την εξέλιξη των ισοζυγίων τρεχουσών συναλλαγών και την εξέλιξή του κατά μονάδα κόστους εργασίας και άλλων δεικτών τιμών.

5.2. Η απόφαση του Συμβουλίου ECOFIN

Το Συμβούλιο των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών (το "Συμβούλιο ECOFIN") συνήλθε την 1η Μαΐου 1998 για να εκτιμήσει ποια κράτη μέλη πληρούν τις αναγκαίες προϋποθέσεις για συμμετοχή στη ζώνη του ευρώ και να υποβάλει σχετική σύσταση στο Συμβούλιο σε επίπεδο αρχηγών κρατών-κυβερνήσεων. Η απόφαση του Συμβουλίου ECOFIN ελήφθη με ειδική πλειοψηφία μετά από σύσταση της Επιτροπής.⁽¹³⁾

5.3. Η απόφαση του Συμβουλίου σε επίπεδο αρχηγών κρατών-κυβερνήσεων

Τα πορίσματα του Συμβουλίου ECOFIN διαβιβάστηκαν στο Συμβούλιο, σε επίπεδο αρχηγών κρατών ή κυβερνήσεων, στη συνεδρίαση της 2ας Μαΐου 1998. Το Συμβούλιο επιβεβαίωσε με απόφασή του, που ελήφθη με ειδική πλειοψηφία και βάσει των συστάσεων του Συμβουλίου ECOFIN, τη συμμετοχή των κρατών μελών που «πληρούν τις απαραίτητες προϋποθέσεις για την υιοθέτηση ενιαίου νομίσματος»,⁽¹⁴⁾ αφού έλαβε υπόψη τις προαναφερθείσες εκθέσεις της Επιτροπής και του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Ιδρύματος, καθώς και σχετική γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

Με την **απόφαση του Συμβουλίου 98/317/ΕΚ** της 3ης Μαΐου 1998⁽¹⁵⁾ καθορίστηκε η σύνθεση της ομάδας του "πρώτου κύματος" των κρατών μελών χωρίς παρέκκλιση. Ειδικότερα αποφασίστηκε ότι τα κράτη μέλη που πληρούν τις αναγκαίες προϋποθέσεις για την υιοθέτηση του ευρώ είναι έντεκα, δηλαδή εξαιρέθηκαν:

- η Ελλάδα και η Σουηδία που δεν πληρούσαν τα κριτήρια σύγκλισης, και
- η Δανία και το Ηνωμένο Βασίλειο που, κάνοντας χρήση του δικαιώματος αυτοεξαίρεσης κατά την υπογραφή της Συνθήκης του Μάαστριχτ,

είχαν δηλώσει πριν από τη συνεδρίαση του Συμβουλίου ότι δεν επιθυμούν να συμμετάσχουν στην ευρώνη.

6. Η απόφαση για ένταξη της Ελλάδας στη ζώνη του ευρώ

Η κατάργηση του καθεστώτος παρέκκλισης ενός κράτους μέλους, όπως για παράδειγμα της Ελλάδας το 2000, γίνεται σύμφωνα με την ακόλουθη διαδικασία:⁽¹⁶⁾

(α) Τουλάχιστον μία φορά κάθε δύο χρόνια, η Επιτροπή και η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα υποχρεούνται να υποβάλλουν έκθεση στο Συμβούλιο ECOFIN αναφορικά με το βαθμό οικονομικής σύγκλισης που έχει επιτευχθεί από τα κράτη μέλη με παρέκκλιση, ακολουθώντας την προαναφερθείσα διαδικασία της πρώτης παραγράφου του άρθρου 109 Ι της Συνθήκης. Η σχετική διαδικασία μπορεί να ενεργοποιηθεί και μετά από αίτηση κράτους μέλους με παρέκκλιση, όπως συνέβη το 2000 με την Ελλάδα.

(β) Μετά από διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και συζήτηση στο Συμβούλιο, σε επίπεδο αρχηγών κρατών ή κυβερνήσεων, το Συμβούλιο ECOFIN αποφασίζει με ειδική πλειοψηφία, μετά από πρόταση της Επιτροπής, ποια κράτη μέλη με παρέκκλιση πληρούν (βάσει των κριτηρίων του άρθρου 109 Ι (παρ. 1) της Συνθήκης)⁽¹⁷⁾ τις αναγκαίες προϋποθέσεις και καταργεί για αυτά το καθεστώς παρέκκλισης. Στην περίπτωση της Ελλάδας, αυτό ρυθμίστηκε με την **απόφαση του Συμβουλίου 2000/427/ΕΚ** της 19ης Ιουνίου 2000.⁽¹⁸⁾

Επισημαίνεται ότι, σε αντίθεση με τη απόφαση για το "πρώτο κύμα" των κρατών μελών χωρίς παρέκκλιση (σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 109 Ι (παρ. 4) της Συνθήκης), στην προκειμένη περίπτωση η απόφαση λαμβάνεται από το Συμβούλιο ECOFIN και όχι από το Συμβούλιο σε επίπεδο αρχηγών κρατών ή κυβερνήσεων.⁽¹⁹⁾

(γ) Αν αποφασιστεί η κατάργηση για ένα κράτος μέλος του καθεστώτος παρέκκλισης, το Συμβούλιο ECOFIN, με ομόφωνη απόφαση των κρατών

μελών χωρίς παρέκκλιση και του ενδιαφερόμενου κράτους μέλους (μετά από πρόταση της Επιτροπής και διαβούλευση με την ΕΚΤ), θεσπίζει την ισοτιμία, με την οποία το ευρώ θα αντικαταστήσει το εθνικό του νόμισμα, και αποφασίζει όσα λοιπά μέτρα είναι αναγκαία για την εισαγωγή του ευρώ ως ενιαίου νομίσματος.⁽²⁰⁾ Η αμετάκλητα σταθερή ισοτιμία της δραχμής έναντι του ευρώ καθορίστηκε με τον **Κανονισμό 1478/2000** της 19ης Ιουνίου 2000.⁽²¹⁾

Β. Το ρυθμιστικό πλαίσιο του παραγωγού κοινοτικού δικαίου

Οι νομικές πράξεις που έχουν εκδοθεί από το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα αποτελούν το ρυθμιστικό πλαίσιο του παραγωγού κοινοτικού δικαίου που διέπει την εισαγωγή και χρήση του ευρώ. Ειδικότερα:

1. Κανονισμοί του Συμβουλίου

(α) Στη Σύνοδο Κορυφής του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Άμστερνταμ, στις 16 και 17 Ιουνίου του 1997, οριστικοποιήθηκε το περιεχόμενο δύο Κανονισμών του Συμβουλίου, οι διατάξεις των οποίων αποτελούν το

⁽¹³⁾ Συνθήκη, άρθρο 109 Ι, παρ. 2. Η σύσταση της Επιτροπής αφορούσε στη διερεύνηση της ύπαρξης υπερβολικών δημοσιονομικών ελλειμμάτων και στη διαπίστωση της πλήρωσης από τα κράτη μέλη των κριτηρίων σύγκλισης.

⁽¹⁴⁾ *Ibid*, άρθρο 109 Ι, παρ. 4, β' εδάφιο. Δικαίωμα ψήφου είχαν όλα τα κράτη μέλη, περιλαμβανομένης της Δανίας και του Ηνωμένου Βασιλείου που τελούν σε καθεστώς αυτοεξαίρεσης.

⁽¹⁵⁾ ΕΕ L 139, 11.5.1998, σελ. 30.

⁽¹⁶⁾ *Ibid*, άρθρο 109 Κ, παρ. 2.

⁽¹⁷⁾ Δεδομένου ότι το άρθρο 109 Κ (παρ. 2) αναφέρεται στα κριτήρια σύγκλισης του άρθρου 109 Ι (παρ. 1), τα επιγενόμενα μέλη της ζώνης του ευρώ πρέπει να κρίνονται σύμφωνα με τις ίδιες προϋποθέσεις σύγκλισης, με τις οποίες έγινε και η πρώτη κρίση των κρατών μελών το 1998.

⁽¹⁸⁾ ΕΕ L 167, 7.7.2000, σελ. 19.

⁽¹⁹⁾ Επιπλέον, το Συμβούλιο ECOFIN αποφασίζει βάσει πρότασης της Επιτροπής και, συνεπώς, η ειδική πλειοψηφία μπορεί να προκύψει από τις (απαιτούμενες 62) ψήφους λιγότερων των δέκα κρατών μελών (Συνθήκη, άρθρο 148, παρ. 2, β' εδάφιο, πρώτη περίπτωση).

⁽²⁰⁾ *Ibid*, άρθρο 109 Λ, παρ. 5.

⁽²¹⁾ ΕΕ L 167, 7.7.2000, σελ. 1.

σκληρό πυρήνα του κανονιστικού πλαισίου που διέπει τη χρήση του ευρώ ως ενιαίου νομίσματος στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα από την 1η Ιανουαρίου 1999. Συγκεκριμένα:

(i) Ο πρώτος **Κανονισμός του Συμβουλίου (1103/1997)** «σχετικά με ορισμένες διατάξεις που αφορούν την εισαγωγή του ευρώ»⁽²²⁾ δημοσιεύτηκε τον Ιούνιο του 1997 και βασίζεται στο άρθρο 235 της Συνθήκης. Η έκδοσή του πριν από την έναρξη του τρίτου σταδίου της ΟΝΕ κρίθηκε σκόπιμη για λόγους ασφάλειας δικαίου, ώστε να ρυθμιστούν έγκαιρα ορισμένα επείγοντα θέματα που συνδέονται με τη μετάβαση στο ενιαίο νόμισμα. Οι διατάξεις του εν λόγω Κανονισμού, στον οποίο επήλθαν οριακές προσθήκες με τον **Κανονισμό 2595/2000** του Συμβουλίου,⁽²³⁾ αναλύονται κατωτέρω στην ενότητα II Β.

(ii) Ο δεύτερος **Κανονισμός του Συμβουλίου (974/1998)** «για την εισαγωγή του ευρώ»,⁽²⁴⁾ ο οποίος βασίζεται στο άρθρο 109 Λ (4) της Συνθήκης,

- εκδόθηκε στις 3 Μαΐου 1998, δηλαδή αμέσως μετά τη λήψη της απόφασης σχετικά με την πρώτη ομάδα των κρατών μελών που συμμετέχουν στη ζώνη του ευρώ, και
- συμπληρώθηκε στις 27 Νοεμβρίου 2000 με τον **Κανονισμό 2596/2000**,⁽²⁵⁾ μετά την απόφαση για συμμετοχή της Ελλάδας στη ζώνη του ευρώ από την 1η Ιανουαρίου 2001.

Το περιεχόμενο των διατάξεών του, οι οποίες παρουσιάζονται στην ενότητα II Α κατωτέρω, βασίζεται στο προαναφερθέν χρονοδιάγραμμα μετάβασης του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της Μαδρίτης και αφορά σε όσες διαστάσεις της εισαγωγής του ευρώ ως ενιαίου νομίσματος δεν είχαν καλυφθεί από τον Κανονισμό 1103/1997.

(β) Το Συμβούλιο εξέδωσε, επίσης, στις 31 Δεκεμβρίου 1998 τον **Κανονισμό 2866/1998** «σχετικά με τις τιμές μετατροπής του ευρώ και των νομισμάτων των κρατών μελών που υιοθετούν το ευρώ».⁽²⁶⁾ Ο Κανονισμός αυτός τροποποιήθηκε στις 19 Ιουνίου 2000 με τον προαναφερθέντα **Κανονισμό 1478/2000**, ώστε να συμπεριληφθεί και η αμετάκλητα σταθερή

ισοτιμία της δραχμής έναντι του ευρώ με ισχύ από 1ης Ιανουαρίου 2001.

(γ) Ένας επιπλέον **Κανονισμός του Συμβουλίου (975/1998)**⁽²⁷⁾ είναι εκείνος της 3ης Μαΐου 1998 «για την ονομαστική αξία και τις τεχνικές προδιαγραφές των κερμάτων σε ευρώ που πρόκειται να κυκλοφορήσουν», όπως ισχύει μετά την τροποποίησή του με τον Κανονισμό 423/1999.⁽²⁸⁾

(δ) Το 1998 εκδόθηκαν, επίσης, ο **Κανονισμός 2799/1998** «για τη θέσπιση του γεωργονομισματικού καθεστώτος του ευρώ»⁽²⁹⁾ και ο **Κανονισμός 2808/1998** «περί λεπτομερειών εφαρμογής του γεωργονομισματικού καθεστώτος του ευρώ στο γεωργικό τομέα».⁽³⁰⁾

(ε) Τέλος, επίκειται η έκδοση του **Κανονισμού του Συμβουλίου** «σχετικά με την προστασία του ευρώ από την παραχάραξη». Οι διατάξεις του έρχονται να συμπληρώσουν εκείνες της **απόφασης-πλαισίου του Συμβουλίου (2000/383/ΔΕΥ)** της 29ης Μαΐου 2000 «για ενίσχυση της προστασίας από την παραχάραξη εν όψει της εισαγωγής του ευρώ με την επιβολή ποινών και άλλων κυρώσεων».⁽³¹⁾

2. Αποφάσεις του Συμβουλίου

Ενόψει της εισαγωγής του ευρώ ως ενιαίου νομίσματος, κατέστη αναγκαία η έκδοση από το Συμβούλιο, στις 31 Δεκεμβρίου 1999, μιας σειράς αποφάσεων σχετικά με τη θέση που επρόκειτο να λάβει η Κοινότητα αναφορικά με τις νομισματικές σχέσεις με:

- το Πριγκιπάτο του Μονακό (**απόφαση 1999/96/ΕΚ**),⁽³²⁾
- τη Δημοκρατία του Αγίου Μαρίνου (**απόφαση 1999/97/ΕΚ**),⁽³³⁾ και
- την Πόλη του Βατικανού (**απόφαση 1999/98/ΕΚ**).⁽³⁴⁾

Δύο ακόμα συναφείς αποφάσεις του Συμβουλίου αφορούσαν τα συναλλαγματικά ζητήματα σχετικά με το φράγκο CFA και το φράγκο Κομόρων (**απόφαση 98/683/ΕΚ**)⁽³⁵⁾ και τις νομισματικές ρυθμίσεις στις γαλλικές εδαφικές ενότητες Saint-Pierre-et-Miquelon και Mayotte (**απόφαση 1999/95/ΕΚ**).⁽³⁶⁾

3. Συστάσεις της Επιτροπής

(α) Στα τέλη Απριλίου 1998, η Ευρω-

παϊκή Επιτροπή υιοθέτησε τρεις (νομικά μη δεσμευτικές) Συστάσεις, οι διατάξεις των οποίων αφορούν σε ορισμένα πρακτικής φύσεως θέματα που σχετίζονται με την εισαγωγή και τη χρήση του ευρώ στις συναλλαγές κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου, μεταξύ 1ης Ιανουαρίου 1999 και 31ης Δεκεμβρίου 2001, όταν θα υπάρχει μόνο σε λογιστική μορφή:

(i) τις χρεώσεις τις οποίες δικαιούνται να επιβάλουν τα πιστωτικά ιδρύματα κατά τη μετατροπή ποσών από τις εθνικές νομισματικές μονάδες των κρατών μελών της ευρωζώνης σε ευρώ και αντίστροφα (**Σύσταση 98/286/ΕΚ**).⁽³⁷⁾

(ii) την αναγραφή διπλών τιμών στα αγαθά και τις υπηρεσίες που προσφέρονται στο καταναλωτικό κοινό (**Σύσταση 98/287/ΕΚ**).⁽³⁸⁾ και

(iii) το διάλογο, τη διαδικασία παρακολούθησης καθώς και την ενημέρωση και εκπαίδευση των πολιτών αναφορικά με την εισαγωγή του ευρώ, ώστε να διευκολυνθεί η καθιέρωσή του (**Σύσταση 98/288/ΕΚ**).⁽³⁹⁾

(β) Η Επιτροπή προχώρησε, επίσης, στην έκδοση της **Σύστασης 1999/63/ΕΚ** «όσον αφορά τα συλλεκτικά κέρματα, τα μετάλλια και τις

⁽²²⁾ ΕΕ L 162, 19.6.1997, σελ. 1.

⁽²³⁾ ΕΕ L 300, 29.11.2000, σελ. 1.

⁽²⁴⁾ ΕΕ L 139, 11.5.1998, σελ. 1.

⁽²⁵⁾ ΕΕ L 300, 29.11.2000, σελ. 2.

⁽²⁶⁾ ΕΕ L 359, 31.12.1998, σελ. 1.

⁽²⁷⁾ ΕΕ L 139, 11.5.1998, σελ. 6.

⁽²⁸⁾ ΕΕ L 52, 27.2.1998, σελ. 2.

⁽²⁹⁾ ΕΕ L 349, 24.12.1998, σελ. 1.

⁽³⁰⁾ ΕΕ L 349, 24.12.1998, σελ. 36.

⁽³¹⁾ ΕΕ L 140, 14.6.2000, σελ. 1.

⁽³²⁾ ΕΕ L 30, 4.2.1999, σελ. 31.

⁽³³⁾ ΕΕ L 30, 4.2.1999, σελ. 33.

⁽³⁴⁾ ΕΕ L 30, 4.2.1999, σελ. 35.

⁽³⁵⁾ ΕΕ L 320, 28.11.98, σελ. 58.

⁽³⁶⁾ ΕΕ L 30, 4.2.1999, σελ. 29.

⁽³⁷⁾ ΕΕ L 130, 1.5.1998, σελ. 2. Στην Ελλάδα, οι διατάξεις της εν λόγω Σύστασης ενσωματώθηκαν, ως Παράρτημα Ι, στον Κώδικα Τραπεζικής Δεοντολογίας της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών.

⁽³⁸⁾ ΕΕ L 130, 1.5.1998, σελ. 26. Για την ενσωμάτωση των διατάξεων της εν λόγω Σύστασης στην ελληνική έννομη τάξη, βλέπε κατωτέρω την ανάλυση του άρθρου 15 του νόμου.

⁽³⁹⁾ ΕΕ L 130, 1.5.1998, σελ. 29. Για την ενσωμάτωση των διατάξεων αυτής της Σύστασης στην ελληνική έννομη τάξη, βλέπε κατωτέρω την ανάλυση του άρθρου 16 του νόμου.

μάγκες»⁽⁴⁰⁾, με την οποία συνιστά, κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου που το ευρώ δεν θα κυκλοφορεί ακόμα σε φυσική μορφή:

- στα μεν κράτη μέλη να μην εκδώσουν συλλεκτικά κέρματα σε ευρώ (ή σε ευρώ και την εθνική νομισματική μονάδα τους),

- στις δε επιχειρήσεις να μην πωλήσουν, παράσχουν, εκδώσουν, αποθεματοποιήσουν, εισάγουν και διανείμουν συλλεκτικά κέρματα, μετάλλια και μάρκες σε ευρώ.

(γ) Τέλος, στις 11 Οκτωβρίου 2000 η Επιτροπή εξέδωσε τη **Σύσταση 2000/C 303/05 «σχετικά με τα μέτρα για διευκόλυνση της προετοιμασίας των οικονομικών φορέων στο ευρώ»**.⁽⁴¹⁾ Οι διατάξεις της αφορούν:

- στην πληροφόρηση του κοινού αναφορικά με τα τραπεζογραμμάτια και τα κέρματα σε ευρώ, που θα τεθούν σε κυκλοφορία το 2002,

- στην παροχή βοήθειας στο κοινό, ώστε να εξοικειωθεί με το νέο φυσικό χρήμα,

- στην παρότρυνση των οικονομικών μονάδων να αποκτήσουν μέσα στο 2001 εμπειρία στη χρήση του ευρώ,

- στη σταδιακή μείωση του όγκου των συναλλαγών που καταρτίζονται και εκτελούνται στις εθνικές νομισματικές μονάδες, και

- στην εν γένει διευκόλυνση της μετάβασης στο καθεστώς του φυσικού χρήματος ευρώ.

4. Πράξεις της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας

(α) Εκτός από τις Γνώμες που έχει διατυπώσει και τις Συστάσεις που έχει απευθύνει προς το Συμβούλιο και την Επιτροπή αναφορικά με το περιεχόμενο των περισσότερων από τις προαναφερθείσες πράξεις, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα έχει εκδώσει την **Απόφαση (ΕΚΤ/1998/6)** της 7ης Ιουλίου «σχετικά με τις ονομαστικές αξίες, τις προδιαγραφές, την αναπαραγωγή, την ανταλλαγή και την απόσυρση των τραπεζογραμμάτων σε ευρώ».⁽⁴²⁾

(β) Επιπλέον, στις 10 Ιανουαρίου 2001, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα εξέδωσε **κατευθυντήρια γραμμή (ΕΚΤ/2001/1)** «σχετικά με τη θέσπιση ορισμένων διατάξεων για τη μετάβαση από πλευράς χρηματικού το 2002».⁽⁴³⁾

II. ΟΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΣΤΗΝ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΤΗ ΧΡΗΣΗ ΤΟΥ ΕΥΡΩ

A. Ο Κανονισμός 974/1998 «για την εισαγωγή του ευρώ»

1. Συνολική θεώρηση

Ο Κανονισμός 974/1998 του Συμβουλίου «για την εισαγωγή του ευρώ», ο οποίος βασίζεται στο γ' εδάφιο της παραγράφου 4 του άρθρου 109 Α της Συνθήκης,⁽⁴⁴⁾ ισχύει από την 1η Ιανουαρίου 1999⁽⁴⁵⁾ στα έντεκα πρώτα κράτη μέλη χωρίς παρέκκλιση και από την 1η Ιανουαρίου 2001 και στην Ελλάδα⁽⁴⁶⁾ (στον Κανονισμό τα εν λόγω κράτη μέλη καλούνται «συμμετέχοντα κράτη μέλη»). Οι διατάξεις του αφορούν σε τρεις θεματικές ενότητες:

- την αντικατάσταση των εθνικών νομισμάτων των συμμετεχόντων κρατών μελών από το ευρώ (στη συνέχεια υπό 2),

- το καθεστώς του ευρώ και των εθνικών νομισματικών μονάδων κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου 1999-2001 (υπό 3),

- το καθεστώς του ευρώ μετά τη λήξη της μεταβατικής περιόδου (υπό 4).

2. Αντικατάσταση των εθνικών νομισμάτων των συμμετεχόντων κρατών μελών από το ευρώ

Την 1η Ιανουαρίου 1999, το ευρώ κατέστη το νόμισμα των έντεκα

πρώτων συμμετεχόντων κρατών μελών⁽⁴⁷⁾ και αντικατέστησε τα εθνικά τους νομίσματα.⁽⁴⁸⁾ Η αντικατάσταση έγινε σύμφωνα με τις τιμές μετατροπής που καθορίστηκαν αμετάκλητα από το Συμβούλιο ECOFIN στις 31 Δεκεμβρίου 1998 σύμφωνα με τον Κανονισμό 2866/1998⁽⁴⁹⁾ (βλέπε κατωτέρω τον Πίνακα 2). Σύμφωνα με το άρθρο 1 (παρ. 1, α' εδάφιο) του νόμου 2842/2000, το ευρώ εισήχθη και στην Ελλάδα ως νόμισμα την 1η Ιανουαρίου 2001, αντικαθιστώντας τη δραχμή σύμφωνα με την τιμή μετατροπής που καθορίστηκε στο άρθρο 1 του Κανονισμού 1478/2000.⁽⁵⁰⁾

Με τις προαναφερθείσες διατάξεις του Κανονισμού 974/1998, οι οποίες κατ' ουσίαν επιβεβαιώνουν τη διάταξη του β' εδαφίου της παραγράφου 4 του άρθρου 109Α της Συνθήκης, τέθηκε η νομική βάση για την καθιέρωση της αρχής της νομισματικής συνέχειας των συμβάσε-

⁽⁴⁰⁾ ΕΕ L 20, 27.1.1999, σελ. 61.

⁽⁴¹⁾ ΕΕ C 303, 24.10.2000, σελ. 6.

⁽⁴²⁾ ΕΕ L 8, 14.1.1999, σελ. 36.

⁽⁴³⁾ Δημοσιευμένη στην ιστοσελίδα της ΕΚΤ www.ecb.int/publications.

⁽⁴⁴⁾ Στο εν λόγω εδάφιο προβλέπεται ότι το Συμβούλιο όφειλε να λάβει όλα τα μέτρα που είναι αναγκαία για την ταχεία εισαγωγή του ευρώ ως ενιαίου νομίσματος.

⁽⁴⁵⁾ Κανονισμός 974/1998, άρθρο 17.

⁽⁴⁶⁾ *Ibid*, ακροτελεύτια διάταξη.

⁽⁴⁷⁾ *Ibid*, άρθρο 2, α' εδάφιο.

⁽⁴⁸⁾ *Ibid*, άρθρο 3. Επισημαίνεται σχετικά ότι ο Κανονισμός ομιλεί για αντικατάσταση των νομισμάτων των κρατών μελών από το ευρώ και όχι για κατάργησή τους. Η διατύπωση αυτή υπήρξε ηθελημένη, ώστε να καθιερωθεί ο αναγκαίος σύνδεσμος (recurrent link) ανάμεσα στα παλιά, εθνικά νομίσματα και το νέο, ευρωπαϊκό νόμισμα. Βλέπε σχετικά U. Wölker (1996): The continuity of contracts in the transition to the third stage of economic and monetary union, *Common Market Law Review*, vol. 33, σελ. 1117-1132.

⁽⁴⁹⁾ Πρακτική συνέπεια αυτής της ρύθμισης είναι ότι, ακόμα και κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου, που οι εθνικές νομισματικές μονάδες των κρατών μελών χωρίς παρέκκλιση αποτελούν υποδιαιρέσεις του ευρώ, μόνον το ευρώ έχει συναλλαγματική ισοτιμία έναντι των νομισμάτων των κρατών εκτός ευρωζώνης (κρατών μελών με παρέκκλιση και τρίτων χωρών).

⁽⁵⁰⁾ Για μια ιστορική (πλέον) επισκόπηση του νομικού καθεστώτος της δραχμής, βλέπε Γ. Καλλιμόπουλο (1993): *Το δίκαιο του χρήματος*, εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή, σελ. 74-80.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2

Οι τιμές μετατροπής του ευρώ

1 ευρώ =	40,3399 BEF
	1,95583 DEM
	166,386 ESP
	6,55957 FRF
	0,787564 IEP
	1936,27 ITL
	40,3399 LUF
	2,20371 NLG
	13,7603 ATS
	200,482 PTE
	5,94573 FIM
	340,750 GRD

ων (και των άλλων νομικών πράξεων) που ήταν εκφρασμένες στις εθνικές νομισματικές μονάδες των συμμετεχόντων κρατών μελών.⁽⁵¹⁾ Η αρχή αυτή εξειδικεύτηκε περαιτέρω τόσο σε ό,τι αφορά τη μεταβατική περίοδο όσο και ως προς την τελική περίοδο μέσω ειδικότερων ρυθμίσεων (βλέπε κατωτέρω στην παρούσα ενότητα, υπό 3.3 και 4.2 αντίστοιχα). Οι διατάξεις αυτές αποτελούν, επίσης, τη βάση για την υιοθέτηση από τα συμμετέχοντα κράτη μέλη της νομιναλιστικής αρχής.⁽⁵²⁾ Ο έλληνας νομοθέτης προέβλεψε μάλιστα ρητά στο νόμο 2842/2000 ότι «το ευρώ ως μέσο εξόφλησης υποχρεώσεων λαμβάνεται πάντοτε στην ονομαστική του αξία».⁽⁵³⁾

Σύμφωνα με το άρθρο 2 του Κανονισμού, στα δώδεκα συμμετέχοντα κράτη μέλη νομισματική μονάδα είναι το ένα ευρώ.⁽⁵⁴⁾ Το ευρώ, το οποίο υποδιαιρείται σε 100 λεπτά,⁽⁵⁵⁾ αποτελεί τη λογιστική μονάδα της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας και των εθνικών κεντρικών τραπεζών των συμμετεχόντων κρατών μελών.⁽⁵⁶⁾

3. Το καθεστώς του ευρώ και των εθνικών νομισματικών μονάδων κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου

Σε συμφωνία με το προαναφερθέν «σενάριο για τη μετάβαση στο ενιαίο νόμισμα» που υιοθετήθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Μαδρίτης το 1995, ο Κανονισμός προβλέπει ότι, μέχρι την 31η Δεκεμβρίου 2001, το ενιαίο ευρωπαϊκό νόμισμα θα υπάρχει μόνο σε λογιστική μορφή. Ενόψει αυτής της απόφασης, υπήρξε αναγκαία η καθιέρωση ειδικών κανόνων νομισματικού δικαίου που εφαρμόζονται⁽⁵⁷⁾ κατά τη διάρκεια της τριετούς μεταβατικής περιόδου, η οποία ξεκίνησε την 1η Ιανουαρίου 1999 (όταν το ευρώ κατέστη το εθνικό νόμισμα του πρώτου κύματος των συμμετεχόντων κρατών μελών) και θα διαρκέσει μέχρι την 31η Δεκεμβρίου 2001 (την τελευταία δηλαδή ημέρα πριν τεθούν σε κυκλοφορία τα τραπεζογραμμάτια και κέρματα σε ευρώ).⁽⁵⁸⁾

3.1 Χρήμα με αναγκαστική κυκλοφορία
Όπως μόλις προαναφέρθηκε (υπό 2), το ευρώ απέκτησε την ιδιότητα του νομίσματος στα μεν έντεκα πρώτα συμμετέχοντα κράτη μέλη την 1η Ιανουαρίου 1999 και στην Ελλάδα την 1η Ιανουαρίου 2001. Την ιδιότητα, όμως, του νόμιμου χρήματος με αναγκαστική κυκλοφορία συνεχίζουν να έχουν στα εδαφικά όρια των εν λόγω κρατών μελών τα τραπεζογραμμάτια και κέρματα που είναι εκφρασμένα στις εθνικές νομισματικές μονάδες τους.⁽⁵⁹⁾ Συνεπώς, κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου, όλες οι πληρωμές σε μετρητά συνεχίζουν να γίνονται με τραπεζογραμμάτια και κέρματα εκφρασμένα στις εθνικές νομισματικές μονάδες.

3.2 Η αρχή της νομικής ισοδυναμίας ανάμεσα στις εθνικές νομισματικές μονάδες των συμμετεχόντων κρατών μελών και τη νομισματική μονάδα ευρώ

Κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου ισχύει η αρχή της νομικής ισοδυναμίας ανάμεσα στις εθνικές νομισματικές μονάδες των συμμετεχόντων κρατών μελών και τη νομισματική μονάδα ευρώ.⁽⁶⁰⁾ Κατ'εφαρμογή της, μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 2001 οι εθνικές νομισματικές μονάδες των συμμετεχόντων κρατών μελών αποτελούν υποδιαιρέσεις του ευρώ σύμφωνα με τις τιμές μετατροπής.⁽⁶¹⁾ Συνεπώς, κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου, το ευρώ έχει τόσες υποδιαιρέσεις όσα και τα συμμετέχοντα κράτη μέλη, επιπρόσθετα στη δική του υποδιάρθρωση, τα λεπτά. Ταυτόχρονα, οι υποδιαιρέσεις των εθνικών νομισματικών μονάδων διατηρούνται⁽⁶²⁾ κατά τα προβλεπόμενα στην εθνική νομοθεσία των συμμετεχόντων κρατών μελών.

Απόρροια της εφαρμογής της αρχής της νομικής ισοδυναμίας αποτελεί η διάταξη της παραγράφου 6 του άρθρου 8 του Κανονισμού στην οποία ορίζεται ότι οι εθνικές νομισματικές διατάξεις των συμμετεχόντων κρατών μελών που επιτρέπουν ή επιβάλλουν συμψηφισμό αμοιβαίων απαιτήσεων ή άλλες τεχνικές με ισοδύναμο αποτέλεσμα, εφαρμόζο-

νται και στην περίπτωση που μια απαίτηση είναι εκφρασμένη σε ευρώ και η άλλη σε εθνική νομισματική μονάδα συμμετέχοντος κράτους μέλους.⁽⁶³⁾

3.3 Νομική μεταχείριση των νομικών πράξεων: η αρχή της προαιρετικότητας αναφορικά με τη χρήση του ευρώ⁽⁶⁴⁾

3.3.1 Περιεχόμενο

Από την 1η Ιανουαρίου 1999 (2001) που το ευρώ κατέστη το νόμισμα των έντεκα (δώδεκα) συμμετεχόντων κρατών μελών, οι συμβαλλόμενοι έχουν δικαίωμα να καταρτίζουν συμβάσεις συνολοποιημένες σε ευρώ ή να με-

⁽⁵¹⁾ Βλέπε σχετικά U. Wölker (1996), όπ.π., σελ. 1118-1119.

⁽⁵²⁾ Για την εν λόγω αρχή και τις αποκλίσεις από αυτήν, βλέπε αντί άλλων Γ. Καλλιμόπουλο (1993), όπ.π., σελ. 92-189.

⁽⁵³⁾ Νόμος 2842/2000, άρθρο 1, παρ. 2.

⁽⁵⁴⁾ Κανονισμός 974/1998, άρθρο 2, γ' εδάφιο.

⁽⁵⁵⁾ *Ibid*, άρθρο 2, δ' εδάφιο.

⁽⁵⁶⁾ *Ibid*, άρθρο 4. Σύμφωνα με το 9ο σημείο του αιτιολογικού του Κανονισμού, η διάταξη του άρθρου 4 δεν σημαίνει ότι οι εθνικές κεντρικές τράπεζες δεν έχουν δικαίωμα, κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου, να τηρούν λογαριασμούς στην εθνική νομισματική τους μονάδα, ιδίως για το προσωπικό τους και για τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου.

⁽⁵⁷⁾ *Ibid*, άρθρο 5.

⁽⁵⁸⁾ *Ibid*, άρθρο 1, έκτο στοιχείο. Είναι προφανές, ότι για την Ελλάδα η μεταβατική περίοδος διαρκεί ένα μόνο χρόνο.

⁽⁵⁹⁾ *Ibid*, άρθρο 9. Ως εθνικές νομισματικές μονάδες νοούνται (*ibid*, άρθρο 1, πέμπτο στοιχείο) οι μονάδες των νομισμάτων των συμμετεχόντων κρατών μελών, όπως αυτές ορίζονται την παραμονή της ημερομηνίας κατά την οποία το ευρώ αντικαθιστά το νόμισμά τους.

⁽⁶⁰⁾ *Ibid*, 8ο σημείο αιτιολογικού.

⁽⁶¹⁾ *Ibid*, άρθρο 6, παρ. 1, α' εδάφιο. Επισημαίνεται σχετικά ότι οι εθνικές νομισματικές μονάδες των συμμετεχόντων κρατών μελών αποτελούν υποδιαιρέσεις του ευρώ σε όλη την ευρωζώνη και όχι μόνο, όπως στην περίπτωση των τραπεζογραμμάτων και κερμάτων, στα εδαφικά όρια κάθε συμμετέχοντος κράτους μέλους.

⁽⁶²⁾ *Ibid*, άρθρο 6, παρ. 1, β' εδάφιο.

⁽⁶³⁾ Βλέπε σχετικά για το εν λόγω ζήτημα Α.Σ. Γεωργιάδης (1999): Η εισαγωγή του ευρώ και η επίδρασή της στις εκκρεμείς συμβάσεις, στο: *Ευρώ και Δίκαιο*, Α.Σ. Γεωργιάδης - Θ.Θ. Λιακόπουλος, Δίκαιο και Οικονομία, Π.Ν. Σάκκουλας, Αθήνα, σελ. 20.

⁽⁶⁴⁾ Μια ειδική προβληματική που τίθεται σε σχέση με τις διατάξεις του Κανονισμού (και μάλιστα τόσο κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου όσο και μετά τη λήξη της) είναι κατά πόσον η αντικατάσταση των εθνικών νομισμάτων των συμμετεχόντων κρατών μελών από το ευρώ επηρεάζει και τρίτες χώρες

τατρέπουν τις εκκρεμείς συμβάσεις τους στο ενιαίο νόμισμα. Δεδομένου, όμως, του γεγονότος ότι κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου το ευρώ είναι μόνο λογιστικό χρήμα (σύμφωνα με τα προαναφερθέντα υπό 3.1), υπήρξε αναγκαία η υιοθέτηση ρυθμίσεων με τις οποίες να καταστεί δυνατή η ικανοποίηση δύο αντικρουόμενων αιτημάτων:⁽⁶⁵⁾

- αφενός μεν η καθιέρωση της όσο το δυνατόν πιο εκτεταμένης χρήσης του λογιστικού χρήματος ευρώ στις συναλλαγές,
- αφετέρου δε η διασφάλιση του ότι δεν υπάρχει υποχρέωση χρησιμοποίησης στις συναλλαγές ενός νομίσματος που δεν υπάρχει ακόμα σε φυσική μορφή.

Η επιδιωκόμενη ισορροπία επιτεύχθηκε με την καθιέρωση της αρχής της προαιρετικότητας αναφορικά με τη χρήση του ευρώ στις συναλλαγές κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου.⁽⁶⁶⁾ Νομικό θεμέλιό της αποτελεί η διάταξη της δεύτερης παραγράφου του άρθρου 6 του Κανονισμού, σύμφωνα με την οποία «*όταν σε μία νομική πράξη⁽⁶⁷⁾ γίνεται αναφορά σε εθνική νομισματική μονάδα, η αναφορά αυτή είναι το ίδιο έγκυρη όπως εάν αφορούσε το ευρώ σύμφωνα με τις τιμές μετατροπής*».⁽⁶⁸⁾

Η εξειδίκευση της αρχής της προαιρετικότητας γίνεται στα άρθρα 7 και 8 του Κανονισμού. Ρητά προβλέπεται, λοιπόν, ότι η αντικατάσταση των νομισμάτων των συμμετεχόντων κρατών μελών από το ευρώ την 1η Ιανουαρίου 1999 και 2001, αντίστοιχα, δεν συνεπάγεται υποχρέωση μεταβολής της αναφοράς του νομίσματος στις νομικές πράξεις που έχουν ισχύ κατά την εν λόγω ημερομηνία.⁽⁶⁹⁾ Συνεπώς:

- (i) Ενέργειες που οφείλουν να εκτελεστούν δυνάμει νομικών πράξεων⁽⁷⁰⁾ που είναι εκφρασμένες σε εθνική νομισματική μονάδα συμμετέχοντος κράτους μέλους ή στις οποίες προβλέπεται η χρήση αυτής, δεν επιτρέπεται να εκτελούνται σε ευρώ αλλά πρέπει να εκτελούνται στην οικεία εθνική νομισματική μονάδα.⁽⁷¹⁾
- (ii) Αντίστοιχα, ενέργειες που οφείλουν να εκτελεστούν δυνάμει νομι-

κών πράξεων που είναι εκφρασμένες σε ευρώ ή προβλέπουν τη χρήση αυτής της μονάδας, εκτελούνται στο ενιαίο νόμισμα.⁽⁷²⁾ Αν σε μια νομική πράξη ή στη νομοθεσία προβλέπεται, όμως, ότι η εκπλήρωση της οφειλής πρέπει να γίνει με την καταβολή μετρητών,⁽⁷³⁾ ο δανειστής είναι υποχρεωμένος να δεχθεί τραπεζογραμμάτια ή/και κέρματα εκφρασμένα στην οικεία εθνική νομισματική μονάδα, καθώς κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου δεν κυκλοφορούν μετρητά σε ευρώ.⁽⁷⁴⁾

Τα προαναφερθέντα ισχύουν, εκτός αν τα μέρη έχουν συμφωνήσει διαφορετικά.⁽⁷⁵⁾ Ο νόμος 2842/2000 περιέχει, μάλιστα, ειδικές διατάξεις, αναφορικά με τη μετατροπή σε ευρώ κατ' επιλογή των ενδιαφερομένων, ως προς τις ακόλουθες ενέργειες (βλέπε κατωτέρω την ανάλυση των οικείων άρθρων):

- την εκπλήρωση φορολογικών υποχρεώσεων (άρθρο 6),

που δεν συμμετέχουν στη ζώνη του ευρώ. Στο επίκεντρο της σχετικής συζήτησης βρίσκεται το ζήτημα της νομικής μεταχείρισης των συμβάσεων (και άλλων νομικών πράξεων) που διέπονται από το δικαίο τρίτης χώρας και έχουν συνολοποιηθεί στο νόμισμα συμμετέχοντος κράτους μέλους που αντικαταστάθηκε από το ευρώ, κατά τα προαναφερθέντα. Εντελώς περιληπτικά επισημαίνεται σχετικά ότι, σύμφωνα με τη διεθνή καθιερωμένη αρχή της *lex monetae*, αν από την εφαρμογή του δικαίου που διέπει μια σύμβαση προκύπτει ότι υφίσταται οφειλή σε ξένο νόμισμα, τότε ο προσδιορισμός του νομίσματος αυτού γίνεται σύμφωνα με το δικαίο του κράτους, στο νόμισμα του οποίου είναι εκφρασμένη η οφειλή. Συνεπώς, αν στο εν λόγω κράτος υπάρξει αντικατάσταση του νομίσματος του (όπως στην περίπτωση των συμμετεχόντων κρατών μελών), αυτή η αντικατάσταση δεσμεύει τον εφαρμοστή του δικαίου και για τις τρίτες χώρες (άρα και για τις χώρες που δεν συμμετέχουν στη ζώνη του ευρώ). Για μια αναλυτική παρουσίαση της εν λόγω προβληματικής, βλέπε αντί άλλων Α. Γεωργιάδη (1999), ό.π., σελ. 23-33, με περαιτέρω αναφορές στην εκτενή διεθνή βιβλιογραφία.

⁽⁶⁵⁾ Βλέπε σχετικά τα σημεία αιτιολογικού 10-14 του Κανονισμού.

⁽⁶⁶⁾ Η αρχή αυτή είναι γνωστή και ως αρχή της μη απαγόρευσης και του μη εξαναγκασμού (*principle of no prohibition and no compulsion*).

⁽⁶⁷⁾ Για τις ανάγκες εφαρμογής των διατάξεων τόσο του Κανονισμού 974/1998 (άρθρο 1, δεύτερο στοιχείο) όσο και του Κανονισμού 1103/1997 (άρθρο 1, πρώτο στοιχείο), ως νομικές πράξεις νοούνται οι κάθε μορφής συμ-

- την εκπλήρωση υποχρεώσεων σε τελεωνειακές αρχές (άρθρο 9), και
- τη μετατροπή του μετοχικού κεφαλαίου ανωνύμων εταιριών και του εταιρικού κεφαλαίου εταιριών περιορισμένης ευθύνης (άρθρα 11-14).

3.3.2 Οι εξαιρέσεις

Στην προαναφερθείσα αρχή της προαιρετικότητας ως προς τη χρήση του ευρώ έχουν εισαχθεί τέσσερις εξαιρέσεις:

(α) Κατ' αρχήν, ο οφειλέτης χρηματικού ποσού εκφρασμένου στην εθνική νομισματική μονάδα συμμετέχοντος κράτους μέλους έχει δικαίωμα να εκπληρώσει την υποχρέωσή του σε ευρώ, εφόσον η εκπλήρωση επιτρέπεται να γίνει, σύμφω-

βάσεις, οι νομοθετικές και κανονιστικές διατάξεις, οι διοικητικές πράξεις, οι δικαστικές αποφάσεις, οι μονομερείς δικαιοπραξίες, τα μέσα πληρωμών (εκτός από τα τραπεζογραμμάτια και τα κέρματα) και άλλες πράξεις που παράγουν έννομες συνέπειες.

⁽⁶⁸⁾ Με τη διάταξη αυτή καθιερώθηκε και η αρχή της νομισματικής συνέχειας των συμβάσεων (και των άλλων νομικών πράξεων) κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου.

⁽⁶⁹⁾ *Ibid*, άρθρο 7.

⁽⁷⁰⁾ Η απόδοση στην ελληνική γλώσσα των πρώτων λέξεων της τρίτης παραγράφου του άρθρου 8 του Κανονισμού («*οι πράξεις που εκτελούνται δυνάμει νομικών κειμένων*») είναι, κατά τη γνώμη του γράφοντος, εσφαλμένη. Στο αγγλικό κείμενο η σχετική διάταξη ομιλεί για «*acts to be performed under legal instruments*». Δεδομένου ότι ο όρος «*legal instruments*» ορίζεται στο άρθρο 1 του Κανονισμού και αποδίδεται ορθά στην ελληνική γλώσσα ως «*νομικές πράξεις*» (έκφραση που χρησιμοποιείται και στον Κανονισμό 1103/1997), ο γράφων επέλεξε ως πιο δόκιμη τη χρήση της φράσης «*ενέργειες που οφείλουν να εκτελεστούν δυνάμει νομικών πράξεων*». Επισημαίνεται σχετικά ότι, σε αντίθεση με την έννοια των νομικών πράξεων, ο όρος «*ενέργειες*» δεν ορίζεται στο άρθρο 1 του Κανονισμού. Θα πρέπει πάντως να ερμηνευτεί ότι καλύπτει κάθε είδους διαδικαστικές πράξεις που είναι συνυφασμένες με την εκτέλεση μιας σύμβασης, όπως π.χ. πληρωμές, γνωστοποιήσεις και κοινοποιήσεις, και δικαστικές ή εξωδικαστικές αιτήσεις για εκπλήρωση της οφειλής.

⁽⁷¹⁾ *Ibid*, άρθρο 8, παρ. 1, β' εδάφιο.

⁽⁷²⁾ *Ibid*, άρθρο 8, παρ. 1, α' εδάφιο.

⁽⁷³⁾ Εφόσον δεν υπάρχει αντίθετη συμφωνία των μερών, σύμφωνα με το ενοχικό δικαίο της πλειοψηφίας των συμμετεχόντων κρατών μελών, η χρηματική ενοχή οφείλει να εκπληρωθεί με χρήμα με αναγκαστική κυκλοφορία, δηλαδή με μετρητά.

⁽⁷⁴⁾ Κανονισμός 974/1998, άρθρο 6, παρ. 1, γ' εδάφιο.

⁽⁷⁵⁾ *Ibid*, άρθρο 8, παρ. 2.

να με τους όρους της σχετικής σύμβασης, με πίστωση λογαριασμού του δανειστή (ο οποίος τηρείται στην επικράτεια του κράτους μέλους όπου είναι πληρωτέα η οφειλή).⁽⁷⁶⁾ Η ρύθμιση αυτή ισχύει και αντίστροφα, όταν δηλαδή η οφειλή είναι εκφρασμένη σε ευρώ και ο οφειλέτης επιθυμεί να εκπληρώσει σε εθνική νομισματική μονάδα, εφόσον πληρούνται οι ίδιες προϋποθέσεις.

Σκοπός της εν λόγω διάταξης, η οποία ισχύει τόσο για τοπικές όσο και για διασυνοριακές συναλλαγές, είναι να δοθεί στους οφειλέτες χρηματικών ενοχών η δυνατότητα να εκπληρώνουν τις υποχρεώσεις τους, εφόσον η πληρωμή επιτρέπεται να γίνεται με πίστωση λογαριασμού, κατ' επιλογή τους είτε σε ευρώ είτε στην εθνική νομισματική μονάδα.⁽⁷⁷⁾ Επισημαίνεται, πάντως, ότι η διάταξη εφαρμόζεται μόνο σε περίπτωση που η εκπλήρωση της υποχρέωσης επιτρέπεται να γίνει με πίστωση τραπεζικού λογαριασμού του δανειστή και όχι με άλλα μέσα πληρωμών (π.χ. με επιταγή).⁽⁷⁸⁾

Ρητά προβλέπεται, επίσης, ότι σε περίπτωση εφαρμογής της εν λόγω διάταξης, οι φορείς που δέχονται την εντολή πληρωμής σύμφωνα με τα προαναφερθέντα (δηλαδή τα πιστωτικά ιδρύματα), οφείλουν να μετατρέπουν το πιστούμενο ποσό στη νομισματική μονάδα, στην οποία τηρείται ο λογαριασμός.⁽⁷⁹⁾

(β) Κάθε συμμετέχον κράτος μέλος δικαιούται από την έναρξη της μεταβατικής περιόδου να λάβει τα αναγκαία μέτρα, ώστε να γίνει επαναπροσδιορισμός⁽⁸⁰⁾ του εκκρεμούς χρέους της κεντρικής του κυβέρνησης (όπως ορίζεται στο Ευρωπαϊκό Σύστημα Εθνικών και Περιφερειακών Λογαριασμών),⁽⁸¹⁾ υπό την προϋπόθεση ότι το χρέος είναι εκφρασμένο στην εθνική νομισματική μονάδα του και η δανειακή σύμβαση διέπεται από την εθνική του νομοθεσία.⁽⁸²⁾ Επισημαίνεται σχετικά ότι, σύμφωνα με το προαναφερθέν «σενάριο για τη μετάβαση στο ενιαίο νόμισμα» του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της Μαδρίτης, όλες οι νέες εκδόσεις τίτλων του Δημοσίου πρέπει από την έναρξη ενός κράτους μέ-

λους στη ζώνη του ευρώ να γίνονται υποχρεωτικά σε ευρώ.⁽⁸³⁾

Ο έλληνας νομοθέτης έκανε χρήση αυτής της δυνατότητας, προχωρώντας μάλιστα σε επανέκφραση του χρέους, σύμφωνα με τα ειδικότερα οριζόμενα στο άρθρο 8 του νόμου 2842/2000 (βλέπε κατωτέρω την ανάλυση του οικείου άρθρου).

(γ) Όσες επιχειρήσεις έχουν εκδώσει βραχυχρόνιους ή μακροχρόνιους διαπραγματεύσιμους (στις αγορές χρήματος και κεφαλαίου) χρεωστικούς τίτλους⁽⁸⁴⁾ έχουν δικαίωμα να προβούν μονομερώς, χωρίς δηλαδή να απαιτείται η έγκριση των ομολογιούχων δανειστών, σε επαναπροσδιορισμό του χρέους τους σε ευρώ, εφόσον πληρούνται οι ακόλουθες δύο προϋποθέσεις:⁽⁸⁵⁾

- οι τίτλοι είναι εκφρασμένοι στην εθνική νομισματική μονάδα συμμετέχοντος κράτους μέλους που έχει λάβει μέτρα για τον επαναπροσδιορισμό σε ευρώ, μερικά ή ολικά, του εκκρεμούς χρέους της κεντρικής του κυβέρνησης σύμφωνα με τα προαναφερθέντα,⁽⁸⁶⁾

- ο επαναπροσδιορισμός δεν απαγορεύεται σύμφωνα με τους όρους που διέπουν τη δανειακή σύμβαση.

(δ) Τέλος, τα συμμετέχοντα κράτη μέλη δικαιούνται να λάβουν τα μέ-

τρα που είναι αναγκαία για τη διευκόλυνση της μετατροπής από τις εθνικές νομισματικές μονάδες σε ευρώ της λογιστικής μονάδας που χρησιμοποιείται για τις λειτουργικές διαδικασίες:

- τόσο στις οργανωμένες αγορές χρήματος και κεφαλαίου,
- όσο και στα καθιερωμένα συστήματα για την ανταλλαγή, το συμψηφισμό και το διακανονισμό των πληρωμών (όπως, π.χ., τα διατραπεζικά συστήματα πληρωμών).⁽⁸⁷⁾

Τα συμμετέχοντα κράτη μέλη δικαιούνται απλώς να λάβουν μέτρα για τη διευκόλυνση των προαναφερθεισών (υπό β-δ) μετατροπών. Αντίθετα, αν δεν υπάρξει σχετική κοινοτική ρύθμιση,⁽⁸⁸⁾ δεν έχουν δικαίωμα να επιβάλουν στις συναλλαγές τη χρησιμοποίηση του ευρώ.⁽⁸⁹⁾

Ο έλληνας νομοθέτης έκανε χρήση και αυτής της δυνατότητας ως προς τα Χρηματιστήρια Αξιών και Παραγώγων Αθηνών, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 18 του νόμου 2842/2000 (βλέπε κατωτέρω την ανάλυση του οικείου άρθρου).

δομένου ότι τα θέματα αυτά εμπίπτουν στη σχετική νομοθεσία».

⁽⁸¹⁾ Κανονισμός 2223/1996, ΕΕ L 310, 30.11.1996, σελ. 1.

⁽⁸²⁾ Κανονισμός 974/1998, άρθρο 8, παρ. 4, πρώτο στοιχείο, α' εδάφιο.

⁽⁸³⁾ Σενάριο για τη μετάβαση στο ενιαίο νόμισμα (1996), παρ. 11.

⁽⁸⁴⁾ Επισημαίνεται ότι η διάταξη αυτή δεν ισχύει για τις μετοχές, για τις οποίες ισχύει η προαναφερθείσα διάταξη του άρθρου 8 παρ. 2 του Κανονισμού.

⁽⁸⁵⁾ Κανονισμός 974/1998, άρθρο 8, παρ. 4, πρώτο στοιχείο, β' εδάφιο.

⁽⁸⁶⁾ *Ibid*, 14ο σημείο αιτιολογικού. Επισημαίνεται σχετικά ότι το κρίσιμο κριτήριο είναι ο επαναπροσδιορισμός να έχει γίνει από το συμμετέχον κράτος μέλος στην εθνική νομισματική μονάδα του οποίου είναι εκφρασμένο το χρέος και όχι από το κράτος μέλος του οποίου υπήκοος (ή κάτοικος) είναι ο εκδότης των τίτλων.

⁽⁸⁷⁾ *Ibid*, άρθρο 8, παρ. 4, δεύτερο στοιχείο.

⁽⁸⁸⁾ Όπως αναφέρεται χαρακτηριστικά στο 15ο σημείο αιτιολογικού του Κανονισμού, περαιτέρω μέτρα σε κοινοτικό επίπεδο ενδέχεται να απαιτηθούν «για να διευκρινιστούν οι συνέπειες της εισαγωγής του ευρώ στην εφαρμογή ισχυουσών διατάξεων του κοινοτικού δικαίου, ιδίως όσον αφορά το συμψηφισμό, την αντιστάθμιση και άλλες τεχνικές με παρόμοια αποτελέσματα». Πάντως μέχρι τα τέλη Μαρτίου 2001, δεν υπήρξε σχετική κοινοτική πρωτοβουλία.

⁽⁸⁹⁾ *Ibid*, άρθρο 8, παρ. 5.

⁽⁷⁶⁾ *Ibid*, άρθρο 8, παρ. 3, α' εδάφιο.

⁽⁷⁷⁾ *Ibid*, 13ο σημείο αιτιολογικού.

⁽⁷⁸⁾ Αν βέβαια στη σύμβαση προβλέπεται ότι ο οφειλέτης δικαιούται να εκπληρώσει την οφειλή του με την έκδοση επιταγής η οποία θα πιστωθεί σε τραπεζικό λογαριασμό του δανειστή, τότε η διάταξη εφαρμόζεται.

⁽⁷⁹⁾ *Ibid*, άρθρο 8, παρ. 3, β' εδάφιο.

⁽⁸⁰⁾ Ως επαναπροσδιορισμός ορίζεται (*ibid*, άρθρο 1, έβδομο στοιχείο) «η αλλαγή της μονάδας στην οποία εκφράζεται το ποσό εκκρεμής χρέους από μια εθνική νομισματική μονάδα σε ευρώ, χωρίς όμως αυτή η πράξη επαναπροσδιορισμού να έχει ως αποτέλεσμα τη μεταβολή οποιουδήποτε άλλου όρου του χρέους, δεδομένου ότι το θέμα αυτού εμπίπτει στη σχετική εθνική νομοθεσία». Δεδομένου ότι ο εν λόγω ορισμός είναι αρκετά περιοριστικός, είναι προφανές ότι δεν καλύπτει την περίπτωση της πλήρους επανέκφρασης της σύμβασης από το παλαιό νόμισμα στο νέο. Όπως αναφέρεται χαρακτηριστικά στο 14ο σημείο του αιτιολογικού του Κανονισμού, «οι διατάξεις αυτές δεν καλύπτουν την εισαγωγή πρόσθετων μέτρων για την τροποποίηση των όρων των εκκρεμών χρεών ώστε να μεταβληθεί, μεταξύ άλλων, το ονομαστικό ποσό των κυκλοφορούντων χρεογράφων, δε-

4. Το καθεστώς του ευρώ μετά τη λήξη της μεταβατικής περιόδου

Με την εκπνοή της μεταβατικής περιόδου θα επέλθουν τρεις σημαντικές μεταβολές στο ευρωπαϊκό νομισματικό πλαίσιο σε σχέση με τη μεταβατική περίοδο.

4.1 Λήξη της ισχύος της αρχής της νομικής ισοδυναμίας ανάμεσα στις εθνικές νομισματικές μονάδες των συμμετεχόντων κρατών μελών και τη νομισματική μονάδα ευρώ

Από την 1η Ιανουαρίου 2002 λήγει η ισχύς της αρχής της νομικής ισοδυναμίας ανάμεσα στις εθνικές νομισματικές μονάδες των συμμετεχόντων κρατών μελών και τη νομισματική μονάδα ευρώ.⁽⁹⁰⁾ Συνεπώς, οι εθνικές νομισματικές μονάδες των συμμετεχόντων κρατών μελών δεν θα αποτελούν πλέον υποδιαίρεσεις του ευρώ.

4.2 Νομική μεταχείριση των νομικών πράξεων: λήξη της ισχύος της αρχής της προαιρετικότητας αναφορικά με τη χρήση του ευρώ

Η ισχύς της αρχής της προαιρετικότητας αναφορικά με τη χρήση του ευρώ παύει, επίσης, με τη λήξη της μεταβατικής περιόδου και όλες οι νέες νομικές πράξεις πρέπει να εκφράζονται σε ευρώ. Σε ό,τι αφορά τις εκκρεμείς νομικές πράξεις (εκείνες δηλαδή που, σύμφωνα με τη διατύπωση του άρθρου 14 του Κανονισμού, υφίστανται⁽⁹¹⁾ την 1η Ιανουαρίου 2002) στις οποίες γίνεται αναφορά στην εθνική νομισματική μονάδα συμμετέχοντος κράτους μέλους, η αναφορά αυτή θα θεωρείται, αυτοδύναμα, ότι αποτελεί αναφορά σε ευρώ σύμφωνα με τις τιμές μετατροπής,⁽⁹²⁾ χωρίς μάλιστα να απαιτείται υλικός επαναπροσδιορισμός των σχετικών ποσών.⁽⁹³⁾

4.3 Θέση σε κυκλοφορία των τραπεζογραμμάτων και κερμάτων σε ευρώ και απόσυρση των εθνικών τραπεζογραμμάτων και κερμάτων

Την 1η Ιανουαρίου 2002 θα τεθούν, επίσης, σε κυκλοφορία τα μετρητά σε ευρώ και συγκεκριμένα:

- από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και τις εθνικές κεντρικές τράπεζες των συμμετεχόντων κρατών

μελών τα τραπεζογραμμάτια σε ευρώ,⁽⁹⁴⁾ και

- από τις κυβερνήσεις των συμμετεχόντων κρατών μελών τα κέρματα σε ευρώ.⁽⁹⁵⁾

Τα εν λόγω τραπεζογραμμάτια και κέρματα θα είναι τα μόνα που θα έχουν στα συμμετέχοντα κράτη μέλη την ιδιότητα του νομίμου χρήματος με αναγκαστική κυκλοφορία.⁽⁹⁶⁾ Παράλληλα, για μια περίοδο που θα διαρκέσει σε κάθε συμμετέχον κράτος μέλος κατά μέγιστο όριο δύο μήνες⁽⁹⁷⁾ (περίοδος γνωστή ως περίοδος απόσυρσης), την ίδια ιδιότητα θα συνεχίσουν να έχουν τα κέρματα και τραπεζογραμμάτια που είναι εκφρασμένα στις εθνικές νομισματικές μονάδες των κρατών μελών.⁽⁹⁸⁾

Η λήψη των αναγκαιών μέτρων για τη χρήση αυτών των μετρητών στις συναλλαγές, καθώς και για τη διευκόλυνση της απόσυρσής τους βαρύνει τα συμμετέχοντα κράτη μέλη.⁽⁹⁹⁾ Επίσης, οι εκδότες των αποσυρομένων τραπεζογραμμάτων και κερμάτων (κατά κανόνα η κεντρική τράπεζα και το Υπουργείο Οικονομικών, αντίστοιχα) θα συνεχίσουν να τα ανταλλάσσουν με μετρητά σε ευρώ στην τιμή μετατροπής, σύμφωνα με τις οικείες διατάξεις της εθνικής νομοθεσίας των συμμετεχόντων κρατών μελών ή σύμφωνα με την πρακτική που ισχύει σε αυτά.⁽¹⁰⁰⁾

Ο έλληνας νομοθέτης εξάντλησε τα χρονικά περιθώρια για την απόσυρση που τέθηκαν στον Κανονισμό, ορίζοντας ότι η περίοδος απόσυρσης των δραχμικών μετρητών στη χώρα μας θα διαρκέσει μέχρι τις 28 Φεβρουαρίου 2002.⁽¹⁰¹⁾ Ορίστηκε, επίσης, ότι η Τράπεζα της Ελλάδος θα συνεχίσει να ανταλλάσσει τα δραχμικά τραπεζογραμμάτια για δέκα χρόνια μετά τη λήξη της περιόδου απόσυρσης και το Υπουργείο Οικονομικών τα δραχμικά κέρματα για δύο χρόνια μετά τη λήξη της περιόδου απόσυρσης.⁽¹⁰²⁾

Η ακριβής διαδικασία εισαγωγής στην Ελλάδα του φυσικού χρήματος ευρώ (περιλαμβανομένης πιθανόν και της διαδικασίας προεφοδιασμού των πιστωτικών ιδρυμάτων από την Τράπεζα της Ελλάδος με μετρητά σε ευρώ κατά τη διάρκεια των τελευταίων μηνών του 2001) και από-

συρσης των δραχμικών μετρητών θα αποτελέσει αντικείμενο νέου νόμου που αναμένεται να εκδοθεί στο πρώτο εξάμηνο του τρέχοντος έτους. Οι βασικοί, πάντως, όροι που πρέπει να διέπουν τη διαδικασία προεφοδιασμού των πιστωτικών ιδρυμάτων από τις εθνικές κεντρικές τράπεζες έχουν τεθεί στην προαναφερθείσα Κατευθυντήρια Γραμμή (ΕΚΤ/2001/1) που εξέδωσε η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα στις 10 Ιανουαρίου 2001.

⁽⁹⁰⁾ Επιχείρημα *a contrario* από το άρθρο 5 του Κανονισμού.

⁽⁹¹⁾ Επισημαίνεται σχετικά ότι αν η νομική πράξη δεν υφίσταται κατά την 1η Ιανουαρίου 2002 (όπως για παράδειγμα στην περίπτωση των «μεταχρονολογημένων επιταγών» σε δραχμές), η διάταξη αυτή δεν έχει εφαρμογή.

⁽⁹²⁾ *Ibid*, άρθρο 14, α' εδάφιο (σε συνδυασμό με άρθρο 13). Με τη διάταξη αυτή καθιερώνεται η αρχή της νομισματικής συνέχειας των συμβάσεων (και των άλλων νομικών πράξεων) κατά τη διάρκεια της τελικής περιόδου.

Σύμφωνα, εξάλλου, με τη διάταξη του β' εδαφίου του εν λόγω άρθρου, για τη μετατροπή των ποσών εφαρμόζονται οι κανόνες μετατροπής και στρογγυλοποίησης που καθιερώθηκαν με τις διατάξεις των άρθρων 4 και 5 του Κανονισμού 1103/1997 (βλέπε σχετικά κατωτέρω, υπό Β 4).

⁽⁹³⁾ *Ibid*, 200 σημείο αιτιολογικού. Στο ίδιο σημείο τονίζεται πάντως ότι «για λόγους σαφήνειας θα ήταν σκόπιμο ο υλικός επαναπροσδιορισμός να λάβει χώρα το ταχύτερο δυνατόν».

⁽⁹⁴⁾ *Ibid*, άρθρο 10, α' εδάφιο. Οι ονομαστικές αξίες και οι προδιαγραφές των τραπεζογραμμάτων αυτών (όπως και άλλα συναφή θέματα) καθορίστηκαν με την προαναφερθείσα Απόφαση (ΕΚΤ/1998/6) της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας της 7ης Ιουλίου 1998.

⁽⁹⁵⁾ *Ibid*, άρθρο 11, α' εδάφιο. Οι ονομαστικές αξίες και οι προδιαγραφές των εν λόγω κερμάτων καθορίστηκαν με τον προαναφερθέντα Κανονισμό 423/1999 της 22ας Φεβρουαρίου 1999.

⁽⁹⁶⁾ *Ibid*, άρθρα 10 (β' εδάφιο) και 11 (β' εδάφιο). Σύμφωνα με το άρθρο 12 του Κανονισμού, η ευθύνη για την εξασφάλιση της καταστολής της παραποίησης και παραχάραξης των τραπεζογραμμάτων και κερμάτων σε ευρώ βαρύνει τα συμμετέχοντα κράτη μέλη.

⁽⁹⁷⁾ Η μέγιστη περίοδος απόσυρσης είχε οριστεί στον Κανονισμό (άρθρο 15, παρ. 1) ως εξάμηνη, περιορίστηκε, όμως, στη συνέχεια σε διμήνη με κοινή δήλωση του Συμβουλίου ECOFIN, της 3ης Νοεμβρίου 1999, κατόπιν συμφωνίας και της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας.

⁽⁹⁸⁾ *Ibid*, άρθρο 15, παρ. 1.

⁽⁹⁹⁾ *Ibid*, άρθρο 15, παρ. 2.

⁽¹⁰⁰⁾ *Ibid*, άρθρο 16.

⁽¹⁰¹⁾ Νόμος 2842/2000, άρθρο 1, παρ. 1, β' εδάφιο.

⁽¹⁰²⁾ Βλέπε σχετικά το Εθνικό Σχέδιο Μετάβασης στο ευρώ του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας και της Τράπεζας της Ελλάδος (Ιανουάριος 2001), σελ. 28.

Β. Ο Κανονισμός 1103/1997 «σχετικά με ορισμένες διατάξεις που αφορούν την εισαγωγή του ευρώ»

1. Συνολική θεώρηση

Οι διατάξεις του Κανονισμού 1103/1997, που βασίζεται στο άρθρο 235 της Συνθήκης,⁽¹⁰³⁾ εφαρμόζονται σε όλα τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, συμμετέχοντα στη ζώνη του ευρώ και μη,⁽¹⁰⁴⁾ και αφορούν σε τρεις ενότητες:

- τη διαδικασία αντικατάστασης της επίσημης λογιστικής μονάδας ECU από το ευρώ την 1η Ιανουαρίου 1999, όταν δηλαδή άρχισε το τρίτο στάδιο της ΟΝΕ (κατωτέρω υπό 2),
- την καθιέρωση της αρχής της συνέχειας των συμβάσεων και των άλλων νομικών πράξεων που ήταν συνομολογημένες σε ECU και τις εθνικές νομισματικές μονάδες των συμμετεχόντων κρατών μελών, ως προς τους λοιπούς όρους τους πέραν του νομίσματος στο οποίο είναι συνομολογημένες (υπό 3), και
- τη μεθοδολογία μετατροπής των χρηματικών ποσών από τις εθνικές νομισματικές μονάδες των συμμετεχόντων κρατών μελών σε ευρώ και αντίστροφα (υπό 4).

2. Αντικατάσταση του ECU από το ευρώ

2.1 Η διαδικασία αντικατάστασης

Μέχρι την 31η Ιανουαρίου 1998 λειτούργουσε στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα το Ευρωπαϊκό Νομισματικό Σύστημα.⁽¹⁰⁵⁾ Ένα από τα τρία συστατικά στοιχεία αυτού του συστήματος ήταν η επίσημη λογιστική μο-

νάδα ECU, η οποία οριζόταν στον Κανονισμό 3320/1994 του Συμβουλίου.⁽¹⁰⁶⁾ Το επίσημο ECU ήταν ένα καλάθι νομισμάτων στο οποίο συμμετείχαν, σε ορισμένη αναλογία, τα εθνικά νομίσματα όλων των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Εκτός από το επίσημο ECU υπήρχε, επίσης, και το καλούμενο ιδιωτικό ECU, το οποίο χρησιμοποιούσαν οι συμβαλλόμενοι στις συναλλαγές τους, χωρίς να κάνουν ρητή αναφορά στον προαναφερθέντα ορισμό.⁽¹⁰⁷⁾

Την 1η Ιανουαρίου 1999, το ECU έπαψε να ορίζεται ως καλάθι νομισμάτων και αντικαταστάθηκε από το ευρώ, το οποίο, όπως αναφέρθηκε προηγουμένως, κατέστη το αυτοτελές ενιαίο ευρωπαϊκό νόμισμα.⁽¹⁰⁸⁾ Σύμφωνα με ρητή διάταξη της Συνθήκης,⁽¹⁰⁹⁾ η καθιέρωση του ευρώ ως ενιαίου νομίσματος δεν επιτρεπόταν να μεταβάλει την εξωτερική ισοτιμία του ECU. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα η αντικατάσταση του ECU, ως καλαθίου νομισμάτων, από το ευρώ να πρέπει να γίνει (όπως τελικά συνέβη) σε αναλογία 1:1.

Σύμφωνα με κοινή ανακοίνωση των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και των διοικητών των εθνικών κεντρικών τραπεζών των κρατών μελών της 3ης Μαΐου 1998, για την πλήρωση του περιεχομένου της εν λόγω διάταξης της Συνθήκης αλλά και για τη διασφάλιση συναλλαγματικής σταθερότητας κατά τη διάρκεια της οκτάμηνης περιόδου από την 3η Μαΐου (που ελήφθη η από-

φαση για τα πρώτα 11 συμμετέχοντα κράτη μέλη) μέχρι την 31η Δεκεμβρίου (που έγινε ο αμετάκλητος καθορισμός των ισοτιμιών), αποφασίστηκε και ανακοινώθηκε ότι θα ακολουθηθεί η ακόλουθη διαδικασία:

(α) Στις 31 Δεκεμβρίου 1998 οι κεντρικές τράπεζες των κρατών μελών που είχε αποφασιστεί ότι θα ενταχθούν στην ευρωζώνη θα έπρεπε να προβούν στις κατάλληλες ενέργειες για να διασφαλιστεί ότι οι τρέχουσες διμερείς ισοτιμίες των νομισμάτων τους έναντι των νομισμάτων των υπολοίπων κρατών μελών που θα συμμετείχαν στη ζώνη του ευρώ ισούνται με τις ισχύουσες κεντρικές ισοτιμίες. Οι διμερείς ισοτιμίες θα προέκυπταν επαγωγικά από τις ισοτιμίες των εθνικών νομισμάτων έναντι του δολαρίου ΗΠΑ, μέσω των οποίων, σύμφωνα με τον κανονισμό λειτουργίας του Μηχανισμού Συναλλαγματικών Ισοτιμιών θα καθοριζόταν, τόσο η αξία του ECU έναντι του δολαρίου (και των υπολοίπων διεθνών νομισμάτων), όσο και η συναλλαγματική ισοτιμία των εθνικών νομισμάτων των κρατών μελών έναντι του ECU.

(β) Με τον έλεγχο των διμερών συναλλαγματικών ισοτιμιών από τις κεντρικές τράπεζες, οι ισοτιμίες του επίσημου ECU έναντι των εθνικών νομισμάτων την 31η Δεκεμβρίου αντανακλούσαν απόλυτα τις τρέχουσες κεντρικές ισοτιμίες των νομισμάτων των κρατών μελών. Η Ευ-

ΠΙΝΑΚΑΣ 3

Νόμισμα και χρήμα με αναγκαστική κυκλοφορία στα συμμετέχοντα κράτη μέλη κατά τη διάρκεια του τρίτου σταδίου της ΟΝΕ

Περίοδοι	Νόμισμα	Χρήμα με αναγκαστική κυκλοφορία (κέρματα και τραπεζογραμμάτια)
Μεταβατική περίοδος (1.Ι.1999(*) - 31.ΙΙ.2001)	ευρώ	εθνικές νομισματικές μονάδες
Περίοδος απόσυρσης (1.Ι.2002 - 28.ΙΙ.2002 (**))	ευρώ	• εθνικές νομισματικές μονάδες • ευρώ
Υπόλοιπη τελική περίοδος (από 1.ΙΙΙ.2002)	ευρώ	ευρώ

(*) Για την Ελλάδα, η μεταβατική περίοδος ξεκίνησε την 1η Ιανουαρίου 2001

(**) Η εν λόγω ημερομηνία είναι η καταληκτική – τα κράτη μέλη δικαιούνται να καθορίσουν την περίοδο απόσυρσης συντομότερη.

⁽¹⁰³⁾ Για τους λόγους που κατέστησαν αναγκαία την επιλογή του εν λόγω άρθρου της Συνθήκης ως βάσης για την έκδοση αυτού του Κανονισμού, βλ. U. Wölker (1996), όπ.π., σελ. 1127-1128. Βλέπε, επίσης, το 5ο σημείο αιτιολογικού του Κανονισμού 1103/1997.

⁽¹⁰⁴⁾ Κανονισμός 1103/1997, ακροτελεύτιο εδάφιο.

⁽¹⁰⁵⁾ Για το ΕΝΣ, βλ. αντί άλλων R. Smits (1997), όπ.π., σελ. 20-27.

⁽¹⁰⁶⁾ ΕΕ L 350, 31.12.1994, σελ. 27. Ο εν λόγω Κανονισμός καταργήθηκε την 1η Ιανουαρίου 1999 (Κανονισμός 1103/1997, άρθρο 2, παρ. 2 και 3).

⁽¹⁰⁷⁾ Για το ιδιωτικό ECU και τις διαφορές του από το επίσημο βλ. D.R.R. Dunett (1996): Some legal principles applicable to the transition to the single currency, *Common Market Law Review*, vol. 33, σελ. 1151-1155.

⁽¹⁰⁸⁾ Συνθήκη, άρθρο 109 Ζ.

⁽¹⁰⁹⁾ *Ibid*, άρθρο 109 Α, παρ. 4, β' εδάφιο.

ρωπαϊκή Επιτροπή ήταν, συνεπώς, σε θέση να προτείνει στο Συμβούλιο ECOFIN την υιοθέτηση των εν λόγω ισοτιμιών ως των αμετάκλητα σταθερών τιμών μετατροπής των εθνικών νομισμάτων προς το ευρώ, ικανοποιώντας απόλυτα τις διατάξεις της Συνθήκης.

2.2 Οι διατάξεις του άρθρου 2 του Κανονισμού

Σε απόλυτη συμφωνία με τα προαναφερθέντα, το άρθρο 2 του Κανονισμού καθιέρωσε ρυθμίσεις αναφορικά με τις συμβάσεις και τις υπόλοιπες νομικές πράξεις που ήταν εκφρασμένες σε ECU με ισχύ από την 1η Ιανουαρίου 1999. Πιο συγκεκριμένα:

(α) Σε όσες νομικές πράξεις γινόταν αναφορά στο επίσημο ECU, η αντικατάστασή του από το ευρώ, σε αναλογία 1 προς 1, ήταν αυτόματη.

(β) Αντίθετα, για τις νομικές πράξεις στις οποίες γινόταν αναφορά στην ιδιωτική ECU, η αντικατάσταση από το ευρώ δεν ήταν αυτόματη αλλά τεκμαιρόταν. Αυτό σημαίνει ότι τα μέρη συμβάσεων συνομολογημένων στην ιδιωτική ECU είχαν δικαίωμα να αποδείξουν ότι δεν επιθυμούσαν τη χρήση της επίσημης λογιστικής μονάδας, αλλά ενός συγκεκριμένου καλαθιού νομισμάτων με σταθερό περιεχόμενο. Συνεπώς, στην περίπτωση αυτή, αν αποδειχθεί η σχετική βούληση, δεν επέρχεται η προαναφερθείσα αντικατάσταση.⁽¹¹⁰⁾

3. Η αρχή της συνέχειας των νομικών πράξεων ως προς τους λοιπούς όρους τους πέραν του νομίσματος στο οποίο είναι συνομολογημένες

3.1 Νομικές πράξεις που διέπονται από το δίκαιο συμμετέχοντος κράτους μέλους

Όπως έχει ήδη αναφερθεί αναλυτικά στην ενότητα Α της παρούσας ενότητας του άρθρου, με τα άρθρα 2, 3, 8 και 14 του Κανονισμού 974/1998 καθιερώθηκε η αρχή της νομισματικής συνέχειας των συμβάσεων, σύμφωνα με την οποία η αντικατάσταση των εθνικών νομισμάτων των συμμετεχόντων κρατών μελών από το ευρώ δεν είχε επίδραση στη συνέχεια των συμβάσεων που ήταν συ-

νομολογημένες στα εν λόγω νομίσματα. Την ίδια αρχή καθιέρωσε το άρθρο 2 του Κανονισμού 1103/1997 αναφορικά με την αντικατάσταση του ECU από το ευρώ.

Ένα επιπλέον ζήτημα που απαιτούσε, όμως, επίλυση ήταν αν η εισαγωγή του ευρώ πληροί κάποιο από τα εξαιρετικά περιστατικά που δικαιολογούν, σύμφωνα με τα ισχύοντα στο δίκαιο όλων των συμμετεχόντων κρατών μελών, την τροποποίηση των όρων μιας σύμβασης (ή άλλων νομικών πράξεων) ή την καταγγελία της. Μολονότι η δημιουργία της ONE και η εισαγωγή του ευρώ δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι συνιστούν σημαντική μεταβολή των συνθηκών ούτε ότι αποτελούν απρόβλεπτο γεγονός,⁽¹¹¹⁾ το πρώτο εδάφιο του άρθρου 3 του Κανονισμού καθιέρωσε ρητά⁽¹¹²⁾ την αρχή της συνέχειας των συμβάσεων και άλλων νομικών πράξεων ως προς τους όρους τους: «η καθιέρωση του ευρώ δεν μεταβάλλει τους όρους των νομικών πράξεων, ούτε απαλλάσσει ούτε δικαιολογεί τη μη εκτέλεση των υποχρεώσεων δυνάμει νομικών πράξεων, ούτε παρέχει μονομερώς το δικαίωμα σε έναν συμβαλλόμενο να μεταβάλει ή να καταργήσει μια νομική πράξη».⁽¹¹³⁾

Η σημαντικότερη, ίσως, συνέπεια από την καθιέρωση της εν λόγω αρχής, η οποία ισχύει υπό την επιφύλαξη της ελευθερίας των συμβάσεων,⁽¹¹⁴⁾ είναι ότι στις δανειακές συμβάσεις σταθερού επιτοκίου, η εισαγωγή του ευρώ δεν οδηγεί, αν δεν υπάρχει ρητή περί του αντιθέτου συμφωνία, σε μεταβολή του ύψους του προβλεπόμενου ονομαστικού επιτοκίου.⁽¹¹⁵⁾ Αντίθετα, στις συμβάσεις κυμαινόμενου επιτοκίου η ανατιμολόγηση πραγματοποιείται με τα τρέχοντα επιτόκια του ευρώ κατά την ημερομηνία ανατιμολόγησης που προβλέπεται στη σύμβαση.⁽¹¹⁶⁾

Πρέπει, τέλος, να επισημανθεί ότι η αρχή της συνέχειας των συμβάσεων ισχύει ανεξάρτητα από την ύπαρξη ή μη σχετικής ρήτρας στις δανειακές συμβάσεις. Ορισμένοι φορείς, πάντως, περιλαμβανομένων και αρκετών πιστωτικών ιδρυμάτων έχουν ζητήσει από τους αντι-

συμβαλλομένους τους να υπογράψουν ειδική σχετική ρήτρα.

3.2 Νομικές πράξεις που διέπονται από το δίκαιο τρίτης χώρας

Σύμφωνα με το 8ο σημείο αιτιολογικού του Κανονισμού «η καθιέρωση του ευρώ αποτελεί μεταβολή της νομοθεσίας περί νομίσματος κάθε συμμετέχοντος κράτους μέλους. η αναγνώριση της νομοθεσίας περί νομίσματος ενός κράτους αποτελεί αρχή παγκοσμίως αποδεκτή· η ρητή επιβεβαίωση της αρχής της συνέχειας θα πρέπει να οδηγήσει στην αναγνώριση της συνέχειας των συμβάσεων και των άλλων νομικών πράξεων που υπάγονται στη δικαιοδοσία τρίτων χωρών».⁽¹¹⁷⁾ Για την άρση, πάντως, οποιασδήποτε αμφισβήτησης και τη διαμόρφωση συνθηκών ασφάλειας δικαίου, αρκετές τρίτες χώρες προέβησαν στην υιοθέτηση ρητών διατάξεων με τις οποίες επιβεβαιώνουν ότι η μετάβαση στο καθεστώς του ευρώ δεν θα έχει επί-

⁽¹¹⁰⁾ Βλέπε σχετικά D.R.R. Dunett (1996), όπ.π., σελ. 155-156.

⁽¹¹¹⁾ Η σχετική επιχειρηματολογία αναπτύσσεται με ιδιαίτερα σαφή τρόπο από τον U. Wölker (1996), όπ.π., σελ. 1123-1124.

⁽¹¹²⁾ Βλέπε σχετικά το 7ο σημείο αιτιολογικού του Κανονισμού.

⁽¹¹³⁾ Η προβληματική που είναι συνυφασμένη με το ενδεχόμενο δικαστικής αναπροσαρμογής συμβατικών παροχών κατά παρέκκλιση από την εν λόγω αρχή για την προστασία των συμβαλλομένων, βλέπε Θ. Λιακόπουλο (1999): Νομικά ζητήματα από την εισαγωγή του ευρώ, στο: *Ευρώ και Δίκαιο*, Α.Σ. Γεωργιάδης - Θ.Θ. Λιακόπουλος, Δίκαιο και Οικονομία, Π.Ν. Σάκκουλας, Αθήνα, σελ. 93-98, και Καλλιμόπουλο (1998): Η εισαγωγή του ευρώ και οι επιπτώσεις στις χρηματικές ενοχές, *Δελτίον Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών*, α' τριμηνία, σελ. 69-82.

⁽¹¹⁴⁾ *Ibid*, άρθρο 3, β' εδάφιο.

⁽¹¹⁵⁾ *Ibid*, 7ο σημείο αιτιολογικού.

⁽¹¹⁶⁾ Για ορισμένα ειδικά θέματα που προκύπτουν κατ' εφαρμογή της αρχής της συνέχειας των συμβάσεων, βλέπε Α. Γεωργιάδη (1999), όπ.π., σελ. 35-37.

⁽¹¹⁷⁾ Για το εξαιρετικά ενδιαφέρον ζήτημα της συνέχειας των νομικών πράξεων που είναι συνομολογημένες είτε σε εθνικές νομισματικές μονάδες συμμετεχόντων κρατών μελών είτε σε ECU και διέπονται από το δίκαιο τρίτων χωρών (και το οποίο έχει ήδη θιγεί ανωτέρω στην υποσημείωση 64), βλέπε αναλυτικά, αντί άλλων, D.R.R. Dunett (1996), όπ.π., σελ. 1160-1161, U. Wölker (1996), όπ.π. σελ. 1128-1130 (όπου γίνεται μια σαφής διάκριση μεταξύ κρατών μελών με παρέκκλιση και τρίτων χωρών).

δραση στις συμβάσεις που διέπονται από το δίκαιό τους και έχουν συνομολογηθεί στις εθνικές νομισματικές μονάδες των συμμετεχόντων κρατών μελών (ή/και σε ECU).⁽¹¹⁸⁾

4. Μεθοδολογία μετατροπής χρηματικών ποσών

Για τη μετατροπή χρηματικών ποσών από τις εθνικές νομισματικές μονάδες των συμμετεχόντων κρατών μελών είτε σε ευρώ είτε στην εθνική νομισματική μονάδα ενός άλλου συμμετέχοντος κράτους μέλους, καθώς και για τη στρογγυλοποίηση των ποσών που προκύπτουν από τη μετατροπή καθιερώθηκαν στον Κανονισμό επτά κανόνες.⁽¹¹⁹⁾ Είναι προφανές ότι οι κανόνες αυτοί ισχύουν μόνο κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου και, για το φυσικό χρήμα ευρώ, κατά τη διάρκεια της δίμηνης περιόδου απόσυρσης.

(α) Οι τιμές μετατροπής καθιερώνονται ως ένα ευρώ εκφρασμένο σε αντιστοιχία με κάθε εθνική νομισματική μονάδα των συμμετεχόντων κρατών μελών και όχι αντίστροφα.⁽¹²⁰⁾

(β) Οι τιμές μετατροπής έχουν έξι χαρακτηριστικά ψηφία που λαμβάνονται υπόψη σε κάθε μετατροπή.⁽¹²¹⁾ Ως χαρακτηριστικά ψηφία νοούνται τόσο οι ακέραιοι αριθμοί όσο και τα δεκαδικά ψηφία.⁽¹²²⁾ Κατ' εξαίρεση, αν στην τιμή μετατροπής υπάρχουν μόνο δεκαδικά ψηφία (όπως στην περίπτωση της λίρας Ιρλανδίας), στα έξι χαρακτηριστικά

στοιχεία λαμβάνονται υπόψη και τα έξι δεκαδικά ψηφία.

(γ) Οι τιμές μετατροπής δεν επιτρέπεται να στρογγυλοποιούνται, ενώ κατά τη μετατροπή δεν επιτρέπεται να παραλείπονται δεκαδικά ψηφία.⁽¹²³⁾

(δ) Οι τιμές μετατροπής χρησιμοποιούνται για μετατροπές τόσο από ευρώ προς τις εθνικές νομισματικές μονάδες των συμμετεχόντων κρατών μελών όσο και από τις εν λόγω εθνικές νομισματικές μονάδες σε ευρώ.⁽¹²⁴⁾ Αντίθετα, δεν επιτρέπεται η χρήση των αντίστροφων συντελεστών που προκύπτουν από τις τιμές μετατροπής.⁽¹²⁵⁾

(ε) Για τη μετατροπή ενός χρηματικού ποσού από την εθνική νομισματική μονάδα συμμετέχοντος κράτους μέλους σε αυτήν άλλου συμμετέχοντος κράτους μέλους, πρέπει να ακολουθείται πάντοτε η ακόλουθη διαδικασία:⁽¹²⁶⁾

- πρώτα, το οφειλόμενο χρηματικό ποσό μετατρέπεται σε ένα ενδιάμεσο ποσό εκφρασμένο σε ευρώ σύμφωνα με την τιμή μετατροπής, και
- στη συνέχεια, το ενδιάμεσο ποσό μετατρέπεται στην άλλη εθνική νομισματική μονάδα με την αντίστοιχη τιμή μετατροπής.

(στ) Τα ενδιάμεσα ποσά που προκύπτουν κατά τη μετατροπή ενός χρηματικού ποσού από μια εθνική νομισματική μονάδα σε άλλη (σύμφωνα με τον αμέσως προηγούμενο κανόνα) επιτρέπεται να στρογγυλοποι-

ούνται σε όχι λιγότερα από τρία δεκαδικά ψηφία.⁽¹²⁷⁾

(ζ) Τέλος, για την καταβολή ή τον καταλογισμό χρηματικών ποσών μετά τη μετατροπή τους σε ευρώ επιτρέπεται η στρογγυλοποίηση στο πλησιέστερο λεπτό.⁽¹²⁸⁾

Οι προαναφερθείσες διατάξεις των άρθρων 4 και 5 του Κανονισμού εξειδικεύτηκαν, ως προς την εφαρμογή τους στην Ελλάδα, με το άρθρο 2 του νόμου 2842/2000 (βλέπε κατωτέρω την ανάλυση του οικείου άρθρου).

⁽¹¹⁸⁾ Ενδεικτικά αναφέρεται η τροποποίηση του άρθρου 5, τίτλος 16 του General Obligations Law της Νέας Υόρκης «για την αρχή της συνέχειας των συμβάσεων μετά την εισαγωγή του ευρώ».

⁽¹¹⁹⁾ Για μια αναλυτική παρουσίαση των εν λόγω επτά κανόνων, βλέπε το έγγραφο της Γενικής Διεύθυνσης II της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (1998): *The introduction of the euro and the rounding of currency amounts* (II/717/97-EN-Final, αδημοσίευτο).

⁽¹²⁰⁾ Κανονισμός 1103/1997, άρθρο 4, παρ. 1, α' εδάφιο.

⁽¹²¹⁾ *Ibid*, άρθρο 4, παρ. 1, β' εδάφιο.

⁽¹²²⁾ *Ibid*, 12ο σημείο αιτιολογικού.

⁽¹²³⁾ *Ibid*, άρθρο 4, παρ. 2.

⁽¹²⁴⁾ *Ibid*, άρθρο 4, παρ. 3, α' εδάφιο.

⁽¹²⁵⁾ *Ibid*, άρθρο 4, παρ. 3, β' εδάφιο.

⁽¹²⁶⁾ *Ibid*, άρθρο 4, παρ. 4.

⁽¹²⁷⁾ *Ibid*.

⁽¹²⁸⁾ *Ibid*, άρθρο 5.

Άρθρο 2 Μετατροπές και στρογγυλοποιήσεις

1. Κάθε χρηματικό ποσό εκφρασμένο σε δραχμές που πρόκειται να καταβληθεί ή να καταλογισθεί σε ευρώ μετατρέπεται και στρογγυλοποιείται σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 4 και 5 του Κανονισμού (ΕΚ) 1103/97 του Συμβουλίου.

2. Κάθε χρηματικό ποσό εκφρασμένο σε ευρώ που πρόκειται να καταβληθεί ή να καταλογισθεί σε δραχμές μετατρέπεται σύμφωνα με τις διατάξεις των παραγράφων 1 έως και 3 του άρθρου 4 του Κανονισμού (ΕΚ) 1103/97 του Συμβουλίου και στρογγυλοποιείται στην πλησιέστερη δραχμή και ειδικότερα προς τα άνω αν ο αριθμός μετά την υποδιαστολή είναι ανώτερος ή ίσος με πενήντα λεπτά της δραχμής και προς τα κάτω αν είναι κατώτερος από πενήντα λεπτά.

3. Χρηματικά ποσά σε ενδιάμεσους υπολογισμούς, τα οποία δεν πρόκειται να καταβληθούν ή να καταλογισθούν και εκφράζονται σε ευρώ και δραχμές, κατά τις ενδιάμεσες μετατροπές, στρογγυλοποιούνται τουλάχιστον στο δεύτερο δεκαδικό ψηφίο, χωρίς να αποκλείεται συμβατικά μεγαλύτερος βαθμός ακριβείας.

Η διάταξη αυτή δεν εφαρμόζεται σε μετατροπές νομισματικών ποσών από μία εθνική νομισματική μονάδα σε άλλη.

4. Οι ενδιάμεσοι υπολογισμοί καλύπτουν όλα τα στάδια κατά τα οποία το μετατρεπόμενο χρηματικό ποσό δεν συνιστά αφ' εαυτού χρηματική οφειλή, αλλά αποτελεί στοιχείο σε μια αλληλουχία πράξεων η οποία δύναται να οδηγήσει στη δημιουργία χρηματικής οφειλής.

5. Διαφορές από στρογγυλοποιήσεις χρηματικών ποσών σε ευρώ ή δραχμές που πρόκειται να καταβληθούν ή να καταλογισθούν, εφόσον προκύπτουν από την ορθή εφαρμογή των διατάξεων του Κανονισμού (ΕΚ) 1103/1997 του Συμβουλίου και των διατάξεων του παρόντος, δεν επηρεάζουν τον απαλλακτικό χαρακτήρα των σχετικών πληρωμών ή την ακρίβεια των σχετικών εγγγραφών και δεν αναζητούνται.

6. Με αποφάσεις του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού, είναι δυνατόν να επιβάλλεται μεγαλύτερος βαθμός ακριβείας σε στρογγυλοποιήσεις κατά τις μετατροπές των ως άνω χρηματικών ποσών σε ενδιάμεσους υπολογισμούς και γενικότερα να ρυθμίζονται θέματα μετατροπών από δραχμές σε ευρώ και αντίστροφα, καθώς και στρογγυλοποιήσεων.

ΑΡΘΡΟ 2 ΜΕΤΑΤΡΟΠΕΣ ΚΑΙ ΣΤΡΟΓΓΥΛΟΠΟΙΗΣΕΙΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ:

1. Εισαγωγή
2. Μετατροπή και στρογγυλοποίηση από δραχμές σε ευρώ
3. Μετατροπή και στρογγυλοποίηση από ευρώ σε δραχμή
4. Στρογγυλοποίηση ποσών "ενδιάμεσων υπολογισμών"
5. Μη αναζήτηση "διαφορών" στους υπολογισμούς
6. Εξουσιοδότηση νόμου για την υιοθέτηση ρυθμίσεων

1. Με τον Κανονισμό 2866/98⁽¹⁾, όπως τροποποιήθηκε κατά την ένταξη της χώρας μας στην ΟΝΕ από τον Κανονισμό 1478/2000/19.06.2000, ορίστηκαν από το Συμβούλιο, σύμφωνα με το άρθρο 109 Α παράγραφος 4 της συνθήκης, οι αμετάκλητες ή αλλιώς "κλειδωμένες" ισοτιμίες του ευρώ, για κάθε μία από τις νομισματικές μονάδες των κρατών μελών της ΟΝΕ

(στη συνέχεια "εθνικές νομισματικές μονάδες"), μεταξύ των οποίων και τη δραχμή. Η διαδικασία μετατροπής και στρογγυλοποίησης μεταξύ του ευρώ και των εθνικών νομισματικών μονάδων ή ανάμεσα στις εθνικές νομισματικές μονάδες μεταξύ τους, βάσει των αμετάκλητων τιμών μετατροπής, είχε ήδη οριστεί από τον Κανονισμό του Συμβουλίου 1103/97 και συγκεκριμένα από τα άρθρα 4 και 5. Με το άρθρο 2 του Ν. 2842 ο εθνικός νομοθέτης, κάνοντας χρήση της δυνατότητας που του παρέχεται από το σημείο (11) του προοιμίου του Κανονισμού 1103/97, θεσπίζει υψηλότερο βαθμό ακριβείας για τη στρογγυλοποίηση που αφορά "ενδιάμεσους υπολογισμούς"⁽²⁾. Ειδικότερα το άρθρο 2 του νόμου 2842 έχει σκοπό να καθιερώσει μέθοδο μετατροπής και στρογγυλοποίησης για τις περιπτώσεις που δεν ρυθμίστηκαν από τον ευρωπαϊό νομοθέτη με τον προαναφερόμενο Κανονισμό, ο οποίος και έθεσε στα άρθρα 4 και 5 τις εξής βασικές αρχές για τη μετατροπή και στρογγυλοποίηση:

• Αρχή της διατήρησης του εξαψήφιου αριθμού⁽³⁾ των τιμών μετατροπής.

Οι τιμές μετατροπής έχουν οριστεί με έξι (6) χαρακτηριστικά στοιχεία (συμπεριλαμβανομένων ακέραιων και δεκαδικών αριθμών) και εκφράζουν την αμετάκλητη ισοτιμία μεταξύ του ευρώ και της αντίστοιχης εθνικής νομισματικής μονάδας (π.χ. 1 ευρώ = 340,750 δραχμές).

• Αρχή της μη στρογγυλοποίησης και μη παράλειψης δεκαδικών ψηφίων των τιμών μετατροπής.

Οι τιμές μετατροπής δεν στρογγυλοποιούνται και τα δεκαδικά ψηφία δεν παραλείπονται κατά τη μετατροπή. Με άλλα λόγια η κατοχύρωση της αρχής του εξαψήφιου των τιμών μετατροπής συνεπάγεται: α) τη μη εφαρμογή της διαδικασίας στρογγυλοποίησης στις τιμές μετατροπής, η οποία, όπως είναι γνωστό, απαιτεί σύντμηση των αριθμητικών τιμών στο δεύτερο δεκαδικό ψηφίο (όταν πρόκειται για ποσό σε ευρώ) ή σε ακέραιο (όταν πρόκειται για ποσό σε δραχμές) και β) τη μη παράλειψη δεκαδικών ψηφίων

στις τιμές μετατροπής. Αυτό σημαίνει πως, ακόμη και αν ο εξαψήφιος αριθμός της τιμής μετατροπής αποτελείται από έναν ακέραιο και πέντε δεκαδικά ψηφία, τα τελευταία των οποίων είναι μηδενικά, δεν παραλείπεται δεκαδικό ψηφίο (π.χ. 1,23400 αφενός δεν γίνεται 1,234 με παράλειψη των μηδενικών ψηφίων και αφετέρου δεν στρογγυλοποιείται σε 1,23).

• **Αρχή της τριγωνικής μετατροπής μεταξύ των εθνικών νομισματικών μονάδων.**

Για τη μετατροπή από μία νομισματική μονάδα της ζώνης του ευρώ σε άλλη (π.χ. από δραχμή σε μάρκο), μετατρέπεται πρώτα η μία εθνική νομισματική μονάδα (π.χ. η δραχμή) σε ένα νομισματικό ποσό εκφρασμένο σε ευρώ, που στρογγυλοποιείται σε όχι λιγότερα από τρία δεκαδικά ψηφία, και στη συνέχεια το ποσό που εκφράζεται σε ευρώ μετατρέπεται στην άλλη εθνική νομισματική μονάδα (π.χ. σε μάρκο). Πρόκειται δηλαδή για την εφαρμογή της τριγωνικής σχέσης μεταξύ των εθνικών νομισματικών μονάδων και του ευρώ, σύμφωνα με την οποία, λόγω της απώλειας της συναλλαγματικής σχέσης μεταξύ τους, οι εθνικές νομισματικές μονάδες διατηρούν πλέον τη νομισματική σχέση τους δια μέσου της αμετάκλητης ισοτιμίας που έχουν με το ευρώ.

Με δεδομένο ότι οι παραπάνω αρχές που θεμελιώθηκαν από τον κοινοτικό νομοθέτη υπερσχύουν των εθνικών (βλ. ΔΕΚ, υπόθεση 6/64 Συλλ. 1964, σ. 585 και ΔΕΚ, υπόθεση 106/77, Συλλ. 1978, σ. 629), παρατίθεται η επιμέρους ανάλυση των διατάξεων του άρθρου 2 του Ν. 2842, η οποία έχει ως εξής:

2. Με την παράγραφο 1 του άρθρου 2 του Ν. 2842 ρυθμίζεται η μέθοδος μετατροπής και στρογγυλοποίησης ενός ποσού εκφρασμένου σε δραχμές, που πρόκειται να καταβληθεί ή να καταλογισθεί σε ευρώ. Μιλάμε δηλαδή για τη μετατροπή και στρογγυλοποίηση που γίνεται με γνώμονα τον υπολογισμό τελικού ποσού συναλλαγής, ανεξάρτητα αν αυτό προκύπτει ως αποτέλεσμα πολλαπλα-

σιασμού, πρόσθεσης, διαίρεσης ή αφαίρεσης, εφόσον αποτελεί προϊόν εξόφλησης ενοχής σε ευρώ είτε προϊόν υπολογισμού και καταγραφής τέτοιας. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με τη διάταξη αυτή, “κάθε χρηματικό ποσό εκφρασμένο σε δραχμές, που πρόκειται να καταβληθεί ή να καταλογισθεί σε ευρώ, μετατρέπεται και στρογγυλοποιείται σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 4 και 5 του Κανονισμού (ΕΚ) 1103/97 του Συμβουλίου”.

Δηλαδή η ρύθμιση αυτή αφορά τη μετατροπή και στρογγυλοποίηση κάθε ποσού που πριν τη διενέργεια των πράξεων αυτών ήταν εκφρασμένο σε δραχμές, ενώ μετά τη μετατροπή και στρογγυλοποίηση εκφράζεται σε ευρώ. Η μετατροπή ενός δραχμικού ποσού που “ευρωποιείται” γίνεται ως εξής: i) Αρχικά διαιρείται το δραχμικό ποσό με την αμετάκλητα θεσπισμένη τιμή μετατροπής της δραχμής σε ευρώ εκφρασμένη με έξι ψηφία, δηλαδή 340,750. ii) Στη συνέχεια το ποσό που θα προκύψει από τη διαίρεση στρογγυλοποιείται προς τα πάνω ή προς τα κάτω, προς το πλησιέστερο cent, δηλαδή προς τα πάνω εάν το τρίτο του δεκαδικό ψηφίο είναι πέντε (5) ή μεγαλύτερο, και προς τα κάτω, εάν είναι μικρότερο του (5) και το τελικό αποτέλεσμα είναι εκφρασμένο με δύο τουλάχιστον δεκαδικά ψηφία (π.χ. αφού το τρίτο δεκαδικό είναι μηδέν)⁽⁴⁾.

Προϋπόθεση για την εφαρμογή όσων ορίζονται από τη διάταξη αυτή στη μετατροπή ενός ποσού από δραχμές σε ευρώ είναι το προς μετατροπή ποσό να πρόκειται να καταβληθεί ή να καταλογισθεί. Σε διαφορετική περίπτωση, όταν δηλαδή το ποσό, του οποίου επιχειρείται η μετατροπή, δεν πρόκειται να καταβληθεί ή να καταλογισθεί, ακολουθείται η μέθοδος μετατροπής που προβλέπεται από την παράγραφο 3 του ίδιου άρθρου για τα ποσά ενδιάμεσων υπολογισμών.

Τι θεωρείται όμως ποσό που πρόκειται “να καταβληθεί ή να καταλογισθεί” κατά την έννοια του άρθρου 2 του Ν. 2842;

Η απάντηση στο ερώτημα αυτό

είναι θέμα που άπτεται κυρίως του κοινοτικού δικαίου και παρεπόμενα του ελληνικού, αν και το αποτέλεσμα τελικά οδηγεί σε σύγκλιση της κοινοτικής και ελληνικής έννομης τάξης στο συγκεκριμένο σημείο. Συγκεκριμένα, όπως είναι γνωστό, αν και οι έννοιες του ποσού που πρόκειται να “καταβληθεί” και “καταλογισθεί” θεσμοθετήθηκαν πρωτίστως με το άρθρο 5 του Κανονισμού 1103/97, στη συνέχεια χρησιμοποιήθηκαν και από τον εθνικό νομοθέτη στις παραγράφους 1, 2 και 5 του Ν. 2842. Είναι σαφές ότι οι έννοιες της “καταβολής” ή του “καταλογισμού” που θεμελιώνονται στο άρθρο 5 του Κανονισμού 1103/97, υπερσχύουν κάθε άλλης αντίθετης ή ακόμη περισσότερο “ταυτόσημης” διάταξης του εθνικού δικαίου⁽⁵⁾. Η συγκεκριμένη κοινοτική διάταξη σκοπό έχει την υιοθέτηση από τον ευρωπαϊό νομοθέτη κοινών κανόνων μετατροπής και στρογγυλοποίησης, προκειμένου να υπολογιστεί χωρίς αμφισβήτηση από τα μέρη η “προσθήκουςα” παροχή που θα οδηγήσει στην απόσβεση της ενοχής. Από την άλλη, εάν λάβουμε υπόψη ότι η διάταξη του άρθρου 5 του Κανονισμού 1103/97 έχει άμεση εφαρμογή σε όλα τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, “καταβαλλόμενο” ή “καταλογιζόμενο” σύμφωνα με το κοινοτικό δίκαιο πρέπει τελικά να θεωρείται το ποσό που καταβάλλεται ή καταλογίζεται σύμφωνα με το δίκαιο του κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στο οποίο κάθε φορά εκπληρώνεται η συγκεκριμένη παροχή. Η θέληση δηλαδή του κοινοτικού νομοθέτη μάς οδηγεί στο συμπέρασμα ότι οι έννοιες του “καταβαλλόμενου” ή “καταλογιζόμενου” ποσού ερμηνεύονται υπό το πρίσμα του εθνικού δικαίου, στη δικαιοδοσία του οποίου θα τελείται κατά περίπτωση η καταβολή ή/και ο καταλογισμός της παροχής⁽⁶⁾. Συνεπώς η έννοια του “τελικού ποσού” που πρόκειται να καταβληθεί ή να καταλογισθεί στην Ελλάδα ερμηνεύεται κατά την έννοια που αποκτούν στο ελληνικό δίκαιο η “καταβολή” και ο “καταλογισμός”. Σύμφωνα λοιπόν με το τελευταίο, ποσό

που πρόκειται να καταβληθεί νοείται το ποσό εκείνο που, όταν πληρωθεί από τον οφειλέτη, θα έχει ως αποτέλεσμα την απόσβεση της ενοχής⁽⁷⁾. Από την άλλη η έννοια του ποσού που πρόκειται να καταλογισθεί συναντάται στα άρθρα 422 και 423 ΑΚ και υποδηλώνει την περίπτωση που, όταν ο οφειλέτης χρηματικής ενοχής έχει περισσότερα χρέη προς τον ίδιο δανειστή και η καταβολή εκ μέρους του δεν αρκεί για την απόσβεση όλων αυτών, τότε, εφόσον δεν υπάρχει διαφορετική συμφωνία, η παροχή καταλογίζεται σύμφωνα με τον προσδιορισμό εκ μέρους του οφειλέτη ή σύμφωνα με τον τρόπο που υποδεικνύουν οι διατάξεις αυτές του ΑΚ. Η βασική δηλαδή διαφορά μεταξύ των δύο αυτών εννοιών είναι ότι η καταβολή αποτελεί ουσιαστική πράξη απόσβεσης της ενοχής, ενώ ο καταλογισμός είναι επιλεκτική πράξη, σύμφωνα με την οποία προσδιορίζεται η ενοχή, στην οποία η γενόμενη καταβολή επιφέρει το αποτέλεσμα της απόσβεσης. Ως εκ τούτου, ακολουθώντας το πνεύμα των άρθρων 422 και 423 ΑΚ, είναι σαφές πως “καταλογιζόμενο” θεωρείται το ποσό που καταβλήθηκε με τρόπο που οδήγησε σε απόσβεση της ενοχής που συμφώνησαν τα μέρη. Υπό το πρίσμα δηλαδή των διατάξεων αυτών “καταλογισμός” δεν μπορεί να νοηθεί, παρά μόνο εφόσον υπάρχουν περισσότερα χρέη προς τον ίδιο δανειστή.

Το γεγονός όμως ότι τόσο ο κοινοτικός όσο και ο εθνικός νομοθέτης αναφέρονται στο “καταβαλλόμενο ή καταλογιζόμενο ποσό” σε μελλοντικό χρόνο, δίνει ίσως μία άλλη διάσταση στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 2. Δηλαδή τόσο ο κοινοτικός όσο και ο εθνικός νομοθέτης φαίνεται πως επιθυμούν στο πεδίο εφαρμογής των διατάξεων αυτών να υπαχθεί στο μέλλον κάθε ποσό που πρόκειται να αποτελέσει αντικείμενο καταβολής ή καταλογισμού, ακόμη και αν κατά τη χρονική στιγμή της μετατροπής και στρογγυλοποίησης δεν πραγματοποιείται άμεσα η καταβολή ή ο καταλογισμός.

Με άλλα λόγια είναι σαφές ότι ο

κοινοτικός νομοθέτης θέλησε με τον τρόπο αυτό να διαχωρίσει εννοιολογικά τα ποσά που πρόκειται να καταβληθούν ή να καταλογισθούν, από εκείνα των ενδιάμεσων υπολογισμών. Κατ’ αντιδιαστολή λοιπόν της παραγράφου 4 του άρθρου 2, όπου δίνεται ο ορισμός των “ενδιάμεσων υπολογισμών”, προκύπτει σαφώς πως το χρηματικό ποσό που πρόκειται να καταβληθεί ή να καταλογισθεί είναι το ποσό που κατά τη χρονική στιγμή της μετατροπής και στρογγυλοποίησης *συνιστά αφ’ εαυτού χρηματική οφειλή*, δεκτική καταβολής και καταλογισμού ακόμη και σε μέλλοντα χρόνο.

Το ερώτημα που γεννάται στο σημείο αυτό είναι για ποιο λόγο το άρθρο 2 του Ν. 2842 σιωπά σχετικά με το θέμα της μετατροπής και στρογγυλοποίησης ποσού εκφρασμένου σε νόμισμα εκτός της ευρωζώνης (π.χ. δολάριο), το οποίο πρόκειται να καταβληθεί ή να καταλογισθεί σε μία – εκτός της οικείας – εθνική νομισματική μονάδα (π.χ. σε μάρκα στην Ελλάδα). Βάσιμη απάντηση σ’ αυτό αποτελεί το γεγονός ότι, σύμφωνα με την κοινοτική νομοθεσία και ειδικότερα τα άρθρα 9 και 15 του Κανονισμού 974/98⁽⁸⁾, τα τραπεζογραμμάτια και κέρματα εθνικών νομισματικών μονάδων διατηρούν την ιδιότητα του νόμιμου χρήματος μόνο “εντός των εδαφικών τους ορίων”, με αποτέλεσμα να μην υφίσταται νόμιμος λόγος για τον υπολογισμό καταβολής σε “φυσική” εθνική νομισματική μονάδα άλλης χώρας από εκείνη του τόπου εκπλήρωσης της ενοχής (δηλαδή μάρκα στην Ελλάδα, δραχμές στη Γερμανία κ.λπ.).

3. Με την παράγραφο 2 του άρθρου 2 του Ν. 2842 ρυθμίζεται η μέθοδος μετατροπής και στρογγυλοποίησης ενός ποσού εκφρασμένου σε ευρώ, που πρόκειται να καταβληθεί ή να καταλογισθεί σε δραχμές⁽⁹⁾, ανεξάρτητα αν αυτό προκύπτει ως αποτέλεσμα πολλαπλασιασμού, πρόσθεσης, διαίρεσης ή αφαίρεσης, εφόσον αποτελεί προϊόν εξόφλησης ενοχής σε δραχμές είτε προϊόν υπολογισμού και καταγραφής τέτοιας.

Συγκεκριμένα, το “ευρωποιημένο” ποσό μετατρέπεται σε δραχμές σύμφωνα με τις παραγράφους 1 έως 3 του άρθρου 4 του Κανονισμού 1103/97 και στρογγυλοποιείται, σύμφωνα με τη διάταξη της δεύτερης παραγράφου του άρθρου 5 του ίδιου Κανονισμού, *προς την πλησιέστερη δραχμή*. Κατά την τελευταία αυτή διάταξη, με την οποία ορίζεται ότι: “τα νομισματικά ποσά που θα καταβάλλονται ή θα καταλογίζονται, τα οποία μετατρέπονται σε εθνική νομισματική μονάδα (στην περίπτωση μας σε δραχμή), στρογγυλοποιούνται προς τα πάνω ή προς τα κάτω, προς την πλησιέστερη υποδιαίρεση ή ελλείψει υποδιαίρεσης προς την πλησιέστερη μονάδα, ή ανάλογα με τις εθνικές νομοθεσίες ή πρακτικές σε πολλαπλάσιο ή κλάσμα της υποδιαίρεσης ή της εθνικής νομισματικής μονάδας”, *επαφίεται στον εθνικό νομοθέτη να ορίσει τον τρόπο στρογγυλοποίησης σύμφωνα με τις εθνικές νομοθεσίες ή πρακτικές*⁽¹⁰⁾. Σύμφωνα δηλαδή με το άρθρο 2 παρ. 2 του Ν. 2842, ο εθνικός νομοθέτης όρισε ότι η διαφορά του αποτελέσματος της μετατροπής και στρογγυλοποίησης στην περίπτωση αυτή (από ευρώ σε δραχμή), διαφέρει από την πρώτη περίπτωση μετατροπής της προηγούμενης παραγράφου (από δραχμή σε ευρώ) στο ότι το τελικό αποτέλεσμα σε δραχμή στρογγυλοποιείται πάντα σε *ακέραιο αριθμό* και ειδικότερα προς τα άνω, αν ο αριθμός μετά την υποδιαστολή (πρώτος δεκαδικός) είναι ανώτερος ή ίσος με πενήντα λεπτά της δραχμής, και προς τα κάτω, αν είναι κατώτερος από πενήντα λεπτά (π.χ. 356,75 δραχμές θα γίνουν 357 δραχμές μετά τη στρογγυλοποίηση). Η μετατροπή ενός ποσού σε ευρώ που δραχμοποιείται γίνεται ως εξής: i) Κατ’ αρχάς πολλαπλασιάζεται το ποσό που είναι εκφρασμένο σε ευρώ με την τιμή μετατροπής δραχμής-ευρώ (δηλαδή 340,750) και ii) το ποσό που θα προκύψει από τον πολλαπλασιασμό στρογγυλοποιείται προς τα άνω, προς την πλησιέστερη δραχμή, αν το πρώτο δεκαδικό ψηφίο είναι μεγαλύτερο ή ίσο του πέντε και προς τα κάτω, αν

το πρώτο δεκαδικό ψηφίο είναι μικρότερο του πέντε.

4. Με την παράγραφο 3 του άρθρου 2 του Ν. 2842 ο εθνικός νομοθέτης ρυθμίζει τη μέθοδο στρογγυλοποίησης όσον αφορά τα χρηματικά ποσά σε ενδιάμεσους υπολογισμούς, για τα οποία ο Κανονισμός 1103/97 σιωπά. Σύμφωνα με το περιθώριο υιοθέτησης ειδικής ρύθμισης που του παρέχεται από τον ευρωπαϊό νομοθέτη, ο εθνικός νομοθέτης ορίζει ότι “χρηματικά ποσά σε ενδιάμεσους υπολογισμούς, τα οποία δεν πρόκειται να καταβληθούν ή να καταλογισθούν και εκφράζονται σε ευρώ και δραχμές, κατά τις ενδιάμεσες μετατροπές, στρογγυλοποιούνται τουλάχιστον στο δεύτερο δεκαδικό ψηφίο, χωρίς να αποκλείεται συμβατικά μεγαλύτερος βαθμός ακριβείας. Με άλλα λόγια ο εθνικός νομοθέτης παραχωρεί στη διακριτική ευχέρεια των συμβαλλομένων μερών τη δυνατότητα να καθορίζουν, μόνο βέβαια όσον αφορά τις ενδιάμεσες μετατροπές, μεγαλύτερο βαθμό ακριβείας από αυτόν της στρογγυλοποίησης στο δεύτερο δεκαδικό ψηφίο. Τέλος, στην παράγραφο αυτή γίνεται σαφές ότι όλα αυτά δεν εφαρμόζονται σε μετατροπές νομισματικών ποσών από μία εθνική νομισματική μονάδα σε άλλη. Η διευκρίνιση αυτή του εθνικού νομοθέτη, η οποία στην ουσία αποτελεί εξαίρεση από την εφαρμογή της διάταξης που ο ίδιος θεσμοθετεί, οφείλεται στο ότι για την περίπτωση αυτή (μετατροπή μεταξύ εθνικών νομισματικών μονάδων) ισχύει κανόνας κοινοτικού δικαίου αυξημένης τυπικής ισχύος και συγκεκριμένα η παράγραφος 4 του άρθρου 4 του Κανονισμού 1103/97 του Συμβουλίου, η οποία επιβάλλει κατά την στρογγυλοποίηση ενδιάμεσων ποσών όχι λιγότερα από τρία δεκαδικά ψηφία (βλ. παραπάνω αναλυτικά για τη μέθοδο μετατροπής). Δηλαδή ο Κανονισμός 1103/97 δεν ρυθμίζει τον τρόπο στρογγυλοποίησης “ενδιάμεσων υπολογισμών”, εκτός της παραγράφου 4 του άρθρου 3 που αναφέρεται αποκλειστικά και μόνο σε ενδιάμεσους υπολογισμούς

κατά τη μετατροπή από μία εθνική νομισματική μονάδα σε άλλη (π.χ. από δραχμή σε μάρκο ή το αντίστροφο) και όχι από μία εθνική νομισματική μονάδα σε ευρώ ή ούτ νόμισμα. Η διάταξη αυτή των “ενδιάμεσων υπολογισμών” έχει κυρίως σημασία για τη μετατροπή και στρογγυλοποίηση ποσών από εθνική νομισματική μονάδα σε νόμισμα εκτός της ευρωζώνης, που – όπως είναι γνωστό – πραγματοποιείται πλέον μόνο δια μέσου του ευρώ, αφού οι εθνικές νομισματικές μονάδες ως υποδιαιρέσεις του ευρώ δεν διατηρούν πια αυτόνομη νομισματική σχέση με τα νομίσματα του παγκόσμιου γίγνεσθαι. Στην περίπτωση αυτή, το ποσό που προκύπτει ως “ενδιάμεσος υπολογισμός”, το οποίο λόγω της τριγωνικής σχέσης θα υπολογίζεται σχεδόν πάντα σε ευρώ, στρογγυλοποιείται τουλάχιστον στο δεύτερο δεκαδικό ψηφίο.

5. Με την παράγραφο 4 του άρθρου 2 του Ν. 2842 δίνεται ο ορισμός των “ενδιάμεσων υπολογισμών”, εκείνων δηλαδή που καλύπτουν όλα τα στάδια, κατά τα οποία το μετατρεπόμενο χρηματικό ποσό δεν συνιστά το ίδιο χρηματική οφειλή, αλλά αποτελεί στοιχείο σε μία αλληλουχία πράξεων, η οποία μπορεί να οδηγήσει στη δημιουργία χρηματικής οφειλής. Με άλλα λόγια ο “τελικός υπολογισμός”, εκείνος δηλαδή που αφορά το αποτέλεσμα της μετατροπής και στρογγυλοποίησης του νομισματικού ποσού που πρόκειται να καταβληθεί ή να καταλογισθεί, υπάγεται στις διατάξεις του Κανονισμού 1103/97, αν και, όπως προαναφέρθηκε, ερμηνεύεται σύμφωνα με το δίκαιο του κράτους μέλους όπου εκπληρώνεται η παροχή⁽¹⁾, ενώ “τα ενδιάμεσα ποσά”, ο υπολογισμός των οποίων οδηγεί στο τελικό ποσό, στρογγυλοποιούνται σύμφωνα με τις εθνικές διατάξεις που προαναφέρθηκαν. Δηλαδή η τιμή μονάδας ενός προϊόντος αποτελεί κατά την έννοια αυτή ενδιάμεσο ποσό πριν πολλαπλασιαστεί με την ποσότητα για να καταλήξει στο ποσό που πρόκειται να καταβληθεί ή να καταλογισθεί. Επί-

σης το ποσό που προκύπτει ως αποτέλεσμα του περιοδικού κλεισίματος ανοικτού (αλληλόχρεου) λογαριασμού σύμφωνα με το άρθρο 112 ΕισΝΑΚ αποτελεί ενδιάμεσο υπολογισμό που θα οδηγήσει στο τελικό ποσό, το οποίο πρόκειται να καταβληθεί ή να καταλογισθεί μετά το οριστικό κλείσιμό του.

6. Με την παράγραφο 5 του άρθρου 2 του Ν. 2842 ρυθμίζεται στην ουσία το θέμα “απόσβεσης της ενοχής”, ακόμη και στην περίπτωση που προκύπτουν διαφορές από στρογγυλοποιήσεις χρηματικών ποσών σε ευρώ ή δραχμές, με την προϋπόθεση βέβαια ότι προκύπτουν από την ορθή εφαρμογή των διατάξεων των Κανονισμών 1103/97 του Συμβουλίου και του παρόντος. Συγκεκριμένα στην περίπτωση εμφάνισης μικρών ποσοτικών διαφορών μεταξύ του συμφωνημένου ποσού χρηματικής οφειλής και του ποσού που προκύπτει μετά τη μετατροπή και στρογγυλοποίηση, αφενός δεν επηρεάζεται ο απαλλακτικός χαρακτήρας των σχετικών πληρωμών ή η ακρίβεια των σχετικών εγγραφών και αφετέρου δεν παρέχεται δικαίωμα στα συμβαλλόμενα μέρη να αναζητήσουν τις “διαφορές” αυτές. Η “ποσοτική” απαλλαγή της “διαφοράς” αυτής έχει στην ουσία θεσμοθετηθεί με την παράγραφο 3 του άρθρου 7 του Ν. 2842, στα πλαίσια είσπραξης των εσόδων του Δημοσίου και τρίτων, αφού νόμιμα, σύμφωνα με τον ελληνικά νομοθέτη, δεν βεβαιώνονται και δεν εισπράττονται παρόμοια ποσά μέχρι του ποσού των εκατό (100) δραχμών ανά εγγραφή.

7. Με την παράγραφο 6 του άρθρου 2 του Ν. 2842 παρέχεται από τον εθνικό νομοθέτη εξουσιοδότηση προς τον Υπουργό Εθνικής Οικονομίας και τον κατά περίπτωση αρμόδιο Υπουργό, να επιβάλλουν μεγαλύτερο βαθμό ακριβείας σε στρογγυλοποιήσεις κατά τις μετατροπές των ως άνω χρηματικών ποσών σε ενδιάμεσους υπολογισμούς, και γενικότερα να ρυθμίζουν θέματα μετατροπών και στρογγυλοποιήσεων από δραχμές σε ευρώ και αντίστροφα.

Στην περίπτωση δηλαδή αυτή είναι δυνατή, με κοινή υπουργική απόφαση, η ρύθμιση στρογγυλοποίησης “κλαδικών ενδιάμεσων υπολογισμών”⁽¹²⁾ με τρία ή τέσσερα δεκαδικά ψηφία. Σε κάθε περίπτωση βέβαια είναι σαφές ότι η εξουσιοδότηση αυτή ασκείται νόμιμα, μόνο κατά το μέτρο που δεν ξεπερνά τα στενά πλαίσια των διατάξεων του Κανονισμού 1103/97 και του παρόντος νόμου.

ΥΠΟΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

⁽¹⁾ ΕΕ L 359 της 31.12.1998.

⁽²⁾ Το άρθρο 2 αναφέρει ότι «οι κανόνες αυτοί (των άρθρων 4 & 5 του Κανονισμού) δεν θίγουν τις τυχόν πρακτικές, συμβάσεις ή εθνικές διατάξεις περί στρογγυλοποίησης που παρέχουν υψη-

λότερο βαθμό ακριβείας για ενδιάμεσους υπολογισμούς.

⁽³⁾ Εξαίρεση αποτελεί η τιμή μετατροπής της ιρλανδικής εθνικής μονάδας μόνο η οποία διατηρεί 7 ψηφία λόγω του ότι το πρώτο ψηφίο είναι μηδενικό.

⁽⁴⁾ Βλ.σχετ. Κανελλόπουλος, Νομικά θέματα από την εισαγωγή του ευρώ, Ευρωνέα, σελ. 15.

⁽⁵⁾ Βλ. ΔΕΚ, Simmenthal, Συλλ.Νομ. 1966.

⁽⁶⁾ Βλ.σχετ. Κανονισμό 1103/97, άρθρο 5, ο.π.

⁽⁷⁾ Βλ.σχετ. Γεωργιάδης, Ενοχικό Δίκαιο, Γενικό Μέρος, σελ. 457.

⁽⁸⁾ ΕΕ L 139, 11.05.1998, άρθρα 11 και 12.

⁽⁹⁾ Για την έννοια του ποσού που πρόκειται να καταβληθεί ή να καταλογισθεί βλ. παραπάνω παράγρ. 2.

⁽¹⁰⁾ Με τη διάταξη αυτή παρέχεται εξουσιοδότηση στον εθνικό νομοθέτη, λόγω αρμοδιότητας, να καθορίσει τη μέθοδο στρογγυλοποίησης ποσού που πρόκειται να καταβληθεί ή να καταλογισθεί

στην οικεία εθνική νομισματική μονάδα, αφού η ενδεχόμενη υιοθέτηση ενιαίας κοινοτικής ρύθμισης στην περίπτωση αυτή θα μπορούσε να δημιουργήσει σοβαρές δυσλειτουργίες στις συναλλαγές. Συγκεκριμένα στην περίπτωση στρογγυλοποίησης χρηματικής οφειλής σε δραχμές θα δημιουργούσε ιδιαίτερο πρόβλημα η στρογγυλοποίηση στο δεύτερο δεκαδικό ψηφίο, αφού θα καθιστούσε σχεδόν αδύνατη την εξόφληση υποχρεώσεων με φυσικό χρήμα χωρίς την ύπαρξη «δεκαδικών» διαφορών.

⁽¹¹⁾ Βλ. παραπάνω σχετικά με την ανάλυση της έννοιας του «ποσού που πρόκειται να καταβληθεί ή να καταλογισθεί» κατά το ελληνικό δίκαιο. Το αντίθετο της έννοιας της χρηματικής οφειλής οδηγεί στην έννοια του ποσού “ενδιάμεσου υπολογισμού”.

⁽¹²⁾ Π.χ. μέθοδος στρογγυλοποίησης τιμής μονάδας βενζίνης.

Άρθρο 3 Αντικατάσταση επιτοκίων

1. Οποιαδήποτε αναφορά στο διατραπεζικό επιτόκιο δανεισμού Αθηνών (ATHIBOR), που προβλέπεται σε υφιστάμενες νομικές πράξεις κατά την έννοια του άρθρου 1 του Κανονισμού (ΕΚ) 1103/1997 του Συμβουλίου, αντικαθίσταται αυτοδικαίως από αναφορά στο επιτόκιο EURIBOR, στο οποίο λαμβάνονται υπόψη, ως βάση υπολογισμού των τόκων, οι πραγματικές ημέρες και το έτος των 360 ημερών προσαρμοσμένο κατά το λόγο 365 προς 360, εφόσον δεν έχει προβλεφθεί ή εάν δεν συμφωνηθεί ή οριστεί αναφορά σε άλλο ισχύον επιτόκιο.

2. Οι αναφορές σε θεσπιζόμενα από την Τράπεζα της Ελλάδος επιτόκια, που υπάρχουν σε νομοθετικές, διοι-

κητικές, κανονιστικές διατάξεις ή σε συμβάσεις αντικαθίστανται από αναφορές στα αντίστοιχα επιτόκια της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας. Με την επιφύλαξη των διατάξεων της τρίτης παραγράφου του άρθρου 2 του Καταστατικού της Τράπεζας της Ελλάδος, η διάταξη αυτή δεν θίγει τη δυνατότητα των αρμόδιων αρχών ή των συναλλασσομένων να ορίσουν άλλη βάση προσδιορισμού των εν λόγω επιτοκίων.

3. Η αντικατάσταση επιτοκίων που προβλέπεται από τις διατάξεις του παρόντος ή που διενεργείται δυνάμει άλλων διοικητικών ή κανονιστικών πράξεων, λόγω της αντικατάστασης της δραχμής από το ευρώ, δεν αποτελεί λόγο καταγγελίας, λύσης ή τροποποίησης συμβάσεων ή εκτελεστών τίτλων, μονομερώς, χωρίς να αποκλείεται αντίθετη συμφωνία των μερών.

ΑΡΘΡΟ 3 ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΕΠΙΤΟΚΙΩΝ

Παράγραφος (1)

Το διατραπεζικό επιτόκιο δανεισμού Αθηνών, γνωστό ως ATHIBOR, ήταν ένα επιτόκιο δανεισμού χρησι-

μοποιούμενο στη διατραπεζική αγορά, που βασιζόταν στον από 7.12.1995 Κανονισμό Λειτουργίας ATHIBOR, όπως τροποποιήθηκε, δυνάμει ιδιωτικής συμφωνίας μεταξύ δεκατριών και αργότερα περισσότερων εγκατεστημένων στην Ελλάδα τραπεζών στα πλαίσια της Ενωσης Ελληνικών Τραπεζών (ΕΕΤ).

Ο Κανονισμός αυτός προέβλεπε μεταξύ άλλων:

την υποχρέωση των συμμετεχουσών τραπεζών να δίνουν τιμές για συγκεκριμένες χρονικές περιόδους, το μέγιστο περιθώριο τιμών, το ελάχιστο ποσό ανά πράξη, τις υποχρεωτικές ώρες διαπραγμάτευσης, τον τρόπο υπολογισμού των ATHIBID και

ΔΕΣΠΟΙΝΑ ΣΧΟΙΝΑ

Δ.Ν. Δικηγόρος -

Μέλος της Νομικής Υπηρεσίας
της Τράπεζας της Ελλάδος

ATHIBOR κανονικά και σε περιόδους αναταραχής στην εγχώρια αγορά χρήματος, την ένταξη και έξοδο από το σύστημα, τη διαδικασία τροποποίησης του Κανονισμού, την υποχρέωση των τραπεζών μελών να διατηρούν διαπραγματευτικά πιστωτικά όρια μεταξύ τους κ.λπ.

Λόγω της αντικατάστασης της δραχμής με το ευρώ από 1.1.2001, το ATHIBOR δεν έχει πια λόγο ύπαρξης και παύει να ορίζεται όπως προβλεπόταν.

Οι αναφορές που υπήρχαν λοιπόν σε νομικές πράξεις κατά την έννοια του άρθρου 1 του Κανονισμού ΕΚ 1103/1997 (έννοια ευρύτατη που περιλαμβάνει όχι μόνο συμβάσεις και δικαιοπραξίες, αλλά μεταξύ άλλων και νομοθετικές και κανονιστικές διατάξεις και δικαστικές αποφάσεις) αντικαταστάθηκαν αυτοδικαίως από αναφορά στο επιτόκιο EURIBOR σύμφωνα με τον τρόπο που ορίζεται στην παρ. 1 του άρθρου 3 του Ν. 2842/2000.

Δηλαδή ως βάση υπολογισμού των τόκων λαμβάνονται οι πραγματικές ημέρες και το έτος των 360 ημερών προσαρμοσμένο κατά το λόγο 365 προς 360.

Εντούτοις η αυτοδίκαιη αυτή αντικατάσταση του ATHIBOR από το EURIBOR (που είναι επιτόκιο της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας) ισχύει μόνο σε περίπτωση που δεν είχε προβλεφθεί (από τη σχετική νομική πράξη προ της 1.1.2001) ούτε συμφωνηθεί (μεταγενέστερα της σχετικής νομικής πράξης) ούτε οριστεί (δια νομοθετικής, διοικητικής ή κανονιστικής διάταξης) αναφορά σε άλλο ισχύον επιτόκιο (εννοείται που δεν έχει επίσης καταργηθεί).

Αξίζει να αναφερθεί ότι το ATHIBOR περιελάμβανε και το ATHIBID, καθώς και το ATHIMED ως αριθμητικό μέσο των ATHIBID και ATHIBOR, για τα οποία δεν υφίστανται αντίστοιχα επιτόκια της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ). Για το λόγο αυτό αναφέρεται στην εισηγητική έκθεση του Ν. 2842/2000 ότι: "Η αντικατάσταση των επιτοκίων αυτών αφήνεται στους συναλλασσόμενους με σχετική συμπληρωματική ερμηνεία της μεταξύ τους σύμβασης και σύμφωνα

με τις αρχές της καλής πίστης και των συναλλακτικών ηθών".

Σε κάθε περίπτωση, η Ένωση Ελληνικών Τραπεζών, με την από 29.9.2000 δια του τύπου ανακοίνωσή της, όχι μόνο προειδοποίησε ότι θα σταματήσει να δημοσιεύει τιμές ATHIBOR ήδη από 28.12.2000, αλλά όρισε και τον τρόπο διακανονισμού συναλλαγών σε ATHIBID (δηλ. ATHIBID = EURIBOR – 6 μονάδες βάσης) και ATHIMED (δηλ. ATHIMED = EURIBOR – 3 μονάδες βάσης). Ο τρόπος αυτός μετατροπής των ATHIBID και ATHIMED σε EURIBOR αποτέλεσε κατά μία έννοια κατευθυντήρια οδηγία της ΕΕΤ προς τις συμμετέχουσες στον Κανονισμό Λειτουργίας ATHIBOR τράπεζες και, παρόλο που δεν είναι νομικά δεσμευτική, αφού δεν υπεγράφη από τις παραπάνω τράπεζες, αντανάκλα προηγούμενη συνεννόηση κοινής αποδοχής των τραπεζών αυτών.

Παράγραφος (2)

Η διάταξη της παρ. 2 έχει σχέση με αναφορές σε επιτόκια που θεσπίζονται από την Τράπεζα της Ελλάδος και οι οποίες αναφορές υφίστανται σε νομοθετικές, διοικητικές και κανονιστικές διατάξεις ή σε συμβάσεις. Οι αναφορές αυτές αντικαθίστανται από αντίστοιχες αναφορές σε επιτόκια που καθορίζει η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα.

Η διάταξη αυτή δεν αφορά σταθερά επιτόκια που αναφέρονται σε συμβάσεις υφιστάμενες προ της 1.1.2001, τα οποία κατ' αρχήν παραμένουν αμετάβλητα.

Το αμετάβλητο των σταθερών επιτοκίων ισχύει, αν δεν υπάρξει αντίθετη συμφωνία των αντισυμβαλλομένων. Π.χ. δανειακή σύμβαση με σταθερό επιτόκιο 15% δεν θίγεται από την αντικατάσταση της δραχμής από το ευρώ. Τούτο σαφώς προκύπτει και από την παρ. 7 του Προοιμίου του Κανονισμού (ΕΚ) 1103/1997 που προβλέπει ότι:

"...στην περίπτωση νομικών πράξεων με σταθερό επιτόκιο η εισαγωγή του ευρώ δεν θα μεταβάλει το ονομαστικό επιτόκιο που είναι πληρωτέο από τον οφειλέτη".

Η σύμφωνα με τα παραπάνω

αντικατάσταση με αναφορές σε επιτόκια της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας δεν θίγει τη δυνατότητα των αρμοδίων αρχών ή των συναλλασσόμενων να ορίσουν άλλη βάση προσδιορισμού των εν λόγω επιτοκίων.

Π.χ. το Υπουργικό Συμβούλιο δύναται να ορίσει άλλη βάση προσδιορισμού των εκ δικαιοπραξίας, νομίμου και εξ υπερημερίας εξωτραπεζικών επιτοκίων. (Βλέπε σχετικά και εισηγητική έκθεση του Ν. 2842/2000, άρθρο 3).

Βεβαίως η δυνατότητα αυτή ισχύει με την επιφύλαξη των διατάξεων της παρ. 3 του άρθρου 2 του Καταστατικού της Τράπεζας της Ελλάδος, που αναγνωρίζει ότι η νομισματική, πιστωτική και συναλλαγματική πολιτική εμπίπτουν κατ' αρχήν στο πεδίο αρμοδιοτήτων της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές και οδηγίες της οποίας πρέπει να ενεργεί η Τράπεζα της Ελλάδος.

Παράγραφος (3)

Η παρ. 3 θεσπίζει τη συνέχεια των συμβάσεων και εκτελεστών τίτλων, παρά την αντικατάσταση των επιτοκίων που προβλέπεται τόσο από το Ν. 2842/2000, (δηλ. από τις παρ. 1 και 2 του άρθρου 3) όσο και από άλλες διοικητικές ή κανονιστικές πράξεις, πάντα όμως λόγω της αντικατάστασης της δραχμής από το ευρώ. Επομένως η ως άνω αντικατάσταση επιτοκίων δεν αποτελεί λόγο καταγγελίας, λύσης ή τροποποίησης συμβάσεων ή εκτελεστών τίτλων μονομερώς, χωρίς πάντως να αποκλείεται αντίθετη συμφωνία των μερών (αρχή της μη απαγόρευσης).

Η διάταξη αυτή υπαγορεύτηκε από την ανάγκη της ύπαρξης αναγκαστικής λύσης, που δεν θα δύναται να αμφισβητηθεί δικαστικά από τους αντισυμβαλλόμενους σε περίπτωση που, ελλείψει συμφωνίας τους, ισχύσει η αυτόματη αντικατάσταση αναφορών σε επιτόκια (ATHIBOR ή κυμαινόμενα της Τράπεζας της Ελλάδος) από αντίστοιχα επιτόκια της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας.

Άρθρο 4 Αγορά συναλλάγματος

1. Το άρθρο 1 του ν.1083/1980 αντικαθίσταται ως εξής:

«Τα πιστωτικά ιδρύματα που λειτουργούν στην Ελλάδα και έχουν εξουσιοδοτηθεί να πραγματοποιούν πράξεις σε συνάλλαγμα, διενεργούν ελεύθερα για ίδιο λογαριασμό και με δικό τους κίνδυνο πάσης φύσεως πράξεις σε συνάλλαγμα και ξένα τραπεζικά γραμμάτια, σύμφωνα με τις εκάστοτε ισχύουσες διατάξεις.»

Καταργούνται οι λοιπές διατάξεις του ν.1083/1980, πλην των διατάξεων του άρθρου 7, της παραγράφου 4 του άρθρου 8 και του άρθρου 9 του νόμου αυτού, καθώς και οι διατάξεις του άρθρου 1 του ν.δ. 229/1973.

2. Τα πιστωτικά ιδρύματα που λειτουργούν στην Ελλάδα, για τις συναλλαγές με τους πελάτες τους, εκδίδουν ημερήσια δελτία τιμών αγοράς και πώλησης συναλλάγματος και ξένων τραπεζικών γραμματίων τα οποία και δημοσιεύουν. Τα ποσοτικά όρια και η απόκλιση μεταξύ των τιμών αγοράς και πώλησης συναλλάγματος και ξένων τραπεζικών γραμματίων, που περιλαμβάνονται στα δελτία αυτά, καθορίζονται ελεύθερα.

3. Η Τράπεζα της Ελλάδος δημοσιεύει δελτία τιμών αναφοράς του ευρώ προς τα ξένα νομίσματα με βάση τα αντίστοιχα δελτία της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας. Η Τράπεζα της Ελλάδος δύναται να εκδίδει ημερήσιο δελτίο τιμών αγοράς και πώλησης συναλλάγματος και ξένων τραπεζικών γραμματίων για τις ανάγκες των καταστημάτων της.

4. Οποιαδήποτε αναφορά σε επίσημη τιμή συναλλάγματος ή σε μέση τιμή (fixing) της δραχμής προς τα ξένα νομίσματα, σε νομοθετικές, διοικητικές, κανονιστικές ή συμβατικές διατάξεις, αντικαθίσταται από την, σύμφωνα με την παράγραφο 3 του παρόντος άρθρου, σχετική τιμή αναφοράς, εφόσον δεν έχει προβλεφθεί ή δεν έχει συμφωνηθεί ούτε οριστεί αναφορά σε άλλη συναλλαγματική ισοτιμία.

5. Ο έλεγχος και η εποπτεία των πιστωτικών ιδρυμάτων, όσον αφορά την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος, ασκείται από την Τράπεζα της Ελλάδος σύμφωνα με τις διατάξεις του Καταστατικού της.

6. Με πράξεις του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος, είναι δυνατόν να καθορίζεται κάθε αναγκαία λεπτομέρεια σχετική με τα θέματα που ρυθμίζονται από τις προηγούμενες παραγράφους.

ΑΡΘΡΟ 4 ΑΓΟΡΑ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ

Παράγραφος (1)

Ο Ν. 1083/1980, ο οποίος ουσιαστικά καθόριζε τους όρους λειτουργίας της αγοράς συναλλάγματος, καταργήθηκε με ελάχιστες εξαιρέσεις (άρθρο 7, παρ. 4 άρθρου 8 και άρθρο 9). Επίσης καταργήθηκαν οι διατάξεις του άρθρου 1 του Ν.δ. 229/1973 “περί καθορισμού της εις χρυσόν περιεκτικότητας της δραχμής και της σχέσης αυτής προς τα ξένα συναλλάγματα”, που προέβλεπαν μεταξύ άλλων την έκδοση ημερησίου δελτίου αγοράς και πώλησης συναλλάγματος από την Τράπεζα της Ελλάδος.

Το άρθρο 1 του Ν. 1083/1980 αντικαταστάθηκε, έτσι ώστε να προσαρμόζει το ήδη υφιστάμενο καθεστώς απελευθερωμένης αγοράς συναλλάγματος στα πλαίσια του περιβάλλοντος ευρώ.

Τα πιστωτικά ιδρύματα που λειτουργούν στην Ελλάδα και έχουν εξουσιοδοτηθεί (από την Τράπεζα

της Ελλάδος ή από την κοινοτική χώρα “καταγωγής” τους) να πραγματοποιούν πράξεις σε συνάλλαγμα, διενεργούν ελεύθερα για ίδιο λογαριασμό και με δικό τους κίνδυνο πάσης φύσεως πράξεις σε συνάλλαγμα και ξένα τραπεζογραμμάτια (όχι μόνο αγορά και πώληση), τόσο με κατοίκους Ελλάδας όσο και εξωτερικού, τόσο έναντι δραχμών και ευρώ όσο και έναντι συναλλάγματος (δυνάμει του άρθρου 5 του Ν. 2842/2000), σύμφωνα όμως πάντοτε με τις ισχύουσες διατάξεις της ελληνικής νομοθεσίας.

Παράγραφος (2)

Η παράγραφος 2 προβλέπει την υποχρέωση των πιστωτικών ιδρυμάτων που λειτουργούν στην Ελλάδα να εκδίδουν και να δημοσιεύουν ημερήσια δελτία αγοράς και πώλησης συναλλάγματος για τις συναλλαγές με πελάτες τους. Επιτρέπεται ο ελεύθερος καθορισμός τόσο των ποσοτικών ορίων όσο και η απόκλιση μεταξύ των τιμών αγοράς και πώλησης συναλλάγματος και ξένων τραπεζογραμματίων που υποχρεωτικά περιλαμβάνονται στα δελ-

τία αυτά. Ποσοτικά όρια είναι τα όρια ποσού συναλλάγματος που αφορά η εκάστοτε προσφερόμενη από το πιστωτικό ίδρυμα τιμή αγοράς και πώλησης συναλλάγματος.

Παράγραφος (3)

Η Τράπεζα της Ελλάδος δεν εκδίδει πλέον, όπως στο παρελθόν για τη δραχμή, δελτία τιμών επίσημης ή μέσης τιμής συναλλάγματος (fixing) του ευρώ προς τα ξένα νομίσματα, αλλά δημοσιεύει δελτία τιμών με βάση τα σχετικά δελτία τιμών αναφοράς της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας.

Οι τιμές αναφοράς του ευρώ προς ξένα νομίσματα, που εκδίδει η ΕΚΤ, είναι ενδεικτικές τιμές και όχι υποχρεωτικής ισχύος για τα πιστωτικά ιδρύματα της ΕΕ, προκειμένου με βάση αυτές να καθορίσουν τις τιμές αγοράς και πώλησης συναλλάγματος που προσφέρουν στους πελάτες τους (αντίθετα με την τιμή fixing της δραχμής προς τα ξένα νομίσματα που ήταν υποχρεωτικής ισχύος).

Επιπλέον, όπως και οι μεσολαβούσες τράπεζες, η Τράπεζα της

Ελλάδος δύναται να εκδίδει ημερήσιο δελτίο τιμών αγοράς και πώλησης συναλλάγματος και ξένων τραπεζογραμμάτων για τις ανάγκες των καταστημάτων της μόνο (και όχι γενικά των συναλλασσομένων).

Παράγραφος (4)

Η κατάργηση του καθορισμού της επίσημης ή μέσης τιμής της δραχμής προς τα ξένα νομίσματα (fixing) από την Τράπεζα της Ελλάδος οφείλεται βεβαίως στο γεγονός ότι η δραχμή δεν είναι πλέον αυτοτελές νόμισμα αλλά απλώς υποδιαίρεση του ευρώ και νομικό του ισοδύναμο κατά τη μεταβατική περίοδο.

Μέχρι τις 28.2.2002 η αξία της δραχμής έναντι κάθε νομίσματος που συνιστά συνάλλαγμα υπολογίζεται υποχρεωτικά μέσω της ισοτιμίας του ευρώ με το ξένο νόμισμα και στη συνέχεια μέσω της μετατροπής με χρήση της αμετάκλητης τιμής μετατροπής δραχμής προς ευρώ (340,750).

Εντούτοις σε πολλές νομοθετικές, διοικητικές, κανονιστικές ή συμβατικές διατάξεις υφιστάμενες πριν από την 1.1.2001 ενδέχεται να υπάρχουν

προσδιορισμός οφειλής ή γενικότερα ποσού με αναφορά στην επίσημη ή μέση τιμή συναλλάγματος (fixing) της δραχμής προς το ευρώ.

Σύμφωνα με την παρ. 4 του άρθρου 4 η αναφορά αυτή αντικαθίσταται από τη σχετική τιμή αναφοράς που δημοσιεύει η Τράπεζα της Ελλάδος με βάση τα αντίστοιχα δελτία της ΕΚΤ. Η διάταξη αυτή είναι και πάλι ενδοτικού δικαίου, δεδομένου ότι ισχύει μόνο εφόσον δεν έχει προβλεφθεί ή δεν έχει συμφωνηθεί ούτε οριστεί αναφορά σε άλλη συναλλαγματική ισοτιμία.

Παράγραφος (5)

Με τη διάταξη της παραγράφου αυτής διευκρινίζεται ότι ο έλεγχος και η εποπτεία των πιστωτικών ιδρυμάτων ως προς την αγορά συναλλάγματος και την τήρηση των οριζόμενων από το Ν. 2842/2000 ασκείται, όπως και στο παρελθόν εξάλλου, από την Τράπεζα της Ελλάδος, σύμφωνα με τις διατάξεις του Καταστατικού της. Αυτές είναι ιδίως οι διατάξεις των άρθρων 35Α, 55Β, 55Γ και 55Δ.

Παράγραφος (6)

Ο Διοικητής της Τράπεζας της Ελλάδος εξουσιοδοτείται να καθορίζει με Πράξεις του κάθε αναγκαία λεπτομέρεια ουσιαστικά για θέματα της αγοράς συναλλάγματος που ρυθμίζονται από το άρθρο 4 του Ν. 2842/2000.

Κατ' εφαρμογήν της διάταξης αυτής και σύμφωνα με τα άρθρα 55Α, 55Γ και 55Δ του Καταστατικού της Τράπεζας της Ελλάδος, καθώς και του άρθρου 15 του Ν. 2515/1995 (που τροποποιεί το άρθρο 2 του Ν. 5422/1932), έχει ήδη εκδοθεί η Πράξη Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος 2468/6.12.2000 για την εγχώρια αγορά συναλλάγματος. Με την κανονιστική αυτή πράξη υποχρεούνται τα πιστωτικά ιδρύματα που συμμετέχουν στην εγχώρια αγορά συναλλάγματος να παρέχουν στην Τράπεζα της Ελλάδος σχετικά στοιχεία και πληροφορίες. Επίσης εξουσιοδοτείται κατάλληλα η Διεύθυνση Συναλλάγματος της Τράπεζας της Ελλάδος να συλλέγει και να επαληθεύει τα στοιχεία αυτά σύμφωνα και με την Εγκύκλιό της 10/6.12.2000, με την οποία παρέχονται οδηγίες σχετικά με τη λειτουργία της εγχώριας αγοράς συναλλάγματος.

Άρθρο 5 Ρήτρες συναλλάγματος, χρυσού, χρυσών νομισμάτων και τιμαρίθμου

1. Καταργούνται οι διατάξεις του ν. 362/1945, το άρθρο 2 του ν. 944/1946 και γενικά κάθε διάταξη που απαγορεύει τη συνολολόγηση απαιτήσεων και υποχρεώσεων στην Ελλάδα: α) σε συνάλλαγμα, χρυσό ή χρυσά νομίσματα, β) σε εγχώριο νόμισμα, εφόσον το ποσό των απαιτήσεων και υποχρεώσεων αφήνεται να προσδιοριστεί από την τιμή του συναλλάγματος, του χρυσού, χρυσών νομισμάτων ή του τιμαρίθμου.

2. Μετά το πρώτο εδάφιο της παρ. 1 του άρθρου 15 του ν. 2771/1999 προστίθεται νέο εδάφιο ως εξής:

«Η Τράπεζα της Ελλάδος δύναται να θέτει τους όρους αγοράς και πώλησης χρυσού και χρυσών νομισμάτων και από άλλα πρόσωπα.»

3. Οι διατάξεις του παρόντος νόμου, υπό την επιφύλαξη των διατάξεων της τρίτης παραγράφου του άρθρου 2 του Καταστατικού της Τράπεζας της Ελλάδος, δεν θίγουν τις αρμοδιότητες της Τράπεζας της Ελλάδος που αφορούν τη θέσπιση, από αυτήν, κανόνων πλαισίου αγοράς και πώλησης συναλλάγματος, ξένων τραπεζογραμμάτων, χρυσού και χρυσών νομισμάτων ή την απαγόρευση της διενέργειας των πράξεων αυτών από πιστωτικό ίδρυμα, άλλο νομικό ή από φυσικό πρόσωπο.

ΑΡΘΡΟ 5

ΡΗΤΡΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ, ΧΡΥΣΟΥ, ΧΡΥΣΩΝ ΝΟΜΙΣΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΤΙΜΑΡΙΘΜΟΥ

Παράγραφος (1)

Λόγω των μακροχρόνιων νομισματικών κρίσεων και υποτιμήσεων της

δραχμής τα πρώτα μεταπολεμικά χρόνια και αργότερα, δημιουργήθηκε η ανάγκη προστασίας του

εθνικού νομίσματος από την τάση αντικατάστασής του από τις χρυσές λίρες, το δολάριο ή άλλα "σκλη-

ρά" νομίσματα σε αρκετές συναλλαγές.

Έτσι δημιουργήθηκε ένα αυστηρότατο πλαίσιο που επέβαλε τη συνολομολόγηση αξιώσεων ή υποχρεώσεων ουσιαστικά κάθε αιτίας προς καταβολή υπέρ προσώπων-κατοίκων Ελλάδας αποκλειστικά σε δραχμές.

Βεβαίως, μεταγενέστερα, τόσο νομοθετικά όσο ερμηνευτικά και νομολογιακά, περιορίστηκε σημαντικά το εύρος εφαρμογής των προστατευτικών του νομίσματος διατάξεων, έτσι ώστε να επιτρέπεται η συνολομολόγηση υποχρεώσεων ή αξιώσεων σε συνάλλαγμα για μια σειρά συναλλαγών (π.χ. συμβάσεις δανείων και πιστώσεων, τραπεζικά δάνεια, ορισμένα ασφαλιστήρια συμβόλαια, ομολογιακά δάνεια πιστωτικών ιδρυμάτων και δημοσίων επιχειρήσεων, πολλές ναυτιλιακές συμβάσεις και δικαιοπραξίες, εξαγωγικό και εισαγωγικό εμπόριο και γενικότερα διεθνείς συναλλαγές).

Εντούτοις, με την προσχώρησή μας στο τρίτο στάδιο της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης (ΟΝΕ), η αρμοδιότητα για την προστασία του κοινού ευρωπαϊκού νομίσματος ανήκει πλέον στην ΕΚΤ. Ως εκ τούτου η διατήρηση εσωτερικής νομοθεσίας για την προστασία του κοινού νομίσματος θα ήταν αντίθετη με το νομοθετικό πλαίσιο της ΟΝΕ.

Στο μέλλον η τυχόν εκ νέου απαγόρευση της συνολομολόγησης ρητρών με εθνική νομοθετική πρωτοβουλία θα μπορούσε να δικαιολογηθεί μόνο ως προς τις ρήτρες τιμαρίθμου για λόγους προστασίας των καταναλωτών, δεδομένου ότι ο δικαιο-

λογητικός αυτός λόγος διαφέρει από αυτόν της προστασίας του νομίσματος που έχει εκχωρηθεί στην ΕΚΤ.

Σύμφωνα με τα παραπάνω, η παρ. 1 του άρθρου 5 του Ν. 2842/2000 ρητά καταργεί από την 1.1.2001 τόσο τις διατάξεις του Ν. 362/1945 και το άρθρο 2 του Ν. 944/1946 όσο και κάθε διάταξη που απαγόρευε τη συνολομολόγηση απαιτήσεων και υποχρεώσεων προς καταβολή υπέρ κατοίκων Ελλάδας: α) αυτούσια σε συνάλλαγμα, χρυσό ή χρυσά νομίσματα (π.χ. συνολομολόγηση σε δολάρια του τιμήματος αγοράς ακινήτου που βρίσκεται στην Ελλάδα, μεταξύ κατοίκων Ελλάδας), β) σε εγχώριο νόμισμα εφόσον το ποσό των απαιτήσεων ή υποχρεώσεων αφηνόταν να προσδιοριστεί από την τιμή του συναλλάγματος, του χρυσού, των χρυσών νομισμάτων ή του τιμαρίθμου (π.χ. συνολομολόγηση της παραπάνω αγοράς στο εθνικό νόμισμα με προσδιορισμό όμως του προς καταβολή ποσού βάσει συγκεκριμένης ισοτιμίας του εθνικού νομίσματος με το δολάριο).

Η διάταξη αυτή έχει την έννοια ότι επιτρέπονται πλέον και σε καθαρά "εσωτερικές" συναλλαγές (που δεν έχουν δηλαδή στοιχεία διακίνησης αξιών μεταξύ Ελλάδας και εξωτερικού) η συνολομολόγηση υποχρεώσεων και αξιώσεων και η εξόφλησή τους με άμεση ή έμμεση ρήτρα συναλλάγματος, χρυσού, χρυσού νομίσματος ή τιμαρίθμου (υπό την επιφύλαξη των οριζόμενων στις επόμενες παραγράφους του άρθρου 5).

Αυτονόητη συνέπεια της παραπάνω νομοθετικής μεταβολής ήταν η έκδοση της Απόφασης 92/θέμα 5/16.1.2001 της Επιτροπής Τραπεζικών και Πιστωτικών Θεμάτων της Τράπεζας της Ελλάδος. Η απόφαση αυτή έδωσε τη δυνατότητα της κίνησης όλων των λογαριασμών κα-

τάθεσης κατοίκων και μη κατοίκων Ελλάδας σε ευρώ, νομίσματα των χωρών μελών της ευρωζώνης και λοιπά νομίσματα, οι οποίοι τηρούνται σε πιστωτικά ιδρύματα που λειτουργούν στην Ελλάδα, χωρίς περιορισμούς, επομένως και με επιταγές εντός Ελλάδας, καταργουμένων των διατάξεων της ΠΔ/ΤΕ 715/13.3.1986.

Παράγραφος (2)

Η διάταξη αυτή συμπλήρωσε την παρ. 1 του άρθρου 15 του Ν. 2771/1999, προσθέτοντας νέο εδάφιο μετά το πρώτο της εδάφιο. Με αυτή διευκρινίζεται η αρμοδιότητα της Τράπεζας της Ελλάδος να θέτει όρους για την κατ' επάγγελμα αγορά και πώληση χρυσού και χρυσών νομισμάτων και από πρόσωπα άλλα από πιστωτικά ιδρύματα.

Παράγραφος (3)

Η διάταξη αυτή ερμηνεύει το εύρος του πεδίου εφαρμογής της παρ. 1 του ίδιου άρθρου. Στην ουσία επισημαίνει ότι δεν θίγονται οι αρμοδιότητες της Τράπεζας της Ελλάδος, στα πλαίσια πάντοτε των κατευθυντηρίων οδηγιών της ΕΚΤ, να θέτει κανόνες πλαισίου για την κατ' επάγγελμα αγορά και πώληση συναλλάγματος, ξένων τραπεζογραμματίων, χρυσού και χρυσών νομισμάτων ή να απαγορεύει τη διενέργεια των πράξεων αυτών από πιστωτικό ίδρυμα ή άλλο πρόσωπο. Π.χ. η αγορά και πώληση συναλλάγματος γίνεται, εκτός από πιστωτικά ιδρύματα, και από άλλα πρόσωπα, όπως τα ανταλλακτήρια συναλλάγματος, υπό όρους, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 15 του Ν. 2515/1997, του Καταστατικού της Τράπεζας της Ελλάδος και των σχετικών κανονιστικών Πράξεων της Τράπεζας της Ελλάδος.

ΔΕΣΠΟΙΝΑ ΣΧΟΙΝΑ

Δ.Ν. Δικηγόρος -

*Μέλος της Νομικής Υπηρεσίας
της Τράπεζας της Ελλάδος*

Άρθρο 6 Φορολογικές διατάξεις

1. Οι επιτηδευματίες νομικά πρόσωπα, οι κοινωνίες ή κοινοπραξίες επιτηδευματιών και οι συμπλοιοκτησίες, που τηρούν υποχρεωτικά βιβλία Γ' κατηγορίας του Κ.Β.Σ., καθώς και το Δημόσιο και τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, για εισοδήματα ή συναλλαγές ή πράξεις ή μεταβιβάσεις περιουσιακών στοιχείων, από οποιαδήποτε αιτία, του έτους 2001, μπορούν να επιλέξουν το ευρώ σε αντικατάσταση της δραχμής στην τήρηση βιβλίων, έκδοση στοιχείων, υποβολή δηλώσεων και εκπλήρωση γενικά φορολογικών υποχρεώσεων, που προβλέπονται και απορρέουν από την εφαρμογή των οικείων φορολογικών διατάξεων και αφορούν στο έτος 2001.

2. Απαραίτητη προϋπόθεση για την επιλογή του ευρώ αποτελεί η υποβολή από τους φορολογουμένους της παραγράφου 1 ανέκκλητης σχετικής δήλωσης στη Δημόσια Οικονομική Υπηρεσία (Δ.Ο.Υ.), στην οποία έκαστος υπάγεται, προ της έναρξης της διαχειριστικής ή φορολογικής περιόδου.

Σε κάθε περίπτωση, η έναρξη της κατά τα ανωτέρω χρήσης του ευρώ συνδέεται με την έναρξη της διαχειριστικής περιόδου ή με την 1η εκάστου μήνα, η οποία προσδιορίζεται στην ανέκκλητη δήλωση.

3. Μετά το πρώτο εδάφιο της περίπτωσης ιβ' της παρ. 1 του άρθρου 31 του ν. 2238/1994 «Κύρωση του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος» (ΦΕΚ 151 Α') προστίθεται δεύτερο εδάφιο ως εξής:

«Οι διατάξεις του προηγούμενου εδαφίου εφαρμόζονται και για τις δαπάνες μετάβασης στο ευρώ, οι οποίες θα πραγματοποιηθούν κατά τα οικονομικά έτη 2001, 2002 και 2003 (χρήσεις 2000, 2001 και 2002).»

Άρθρο 7 Χρεωστικές συναλλαγματικές διαφορές – Βεβαίωση είσπραξης εσόδων, πληρωμές κατά τη μεταβατική περίοδο

1. Στην παρ. 7 του άρθρου 28 του Κ.Β.Σ. (π.δ. 186/1992 ΦΕΚ 84 Α') προστίθεται περίπτωση δ' ως εξής:

«δ) οι χρεωστικές συναλλαγματικές διαφορές που προκύπτουν είτε κατά την είσπραξη ή εξόφληση των απαιτήσεων ή υποχρεώσεων (αντίστοιχα) σε ευρώ, κατά το ημερολογιακό έτος 2001, είτε κατά την αποτίμηση αυτών, καθώς και των διαθεσίμων και των λοιπών περιουσιακών στοιχείων των επιχειρήσεων, αποσβέννυνται είτε εφάπαξ είτε ισόποσα σε τρεις (3) συνεχόμενες χρήσεις.»

2. Κατά το έτος 2001, η βεβαίωση των εσόδων του Δημοσίου και τρίτων, η είσπραξη και επιστροφή φόρων, εισφορών και τελών, καθώς και οι πάσης φύσεως συναλλαγές και οι πληρωμές και οι εξοφλήσεις των τίτλων του Δημοσίου που διενεργούνται στις Δημόσιες Οικονομικές Υπηρεσίες (Δ.Ο.Υ.) πραγματοποιούνται μόνο σε δραχμές.

3. Κατά τη βεβαίωση και την είσπραξη των εσόδων του Δημοσίου και τρίτων, δεν βεβαιώνονται και δεν εισπράττονται τυχόν υπόλοιπα, που είναι δυνατόν να προκύπτουν κατά τη μετατροπή δραχμών σε ευρώ και αντίστροφως, μέχρι του ποσού των εκατό (100) δραχμών κατά εγγραφή.

4. Με αποφάσεις του Υπουργού των Οικονομικών και του αρμόδιου κατά περίπτωση Υπουργού μπορεί να καθορίζεται κάθε αναγκαία λεπτομέρεια σχετική με τα θέματα που ρυθμίζονται από τις διατάξεις του παρόντος και του προηγούμενου άρθρου.

ΑΡΘΡΟ 6 ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

ΑΡΘΡΟ 7 ΧΡΕΩΣΤΙΚΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΦΟΡΕΣ – ΒΕΒΑΙΩΣΗ ΕΙΣΠΡΑΞΗΣ ΕΣΟΔΩΝ, ΠΛΗΡΩΜΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟ

Με τα άρθρα 6 και 7 του Ν. 2842/2000 (ΦΕΚ 207Α/27.9.2000) ελήφθησαν συμπληρωματικά μέτρα για την εφαρμογή των Κανονισμών 1103/97, 974/98 και 2866/98 του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με τη φορολογία, μετά την ένταξη της Ελλάδας στην ΟΝΕ, κατά το μεταβατικό για την Ελλάδα καθεστώς, δηλαδή από την 1.1.2001, ημέρα καθορισμού της σταθερής (κλειδωμένης) ισοτι-

μίας της δραχμής έναντι του ευρώ έως τις 31.12.2001.

Ειδικότερα, με το άρθρο 6 του ως άνω νόμου προβλέφθηκε, για ορισμένες κατηγορίες επιτηδευματιών, η δυνατότητα της εκπλήρωσης των φορολογικών τους υποχρεώσεων σε ευρώ, ενώ με το άρθρο 7 ρυθμίστηκε η δυνατότητα απόσβεσης από τις επιχειρήσεις των χρεωστικών συναλλαγματικών διαφορών, καθώς και ο τρόπος βεβαίωσης και είσπραξης εσόδων κατά το μεταβατικό διάστημα από 1.1. έως 31.12.2001.

(ΑΡΘΡΟ 6)

Α' Η δυνατότητα τήρησης και εκπλήρωσης των υποχρεώσεων σε ευρώ (άρθρο 6)

Με βάση τις οριζόμενες στον Κανονισμό 1103/97 του Συμβουλίου ΕΚ ακόλουθες αρχές:

- της αντικατάστασης της λογιστικής μονάδας ECU από το ευρώ (1 ECU = 1 ευρώ),
- της συνέχειας των συμβάσεων,
- της μετατροπής και στρογγυλοποίησης των εθνικών νομισμάτων σε ευρώ και
- της «μη απαγόρευσης – μη υπο-

χρέωσης” για τη χρησιμοποίηση του ευρώ στις συναλλαγές κατά το μεταβατικό στάδιο, που ισοδυναμεί με τη δυνατότητα που παρέχεται σε οικονομικούς φορείς και καταναλωτές να συναλλάσσονται σε ευρώ ή εθνικές νομισματικές μονάδες, τόσο στον ιδιωτικό όσο και στο δημόσιο τομέα και έχει ως αποτέλεσμα τη δυνατότητα των πολιτών να κάνουν λογιστική χρήση του ευρώ σε ορισμένους επιτηδευματίες.

Το άρθρο 6 του Ν.2842/2000 παρέχει τη δυνατότητα σε ορισμένους επιτηδευματίες από 1.1.2001 να επιλέξουν το ευρώ για την τήρηση των βιβλίων και την έκδοση των στοιχείων του ΚΒΣ, την υποβολή των φορολογικών τους δηλώσεων και την εκπλήρωση γενικά των φορολογικών τους υποχρεώσεων για το χρονικό διάστημα 1.1.2001-31.12.2001.

1. ΠΡΟΣΩΠΑ που δικαιούνται να επιλέξουν τη χρήση του ευρώ.

- Τα νομικά πρόσωπα και οι επιτηδευματίες που τηρούν υποχρεωτικά γ' κατηγορίας βιβλία του ΚΒΣ, δηλαδή οι κάθε μορφής εμπορικές ή βιομηχανικές εταιρείες, όπως ΑΕ, ΕΠΕ, ΟΕ, ΕΕ, κ.λπ.
- Οι δημόσιες και δημοτικές επιχειρήσεις, οι συνεταιρισμοί και οι συνεταιριστικές ενώσεις που τηρούν υποχρεωτικά γ' κατηγορίας βιβλία του ΚΒΣ.
- Οι αλλοδαπές εταιρικές επιχειρήσεις, καθώς και οι μόνιμες στην Ελλάδα αυτών εγκαταστάσεις, που τηρούν υποχρεωτικά γ' κατηγορίας βιβλία του ΚΒΣ.
- Οι αστικές εταιρείες με νομική προσωπικότητα, οι κοινωνίες αστικού κώδικα που ασκούν επιχείρηση ή επάγγελμα, οι κοινοπραξίες επιτηδευματιών και οι συμπλοιοκτησίες που τηρούν υποχρεωτικά γ' κατηγορίας βιβλία του ΚΒΣ.
- Το Δημόσιο και τα ΝΠΔΔ.

2. Έναρξη χρήσης του ευρώ.

Η έναρξη της χρήσης του ευρώ, κατά την άσκηση της ανωτέρω δυνητικής ευχέρειας, δύναται να λάβει χώρα με την έναρξη της διαχειριστικής περιόδου (π.χ. 1.1.2001 ή 1.7.2001) ή την πρώτη ημέρα κάθε μήνα του τρέχοντος ημερολογιακού έτους 2001.

3. Τρόπος έναρξης χρήσης του ευρώ. Για την έναρξη χρήσης του ευρώ αναγκαία είναι η προηγούμενη υποβολή ανέκκλητης υπεύθυνης δήλωσης του Ν.1599/1986 στην αρμόδια για κάθε επιτηδευματία Δ.Ο.Υ., αντίγραφο της οποίας, με την ένδειξη “παραλείφθηκε όμοιο”, παραδίδεται στον ενδιαφερόμενο.

4. Μετατροπή των δεδομένων των βιβλίων από δραχμές σε ευρώ.

• Η λογιστική μετατροπή των δεδομένων των βιβλίων από δραχμές σε ευρώ γίνεται με βάση τις ρυθμίσεις του κανονισμού ΕΚ 1103/97, το άρθρο 2 του Ν.2642/99 και τη γενική αρχή της στρογγυλοποίησης. Κάθε μετατροπή από δραχμές σε ευρώ γίνεται με διαίρεση με το σταθερό πολλαπλασιαστή της κλειδωμένης ισοτιμίας 340,750 (μετατροπείας): 1 ευρώ = 340.750 δρχ.

Ειδικότερα, με το άρθρο 5 του Ε.Κ.1103/97 ορίζεται ότι:

“Τα νομισματικά ποσά που θα καταβάλλονται ή θα καταλογίζονται κατά τη στρογγυλοποίηση μετά τη μετατροπή σε μονάδες ευρώ, σύμφωνα με το άρθρο 4 (αναφέρεται ανωτέρω), θα στρογγυλοποιούνται προς τα πάνω ή προς τα κάτω προς το πλησιέστερο cent (λεπτό). Τα νομισματικά ποσά που θα καταβάλλονται ή θα καταλογίζονται, τα οποία μετατρέπονται σε εθνική νομισματική μονάδα, στρογγυλοποιούνται προς τα πάνω ή προς τα κάτω προς την πλησιέστερη υποδιαίρεση ή, ελλείψει υποδιαίρεσης, προς την πλησιέστερη μονάδα... Αν, ως αποτέλεσμα από την εφαρμογή της τιμής μετατροπής, προκύπτει ακριβώς το μισό μιας μονάδας ή μιας υποδιαίρεσης, τότε το ποσό θα στρογγυλοποιείται προς τα πάνω”.

Γενικά, για τις περιπτώσεις μετατροπής νομισμάτων χωρών εκτός ζώνης ευρώ σε νομίσματα χωρών εντός ζώνης, θα πρέπει αυτή να γίνεται μέσω ευρώ (τριγωνική μετατροπή), με την κυμαινόμενη ισοτιμία της ημερομηνίας μετατροπής του νομίσματος εκτός ευρωζώνης προς το ευρώ. Το ίδιο ισχύει και για κάθε άλλη μετατροπή μεταξύ εθνικών νομισμάτων χωρών της ζώνης ευρώ,

μέσω των σταθερών ισοτιμιών των εθνικών νομισμάτων κάθε κράτους μέλους προς το ευρώ.

π.χ. από δολάριο (USD) σε δραχμή (ΔΡΧ.)

USD: κυμαινόμενη ισοτιμία

$$\text{EUR/USD} = \text{E}$$

Ε χ σταθερή ισοτιμία

$$\text{EUR/ΔΡΧ. (340,750)} = \text{ΔΡΧ.}$$

Από μάρκα (DM) σε δραχμή (ΔΡΧ.)

DM: σταθερή ισοτιμία

$$\text{EUR/DM (1,95583)} = \text{E}$$

Ε χ σταθερή ισοτιμία

$$\text{EUR/ΔΡΧ. (340,750)} = \text{ΔΡΧ.}$$

• Τα υπόλοιπα των λογιστικών λογαριασμών όλων των βαθμίδων, όπως αυτά προκύπτουν από το αναλυτικό καθολικό ή από τα ισοζύγια του αναλυτικού καθολικού, μετατρέπονται σε ευρώ με βάση τον ως άνω κανόνα στρογγυλοποίησης. Η μετατροπή των υπολοίπων γίνεται καταρχήν στην τελευταία βαθμίδα για να αποφευχθούν οι διαφορές στρογγυλοποίησης σε άλλες βαθμίδες λογαριασμών. Οι διαφορές στρογγυλοποίησης που θα προκύψουν στο τέλος ως διαφορά μεταξύ συνόλου λογαριασμών ενεργητικού και παθητικού, θα καταχωρούνται σε νεοανοιγόμενο υπολογαριασμό 81.00 ή 81.01 του Ε.Γ.Λ.Σ. Ήδη όμως με την εγκύκλιο υπ. οικ. 1028192/πολ. 112/2001 διευκρινίσθηκε ότι για λόγους πρακτικής εξυπηρέτησης των ενδιαφερομένων, αλλά και για λόγους αδυναμίας προσαρμογής χρησιμοποιούμενων προγραμμάτων ή ασύμφωνης τροποποίησης προγραμμάτων και προκειμένου να μη λειτουργούν οι λόγοι αυτοί αποτρεπτικά στη μετάβαση σε ευρώ, κατά τη διάρκεια του μεταβατικού καθεστώτος, είναι δυνατή η μετατροπή των δεδομένων των βιβλίων σε ευρώ με τη μετατροπή όλων των κινήσεων (εγγραφών-καταχωρήσεων) του προηγούμενου διαστήματος της χρήσης, εάν η επιλογή του ευρώ γίνει στη διάρκεια της διαχειριστικής περιόδου, ή με τη μετατροπή της χρέωσης και της πίστωσης σε ευρώ. Και στην περίπτωση αυτή οι τυχόν διαφορές στρογγυλοποίησης θα καταχωρούνται αναλόγως σε νεοανοιγόμενο υπολογαριασμό του λογ. ΕΣΥΔ 81.00 ή 81.01.

• Τα πάγια που έχουν αποσβεστεί

και εμφανίζονται στα βιβλία ΚΒΣ με 1 δρχ. θα αναφέρονται ως εκατοστό του ευρώ 0,01.

5. ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΗΣ ΤΗΡΗΣΗΣ των βιβλίων ΚΒΣ σε ευρώ.

- Η σύνταξη και καταχώριση της απογραφής, του ισολογισμού, του λογαριασμού αποτελεσμάτων χρήσης, του πίνακα διάθεσης αποτελεσμάτων και της κατάστασης λογαριασμού γενικής εκμετάλλευσης θα γίνεται σε ευρώ.

- Τα ποσά που έχουν καταχωρηθεί στα πρόσθετα βιβλία σε δραχμές πριν την αμετάκλητη δήλωση χρήσης ευρώ, δεν είναι αναγκαίο να μετατραπούν σε ευρώ, διότι από τα βιβλία αυτά δεν εξάγεται λογιστικό αποτέλεσμα.

- Η έκδοση τιμολογίων και λοιπών παραστατικών σε ευρώ. (Στα τιμολόγια προς τρίτους αναγράφεται και το συνολικό ποσό σε δραχμές).

- Η καταχώριση των συναλλαγών σε ευρώ, με στρογγυλοποίηση των καταβαλλόμενων ποσών προς το πλησιέστερο λεπτό και με δυνατότητα στρογγυλοποίησης των ενδιάμεσων ποσών και σε περισσότερα από δύο δεκαδικά ψηφία.

- Τα παραστατικά (δικαιολογητικά), που καταχωρούνται στα βιβλία ΚΒΣ:
 - αν προέρχονται από χώρα που συμμετέχει στην ΟΝΕ και είναι εκφρασμένα στο νόμισμα αυτής, μετατρέπονται σε ευρώ, με διαίρεση του ποσού του νομίσματος στο οποίο είναι εκφρασμένα με την ισοτιμία αυτού προς το ευρώ.

- αν προέρχονται από τρίτη χώρα, μετατρέπονται τα ποσά σε ευρώ, με βάση την τρέχουσα ισοτιμία ευρώ και νομίσματος τρίτης χώρας και παράλληλα πρέπει να παρακολουθούνται λογιστικά και σε ευρώ και στο νόμισμα της τρίτης χώρας.

- Υποβολή φορολογικών δηλώσεων (εισοδήματος, έμμεσων φόρων κεφαλαίου κ.ο.κ.) σε ευρώ.

Ειδικότερα για τις δηλώσεις φόρου εισοδήματος διευκρινίζεται ότι:

- αν η εταιρεία κλείνει διαχειριστική περίοδο εντός του 2001 (π.χ. 30.4.2001, λόγω συμμετοχής σε αυτή αλλοδαπής εταιρείας) και με ανέκκλητη δήλωση επέλεξε, προ της λήξης της

διαχείρισης (π.χ. 28.4.2001) τη χρήση ευρώ, τότε θα συντάξει προσωρινό ισοζύγιο, το οποίο θα μετατρέψει σε ευρώ με το σταθερό μετατροπέα (1 ευρώ = 340,750 δρχ.) και θα υποβάλει τη δήλωσή της σε ευρώ.

- αν, αντίθετα, η ανωτέρω εταιρεία υποβάλει ανέκκλητη δήλωση χρήσης ευρώ εντός του 2001, μετά τη λήξη της διαχειριστικής της περιόδου (στο ως άνω παράδειγμα την 1.5.2001) αλλά πριν από την πάροδο της προθεσμίας υποβολής της φορολογικής της δήλωσης, τότε η ετήσια δήλωση φόρου εισοδήματός της (στο παράδειγμα χρήσης 1.5.2000-30.4.2001) θα υποβληθεί σε δραχμές.

- το ίδιο, δηλαδή η υποχρέωση υποβολής δήλωσης σε δραχμές, ισχύει και για το σύνολο των δηλώσεων παρακρατούμενων και προκαταβλητέων φόρων, που θα υποβληθούν από τους επιλέξαντες τη χρήση ευρώ, μετά την ανέκκλητη δήλωση για την τήρηση των υποχρεώσεών τους σε ευρώ, αλλά θα αφορούν σε χρονικό διάστημα πριν από την υποβολή της ανέκκλητης αυτής δήλωσης.

- Το χρησιμοποιούμενο έντυπο φορολογίας εισοδήματος είναι κοινό και για δραχμές και για ευρώ, οι δε επιτηδευματίες οφείλουν να συμπληρώσουν τη σχετική ένδειξη ανάλογα με το χρησιμοποιούμενο νόμισμα.

Οι δηλώσεις φορολογίας κεφαλαίου, φόρου μεγάλης ακίνητης περιουσίας και ΦΠΑ ανασχεδιάζονται από την ηγεσία του Υπουργείου Οικονομικών.

(ΑΡΘΡΑ 6 & 7)

Β' Οι προκύπτουσες συναλλαγματικές διαφορές

1. Αποτίμηση της 31.12.2000

α) Αν η επιχείρηση δεν έχει συναλλαγές με το εξωτερικό, κανένα ζήτημα συναλλαγματικών διαφορών δεν μπορεί να τεθεί. Η επιχείρηση, υπό τους όρους και προϋποθέσεις που αναλύθηκαν, έχει την ευχέρεια να επιλέξει την τήρηση των βιβλίων της σε ευρώ, οπότε και θα μετατρέψει τις δραχμές σε ευρώ σύμφωνα με τα προηγούμενα.

β) Αν η επιχείρηση έχει απαιτήσεις

και υποχρεώσεις σε ευρώ, τότε τις αποτιμά με βάση το μετατροπέα (1 ευρώ = 340,750 δρχ.) και φέρει τις τυχόν προκύπτουσες συναλλαγματικές διαφορές σε αποτελεσματικό λογαριασμό της χρήσης 1.1.-31.12.2000, με βάση την αρχή της αυτοτέλειας των χρήσεων.

γ) Αν η επιχείρηση έχει απαιτήσεις και υποχρεώσεις σε νόμισμα χώρας που συμμετέχει στην ΟΝΕ, τότε αυτή μετατρέπει το ποσό που εκφράζεται σε νόμισμα της χώρας, σε ποσό ευρώ και στη συνέχεια το ποσό του ευρώ που προκύπτει, το διαιρεί με την ισοτιμία δρχ./ευρώ.

Κατά τη διαδικασία αυτή είναι δυνατό να προκύψουν συναλλαγματικές διαφορές, που θα αντιστοιχούν στη διαφορά μεταξύ του υπολοίπου λογαριασμού σε δραχμές, όπως αυτό έχει καταχωρηθεί στα βιβλία της επιχείρησης, με βάση την τρέχουσα, κατά τη στιγμή της καταχώρισης ισοτιμία, και του ποσού δραχμών που προκύπτει ως υπόλοιπο της υποχρέωσης ή της απαίτησης με τη χρήση του σταθερού μετατροπέα.

Οι συναλλαγματικές αυτές διαφορές και πάλι με βάση την αρχή της αυτοτέλειας των χρήσεων, είναι οριστικές και άγονται σε αποτελεσματικό λογαριασμό της χρήσης 2000.

δ) Αν η επιχείρηση έχει απαιτήσεις και υποχρεώσεις σε νόμισμα χώρας που δεν συμμετέχει στην ΟΝΕ, τότε μετατρέπει τα ποσά των επιμέρους νομισμάτων σε ευρώ, με βάση την τρέχουσα ισοτιμία ξένου νομίσματος ευρώ και στη συνέχεια τα μετατρέπει σε δραχμές, με βάση την κλειδωμένη ισοτιμία δραχμής/ευρώ.

Δεδομένου ότι, οι συναλλαγματικές αυτές διαφορές δεν είναι οριστικές, αφού κατά τη μετατροπή χρησιμοποιείται τρέχουσα συναλλαγματική ισοτιμία, δεν άγονται σε αποτελεσματικό λογαριασμό αλλά πιστώνονται σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 28 του ΚΒΣ (ΠΔ 186/92).

2. Χρεωστικές συναλλαγματικές διαφορές.

Με βάση το άρθρο 7 του Ν. 2842/2000, θεσπίζεται η δυνατότητα απόσβεσης, είτε εφάπαξ είτε σε τρεις συνε-

χόμενες χρήσεις (αρχής γενομένης από τη χρήση που έγινε η είσπραξη ή η εξόφληση ή η αποτίμηση), τυχόν **χρεωστικών συναλλαγματικών διαφορών** που θα προκύψουν:

α) Κατά την αποτίμηση της 31.12.2000 (προκειμένου για επιχειρήσεις των οποίων η διαχειριστική περίοδος λήγει στις 31.12) ή κατά τη λήξη της διαχειριστικής περιόδου εντός του 2001 (προκειμένου για επιχειρήσεις των οποίων η διαχειριστική περίοδος λήγει σε άλλη ημερομηνία). Διευκρινίζεται ότι, μετά από τη σύνταξη του πρώτου “προσαρμοσμένου με βάση τη σταθερή ισοτιμία ευρώ/δραχμές” ισολογισμού, δεν προκύπτουν συναλλαγματικές διαφορές κατά την είσπραξη απαιτήσεων, πληρωμή υποχρεώσεων κ.λπ., που εκφράζονται σε νομίσματα της ζώνης ευρώ.

β) Κατά την είσπραξη ή εξόφληση των απαιτήσεων ή υποχρεώσεων που θα γίνουν εντός του ημερολογιακού έτους 2001 (και μέχρι τη λήξη της διαχειριστικής τους περιόδου), προκειμένου για επιχειρήσεις των οποίων η διαχειριστική περίοδος δεν λήγει στις 31.12.2001.

γ) Κατά την υπαγωγή των επιχειρήσεων στο μεταβατικό καθεστώς (επιλογή ευρώ), εφόσον προηγουμένως δεν έχει συνταχθεί “προσαρμοσμένος”, μέσω της σταθερής ισοτιμίας ευρώ, ισολογισμός.

Σημειώνεται ότι οι χρεωστικές συναλλαγματικές διαφορές, που θα προκύψουν κατά την εξόφληση υποχρεώσεων και την είσπραξη απαιτήσεων, που εκφράζονται σε νομίσματα χωρών εκτός ΟΝΕ, οι οποίες θα διενεργηθούν μετά από τον πρώτο προσαρμοσμένο, μέσω της σταθερής ισοτιμίας ευρώ, ισολογισμό, δεν υπάγονται σε τριετή απόσβεση, επειδή οι διαφορές αυτές οφείλονται στη μεταβολή της σχέσης του

ξένου νομίσματος έναντι του ευρώ και όχι στη μεταβολή της σχέσης ευρώ-δραχμής.

Γ' Γενικό συμπέρασμα

Το μεταβατικό αυτό καθεστώς για την υιοθέτηση του ενιαίου νομίσματος εξασφαλίζει νομισματική σταθερότητα στην ελληνική οικονομία, η οποία σταθεροποιεί και το ρυθμό του πληθωρισμού, δημιουργώντας ταυτόχρονα ένα ασφαλές νομισματικό περιβάλλον για αποδοτικότερη οικονομική ανάπτυξη.

Παράλληλα, όμως, αυξάνει την ανταγωνιστικότητα της φορολογικής πολιτικής των κρατών μελών της ΟΝΕ. Και τούτο διότι, καθώς η πολιτική διάρθρωσης των επιτοκίων δεν θα ασκείται από τις επιμέρους κυβερνήσεις των κρατών μελών, αλλά σε κεντρικό επίπεδο ΕΕ, ο κύριος τρόπος άσκησης περιφερειακής (από τα κράτη μέλη) επενδυτικής πολιτικής και ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας παραμένει η άσκηση φορολογικής πολιτικής, ειδικά στο σχεδιασμό της άμεσης φορολογίας, για την οποία υπολείπονται οι προσπάθειες κεντρικής εναρμόνισής της από τα συλλογικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

ΠΗΓΕΣ:

Ν. 2842/2000 (ΔΦΝ 2000, σελ. 1657).

Εγκ. υπ. Οικ. 1104968/πολ. 1286/2000 (ΔΦΝ 2000, σελ. 1610).

Εγκ. υπ. Ανάπτυξης Ζ1/2000 (ΔΦΝ 2000, σελ. 1610).

Εγκ. υπ. Οικ. Τ6523/2000 (ΔΦΝ 2001, σελ. 102).

Εγκ. υπ. Οικ. 1028192/πολ. 1117/2001.

Άρθρο Θεόδ. Γρηγοράκου Αντ/δρου ΕΣΥΛ, Πρόεδρ. Επιστημονικού Συμβου-

λίου Σ.Ο.Ε., τ. Ορκ. Λογιστή: Λογιστικά θέματα εισαγωγής του ΕΥΡΩ (ΔΦΝ 2000, σελ. 244).

Άρθρο Ανδρέα Μ. Ρελάνογλου, Οικονομολόγου: Η εισαγωγή του ΕΥΡΩ στην Ελληνική επιχείρηση (Λογιστής 1999, σελ. 1186).

Άρθρο Σπύρου Γ. Αναγνώστου, υπαλλήλου Α' υπ. Οικ.: Η ένταξη της Ελλάδας στην Ο.Ν.Ε. και ΕΥΡΩ (Λογιστής 1999, σελ. 10).

Άρθρο Σπήλιου Μούζουλα, δικηγόρου Δ.Ν.: Η μετατροπή κεφαλαίου των Α.Ε. σε ΕΥΡΩ (Λογιστής 1999, σελ. 496).

Άρθρο Κ. Καλύβα, ΜSc υπαλλήλου 14ης Δ/νσης Φ.Π.Α.: Η άσκηση φορολογικής πολιτικής και η εφαρμογή του ΕΥΡΩ (Φορολογική επιθεώρηση 2000, σελ. 1677).

Άρθρο Σπύρου Αναγνώστου, ήδη υπαλλήλου Σ.Δ.Ο.Ε., υπ. Οικ.: Εισαγωγή του ΕΥΡΩ στην Ελλάδα (Φορολογική Επιθεώρηση 2000, σελ. 13).

Σημειώσεις Σεμιναρίου Φίλιππου Δ. Σαχινίδη: Η μετάβαση της Ελληνικής Χρηματιστηριακής Επιχείρησης από το σύστημα δραχμών στο σύστημα Ευρώ (Εκδ. Βρύκου, Αθήνα 2000).

Εισήγηση στο Σεμινάριο του Εμμανουήλ Ι. Σακέλλη, καθηγ. Πανεπιστημίου, Επ. Πρ. Επιστημονικού Συμβουλίου Σ.Ο.Ε., τ. Ορκωτού Ελεγκτή: Η μετάβαση της ελληνικής επιχείρησης από το σύστημα δραχμών στο σύστημα «Ευρώ». Λογιστική αντιμετώπιση.

Ημερίδα της 21.12.2000 της Ένωσης Ανωνύμων Εταιρειών: Η υποχρέωση από 1.1.2001 εφαρμογής του ΕΥΡΩ στις συναλλαγές των επιχειρήσεων με την αντικατάσταση της δραχμής. (Δελτίο Συνδέσμου Α.Ε. & ΕΠΕ, 2001 σελ. 51).

Ένθετο Εφημερίδος «Η Καθημερινή»: Το Ευρώ από το Α έως το Ω, Μάρτιος 2001.

Ευχαριστίες στο Ν. Παπαϊωάννου, ασκούμενο δικηγόρο για τη βοήθειά του στη συλλογή του ανωτέρω υλικού.

Άρθρο 8 Δημόσιο χρέος

1. Την 1η Ιανουαρίου 2001 επανεκφράζονται σε ευρώ με δύο δεκαδικά ψηφία όλοι οι τίτλοι του Ελληνικού Δημοσίου σε δραχμές:

α) που έχουν εκδοθεί σε άυλη μορφή στο εσωτερικό υπό τη μορφή Ομολόγων, Ομολογιακών Δανείων και Εντόκων Γραμματίων,

β) που έχουν εκδοθεί σε φυσική μορφή και απουλοποιούνται μέχρι 31.12.2000.

2. Η αξία των τίτλων σε φυσική μορφή που βρίσκονται σε κυκλοφορία την 1η Ιανουαρίου 2001 (ονομαστική αξία και αξία τοκομεριδίων) υπολογίζεται σε ευρώ με δύο δεκαδικά ψηφία.

3. Τα δάνεια του Ελληνικού Δημοσίου, που εκφράζονται σε εθνικές νομισματικές μονάδες άλλων Κρατών-Μελών της ζώνης ευρώ επανεκφράζονται σε ευρώ, εφόσον και οι αντίστοιχες χώρες έχουν επανεκφράσει το χρέος τους σε ευρώ.

4. Άλλες κατηγορίες δανείων του Ελληνικού Δημοσίου, που έχουν συναφθεί σε δραχμές, μπορούν να επανεκφραστούν σε ευρώ.

5. Το αποτέλεσμα της επανέκφρασης σε μονάδες ευρώ στρογγυλοποιείται προς το πλησιέστερο λεπτό του ευρώ. Σε περίπτωση που κατά την επανέκφραση προκύ-

πτει ακριβώς το μισό μιας υποδιαίρεσης, το ποσό στρογγυλοποιείται στο επόμενο λεπτό του ευρώ.

6. Κάθε ένδικο βοήθημα σε σχέση με τις διαφορές που προκύπτουν από την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος άρθρου ασκείται εντός αποκλειστικής προθεσμίας ενός έτους από την ημερομηνία επανέκφρασης.

7. Οι εκδότες χρεωγράφων που ανήκουν στον τομέα της Γενικής Κυβέρνησης, όπως αυτή ορίζεται στο Ευρωπαϊκό Σύστημα Εθνικών και Περιφερειακών Λογαριασμών της Κοινότητας του Κανονισμού ΕΚ 2223/1996 του Συμβουλίου (ΕΕ L 310/1996), όπως εκάστοτε ισχύει, μπορούν, από 1.1.2001, να επανεκφράσουν το χρέος τους, σύμφωνα με τις διατάξεις που ισχύουν σχετικά με τη μετατροπή του δημοσίου χρέους της Κεντρικής Κυβέρνησης.

8. Με αποφάσεις του Υπουργού των Οικονομικών και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού ή με κοινές αποφάσεις του Υπουργού των Οικονομικών και του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος, ρυθμίζονται θέματα σχετικά με τη μέθοδο επανέκφρασης του δημοσίου χρέους σε ευρώ, τη λογιστική εμφάνιση, την εξυπηρέτηση του δημοσίου χρέους και κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια.

9. Η ισχύς του παρόντος άρθρου και των αποφάσεων που εκδίδονται για την υλοποίηση των διατάξεων αυτού αρχίζει από της δημοσίευσής του νόμου.

ΑΡΘΡΟ 8 ΔΗΜΟΣΙΟ ΧΡΕΟΣ

Η επανέκφραση του δημοσίου χρέους σε ευρώ

Η μετατροπή του Δημοσίου Χρέους σε ευρώ αποτέλεσε πολύ σημαντικό γεγονός για την Ελλάδα, αφού σηματοδότησε την ισότιμη παρουσία και συμμετοχή της χώρας μας στο ανταγωνιστικό περιβάλλον της ενιαίας αγοράς ευρωομολόγων, η οποία δημιουργήθηκε με την υιοθέτηση του ενιαίου νομίσματος. Εκτός αυτού όμως, η επιτυχία του όλου έργου έχει βαρύνουσα σημασία, αφού η αγορά τίτλων μαζί με την κεφαλαιαγορά, ήταν οι πρώτοι τομείς της ελληνικής οικονομίας που υιοθέτησαν το ενιαίο νόμισμα και λειτουργούν σ' αυτό, ένα χρόνο νωρίτερα από τους άλλους τομείς, από την 1η Ιανουαρίου 2001.

Η επανέκφραση των τίτλων του

ελληνικού Δημοσίου σε ευρώ δεν ήταν, όπως θεωρούσαν πολλοί, μια απλή "μηχανική" διαίρεση της δραχμικής ονομαστικής αξίας των τίτλων με το συντελεστή μετατροπής ευρώ/δραχμής. Ήταν μια πολύπλοκη διαδικασία, αφού επέφερε αλλαγές στα λογιστικά και μηχανογραφικά συστήματα των εμπλεκόμενων φορέων, στο νομικό πλαίσιο που διέπει τους τίτλους και τέλος στην έκδοση και διαπραγμάτευση των τίτλων στην εσωτερική αγορά και την ενιαία αγορά ευρωομολόγων.

Το άρθρο 8 του Ν. 2842/2000 οριοθετεί τις βασικές αρχές της επανέκφρασης των τίτλων του Δημοσίου (Κεντρικής Κυβέρνησης) καθώς και των τίτλων εκδοτών που ανήκουν στον τομέα της Γενικής Κυβέρνησης. Επίσης προβλέπει την έκδοση αποφάσεων του Υπουργού Οικονομικών και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού ή κοινών αποφάσεων του Υπουργού Οικονομικών και του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος, με τις οποίες ρυθμίζονται διάφορα δια-

δικαστικά θέματα σχετικά με την επανέκφραση. Συγκεκριμένα:

- Σύμφωνα με την πρώτη παράγραφο του ανωτέρω άρθρου, η αρμόδια Διεύθυνση Δημοσίου Χρέους του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους, σε συνεργασία με την Τράπεζα της Ελλάδος (Σύστημα Άυλων Τίτλων) και τους εμπλεκόμενους φορείς, προέβη στην επανέκφραση των δραχμικών δανειακών τίτλων του ελληνικού Δημοσίου σε ευρώ, που έχουν εκδοθεί είτε σε άυλη μορφή στο εσωτερικό με τη μορφή Ομολόγων και Εντόκων Γραμματίων είτε σε φυσική μορφή και απουλοποιήθηκαν μέχρι 31.12.2000.

Η επανέκφραση έγινε βάσει της **μεθόδου άθροισης ομοειδών τίτλων ανά κάτοχο (διεθνώς γνωστή ως μέθοδος bottom-up)**, η οποία επελέγη επειδή δεν απαιτεί καμιά ενέργεια από πλευράς επενδυτών και επιπλέον εξασφαλίζει ότι οι κομιστές δεν ζημιώνονται από τη μετατροπή των τίτλων. Οι λεπτομέρειες εφαρμογής της μεθόδου αυτής περιγράφονται

ΜΑΡΙΑ ΠΑΠΑΔΟΝΙΚΟΛΑΚΗ

Διευθύντρια Διεύθυνσης Δημοσίου Χρέους
Γενικό Λογιστήριο του Κράτους

στην αριθμ. 2/85132/0023/30-11-2000 Κοινή Απόφαση του Υπουργού Οικονομικών και του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος.

Η μετατροπή κατά το τριήμερο 29-31.12.2000 έγινε με απόλυτη επιτυχία, όπως λεπτομερώς είχε σχεδιαστεί και εντός των ορίων που προέβλεπε το σχετικό χρονοδιάγραμμα. Για την εξασφάλιση της ομαλής διεξαγωγής της διαδικασίας επανέκφρασης κατά το τριήμερο 29-31.12.2000, με Κοινή Απόφαση του Υπουργού Οικονομικών και του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος, συστάθηκε ειδική επιτελική Ομάδα Δράσης (Task Force), στην οποία συμμετείχαν εκπρόσωποι των εμπλεκόμενων φορέων (Υπ. Οικονομικών, Τράπεζα της Ελλάδος, Ένωση Ελληνικών Τραπεζών).

• Η δεύτερη παράγραφος ρυθμίζει το καθεστώς **των φυσικών τίτλων** που παραμένουν σε κυκλοφορία μετά τη 1.1.2001 και οι οποίοι δεν επανεκφράστηκαν σε ευρώ. Σχετικά με τους τίτλους που **βρίσκονται σε φυσική μορφή** την 1.1.2002 (δεν έχουν αποϋλοποιηθεί) και είναι εκφρασμένοι σε δραχμές, το άρθρο 14 του Κανονισμού (ΕΚ) 974/98 του Συμβουλίου, προβλέπει ότι οι τίτλοι αυτοί θα “διαβάζονται” σε ευρώ με δύο δεκαδικά ψηφία, βάσει της αμετάκλητης ισοτιμίας μετατροπής. Ο σκοπός της διάταξης αυτής είναι η αποφυγή αντικατάστασης των παλαιών δραχμικών φυσικών τίτλων με νέους τίτλους εκφρασμένους σε ευρώ. Το άρθρο 14 ορίζει ρητά ότι το νομικό καθεστώς των τίτλων αυτών μετά τη φυσική κυκλοφορία του

ευρώ δεν επηρεάζεται από το γεγονός ότι οι τίτλοι θα είναι εκφρασμένοι στο παλαιό εθνικό νόμισμα (δραχμές) και συνεπώς μετά την 1.1.2002 και μέχρι τη λήξη τους παραμένουν ισχυροί. Σε κάθε περίπτωση όμως, μετά τις 31.12.2001, οι συναλλαγές επί των τίτλων αυτών, καθώς και η εξυπηρέτησή τους (πληρωμές τόκων και χρεολυσίων) θα γίνεται σε ευρώ, βάσει της αμετάκλητης ισοτιμίας μετατροπής.

• Οι παράγραφοι 3 και 4 παρέχουν τη δυνατότητα επανέκφρασης σε ευρώ των Δανείων του Ελληνικού Δημοσίου που έχουν συναφθεί σε νομισματικές μονάδες των χωρών μελών της ζώνης ευρώ, καθώς και άλλων κατηγοριών δανείων που είναι εκφρασμένα σε δραχμές. Τα ανωτέρω δάνεια θα επανεκφραστούν σε ευρώ εντός του έτους 2001 και πάντως πριν την 1.1.2002.

• Η παράγραφος 5 ρυθμίζει θέματα στρογγυλοποίησης σχετικά με τη διαδικασία επανέκφρασης, σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΚ) 1103/97 του Συμβουλίου.

• Προκειμένου να διασφαλιστούν οι επενδυτές τίτλων του ελληνικού Δημοσίου, με την παράγραφο 6 εξασφαλίζεται η δυνατότητα άσκησης κάθε ένδικου βοηθήματος σχετικά με τυχόν διαφορές που θα προκύψουν κατά την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 8, εντός αποκλειστικής προθεσμίας ενός έτους από την ημερομηνία επανέκφρασης (μέσα στο 2001).

• Στην παράγραφο 7 προβλέπεται η δυνατότητα επανέκφρασης του

χρέους των εκδοτών χρεογράφων που ανήκουν στη Γενική Κυβέρνηση, όπως αυτή ορίζεται στον Κανονισμό (ΕΚ) 2223/1996 του Συμβουλίου, σχετικά με το Ευρωπαϊκό Σύστημα Εθνικών και Περιφερειακών Λογαριασμών της Κοινότητας. Η διάταξη αυτή έχει προαιρετικό χαρακτήρα για την επανέκφραση του υφισταμένου χρέους των άλλων τομέων της Γενικής Κυβέρνησης (πλην της Κεντρικής). Ωστόσο, σε περίπτωση που εκδηλωθεί από τους φορείς αυτούς ενδιαφέρον για την επανέκφραση του χρέους τους, θα πρέπει να ακολουθήσουν τους ίδιους κανόνες που ίσχυαν για τη μετατροπή του δημοσίου χρέους της Κεντρικής Κυβέρνησης. Σε κάθε περίπτωση όμως η επανέκφραση θα πρέπει να γίνει πριν τη 1.1.2002.

• Τέλος, με τη διάταξη της τελευταίας παραγράφου του άρθρου 8 προβλέπεται η έκδοση αποφάσεων του Υπουργού Οικονομικών ή κοινών κατά περίπτωση αποφάσεων, προκειμένου να ρυθμιστούν διάφορα θέματα σχετικά με την επανέκφραση του χρέους σε ευρώ, τη λογιστική εμφάνιση, την εξυπηρέτηση του χρέους, καθώς και κάθε άλλη λεπτομέρεια.

Πολλές αποφάσεις έχουν ήδη εκδοθεί, ενώ αναμένεται η έκδοση ορισμένων ακόμη αποφάσεων που θα ρυθμίζουν κυρίως εσωτερικά θέματα της Διεύθυνσης Δημοσίου Χρέους, τα οποία έχουν σχέση με την τήρηση των βιβλίων και στοιχείων, καθώς και την εξυπηρέτηση του Χρέους μετά το έτος 2001.

Άρθρο 10
Δημόσιο Λογιστικό και Λογιστικό Ν.Π.Δ.Δ.

Με αποφάσεις του Υπουργού των Οικονομικών και του αρμόδιου κατά περίπτωση Υπουργού ρυθμίζονται θέματα που προκύπτουν από την εφαρμογή των διατάξεων του Δημόσιου Λογιστικού, καθώς και του Λογιστικού των Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου, σε σχέση με την εισαγωγή του ευρώ.

ΑΡΘΡΟ 10
ΔΗΜΟΣΙΟ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟ ΚΑΙ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟ ΝΠΔΔ

Με το συγκεκριμένο άρθρο προβλέπεται ότι, με αποφάσεις του Υπουργού Οικονομικών και του αρμόδιου κατά περίπτωση Υπουργού,

ρυθμίζονται θέματα που προκύπτουν από την εφαρμογή των διατάξεων του Δημόσιου Λογιστικού, καθώς και του Λογιστικού των Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου, σε σχέση με την εισαγωγή του ευρώ.

Η ομάδα ευρώ του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους, σε συνεργασία με τις αρμόδιες Διευθύνσεις,

ΜΑΡΙΑ ΠΑΠΑΔΟΝΙΚΟΛΑΚΗ

Διευθύντρια Διεύθυνσης Δημόσιου Χρέους
Γενικό Λογιστήριο του Κράτους

έχει αναλάβει την πρωτοβουλία συγκέντρωσης και καταγραφής των τροποποιήσεων που απαιτούνται στο Δημόσιο Λογιστικό (Ν.2362/95) και τη συναφή με αυτό νομοθεσία, λόγω της υιοθέτησης του ευρώ. Επίσης, η ομάδα ευρώ, σε συνεργασία με τη Διεύθυνση 39 - ΝΠΔΔ του ΓΛΚ έχει συγκεντρώσει και καταγράψει τις τροποποιήσεις που απαιτούνται στο Λογιστικό των ΝΠΔΔ. Τα ανωτέρω πορίσματα έχουν ήδη υποβληθεί στην αρμόδια νομοπαρασκευαστική επιτροπή που λειτουργεί στο Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας για περαιτέρω επεξεργασία.

Τέλος, έχουν αποσταλεί εξειδικευμένες εγκύκλιοι προς φορείς του Δημόσιου Τομέα, με οδηγίες και κατευθύνσεις για την ομαλή μετάβαση στο ενιαίο νόμισμα, μεταξύ των οποίων και αυτή που αφορά μισθολογικά και συνταξιοδοτικά θέματα.

Άρθρο 11
Μετοχικό Κεφάλαιο Ανωνύμων Εταιρειών (Α.Ε.)

1. Ο κωδ. ν. 2190/1920 «Περί Ανωνύμων Εταιρειών», όπως ισχύει, τροποποιείται ως εξής:

α) Στην παρ. 2 του άρθρου 8 η φράση «είκοσι εκατομμυρίων (20.000.000) δραχμών» αντικαθίσταται από τη φράση «εξήντα χιλιάδων (60.000) ευρώ».

β) Η παρ. 3 του άρθρου 8 αντικαθίσταται ως εξής:

«3. Οι υφιστάμενες κατά την 1.1.2002 ανώνυμες εταιρείες, που έχουν μετοχικό κεφάλαιο μικρότερο του ποσού των εξήντα χιλιάδων ευρώ, υποχρεούνται να προσαρμόσουν το κεφάλαιό τους μέχρι του ποσού αυτού και με απόκλιση έως μείον 2,5% το αργότερο μέχρι 31.12.2003 διαφορετικά ονομαζείται η άδεια σύστασής τους.»

γ) Στο πρώτο εδάφιο της παρ.4 του άρθρου 8 η λέξη «διετίας» αντικαθίσταται με τη λέξη «προθεσμίας».

δ) Στις παραγράφους 1 και 2 του άρθρου 8α η φράση «δραχμών εκατό εκατομμυρίων (100.000.000)» αντικαθί-

σταται από τη φράση «τριακοσίων χιλιάδων (300.000) ευρώ».

ε) Στην περίπτωση β' της παρ. 2 του άρθρου 12 διαγράφονται οι λέξεις «και των είκοσι πέντε δραχμών».

στ) Η παρ. 1 του άρθρου 14 αντικαθίσταται ως εξής:

«1. Η ονομαστική αξία εκάστης μετοχής δεν δύναται να ορισθεί κατωτέρα των τριάντα λεπτών (0,30) του ευρώ και ανωτέρα των εκατό (100) ευρώ.»

ζ) Η παρ. 2 του άρθρου 30 καταργείται.

η) Στην παρ. 1 του άρθρου 67 η φράση των «30.000 δραχμών» αντικαθίσταται με τη φράση «των εκατό (100) ευρώ».

2. Η ισχύς των διατάξεων της προηγούμενης παραγράφου αρχίζει από 1.1.2002.

3. Με κοινές αποφάσεις του Υπουργού Ανάπτυξης και του αρμόδιου, κατά περίπτωση Υπουργού, μετατρέπεται σε ευρώ και αναπροσαρμόζεται το κατώτατο όριο του μετοχικού κεφαλαίου, καθώς και η ονομαστική αξία μετοχής ανωνύμων εταιρειών, που προβλέπονται από ειδικές διατάξεις νόμων.

ΑΡΘΡΟ 11
ΜΕΤΟΧΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΑΝΩΝΥΜΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ (Α.Ε.)

Τροποποίηση διατάξεων του ΚΝ 2190/1920

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. Εισαγωγή
2. "Ευρωποίηση" κατώτερου ορίου μετο-

χικού κεφαλαίου: **α.** Προθεσμία αναπροσαρμογής μετοχικού κεφαλαίου "υφιστάμενων" κατά την 1.1.2002 ανωνύμων εταιρειών. **β.** Μεταβολή μορφής της εταιρείας ως "ποινή" μη

έγκαιρης αναπροσαρμογής μετοχικού κεφαλαίου. **γ.** "Ευρωποίηση" κατώτερου ορίου ονομαστικής αξίας μετοχής

3. Έναρξη ισχύος των "ευρωπαϊσμένων" διατάξεων του ΚΝ 2190

4. “Ευρωποίηση” κατώτερου ορίου μετοχικού κεφαλαίου και ονομαστικής αξίας μετοχής που προβλέπονται από ειδικές διατάξεις νόμων

1. Με το άρθρο 11 του Ν. 2842/2000 επέρχεται, από 1.1.2002, η τροποποίηση των διατάξεων του ΚΝ 2190/1920 “περί Ανώνυμων Εταιρειών”, που επηρεάζονται από το γεγονός της εισαγωγής του ευρώ. Πρόκειται δηλαδή για “ευρωποίηση” των διατάξεων του ΚΝ 2190/1920, με περιεχόμενο που παράγει αποτελέσματα και πέρα από την απλή αριθμητική μετατροπή ποσών από δραχμές σε ευρώ. Συγκεκριμένα το άρθρο 11 επιδιώκει, εκτός από τη μετατροπή των αριθμητικών τιμών από δραχμές σε ευρώ, την καθιέρωση συγκεκριμένου χρονικού πλαισίου-προθεσμίας για την προσαρμογή του μετοχικού κεφαλαίου και της ονομαστικής αξίας μετοχής ανώνυμης εταιρείας στις νέες ρυθμίσεις που καθιερώνει. Το ερώτημα που τίθεται είναι για ποιο λόγο ο νομοθέτης θεώρησε αναγκαία, κυρίως όσον αφορά τις “υφιστάμενες” ανώνυμες εταιρείες κατά το τέλος της μεταβατικής περιόδου, τη δια νομοθετικής ρύθμισης μετάπτωση του ΚΝ 2190/1920 σε περιβάλλον ευρώ και δεν αρκέστηκε στην εφαρμογή της διάταξης του Κανονισμού του Συμβουλίου 1103/97 περί “συνέχειας των συμβάσεων και των νομικών πράξεων”, ή διαφορετικά κατά πόσο η μη τήρηση εκ μέρους μιας ανώνυμης εταιρείας των χρονικών ορίων που ο ΚΝ 2190/1920 επιβάλλει για την “ευρωποίηση”, είναι δυνατό να νομιμοποιήσει την ανάκληση της άδειάς της, που επιβάλλει ως κύρωση ο εθνικός νομοθέτης αφού, όπως είναι γνωστό, ο Κανονισμός 1103/97 καθιερώνει τη συνέχεια των νομικών πράξεων ανεξαρτήτως χρονικού ορίου⁽¹⁾. Είναι σαφές ότι το πεδίο εφαρμογής του Κανονισμού 1103/97 “περί

συνέχειας των συμβάσεων” περιλαμβάνει στην έννοια των “νομικών πράξεων”, των οποίων τη συνέχεια κατοχυρώνει, τις κάθε είδους νομοθετικές και κανονιστικές διατάξεις, καθώς και κάθε είδους συμβάσεις και μονομερείς δικαιοπραξίες⁽²⁾. Κατόπιν αυτού δεν πρέπει να αμφισβητείται ότι κατ’ αρχήν και χωρίς την υιοθέτηση των διατάξεων του Ν. 2842 ήταν νομικά κατοχυρωμένη η συνέχεια τόσο του ΚΝ 2190/1920 όσο και του Καταστατικού κάθε “δραχμικής” ανώνυμης εταιρείας που συστάθηκε πριν τις 31.12.2001⁽³⁾. Στην ουσία, με τις διατάξεις του άρθρου 11, ο εθνικός νομοθέτης συμπληρώνει την κοινοτική νομοθεσία, παρεμβαίνοντας στις εθνικές εκείνες διατάξεις που απαιτούν και αριθμητική προσαρμογή σε ευρώ, κατ’ εφαρμογή των κοινοτικών κανόνων, ώστε να υπάρξει ενιαία ρύθμιση και να απαλειφθεί κάθε αμφισβήτηση σε σχέση με την ακρίβεια της μετατροπής των δραχμικών αναφορών σε ευρώ. Στην προσπάθεια αυτή, η επιβαλλόμενη από το άρθρο 8 του ΚΝ 2190 ποινή ανάκλησης της άδειας ανώνυμης εταιρείας που δεν προσαρμοσε το μετοχικό της κεφάλαιο μόνο σε ευρώ μέχρι τις 31.12.2003, είναι φανερό ότι αφορά στην παράβαση της “ποσοτικής” προσαρμογής των κατώτατων και ανώτατων ποσοτικών ορίων μετοχικού κεφαλαίου και ονομαστικής αξίας της μετοχής ανώνυμης εταιρείας. Συγκεκριμένα, η ανακλητική αυτή ποινή επιβάλλεται σε κάθε περίπτωση παράλειψης αναπροσαρμογής των αναφορών αυτών, όπως κατά καιρούς τροποποιήθηκαν με την παράγραφο 3 του ΚΝ 2190⁽⁴⁾, και όχι βέβαια στην παράλειψη μετατροπής της συγκεκριμένης νομικής πράξης από το γεγονός της εισαγωγής του ευρώ. Αντικείμενο δηλαδή της ανακλητικής ποινής που θεσπίζεται με τη συγκεκριμένη διάταξη είναι η μη “ποσοτική” προσαρμογή του κατώτατου ορίου μετοχικού κεφαλαίου που ίσχυε σε δραχμές στο νέο διαμορφωμένο όριο σε ευρώ, η οποία σημειωτέον τιμωρείτο και πριν τη μετάπτωση του ΚΝ 2190/20 σε περιβάλλον ευρώ. Εξετάζεται

δηλαδή κατά πόσο η ανακλητική αυτή ποινή λόγω μη αναπροσαρμογής των “καταστατικών” αναφορών σε ευρώ, αποτελεί δυσμενές αποτέλεσμα που σχετίζεται με την εισαγωγή του ευρώ ή απλώς διοικητική ποινή που επιβάλλεται σε κάθε περίπτωση που η ανώνυμη εταιρεία δεν προσαρμόζει τις αναφορές αυτές στα κατώτατα και ανώτατα όρια του ΚΝ 2190/20.

2. Με την πρώτη παράγραφο του άρθρου 11 επέρχονται, κατά περίπτωση, οι εξής τροποποιήσεις στον ΚΝ 2190/1920:

α) Με την παράγραφο 2 του άρθρου 8 τροποποιείται το κατώτατο όριο μετοχικού κεφαλαίου ανώνυμης εταιρείας που ιδρύεται “στο εξής”, δηλαδή ανώνυμης εταιρείας που θα συσταθεί μετά την 1.1.2002, ημερομηνία κατά την οποία, σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 11, αρχίζει η ισχύς της συγκεκριμένης διάταξης. Μετά δηλαδή την 1.1.2002 για τη σύσταση ανώνυμης εταιρείας απαιτείται η κατά τη σύστασή της ολοσχερής καταβολή μετοχικού κεφαλαίου εξήντα χιλιάδων (60.000) ευρώ. Αυτή η διάταξη είναι σαφές ότι αναφέρεται στις ανώνυμες εταιρείες που “θα γεννηθούν” μετά την εισαγωγή του ευρώ και την πάροδο της μεταβατικής περιόδου. Η διαφορά στην περίπτωση αυτή, σύμφωνα με το σκεπτικό που αναπτύχθηκε στην εισαγωγή, είναι ότι η ενδεχόμενη σύσταση ανώνυμης εταιρείας μετά την 1.1.2002 με προβλεπόμενο στο καταστατικό μετοχικό κεφάλαιο σε δραχμές, θα καθιστούσε άκυρη την εν λόγω “νομική πράξη” κατ’ αντιδιαστολή της διάταξης του άρθρου 14 του Κανονισμού 974/98 “για την εισαγωγή του ευρώ”, αφού θα είχε καταρτιστεί σε ανύπαρκτο νόμισμα⁽⁵⁾. Το ίδιο αποτέλεσμα θα είχε μετά την 1.1.2002 και ο παράλληλος ορισμός του μετοχικού κεφαλαίου σε δραχμές και ευρώ, αφού για τη συγκεκριμένη νομική πράξη, όχι μόνο δεν υφίσταται υποχρέωση διπλής αναγραφής κατά την έννοια της διάταξης του

άρθρου 15 του παρόντος νόμου⁽⁶⁾, αλλά σύμφωνα με την Εγκύκλιο του Υπουργείου Οικονομικών “περί κοινοποίησης των διατάξεων του Ν. 2842/2000 σχετικά με την εισαγωγή του ευρώ⁽⁷⁾, στις υπηρεσιακές διαδικασίες και σε όλα τα δημόσια και ιδιωτικά έγγραφα και παραστατικά θα χρησιμοποιείται αποκλειστικά το ευρώ από 1.1.2002. Αντίθετα θα ήταν έγκυρη ως νομική πράξη η σύσταση ανώνυμης εταιρείας, κατά το χρονικό διάστημα από 1.1.2002 μέχρι 28.2.2002, με προβλεπόμενο μετοχικό κεφάλαιο σε ευρώ, εάν η ολοσχερής καταβολή του μετοχικού κεφαλαίου γινόταν με τραπεζογραμμάτια και κέρματα σε δραχμές⁽⁸⁾. Στο σημείο αυτό γεννάται το ερώτημα κατά πόσο θα ήταν έγκυρη η σύσταση ανώνυμης εταιρείας με προβλεπόμενο μετοχικό κεφάλαιο μόνο σε ευρώ πριν την 1.1.2002, πριν δηλαδή την ημερομηνία ισχύος των διατάξεων του παρόντος άρθρου, κατά τη διάρκεια επομένως της μεταβατικής περιόδου. Είναι σαφές ότι κατά τη μεταβατική περίοδο, δεδομένης της ισχύος της αρχής της “μη υποχρέωσης – απαγόρευσης”⁽⁹⁾ που θεμελιώθηκε στο άρθρο 8 παρ. 1 του Κανονισμού 974/98, θα έπρεπε να γίνει δεκτή από τη Διοίκηση η συστατική πράξη ανώνυμης εταιρείας σε ευρώ, αφού μία αντίθετη άποψη αντιβαίνει κατ’ αρχήν στο κοινοτικό δίκαιο. Στο ίδιο πνεύμα κινείται και το άρθρο 4, σημείο 3 της Σύστασης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της 11ης Οκτωβρίου 2001, το οποίο συστήνει την ενθάρρυνση των εταιρειών που θα συσταθούν εντός του 2001 να εκφράσουν το μετοχικό τους κεφάλαιο σε ευρώ. Η υιοθέτηση της παραγράφου 3 του άρθρου 12 του Ν. 2842, όπου προβλέφθηκε η δυνατότητα “παράλληλου ορισμού” και σε ευρώ κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου, θεμελιώνει την άποψη αυτή και επιτρέπει την περαιτέρω ανάλυσή της. Πάντως, σύμφωνα με την άποψη της Διοίκησης, η υποβολή καταστατικού ανώνυμης εταιρείας μόνο σε ευρώ κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου προϋποθέτει την προηγούμενη κατάθεση ανέκ-

κλητης δήλωσης για τη λογιστική μετάβαση της εταιρείας αυτής σε περιβάλλον ευρώ⁽¹⁰⁾.

Η εξαίρεση αυτή, που σημειωτέον δεν προκύπτει από τις διατάξεις του Ν. 2842, βρίσκει μεν βάση στις διατάξεις του εταιρικού και φορολογικού δικαίου, έρχεται όμως σε αντίθεση με την ισχύουσα κατά τη μεταβατική περίοδο αρχή της “μη υποχρέωσης – μη απαγόρευσης” για την εισαγωγή του ευρώ, σύμφωνα με την οποία θα ήταν έγκυρη η απόφαση Γενικής Συνέλευσης ανώνυμης εταιρείας περί μετατροπής του μετοχικού της κεφαλαίου σε ευρώ, με την πρόβλεψη ίσως “διπλής απεικόνισής” του και σε δραχμές. Με την άποψη δηλαδή που εκφράζει στη σχετική ερμηνευτική της Εγκύκλιο⁽¹¹⁾, η Διοίκηση δέχεται να εγκρίνει ως έγκυρη μια τέτοια απόφαση μετατροπής κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου, μόνο στην περίπτωση προηγούμενης λογιστικής μετάπτωσης της εν λόγω ανώνυμης εταιρείας σε ευρώ κατά τη διάταξη του άρθρου 6 του Ν. 2842.

β) Με την τροποποίηση της παρ. 3 του άρθρου 8 του ΚΝ 2190, τίθεται χρονικό όριο για τις “υφιστάμενες” ανώνυμες εταιρείες (που συστάθηκαν δηλαδή το αργότερο μέχρι το τέλος της μεταβατικής περιόδου, 31.12.2001, και έχουν μετοχικό κεφάλαιο μικρότερο του οριζόμενου με την παραπάνω παράγραφο 2 κατώτατου ορίου των 60.000 ευρώ) να προσαρμόσουν το κεφάλαιό τους μέχρι το ποσό αυτό, με δυνατότητα απόκλισης 2,5%, το αργότερο μέχρι τις 31.12.2003, με προβλεπόμενη ποινή στην περίπτωση μη συμμόρφωσης την ανάκληση της άδειάς τους. Με τη διάταξη δηλαδή αυτή θεσπίζεται διαφορετικό κατώτατο όριο για τις “υφιστάμενες” κατά τις 31.12.2001 ανώνυμες εταιρείες που μετατρέπουν για πρώτη φορά το μετοχικό τους κεφάλαιο σε ευρώ, αφού αντί των 60.000 ευρώ που ο νόμος προβλέπει για τις “νεοσυσταθείσες” τη μεταβατική περίοδο εταιρείες, επιτρέπεται για τις υφιστάμενες αυτό να οριστεί σε πενήντα οκτώ χιλιάδες πεντακόσια (58.500) ευρώ (δη-

λαδή $60.000 \times 2,5\% = 1.500 - 60.000 = 58.500$). Η διοικητική ποινή ανάκλησης της άδειας πρέπει να γίνει κατανοητό πως ουδεμία σχέση έχει με τη μετατροπή ή όχι του μετοχικού κεφαλαίου στο νέο νόμισμα, αφού αφορά αποκλειστικά και μόνο στην “ποσοτική” προσαρμογή του μετοχικού κεφαλαίου στο νέο θεσπισμένο όριο, που σημειωτέον για τις υφιστάμενες ανώνυμες εταιρείες παρουσιάζεται μειωμένο κατά ποσοστό 2,5%. Σε διαφορετική περίπτωση, που θα θεωρούσαμε δηλαδή την επιβαλλόμενη ποινή ως κύρωση για τη μη πραγματοποιηθείσα νομισματική μετατροπή του μετοχικού κεφαλαίου σε ευρώ, θα ήταν εύκολο να επιδιωχθεί η ακυρότητα της εν λόγω ποινής, δυνάμει των κοινοτικών διατάξεων και ιδιαίτερα εκείνης του άρθρου 14 του Κανονισμού 974/98.

Με άλλα λόγια στην περίπτωση αυτή, θα μπορούσαμε να θεωρήσουμε πως το επιβαλλόμενο από τον εθνικό νομοθέτη υποχρεωτικό κατώτατο όριο του άρθρου 8 του ΚΝ 2190 ταυτόχρονα με την τεθείσα από την παράγραφο 3 του ιδίου άρθρου υποχρέωση νομισματικής μετατροπής του μετοχικού κεφαλαίου, λειτουργεί στην ουσία ως “κάμψη” της αρχής της συνέχειας των νομικών πράξεων, η οποία καθιερώθηκε με τον Κανονισμό 1103/97 του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Δηλαδή, ενώ η νομισματική μετατροπή της ονομαστικής αξίας της μετοχής και του μετοχικού κεφαλαίου, υφιστάμενης κατά την 31.12.2001 ανώνυμης εταιρείας, δεν απαιτεί σύμφωνα με την υφιστάμενη ευρωπαϊκή αρχή της συνέχειας των συμβάσεων οποιαδήποτε πρωτοβουλία από τα συμβαλλόμενα στο Καταστατικό μέρη για την κατοχύρωση της εγκυρότητάς της, εντούτοις το υφιστάμενο δίκαιο περί Ανωνύμων Εταιρειών επιβάλλει την ταυτόχρονη προσαρμογή και άλλων διατάξεων, όπως αυτή του κατώτατου ορίου μετοχικού κεφαλαίου. Σημειωτέον ότι η προβλεπόμενη, μετά την πάροδο της 31.12.2003, ποινή ανάκλησης της άδειας ανώνυμης εταιρείας που δεν προσάρ-

μοσε το μετοχικό της κεφάλαιο σε ευρώ, δεν επέρχεται αυτοδίκαια, αλλά με σχετική ανακλητική απόφαση της Διοίκησης η οποία ενδεχομένως να ισχύει αναδρομικά από τη 1.1.2004⁽¹²⁾.

γ) Με την τροποποίηση της παραγράφου 4 του άρθρου 8 διατηρείται το δικαίωμα των “υφιστάμενων” κατά την 31.12.2001 ανωνύμων εταιρειών, στην περίπτωση που δεν έχουν δυνατότητα να προσαρμόσουν ποσοτικά το μετοχικό τους κεφάλαιο στο όριο των 58.500 ευρώ, να μετατραπούν σε εταιρεία άλλου τύπου με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης που λαμβάνεται με αυξημένη απαρτία και πλειοψηφία. Πρέπει να ερευνηθεί βέβαια στη συγκεκριμένη περίπτωση το κατά πόσο είναι δυνατό να υπάρξει ανώνυμη εταιρεία που θα δυσκολευτεί να προσαρμόσει νομισματικά το μετοχικό της κεφάλαιο στο νέο νόμισμα, αφού ουσιαστικά δεν απαιτείται η αύξηση του μετοχικού της κεφαλαίου, αλλά η ενδεχόμενη συμπλήρωση ή μείωσή του με ελάχιστο κεφάλαιο ανά μετοχή, καθώς επίσης και το ερώτημα εάν μία παρόμοια αδυναμία παρουσιαστεί, κατά πόσο μπορεί να στηριχθεί βάσιμα ως “ποινή” η εν λόγω υποχρεωτική στην ουσία μετατροπή της μορφής του νομικού προσώπου της εταιρείας που υπαγορεύεται από τον εθνικό νομοθέτη, εάν γίνει δεκτό ότι κατά βάση τιμωρεί τη μη επίτευξη “προσήκουσας” νομισματικής μετατροπής του μετοχικού κεφαλαίου σε ευρώ και όχι την “ποσοτική” προσαρμογή στο κατώτατο όριο⁽¹³⁾. Η πάροδος δηλαδή απράκτου του χρονικού διαστήματος της 31.12.2003, που από την παράγραφο αυτή χαρακτηρίζεται ως “προθεσμία”, είναι δυνατό να επιφέρει είτε την ανάκληση της άδειας της συγκεκριμένης ανώνυμης εταιρείας είτε τη μετατροπή της σε άλλη εταιρική μορφή, υπό την προϋπόθεση ότι για την εταιρική μετατροπή έχει προηγηθεί απόφαση των καταστατικών της οργάνων με αυξημένη απαρτία και πλειοψηφία.

δ) Με τις παραγράφους 1 & 2 του άρθρου 8α καθορίζονται τα κατώτατα όρια μετοχικού κεφαλαίου που πρέπει να διαθέτει μία ανώνυμη εταιρεία για να αποκτήσει δυνατότητα αύξησης του μετοχικού της κεφαλαίου ή και έκδοσης ομολογιακού δανείου, η μερική ή ολική κάλυψη των οποίων πραγματοποιείται με δημόσια εγγραφή. Οι διατάξεις αυτές δεν θίγουν βέβαια τις υφιστάμενες διατάξεις του δικαίου της κεφαλαιαγοράς περί κάλυψης μετοχικού κεφαλαίου ανώνυμης εταιρείας με δημόσια εγγραφή για την εισαγωγή των μετοχών της προς διαπραγμάτευση στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών. Είναι φανερό ότι για την περίπτωση αυτή ο νομοθέτης παραλείπει τη διάκριση ανάμεσα σε “υφιστάμενες” κατά τη μεταβατική περίοδο εταιρείες και σε εταιρείες που θα συσταθούν μετά την 1.1.2002, όπως επίσης παραλείπει και τον προσδιορισμό “προθεσμίας” για τη νομισματική και ποσοτική αναπροσαρμογή του μετοχικού κεφαλαίου και της ονομαστικής αξίας της μετοχής στο ποσό των τριακοσίων χιλιάδων (300.000) ευρώ. Για το λόγο αυτό πρέπει να υποθέσουμε ότι στην περίπτωση αυτή ισχύει η γενική προθεσμία της 31.12.2003 που τίθεται από την περίπτωση (β) της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου, χωρίς όμως τη δυνατότητα απόκλισης του ποσοστού 2,5%. Η διάρκεια βέβαια της προθεσμίας αυτής μειώνεται τόσο στην περίπτωση υποβολής εκ μέρους της εταιρείας τροποποίησης καταστατικού προς έγκριση πριν την ημερομηνία αυτή, σύμφωνα με την παράγραφο 3 του άρθρου 12 του νόμου αυτού, όσο και στην περίπτωση προσφυγής από την εταιρεία σε δημόσια εγγραφή μετά την 1.1.2002 και πριν τις 31.12.2003. Διάφορο της υποχρέωσης μετατροπής και αναπροσαρμογής του μετοχικού κεφαλαίου σε ευρώ είναι το θέμα της υποχρέωσης απεικόνισης κατά τη μεταβατική περίοδο και σε ευρώ όλων των οικονομικών στοιχείων που υποβάλλουν ή γνωστοποιούν στο Χ.Α.Α., η οποία υπαγορεύεται από την παράγραφο 2 του άρθρου 18 του Ν. 2842. Η παροχή

δηλαδή της “παράλληλης” πληροφόρησης και σε ευρώ από 1.1.2002 δεν σηματοδοτεί ταυτόχρονα και την έναρξη της υποχρέωσης ή αλλιώς δυνατότητας των εισηγμένων εταιρειών να προσαρμόσουν το μετοχικό τους κεφάλαιο ποσοτικά σε ευρώ, η οποία αρχίζει από 1.1.2002. Τέλος πρέπει να σημειωθεί ότι η ρύθμιση αυτή ασχολείται μόνο με την ποσοτική αναπροσαρμογή του μετοχικού κεφαλαίου και όχι με εκείνη της ονομαστικής αξίας της μετοχής, για την οποία συνεχίζει να ισχύει η γενική διάταξη της παραγράφου 1 του άρθρου 14, όπως τροποποιείται και θα ισχύει από την 1.1.2002.

ε) Στην περίπτωση (β) της παρ. 2 του άρθρου 12 ορίζεται ότι, όταν πραγματοποιείται μερική καταβολή του μετοχικού κεφαλαίου ανώνυμης εταιρείας, επιβάλλεται η άμεση καταβολή, ως πρώτης δόσης, ενός τμήματος της ονομαστικής αξίας των μετοχών. Η δόση αυτή δεν μπορεί να είναι μικρότερη από το 1/4 της αξίας της κάθε μετοχής και από 25 δραχμές. Καθιερώνεται δηλαδή για την πρώτη δόση ένας ποσοστιαίος και ένας ποσοτικός περιορισμός σε σχέση με την ονομαστική αξία της μετοχής και το κατώτατο ποσό αυτής⁽¹⁴⁾. Με την παρούσα τροποποίηση του ΚΝ 2190/1920 διαγράφεται ο ποσοτικός περιορισμός της αξίας του “μέρους” της μετοχής που πρέπει να καταβληθεί ως πρώτη δόση και παραμένει μόνο ο ποσοστιαίος περιορισμός του 1/4 της αξίας αυτής. Η διαγραφή αυτή επέρχεται λαμβανομένης υπόψη της τροποποίησης της παρ. 1 του άρθρου 14, με την οποία “ευρωπαϊείται” το κατώτερο και ανώτερο όριο τιμής της ονομαστικής αξίας της μετοχής και διαμορφώνεται σε τριάντα λεπτά (0,30) του ευρώ και εκατό (100) ευρώ αντίστοιχα. Στην περίπτωση δηλαδή παραμονής του ποσοτικού αυτού περιορισμού θα ήταν ιδιαίτερα δυσχερής και περίπλοκη η αντικατάστασή του σε ευρώ, αφού δεν θα ήταν δυνατή η αποφυγή της δεκαδικότητάς του. Συγκεκριμένα, εάν λάβουμε ως δε-

δομένο ότι η υπό κατάργηση τιμή των είκοσι πέντε δραχμών ισοδυναμούσε με το 1/4 της σε εκατό (100) δραχμές οριζόμενης από την παράγραφο 1 του άρθρου 14 κατώτερης τιμής της ονομαστικής αξίας μετοχής, θα έπρεπε το ποσό των είκοσι πέντε δραχμών να διαμορφωθεί στο 1/4 της νέας θεσπιζόμενης κατώτερης τιμής των τριάντα λεπτών (0,30) ευρώ που ισοδυναμεί με 0,08 ευρώ⁽¹⁵⁾. Κατόπιν αυτού ο νομοθέτης θεώρησε δικαιολογημένα ότι η μετατροπή και διατήρηση του συγκεκριμένου ποσοτικού περιορισμού σε ευρώ καθίσταται χωρίς ουσιαστική χρησιμότητα και μάλιστα με ενδεχόμενο να δημιουργήσει πρακτικά προβλήματα στον υπολογισμό του ποσοστού της ονομαστικής αξίας που πρόκειται να προκαταβληθεί.

στ & ζ) Με την παράγραφο 1 του άρθρου 14 ορίζεται σήμερα το κατώτερο όριο της ονομαστικής αξίας της μετοχής, ενώ με το άρθρο 30 παρ. 2 ορίζεται το ανώτερο και – ως εκ περισσού – πάλι το κατώτατο όριο τιμής της ονομαστικής αξίας μετοχής. Με τη νέα διάταξη της περ. ζ του άρθρου 11, καταργείται από 1.1.2002 η παράγραφος 2 του άρθρου 30, η διάταξη της οποίας θα εμπεριέχεται πλέον στην παράγραφο 1 του άρθρου 14, όπου θα ορίζεται πια ταυτόχρονα το κατώτερο και το ανώτερο όριο της τιμής της ονομαστικής αξίας της μετοχής, το οποίο θα ισχύει από 1.1.2002 σε ευρώ και θα αντιστοιχεί σε τριάντα λεπτά (0,30) του ευρώ και εκατό (100) ευρώ αντίστοιχα. Η εφαρμογή της ρύθμισης αυτής γίνεται σε συνδυασμό με την παράγραφο 6 του άρθρου 12 του ίδιου νόμου, σύμφωνα με την οποία η αναπροσαρμογή της ονομαστικής αξίας των “υφιστάμενων” κατά τη μεταβατική περίοδο ανωνύμων εταιρειών στο “ευρωπαϊζόμενο” κατώτατο και ανώτατο όριο, πρέπει να γίνει το αργότερο μέχρι τις 31.12.2003, χωρίς δυνατότητα απόκλισης, όπως στην περίπτωση προσαρμογής του μετοχικού κεφαλαίου. Όσον αφορά δηλαδή τη ρύθμιση της ονομαστικής αξίας της μετοχής δεν γίνεται διάκριση από το

νομοθέτη στη μεταχείριση “υφιστάμενων” κατά τη μεταβατική περίοδο και “νεοϊδρυόμενων” ανωνύμων εταιρειών σχετικά με το ύψος του κατώτατου και ανώτατου ορίου της μετοχής, κι αυτό γιατί η διαμορφωθείσα τιμή έχει μόνο πρακτική σημασία για τον άρτιο σχηματισμό του μετοχικού κεφαλαίου, χωρίς να προϋποθέτει πραγματική καταβολή σ’ αυτήν (στην ονομαστική) την αξία για την απόκτηση της μετοχής⁽¹⁶⁾.

η) Στην παράγραφο 1 του άρθρου 67, όπου ρυθμίζεται η περίπτωση μετατροπής ΕΠΕ σε ΑΕ, ορίζεται ότι η ονομαστική αξία της μετοχής πρέπει να είναι ίση με το εταιρικό μερίδιο ή με ακριβές πολλαπλάσιό του και σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να υπερβαίνει το ποσό των 30.000 δραχμών. Με τη νέα διάταξη και κατ’ ανάλογη εφαρμογή της νέας διάταξης της παραγράφου 1 του άρθρου 14, το ποσό αυτό “ευρωπαϊζεται” από 1.1.2002 σε εκατό (100) ευρώ. Εννοείται βέβαια ότι στην περίπτωση αυτή, για τη νέα ανώνυμη εταιρεία που θα προκύψει μετά τη μετατροπή της εταιρικής μορφής, ισχύει και το κατώτατο όριο της ονομαστικής αξίας της μετοχής που, όπως αναφέρθηκε, θα μετατραπεί από 1.1.2002 σε 0,30 ευρώ, καθώς και όλες οι άλλες υποχρεώσεις που αφορούν τη μετατροπή της ονομαστικής αξίας της μετοχής και του μετοχικού κεφαλαίου σε ευρώ και ρυθμίζονται από τα άρθρα 11 & 12 του Ν. 2842. Ερώτημα γεννάται εάν στην περίπτωση αυτή η απόφαση μετατροπής της εταιρείας από τη Γενική Συνέλευση των εταίρων της ΕΠΕ ληφθεί εντός της μεταβατικής περιόδου, θα καταστήσει τη νέα εταιρεία “υφιστάμενη” κατά την έννοια των παραπάνω διατάξεων ή αυτή θα θεωρηθεί “νεοϊδρυθείσα” χωρίς να ληφθεί υπόψη το χρονικό διάστημα ύπαρξης της ΕΠΕ⁽¹⁷⁾ που υπέστη τη μετατροπή. Η απάντηση σ’ αυτό το ερώτημα έχει πρακτική και ουσιαστική σημασία, κυρίως όσον αφορά τη δυνατότητα χρήσης του δικαιώματος απόκλισης 2,5% από το κατώτατο όριο του μετοχικού κεφαλαίου, αλλά και την προ-

βλεπόμενη από τις παραγράφους 2 & 3 του άρθρου 12 του παρόντος νόμου δυνατότητας παράλληλης “έκφρασης” ή παράλληλου “ορισμού” της ονομαστικής αξίας και του μετοχικού κεφαλαίου και σε ευρώ.

3. Με τη δεύτερη παράγραφο του άρθρου 11 ορίζεται ως ημερομηνία έναρξης ισχύος των τροποποιούμενων διατάξεων της πρώτης παραγράφου, η 1.1.2002. Με άλλα λόγια ο εθνικός νομοθέτης δεν θεωρεί υποχρεωτική κατά τη μεταβατική περίοδο εισαγωγής του ευρώ (1.1.2001 έως 31.12.2001) την “ευρωπαϊκή” των ανωνύμων εταιρειών, εφαρμόζοντας κατά το ένα σκέλος της την αρχή “μη υποχρέωσης – μη απαγόρευσης” που θεμελιώθηκε από τον ευρωπαϊκό νομοθέτη⁽¹⁸⁾, θέτοντας ταυτόχρονα ως χρονικό σημείο έναρξης της υποχρέωσης για την προσαρμογή των εταιρειών στο νέο περιβάλλον την 1.1.2002. Η ρύθμιση αυτή συμπίπτει με την υποχρέωση που θέτει το άρθρο 6 του Ν. 2842 σχετικά με τη λογιστική μετάπτωση των εταιρειών αυτών. Βασική διαφορά μεταξύ των δύο ρυθμίσεων είναι ότι, στην περίπτωση της λογιστικής μετάπτωσης, ο εθνικός νομοθέτης, εφαρμόζοντας πλήρως την αρχή της “μη υποχρέωσης – μη απαγόρευσης”, δίνει τη δυνατότητα στην ανώνυμη εταιρεία με την προηγούμενη υποβολή ανέκκλητης δήλωσης στην αρμόδια ΔΟΥ να μεταπέσει αποκλειστικά σε λογιστικό περιβάλλον ευρώ οποτεδήποτε κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου. Η δυνατότητα αυτή δεν παρέχεται άμεσα στην περίπτωση των άρθρων 11 & 12 του Ν. 2842, αναγνωρίζεται όμως από τη Διοίκηση⁽¹⁹⁾, η οποία θεωρεί νόμιμη την εντός της μεταβατικής περιόδου πρόωγη μετατροπή του μετοχικού κεφαλαίου μόνο σε ευρώ, πριν δηλαδή την έναρξη ισχύος της τροποποίησης των διατάξεων του Ν. 2842, με την προϋπόθεση ότι θα υποβληθεί προηγουμένως η ανέκκλητη δήλωση του άρθρου 6 περί πρόωρης λογιστικής μετάπτωσης της εν λόγω ανώνυμης εταιρείας.

4. Με την παράγραφο 3 του άρθρου 11 παρέχεται εξουσιοδότηση με κοινές υπουργικές αποφάσεις του Υπουργού Ανάπτυξης και του αρμόδιου κατά περίπτωση Υπουργού, να μετατρέπεται σε ευρώ και να αναπροσαρμόζεται το κατώτατο όριο του μετοχικού κεφαλαίου καθώς και της ονομαστικής αξίας μετοχής ανωνύμων εταιρειών, που προβλέπονται από ειδικές διατάξεις νόμων. Η διάταξη αυτή αναφέρεται σε όλες τις ανώνυμες εταιρείες που το κατώτατο όριο του μετοχικού τους κεφαλαίου δεν υπολογίζεται σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 8 του ΚΝ 2190/1920, αλλά καθορίζεται από ειδικές διατάξεις νόμων. Οι προβλεπόμενες από την παράγραφο αυτή υπουργικές αποφάσεις θα πρέπει δηλαδή να καθορίσουν σε ευρώ το κατώτατο όριο μετοχικού κεφαλαίου και ενίοτε την ονομαστική αξία της μετοχής διαφόρων εταιρειών του χρηματοοικονομικού τομέα, Εταιρειών Επενδύσεων-Χαρτοφυλακίου⁽²⁰⁾ Ανώνυμων Χρηματιστηριακών Εταιρειών, ΕΠΕΥ⁽²¹⁾, Διαχείρισης Αμοιβαίων Κεφαλαίων, Ανώνυμων Εταιρειών Χρηματοδοτικής Μίσθωσης κλπ με αποτέλεσμα τα θεσπισμένα από την παράγραφο 1 του άρθρου 11 του παρόντος νέα κατώτατα όρια να μην ισχύουν για τις εταιρείες αυτές. Οι μνημονευόμενες ανώνυμες εταιρείες διέπονται κατά ένα μέρος από ειδικές διατάξεις που ρυθμίζουν ορισμένα θέματα που αφορούν τις προϋποθέσεις σύστασής τους, την οργάνωση και τη λειτουργία τους ενώ κατά τα λοιπά εφαρμόζονται ως γνωστόν οι γενικές διατάξεις του ΚΝ. 2190. Με άλλα λόγια βασική προϋπόθεση για την υπαγωγή ανώνυμης εταιρείας στο πεδίο εφαρμογής των κοινών υπουργικών αποφάσεων της παρούσας παραγράφου 3 του άρθρου 11 είναι το προβλεπόμενο κατώτατο μετοχικό κεφάλαιο και της ονομαστικής αξίας της μετοχής της να ρυθμίζεται ήδη⁽²²⁾ από ειδική διάταξη νόμου και όχι από τις σχετικές διατάξεις των άρθρων του ΚΝ 2190. Δηλαδή ο εθνικός νομοθέτης επιδιώκοντας την προσαρμογή σε περιβάλλον ευρώ του βασικού νόμου

περί ανωνύμων εταιρειών με τα άρθρα 11 και 12 του Ν. 2842, εξουσιοδότησε ταυτόχρονα με την παρούσα παράγραφο 3 τους αρμόδιους Υπουργούς να προσαρμόσουν ανάλογα σε ευρώ και τις ειδικές διατάξεις που καθορίζουν την μετοχική κατάσταση εκείνων των ανωνύμων εταιρειών που ενώ λειτουργούν σύμφωνα με τον ΚΝ 2190/1920, για τα συγκεκριμένα “καταστατικά” σημεία που αφορούν το ύψος του μετοχικού κεφαλαίου και την ονομαστική αξία της μετοχής τους υπάγονται σε ειδικές διατάξεις νόμων. Άλλωστε και στην εισηγητική έκθεση του Ν. 2842 στο άρθρο 11 αναφέρεται ότι “με την παράγραφο 1 του άρθρου 11 τροποποιούνται οι διατάξεις του βασικού νόμου περί ανωνύμων εταιρειών”, ενώ με την παράγραφο 3 του άρθρου 11 “μετατρέπεται σε ευρώ και αναπροσαρμόζεται το κατώτατο όριο του μετοχικού κεφαλαίου καθώς και η ονομαστική αξία μετοχής ανωνύμων εταιρειών, που προβλέπονται από ειδικές διατάξεις νόμων”. Ζήτημα πάντως γεννάται στην περίπτωση των Ανωνύμων Τραπεζικών Εταιρειών, εάν το ελάχιστο αρχικό κεφάλαιο που απαιτείται ως γνωστόν για τη χορήγηση από την Τράπεζα της Ελλάδος άδειας λειτουργίας πιστωτικού ιδρύματος και είχε ορισθεί από το άρθρο 5 του Ν. 2076/92⁽²³⁾ και την ΠΔ/ΤΕ 2110/20.08.1992, αναπροσαρμόζεται σε ευρώ βάσει της παρούσας παραγράφου 3 του άρθρου 11 με κοινή υπουργική απόφαση ή δυνάμει της παραγράφου 4 του άρθρου 5 του Ν. 2076/92 από την Τράπεζα της Ελλάδος. Με την παράγραφο 4 του άρθρου 5 του Ν. 2076/92 θεμελιώνεται ειδική αρμοδιότητα της Τράπεζας της Ελλάδος να αναπροσαρμόζει το ελάχιστο όριο του απαιτούμενου αρχικού κεφαλαίου πιστωτικού ιδρύματος. Πάντως η εν λόγω αναπροσαρμογή πραγματοποιήθηκε ήδη με την πρόσφατη ΠΔ/ΤΕ 2741/10.04.2001, με την οποία καθορίστηκε εκ νέου και σε ευρώ το ελάχιστο αρχικό κεφάλαιο πιστωτικών ιδρυμάτων με τη νομική μορφή ανώνυμης εταιρείας, σε ευ-

ρώ δέκα οκτώ εκατομμύρια (ευρώ 18.000.000) ή δραχμές έξι δισεκατομμύρια εκατόν τριάντα τρία εκατομμύρια πεντακόσιες χιλιάδες (δρχ. 6.133.500.000)⁽²⁴⁾. Βασικές διαφορές μεταξύ της εν λόγω ΠΔ/ΤΕ 2741/2001 και των διατάξεων του άρθρου 11 του παρόντος είναι ότι:

- σύμφωνα με την παράγραφο Β σημείο 1) της ΠΔ/ΤΕ 2741/2001 τα πιστωτικά ιδρύματα οφείλουν να προσαρμόσουν ανάλογα το ύψος των ιδίων κεφαλαίων τους στα νέα ελάχιστα όρια μετοχικού κεφαλαίου, το αργότερο μέχρι την 31.12.2002 και όχι μέχρι την 31.12.2003⁽²⁵⁾ που ισχύει γενικά για τις ανώνυμες εταιρείες.

- η ισχύς της ΠΔ/ΤΕ 2741/2000 και κατ' επέκταση η εφαρμογή των νέων ελάχιστων ορίων μετοχικού κεφαλαίου για την ίδρυση και λειτουργία πιστωτικού ιδρύματος αρχίζει από την κοινοποίησή της και όχι από την 1.01.2002 όπως συμβαίνει με τις διατάξεις του άρθρου 11 του παρόντος.

Αντίθετα επειδή οι ειδικές ως άνω διατάξεις δεν καθορίζουν κατώτατη ονομαστική αξία της μετοχής των πιστωτικών ιδρυμάτων, είναι σαφές ότι για τον υπολογισμό της ονομαστικής αξίας της μετοχής πιστωτικού ιδρύματος τυγχάνει εφαρμογής το άρθρο 14 παρ.1 του ΚΝ 2190/20 όπως τροποποιήθηκε και ισχύει με την περ. στ) παρ.1 του άρθρου 12 του παρόντος.

Τέλος ερώτημα γεννάται κατά πόσο η παράγραφος αυτή αφορά και τις εταιρείες που συστάθηκαν με νόμο, όπως π.χ. το Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών⁽²⁶⁾ τη ΔΕΚΑ κλπ ερώτημα που μάλλον επιδέχεται θετικής απάντησης.

ΥΠΟΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

⁽¹⁾ Σχετικά με το ιστορικό τροποποίησης της εν λόγω παραγράφου περί κατώτατου ορίου μετοχικού κεφαλαίου βλ. Λεβαντή, Ανώνυμες Εταιρείες, Τόμος Πρώτος, σελ. 287 επ. καθώς και Περράκη, Το δίκαιο της Ανώνυμης Εταιρείας, τόμος Πρώτος, σελ. 459.

⁽²⁾ Βλ. σχετ. άρθρο 1 του Κανονισμού 1103/97 ορισμός των “νομικών πράξεων”.

⁽³⁾ Ως γνωστόν σύμφωνα με το άρθρο 14 του Κανονισμού 974/98 του Συμβουλίου για την εισαγωγή του ευρώ “όταν σε νομικές πράξεις που υφίστανται στο τέλος της μεταβατικής περιόδου γίνεται αναφορά σε εθνικές νομισματικές μονάδες, οι αναφορές αυτές θεωρούνται αναφορές στο ευρώ σύμφωνα με τις αντίστοιχες τιμές μετατροπής εφαρμοζομένων των κανόνων στρογγυλοποίησης του Κανονισμού 1103/97”.

⁽⁴⁾ Η ίδια “ανακλητική ποινή” προβλεπόταν και όταν η εν λόγω παράγραφος 3 αντικαταστάθηκε με το άρθρο 38 παρ. 1 του Ν. 2065/1992 αυξάνοντας το κατώτατο όριο σε είκοσι (20) εκατομμύρια δραχμές.

⁽⁵⁾ Σύμφωνα με το άρθρο 14 του Κανονισμού 974/98 “όταν σε νομικές πράξεις που υφίστανται στο τέλος της μεταβατικής περιόδου γίνεται αναφορά σε εθνικές νομισματικές μονάδες, οι αναφορές αυτές θεωρούνται αναφορές στο ευρώ σύμφωνα με τις αντίστοιχες τιμές μετατροπής. Εφαρμόζονται οι κανόνες στρογγυλοποίησης που προβλέπονται στον Κανονισμό (ΕΚ) αριθμ. 1103/97 του Συμβουλίου.

⁽⁶⁾ Με άλλα λόγια η έννοια της υποχρέωσης “διπλής” αναγραφής, σε δραχμές και ευρώ, που θεμελιώνεται από το άρθρο 15 και τη σχετική κοινή υπουργική απόφαση υπ’ αριθμ. Ζ1-412/26-10-2000, αφορά στις σχέσεις προμηθευτή-καταναλωτή.

⁽⁷⁾ Βλ. Εγκύκλιο Ομάδας Εργασίας Φορολογικών Θεμάτων Ευρώ, Υπουργείου Οικονομικών υπ’ αριθμ. 1104968/50 – 0 Ε ΠΟΛ:1286.

⁽⁸⁾ Από το συνδυασμό των διατάξεων του άρθρου 15 του Κανονισμού 974/98 και του άρθρου 1 του Νόμου 2842/2000 “τα τραπεζογραμμάτια και τα κέρματα σε δραχμές διατηρούν την ιδιότητα του νομικού χρήματος στην ημεδαπή έως την 28η Φεβρουαρίου 2002”.

⁽⁹⁾ Πρόκειται για την αρχή “no compulsion-no prohibition”, σύμφωνα με την οποία θεμελιώθηκε η νομική ισοδυναμία εθνικών νομισματικών μονάδων και ευρώ κατά τη μεταβατική περίοδο, στο άρθρο 8 § 1 του Κανονισμού 974/98 ο.π.

⁽¹⁰⁾ Βλ. Εγκύκλιο Υπουργείου Ανάπτυξης για την εφαρμογή των άρθρων 11, 12, 13 και 14 του Ν. 2842/2000, Κ2-1141-22/01/2001, σελ. 12.

⁽¹¹⁾ Βλ. ο.π., υποσ. 21, σελ. 12.

⁽¹²⁾ Στην περίπτωση αυτή είναι δυνατό να αμφισβητηθεί η εγκυρότητα των πράξεων της ανώνυμης εταιρείας που μεσολάβησαν μετά την 1.1.2004 μέχρι την ημερομηνία λήψης της ανακλητικής απόφασης λόγω ακριβώς της αναδρομικότητας της τελευταίας. Ενδεχομένως η υιοθέτηση της “αυτοδίκαιης” ανάκλησης θα οδηγούσε στην άρση της αμφισβήτησης αυτής.

⁽¹³⁾ Επειδή δηλαδή, σύμφωνα με το πνεύμα της υφιστάμενης κοινοτικής νομοθεσίας για την εισαγωγή του ευρώ, η θέση των συμβαλλομένων δεν πρέπει να καθίσταται δυσμενέστερη λόγω της εισαγωγής του ενιαίου νομίσματος, ερευνητέο είναι κατά πόσο θα μπορούσε να στηριχθεί η ένσταση ακυρότητας της “ποινής” μετατροπής της μορφής της εταιρείας στο γεγονός ότι αυτή δεν θα επιβαλλόταν, εάν δεν γινόταν η εισαγωγή του ευρώ, αφού στην περίπτωση αυτή δεν θα πραγματοποιείτο τροποποίηση της σχετικής διάταξης και ως εκ τούτου η τιμωρούμενη “μη αναπροσαρμογή” στο νέο κατώτατο όριο σε ευρώ δεν θα ήταν αναγκαία.

⁽¹⁴⁾ Βλ. αναλυτικά Περράκης, Το δίκαιο της Ανώνυμης Εταιρείας, άρθρο 12, σελ. 545.

⁽¹⁵⁾ Δηλαδή το ποσό 0,075 στρογγυλοποιημένο στο δεύτερο δεκαδικό ψηφίο προς τα πάνω, σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 2 του Ν. 2842/2000.

⁽¹⁶⁾ Βλ. σχετ. Σπ. Μούζουλα, “Σκέψεις για τις μετοχές χωρίς ονομαστική αξία με αφορμή τη μετατροπή του κεφαλαίου ανώνυμης εταιρείας σε ευρώ”, Ευρώ, σελ. 29, Απρίλιος 1999.

⁽¹⁷⁾ Σύμφωνα με το άρθρο 67, παρ. 1 του ΚΝ 2190/20 “Η μετατροπή παράγει αποτέλεσμα μετά την ολοκλήρωση των διατυπώσεων δημοσιότητας, μετά την τήρηση των οποίων η από τη μετατροπή προερχόμενη εταιρεία συνεχίζεται ως ανώνυμη εταιρεία”.

⁽¹⁸⁾ Αρχή “no compulsion-no prohibition” που θεμελιώθηκε από το άρθρο 8 § 1 του Κανονισμού 974/98 του Συμβουλίου ο.π.

⁽¹⁹⁾ Βλ. σχετ. σελ. 12 της Εγκυκλίου του Υπουργείου Ανάπτυξης, αριθμ. πρωτ. Κ2-11/22-01-2001, για την “παροχή οδηγιών και διευκρινίσεων για την εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 11, 12, 13 και 14 του Ν. 2842/2000, σχετικά με την εισαγωγή του ευρώ”.

⁽²⁰⁾ Με το νόμο 1969/1991, ΦΕΚ Α’ 167 και το άρθρο 1 παράγραφος 2 το ελάχιστο μετοχικό κεφάλαιο ορίστηκε σε πεντακόσια (500) εκατομμύρια.

⁽²¹⁾ Με το άρθρο 28 του Ν. 2396/96 ΦΕΚ Α’ 73 “το κατώτατο μετοχικό κεφάλαιο ορίστηκε στα διακόσια εκατομμύρια δραχμές ενώ για την παροχή υπηρεσιών αναστοχού αυξάνεται στο ένα δισεκατομμύριο δραχμές”.

⁽²²⁾ Πριν δηλαδή την δημοσίευση του νόμου 2842/2000

⁽²³⁾ Με τον οποίο ενσωματώθηκε στην Ελληνική έννομη τάξη η Δεύτερη Τραπεζική Οδηγία του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων 89/646/ΕΟΚ, L 386/30.12.1989 “για τον συντονισμό των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων που αφορούν την ανάληψη και την άσκηση δραστηριότητας πιστωτικού ιδρύματος και την τροποποίηση της οδηγίας 77/780/ΕΟΚ”.

⁽²⁴⁾ Με την ίδια ΠΔ/ΤΕ καθορίστηκε το ελάχιστο απαιτούμενο αρχικό κεφάλαιο για πιστωτικά ιδρύματα πιστωτικού συνεταιρισμού του Ν. 1667/86 ανάλογα με την περιοχή εγκατάστασης τους καθώς και για τα υποκαταστήματα πιστωτικού ιδρύματος που εδρεύει σε χώρα εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

⁽²⁵⁾ Ανάλογες ρυθμίσεις πραγματοποιήθηκαν με την ΠΔ/ΤΕ 2742/10.04.2001 για τον καθορισμό ελάχιστου μετοχικού κεφαλαίου των εταιρειών διαμεσολάβησης στις διατραπεζικές αγορές συναλλάγματος και χρήματος, με την ΠΔ/ΤΕ 2743/10.04.2001 σχετικά με τον καθορισμό ελάχιστου μετοχικού κεφαλαίου ανωνύμων εταιρειών ανταλλακτηρίων συναλλάγματος.

⁽²⁶⁾ Ιδρύθηκε με το νόμο 2324/1995 και το μετοχικό του κεφάλαιο και η ονομαστική αξία της μετοχής καθορίστηκαν με το άρθρο 8 του νόμου.

Άρθρο 12 Μετατροπή Μετοχικού Κεφαλαίου Α.Ε.

1. Η μετατροπή και η στρογγυλοποίηση της ονομαστικής αξίας της μετοχής, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 2, γίνεται με αύξηση ή μείωση του μετοχικού κεφαλαίου και τροποποίηση των σχετικών άρθρων του καταστατικού, που αποφασίζεται, παρά κάθε αντίθετη διάταξη του καταστατικού, από τη Γενική Συνέλευση των μετόχων, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 29 παρ. 1 και 2 και 31 παρ. 1 του κωδ.ν. 2190/1920, όπως ισχύει, και κατά παρέκκλιση των διατάξεων των άρθρων 4 παρ. 3, 4 και 5 και 13 παρ. 4 και 8 του ίδιου νόμου. Οι διατάξεις του παρόντος εδαφίου ισχύουν ανάλογα και για την παρ. 1 περίπτωση β' του άρθρου 11.

Η αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου πραγματοποιείται με κεφαλαιοποίηση αποθεματικών ή και με καταβολή μετρητών. Το ποσό που αντιστοιχεί στη μείωση του μετοχικού κεφαλαίου καταχωρίζεται υποχρεωτικά σε ειδικό αποθεματικό «Διαφορά από μετατροπή μετοχικού κεφαλαίου σε ευρώ» και κεφαλαιοποιείται σε μελλοντική αύξηση του εν λόγω κεφαλαίου.

2. Οι υφιστάμενες κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου εταιρείες, μπορούν να εκφράσουν το μετοχικό κεφάλαιο και την ονομαστική αξία των μετοχών τους και σε ευρώ.

3. Οι ανώνυμες εταιρείες που θα συσταθούν από 1.1.2001 έως 31.12.2001 μπορούν να ορίσουν το μετοχικό τους κεφάλαιο και την ονομαστική αξία της μετοχής τους και σε ευρώ.

4. Από 1.1.2002 για την έγκριση τροποποίησης του καταστατικού ανώνυμης εταιρείας απαιτείται το μετοχικό κεφάλαιο και η ονομαστική αξία των μετοχών της να έχουν μετατραπεί σε ευρώ.

5. Από την 1.1.2004 για την καταχώριση στοιχείων ανώνυμης εταιρείας στο Μητρώο Ανωνύμων Εταιρειών (Μ.Α.Ε.) απαιτείται το μετοχικό κεφάλαιο και η ονομαστική αξία των μετοχών να έχουν μετατραπεί σε ευρώ.

6. Οι υφιστάμενες κατά την 1.1.2002 ανώνυμες εταιρείες αναπροσαρμόζουν την ονομαστική αξία της μετοχής τους σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 14 του κωδ.ν. 2190/1920 μέχρι 31.12.2003.

ΑΡΘΡΟ 12 ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ ΜΕΤΟΧΙΚΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ ΑΕ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. Εισαγωγή
2. Διαδικασία λήψης απόφασης μετατροπής και στρογγυλοποίησης αξίας μετοχικού κεφαλαίου και ονομαστικής αξίας μετοχής
3. Παράλληλη "έκφραση" μετοχικού κεφαλαίου και ονομαστικής αξίας μετοχής "υφιστάμενων", κατά τη μεταβατική περίοδο, ανωνύμων εταιρειών και σε ευρώ
4. Ταυτόχρονος "ορισμός" μετοχικού κεφαλαίου και ονομαστικής αξίας μετοχής ανωνύμων εταιρειών που συστήνονται κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου
5. Σύντμηση "προθεσμίας αναπροσαρμογής" σε περίπτωση υποβολής προς έγκριση τροποποίησης καταστατικού πριν την 31.12.2003
6. Καταχώριση στοιχείων ανωνύμων εταιρειών στο ΜΑΕ μετά την 1.1.2004 μόνο σε ευρώ
7. Υποχρέωση αναπροσαρμογής ονομαστικής αξίας της μετοχής το αργότερο μέχρι 31.12.2003

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ-ΙΩΑΝΝΗΣ Α. ΔΑΣΜΑΝΟΓΛΟΥ
Δικηγόρος - Lic.Spec. Ευρωπαϊκού Δικαίου - ULB Νομικό Τμήμα Ευρωπαϊκών Υποθέσεων Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος

1. Με το άρθρο 12 ρυθμίζονται θέματα που αφορούν στη μετατροπή και στρογγυλοποίηση της ονομαστικής αξίας της μετοχής και του μετοχικού κεφαλαίου ανώνυμης εταιρείας, με σκοπό την προσαρμογή τους σε περιβάλλον ευρώ. Πρόκειται δηλαδή για μία "εκ του νόμου" επιβολή υποχρέωσης μετατροπής και στρογγυλοποίησης, προκειμένου να επέλθει ομαλά η μετάπτωση της λογιστικοοικονομικής λειτουργίας των ανωνύμων εταιρειών στο νέο νόμισμα. Με τις διατάξεις του συγκεκριμένου άρθρου καθιερώνονται τέσσερις διαφορετικές νομικές έννοιες σε σχέση με τις ενέργειες που οι ανώνυμες εταιρείες έχουν την υποχρέωση ή τη δυνατότητα να ολοκληρώσουν μέχρι τις 31.12.2003, η ερμηνεία και χρονολογική τοποθέτηση των οποίων κρίνεται αναγκαία, προκειμένου να ξεκαθαριστεί το πεδίο δράσης των ανωνύμων εταιρειών μετά την 1.1.2001. Συγκεκριμένα, στο άρθρο 12 προβλέπονται:

• **Η μετατροπή και στρογγυλοποίηση σε ευρώ** της ονομαστικής αξίας της μετοχής και του μετοχικού κεφαλαίου.

• **Η έκφραση και σε ευρώ** της ονο-

μαστικής αξίας της μετοχής και του μετοχικού κεφαλαίου.

• **Ο ορισμός και σε ευρώ** του μετοχικού κεφαλαίου και της ονομαστικής αξίας.

• **Η αναπροσαρμογή** της ονομαστικής αξίας της μετοχής και **η προσαρμογή** του μετοχικού κεφαλαίου.

2. Με την πρώτη παράγραφο του άρθρου 12 καθορίζεται ο τρόπος μετατροπής και στρογγυλοποίησης της ονομαστικής αξίας της μετοχής και του μετοχικού κεφαλαίου ανώνυμης εταιρείας από δραχμή σε ευρώ, με τρόπο που διαφέρει από τον προβλεπόμενο από το Καταστατικό της συγκεκριμένης εταιρείας και από τον ΚΝ 2190/1920. Δηλαδή με τη διάταξη αυτή καθιερώνεται μία *ad hoc* διαδικασία τροποποίησης του Καταστατικού και λήψης των σχετικών αποφάσεων από τα αρμόδια όργανα, προκειμένου να επιτευχθεί το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα της μετατροπής των δραχμικών "καταστατικών" αναφορών σε ευρώ. Πρόκειται με άλλα λόγια για τη θέσπιση "ειδικής διαδικασίας ευρωποίησης" καταστατικού υφιστάμενης κατά τη μεταβατική περίοδο ανώνυμης εταιρείας, με την εφαρμογή των κανό-

νων στρογγυλοποίησης που υπαγορεύονται από το άρθρο 4 του Κανονισμού 1103/97 του Συμβουλίου και το άρθρο 2 του παρόντος νόμου. Ερώτημα γεννάται στο σημείο αυτό κατά πόσο η βάσει έκτακτης διάταξης νόμου καταστατική αυτή τροποποίηση, που μάλιστα είναι χρονικά προσδιορισμένη και τελείται “παρά κάθε αντίθετη διάταξη του Καταστατικού”, αποτελεί ενδεχομένως καταστρατήγηση διάταξης αυξημένης τυπικής ισχύος⁽¹⁾, από την άποψη ότι επιβάλλεται ανεξάρτητα από τη βούληση των αρμοδίων οργάνων της ανώνυμης εταιρείας και με δεδομένο ότι, σύμφωνα με τη θέση της θεωρίας, η απόφαση αύξησης μετοχικού κεφαλαίου που επιβάλλεται από το νόμο δεν αποτελεί τροποποίηση του Καταστατικού⁽²⁾. Συγκεκριμένα πρόκειται για επιβολή υποχρέωσης που απευθύνεται προς τη Γενική Συνέλευση της κάθε ανώνυμης εταιρείας, να συγκληθεί εντός συγκεκριμένου χρονικού διαστήματος και να αποφασίσει την τροποποίηση του καταστατικού της, αυξάνοντας ή μειώνοντας ανάλογα το μετοχικό της κεφάλαιο και όχι για αύξηση που αποφασίζεται από το νόμο. Δηλαδή η παράγραφος 1 του άρθρου 12, ακολουθώντας το άρθρο 25 της οδηγίας 77/91/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 13.12.1976, όπως ερμηνεύθηκε από το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, το οποίο επιβάλλει “κάθε αύξηση κεφαλαίου να αποφασίζεται από τη Γενική Συνέλευση των μετόχων”, δεν προχωρεί αυτοδικαίως στην απαιτούμενη αύξηση ή μείωση⁽³⁾ αυτή, αλλά “υποχρεώνει” τη Γενική Συνέλευση να συγκληθεί εντός συγκεκριμένου χρονικού διαστήματος αποφασίζοντας την αύξηση ή μείωση που απαιτείται για τη μετατροπή σε ευρώ. Με δεδομένο βέβαια ότι αφενός οι υπαγορευόμενες από τη συγκεκριμένη διάταξη ενέργειες αποτελούν απόρροια υπερεθνικών διατάξεων λόγω της εισαγωγής του ενιαίου νομίσματος, έχοντας συγκεκριμένο σκοπό, και αφετέρου ότι κατά βάση δεν τίγονται τα δικαιώματα των μετόχων, αφού με τους ενδεικνυόμενους τρόπους του άρθρου 12 είναι δυνατή η

ολοκλήρωση των ενεργειών μετατροπής χωρίς τη διατάραξη της μετοχικής ισορροπίας, ίσως εύκολα θα μπορούσε να αντικρουστεί ένας παρόμοιος ισχυρισμός. Συγκεκριμένα με τη διάταξη αυτή δίνεται η ευχέρεια στις Γενικές Συνελεύσεις ανωνύμων εταιρειών να προβούν στις απαραίτητες ενέργειες λήψης των σχετικών αποφάσεων τροποποίησης του Καταστατικού, κατά παρέκκλιση των προβλεπόμενων από το Καταστατικό και τον ΚΝ 2190/1920 σχετικών διατάξεων, με τη συνήθη απαρτία και πλειοψηφία των άρθρων 29 παρ. 1 και 2 και 31 παρ. 1 του ΚΝ 2190/1920 όπως ισχύει. Η ρύθμιση αυτή ήταν αναγκαία, προκειμένου να διευκολυνθούν οι ανώνυμες εταιρείες, με γρήγορες διαδικασίες, να μεταπέρασουν εγκαίρως και επιτυχώς σε περιβάλλον ευρώ. Στο σημείο αυτό όμως πρέπει να γίνει κατανοητό ότι η υπαγωγή μιας από τις ενέργειες που προβλέπει η παράγραφος 1 του άρθρου 12 (π.χ. αύξηση ή μείωση μετοχικού κεφαλαίου, τροποποίηση του Καταστατικού), στην “ειδική” και “προνομιακή” διαδικασία που το ίδιο το άρθρο 12 θεσπίζει, πραγματοποιείται αποκλειστικά και μόνο στο μέτρο που εξυπηρετεί τη μετατροπή και στρογγυλοποίηση σε ευρώ. Στο μέτρο δηλαδή που η προταθείσα αύξηση μετοχικού κεφαλαίου ανώνυμης εταιρείας ξεπερνά τα επιβαλλόμενα όρια της αύξησης που πραγματοποιείται προς χάρη της μετατροπής και στρογγυλοποίησης των αριθμητικών αναφορών σε ευρώ, θα υπαχθεί στις κοινές διατάξεις περί τροποποίησης του Καταστατικού που, όπως είναι γνωστή, απαιτούν αυξημένη απαρτία και πλειοψηφία στη Γενική Συνέλευση για τη λήψη σχετικής απόφασης⁽⁴⁾. Όσον αφορά τη μετατροπή της ονομαστικής αξίας της μετοχής, αυτή γίνεται σύμφωνα με τους κανόνες στρογγυλοποίησης που καθιερώνονται από το άρθρο 2 του Ν. 2842, οι οποίοι συμπληρώνουν και εφαρμόζονται σύμφωνα με τα άρθρα 4 και 5 του Κανονισμού 1103/97 του Συμβουλίου των ΕΚ. Η διαδικασία αυτή εφαρμόζεται ανάλογα και στην περίπτωση προσαρμογής του

μετοχικού κεφαλαίου και της ονομαστικής αξίας της μετοχής ανώνυμης εταιρείας στα κατώτατα όρια που ορίζονται από τις περιπτώσεις (β) και (στ) της παραγράφου 1 του άρθρου 11 του Ν. 2842⁽⁵⁾. Όσον αφορά τους τρόπους αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου, ορίζεται ότι πραγματοποιείται με κεφαλαιοποίηση αποθεματικών ή και με καταβολή μετρητών. Είναι βέβαια σαφές ότι η αύξηση με κεφαλαιοποίηση αποθεματικών αποτελεί τον πιο ασφαλή και δίκαιο τρόπο πραγματοποίησης της αύξησης αυτής, αφού δεν απαιτεί, όπως στην περίπτωση της αύξησης με καταβολή μετρητών, χρηματική συνεισφορά των μετόχων και επομένως δεν διαταράσσει την υφιστάμενη μετοχική ισορροπία⁽⁶⁾. Στο τέλος της πρώτης παραγράφου του άρθρου 12 θεμελιώνεται υποχρέωση, στην περίπτωση μείωσης του μετοχικού κεφαλαίου, το ποσό που αναλογεί στη μείωση να καταχωρηθεί σε ειδικό αποθεματικό “Διαφορά από μετατροπή μετοχικού κεφαλαίου σε ευρώ”, το οποίο μπορεί να κεφαλαιοποιηθεί σε μελλοντική αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της εν λόγω εταιρείας.

3. Η παράγραφος 2 του άρθρου 12 θεμελιώνει δυνατότητα των “υφιστάμενων” κατά την ημερομηνία ισχύος του νόμου ανωνύμων εταιρειών, να εκφράσουν και σε ευρώ το μετοχικό κεφάλαιο και την ονομαστική αξία των μετοχών τους, κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου εισαγωγής του ευρώ. Μπορούν δηλαδή οι υφιστάμενες την 1.1.2001 ανώνυμες εταιρείες να εκφράσουν μέχρι τις 31.12.2001, το μετοχικό τους κεφάλαιο, που έως τη δεδομένη χρονική στιγμή ήταν εκφρασμένο μόνο σε δραχμές, και σε ευρώ. Είναι σαφές ότι ο νομοθέτης χρησιμοποιεί την έννοια “έκφραση” και σε ευρώ, με σκοπό να διακρίνει την έννοια αυτή από εκείνη της “μετατροπής” σε ευρώ που χρησιμοποιεί συνειδητά στις παραγράφους 1, 4 και 5 του παρόντος άρθρου. Τι διαφέρει όμως πρακτικά η έννοια της “έκφρασης” από εκείνη της “μετατροπής”; Κατ’ αρχήν θα πρέπει

να ληφθεί υπόψη ότι ο ΚΝ 2190/1920 τροποποιείται με βάση το άρθρο 11 του παρόντος νόμου από την 1.1.2002. Μέχρι δηλαδή τη συγκεκριμένη ημερομηνία και σε όλη τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου τα νομισματικά ποσά των σχετικών διατάξεων του ΚΝ 2190/20 συνεχίζουν να ισχύουν σε δραχμές. Κατά συνέπεια και η δυνατότητα των ανωνύμων εταιρειών να μετατρέψουν τα ποσά αυτά σε ευρώ δεν μπορεί παρά να αρχίζει τη δεδομένη χρονική στιγμή της 1.1.2002. Την ίδια άποψη διατυπώνει στην ουσία και η Διοίκηση στη σχετική εγκύκλιο για την εφαρμογή του Ν. 2842, αφού δέχεται ως μοναδική περίπτωση “ευρωπαϊκής” ανώνυμης εταιρείας πριν την 1.1.2002, εκείνη κατά την οποία υποβλήθηκε προηγουμένως ανέκκλητη δήλωση δυνάμει του άρθρου 6 του Ν. 2842, σχετικά με την πρόωγη λογιστική μετάπτωση της εν λόγω εταιρείας σε ευρώ⁽⁷⁾. Η έννοια δηλαδή της “έκφρασης” και σε ευρώ οδηγεί αρχικά τον αναγνώστη στην άποψη ότι αφορά ένα είδος “διπλής αναγραφής” ή αλλιώς “διπλής απεικόνισης” και σε ευρώ, με βασική συνέπεια ότι δεν απαιτείται για την ολοκλήρωσή της η λήψη από τη συγκεκριμένη εταιρεία των αποφάσεων που προβλέπονται από την παράγραφο 1 του άρθρου 12, δηλαδή για τη μετατροπή της ονομαστικής αξίας της μετοχής σε ευρώ, με τρόπο ώστε το γινόμενο που θα προκύψει από τον πολλαπλασιασμό με τον αριθμό των μετοχών να οδηγεί σε μετοχικό κεφάλαιο σε ευρώ όπου κατοχυρώνεται το άρτιο της προσδιοριζόμενης σε ευρώ αξίας της μετοχής. Προκύπτει το ερώτημα εάν αρκεί, κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου, το άρτιο της ονομαστικής αξίας να κατοχυρώνεται μόνο στη δραχμική απεικόνιση της ονομαστικής αξίας της μετοχής και του μετοχικού κεφαλαίου ή απαιτείται στην περίπτωση παράλληλης έκφρασης και σε ευρώ η προηγούμενη μετατροπή του μετοχικού κεφαλαίου σε ευρώ και η κατά τα προβλεπόμενα από την παράγραφο 1 του άρθρου 12 αύξηση ή μείωση του μετοχικού κεφαλαίου, ώστε να

κατοχυρωθεί το άρτιο της ονομαστικής αξίας της μετοχής και στην παράλληλη ευρωπαϊκόνισή τους. Σύμφωνα με αυτά που ισχύουν γενικότερα στην κοινοτική νομοθεσία για τη μεταβατική περίοδο και εάν δεχθούμε πως το Καταστατικό της ανώνυμης εταιρείας αποτελεί “νομική πράξη” κατά την έννοια των σχετικών Κανονισμών για την εισαγωγή του ευρώ⁽⁸⁾, νόμιμα μπορεί να ισχύει μόνο σε δραχμές κατά τη μεταβατική περίοδο, μετά δε την 1.1.2002 συνεχίζει να ισχύει και θεωρείται εκφρασμένο σε ευρώ⁽⁹⁾. Με ερμηνευτικό εργαλείο τις διατάξεις αυτές, φαίνεται πως ο εθνικός νομοθέτης θέσπισε τη συγκεκριμένη δυνατότητα παράλληλης έκφρασης και σε ευρώ, προκειμένου να διευκολύνει τις ανώνυμες εταιρείες να μεταπείσουν μετά την 1.1.2002 μόνο σε ευρώ. Μιλάμε δηλαδή κατ’ αρχάς για “απλή” μετατροπή των δύο ποσών, αφενός της υφιστάμενης δραχμικής ονομαστικής αξίας της μετοχής με διαίρεση της τιμής μετατροπής (340,750) σε ευρώ και αντίστοιχη μετατροπή του υφιστάμενου ποσού μετοχικού κεφαλαίου χωρίς συσχέτισμό μεταξύ τους, χωρίς δηλαδή απαραίτητα το γινόμενο του ποσού της ονομαστικής αξίας σε ευρώ με τον αριθμό των μετοχών της εταιρείας να οδηγεί στο ποσό του μετοχικού κεφαλαίου που προέκυψε από την πιο πάνω “απλή” μετατροπή του υφιστάμενου δραχμικού ποσού. Στην περίπτωση δηλαδή αυτή μιλάμε για απλή αναγραφή των υφιστάμενων δραχμικών ποσών και σε ευρώ και όχι για “μετατροπή” υπό την έννοια της παραγράφου 1 του άρθρου 12. Αρκεί δηλαδή το άρτιο της ονομαστικής αξίας της μετοχής να κατοχυρώνεται στη δραχμική μόνο απεικόνιση, αφού μέχρι 31.12.2001 το μετοχικό κεφάλαιο ισχύει σε δραχμές σύμφωνα με τον ισχύοντα μέχρι τότε ΚΝ 2190, ενώ οι “ευρωπαϊσμένες” τιμές αποτελούν ένα είδος “διπλής αναγραφής” των ισχυουσών δραχμικών “τελικών τιμών” της ονομαστικής αξίας της μετοχής και του μετοχικού κεφαλαίου. Σύμφωνα όμως με άλλη άποψη, την οποία υιοθετεί και η Διοίκηση στην από

22.1.2001 Εγκύκλιο του Υπουργείου Ανάπτυξης, ακόμη και στην περίπτωση της “έκφρασης” και σε ευρώ, απαιτείται η μετατροπή της ονομαστικής αξίας της μετοχής και του μετοχικού κεφαλαίου σύμφωνα με το άρθρο 12, κατά τον ίδιο δηλαδή τρόπο που υπαγορεύεται στην περίπτωση της υποχρέωσης μετατροπής μόνο σε ευρώ, η οποία σημειωτέον αρχίζει από την 1.1.2002. Η άποψη αυτή έρχεται σε αντίφαση με την άλλη άποψη της Διοίκησης⁽¹⁰⁾, που επιτρέπει τη μετατροπή μόνο σε ευρώ εντός του 2001 μόνο στην περίπτωση που πραγματοποιήθηκε λογιστική μετάπτωση, καθώς και με το δεδομένο πως η ισχύς των “ευρωπαϊσμένων” διατάξεων του ΚΝ 2190 και κατά συνέπεια τα νέα κατώτατα όρια αρχίζει από 1.1.2002. Εάν δεχθούμε δηλαδή την άποψη της Διοίκησης, ποιος είναι άραγε ο λόγος “επαναμετατροπής” μετά την 1.1.2002 του μετοχικού κεφαλαίου ανώνυμης εταιρείας, που εκφράστηκε κατά τη μεταβατική περίοδο και σε ευρώ, μόνο σε ευρώ; Εκ πρώτης όψεως κάτι τέτοιο θα ήταν θεμιτό μόνο στην περίπτωση που το ποσό του μετοχικού κεφαλαίου ή της ονομαστικής αξίας της μετοχής που εκφράζεται σε ευρώ, υπολείπεται από τα οριζόμενα του ΚΝ ποσά που άρχισαν να ισχύουν την 1.1.2002. Με δεδομένο πάντως ότι αφενός, ακόμη και στην περίπτωση που η έκφραση και σε ευρώ συνοδεύεται με μετατροπή και αύξηση μετοχικού κεφαλαίου, απαιτείται υποχρεωτικά και πάλι η σύγκληση της Γενικής Συνέλευσης μετά την 1.1.2002 για την απαλοιφή από το Καταστατικό της δραχμικής απεικόνισης και αφετέρου ότι από τις διατάξεις του άρθρου 11 η υποχρέωση μετατροπής σε ευρώ αρχίζει από την ημερομηνία αυτή, δεν προκύπτει βάσιμη νομική αιτιολογία για την πρακτική υιοθέτηση της ερμηνείας αυτής από τη Διοίκηση.

4. Με την παράγραφο 3 του άρθρου 12 ρυθμίζεται η περίπτωση σύστασης ανώνυμης εταιρείας κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου (1.1.2001 έως 31.12.2001). Πρόκειται δηλαδή για τις ανώνυμες εταιρείες

που “γεννιούνται” μέσα στο χρονικό στάδιο, κατά το οποίο έχει μεν καταστεί το ευρώ επίσημο νόμισμα της χώρας, δεν έχουν όμως ακόμη επέλθει οι τροποποιήσεις “ευρωπαϊκής” του ΚΝ 2190/20, που, όπως αναλύθηκε παραπάνω, καθιερώνονται με το άρθρο 11 του Ν. 2842 από την 1.1.2002. Σύμφωνα με την παράγραφο αυτή ο νομοθέτης δίνει τη δυνατότητα στις νεοσυσταθείσες ανώνυμες εταιρείες να “ορίσουν” το μετοχικό τους κεφάλαιο και την ονομαστική αξία της μετοχής τους και σε ευρώ. Η βασική διαφορά της περίπτωσης αυτής με εκείνη της “έκφρασης” και σε ευρώ, που ρυθμίζεται από την προηγούμενη παράγραφο του άρθρου 12, είναι ότι ο “ορισμός” αναφέρεται σε πράξη εκ των προτέρων τελεσίδικη και σε ευρώ, που δεν οδηγεί δηλαδή σε μετέπειτα προσαρμογή των ήδη αναγραφόμενων δραχμικών τιμών σε ευρώ, όπως στην “έκφραση”, αλλά σε ταυτόχρονη εκ των προτέρων πράξη ορισμού σε δραχμές και ευρώ, εφόσον βέβαια κατά τον ορισμό τους ελήφθησαν υπόψη τα νέα ποσοτικά όρια του ΚΝ 2190/20, που ορίζονται με το άρθρο 11 του Ν. 2842. Το βασικό δηλαδή πλεονέκτημα που έχουν οι νεοσυσταθείσες εταιρείες κατά τη μεταβατική περίοδο είναι να ορίσουν από την αρχή το μετοχικό τους κεφάλαιο και σε ευρώ, με αποτέλεσμα αφενός να μην απαιτείται πλέον καμία άλλη ενέργεια μετατροπής, όπως συμβαίνει στην περίπτωση της “έκφρασης”, και αφετέρου από την 1.1.2002 να θεωρείται αυτοδικαίως πως ισχύουν τα αναγραφόμενα και “ορισμένα” σε ευρώ ποσά. Η πρακτική πλευρά του “παράλληλου ορισμού” και σε ευρώ κατά τη σύσταση της εταιρείας είναι ότι της παρέχεται η δυνατότητα να φροντίσει εκ των προτέρων τα ποσά αυτά να είναι σύμφωνα με τις τροποποιούμενες διατάξεις του άρθρου 11 του παρόντος νόμου, ώστε να μη χρειαστεί στη συνέχεια η αναπροσαρμογή των ποσών αυτών στα “ευρωπαϊσμένα” ποσοτικά πλαίσια που θέτει από 1.1.2002 ο ΚΝ 2190/20. Η πρακτική δηλαδή διαφορά των “υφιστάμενων” κατά την έναρξη της

μεταβατικής περιόδου εταιρειών είναι το ότι η “παράλληλη έκφραση” και σε ευρώ απαιτεί τη λήψη σχετικής απόφασης των αρμόδιων καταστατικών οργάνων της εταιρείας, καθώς και τροποποίηση των σχετικών άρθρων του καταστατικού σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 12, ενώ στην περίπτωση των “νέων” εταιρειών που θα συσταθούν κατά τη μεταβατική περίοδο, αρκεί ο “παράλληλος ορισμός” των τιμών σε δραχμές και σε ευρώ κατά την υποβολή προς έγκριση του Καταστατικού στη Διοίκηση, η έγκριση του οποίου αφαιρεί από τη νεοσυσταθείσα εταιρεία την υποχρέωση μετατροπής και στρογγυλοποίησης σε ευρώ την 1.1.2002 και κατά συνέπεια την τήρηση της διαδικασίας λήψης απόφασης που καθιερώνεται στην παράγραφο 1 του άρθρου 12. Η δυνατότητα αυτή του “παράλληλου ορισμού” και σε ευρώ, πηγάζει από τη θεσμοθετημένη από τον Κανονισμό 974/98 του Συμβουλίου αρχή “no compulsion-no prohibition”, σύμφωνα με την οποία παρέχεται η διακριτική ευχέρεια στα συμβαλλόμενα μέρη⁽¹⁾ να καταρτίσουν μία νομική πράξη είτε στην οικεία εθνική νομισματική μονάδα είτε σε ευρώ. Στην παράγραφο δηλαδή αυτή θεσμοθετείται η *σύσταση ανώνυμης εταιρείας και σε ευρώ* κατά τη μεταβατική περίοδο, γεγονός που κάνει περιττή στη συνέχεια την επιπλέον λήψη απόφασης για μετατροπή του μετοχικού κεφαλαίου σε ευρώ, χωρίς βέβαια να εξαφανίζεται η ανάγκη μελλοντικής απαλοιφής της δραχμικής απεικόνισης από τις διατάξεις αυτές του Καταστατικού. Ερώτημα γεννάται εάν η “απαλοιφή” αυτή, που δεν συνοδεύεται από παράλληλη μετατροπή σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 12, μπορεί να πραγματοποιηθεί σύμφωνα με την προνομιακή διαδικασία του άρθρου αυτού. Το αναγκαστικό πάντως που υπαγορεύεται, προκειμένου να εξαλειφθεί η δραχμική απεικόνιση, καθώς και το ότι η “απαλοιφή” είναι κατά κάποιο τρόπο μέρος της αλληλουχίας της διαδικασίας μετατροπής φαίνεται να επιτρέπει τη λήψη της σχετικής

απόφασης σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 12.

5. Με την παράγραφο 4 του άρθρου 12 θεμελιώνεται η υποχρέωση των ανωνύμων εταιρειών που υποβάλλουν προς έγκριση τροποποίηση οποιουδήποτε άρθρου του καταστατικού τους μετά την 1.1.2002, να έχουν προηγουμένως μετατρέψει το μετοχικό κεφάλαιο και την ονομαστική αξία των μετοχών τους μόνο σε ευρώ. Ενώ δηλαδή με τις παραγράφους 5 και 6 του ίδιου άρθρου 12 θεσμοθετείται προθεσμία μετατροπής σε ευρώ μέχρι τις 31.12.2003, με την παράγραφο 4 προβλέπεται σύντμηση της προβλεπόμενης προθεσμίας, η οποία σύντμηση πραγματοποιείται κατά περίπτωση και ατομικά για κάθε ανώνυμη εταιρεία κατά τη χρονική στιγμή υποβολής προς έγκριση οποτεδήποτε μετά την 1.1.2002 απόφασης τροποποίησης του καταστατικού της, εφόσον βέβαια η χρονική αυτή στιγμή προηγείται της 31.12.2003. Με τον τρόπο αυτό ο νομοθέτης καθιερώνει ως προϋπόθεση για την έγκριση τροποποίησης καταστατικού μετά την 1.1.2002, την προηγούμενη μετατροπή του μετοχικού κεφαλαίου και της ονομαστικής αξίας της μετοχής *μόνο σε ευρώ*, επισύροντας δηλαδή ως συνέπεια την απόρριψη της τροποποίησης του καταστατικού που έχει υποβληθεί. Η απόρριψη βέβαια αυτή θα πρέπει να θεωρείται “προσωρινή” και σε κάθε περίπτωση μέχρι την ολοκλήρωση της “ευρωπαϊσμού” και την υποβολή εκ νέου της τροποποίησης που απορρίφθηκε, προς έγκριση.

6. Με την παράγραφο 5 του άρθρου 12 ο νομοθέτης συνδυάζει τη δυνατότητα καταχώρισης οποιουδήποτε στοιχείου προς έγκριση στο Μητρώο Ανωνύμων Εταιρειών (ΜΑΕ) μετά την 1.1.2004, με την προηγούμενη εκπλήρωση από την εταιρεία της υποχρέωσης μετατροπής του μετοχικού κεφαλαίου και της ονομαστικής αξίας των μετοχών της *μόνο σε ευρώ*. Σε συνδυασμό δηλαδή με την προηγούμενη παράγραφο ο νομοθέτης μετά την 1.1.2004

στερεί από την ανώνυμη εταιρεία που δεν “ευρωποιήθηκε”, τη δυνατότητα επικοινωνίας με τη Διοίκηση. Η ποινή δηλαδή που επιβάλλεται από την παράγραφο αυτή στην εταιρεία που παραμένει “δραχμική”, δεν είναι η ανάκληση της άδειάς της, αλλά η θέση της “σε καραντίνα” μέχρι την ολοκλήρωση των σχετικών διαδικασιών “ευρωποίησης”. Η διάταξη όμως αυτή θα πρέπει να ερμηνεύεται σε συνδυασμό με την παράγραφο 2 του άρθρου 8 του ΚΝ 2190/20, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 11, σύμφωνα με την οποία στην περίπτωση που η εν λόγω εταιρεία δεν προσαρμόσει το κεφάλαιό της σε εξήντα χιλιάδες (60.000) ευρώ μέχρι την 31.12.2003, ανακαλείται η άδειά της. Κατά πόσο όμως η προβλεπόμενη από το άρθρο 8, παρ. 2 “ανακλητική” ποινή μπορεί να εφαρμοστεί σε μία εταιρεία που δεν μετέτρεψε μέχρι τις 31.12.2003 το κεφάλαιό της σε ευρώ, όταν το δραχμικό αντίτιμο του κεφαλαίου της, μετατρεπόμενο σε ευρώ, ξεπερνά κατά πολύ το κατώτατο όριο που τίθεται από το εν λόγω άρθρο; Βέβαιο πάντως είναι ότι ο νομοθέτης επιβάλλει την ποινή της ανάκλησης στην παράγραφο 2 του άρθρου 8 μόνο για την περίπτωση που το μετοχικό κεφάλαιο της ανώνυμης εταιρείας υπολείπεται του προβλεπόμενου κατώτατου ορίου, ενώ η παράγραφος 5 του άρθρου 12 επιβάλλει την ποινή της “καραντίνας” ακριβώς για τη μη έγκαιρη μετατροπή σε ευρώ, ανεξάρτητα από το ποσοτικό όριο του μετοχικού κεφαλαίου, η οποία από μόνη δεν μπορεί να οδηγήσει στην ανάκληση της άδειάς της από τη Διοίκηση.

7. Με την παράγραφο 6 του άρθρου 12 θεμελιώνεται ειδική υποχρέωση των ανωνύμων εταιρειών να αναπροσαρμόσουν την ονομαστική αξία της μετοχής τους στα ποσοτικά όρια που ορίζονται από την παράγραφο 1 του άρθρου 14, όπως τροποποιήθηκε από την παράγραφο 1 περίπτωση (στ) του άρθρου 11. Ερώτημα γεννάται γιατί ο νομοθέτης θεώρησε αναγκαίο να θεσπίσει ειδική διάταξη για την προθεσμία

αναπροσαρμογής της ονομαστικής αξίας της μετοχής όταν στην προηγούμενη παράγραφο 5 του άρθρου 12 έχει ήδη συμπεριλάβει στην υποχρέωση μετατροπής μέχρι τις 31.12.2003 και την έγκαιρη μετατροπή της ονομαστικής αξίας της μετοχής. Ως βασική διαφορά των δύο διατάξεων εντοπίζεται ότι η παράγραφος 5, που αναλύθηκε παραπάνω, αναφέρεται στην έγκαιρη “μετατροπή” των τιμών, ενώ η παρούσα αναφέρεται στην “αναπροσαρμογή” της τιμής της ονομαστικής αξίας μέσα στο προβλεπόμενο από την παράγραφο 1 του άρθρου 14 κατώτατο και ανώτατο όριο της τιμής της. Συμπίπτει δηλαδή χρονικά το τέλος της προθεσμίας για τις ανώνυμες εταιρείες να προβούν στις απαραίτητες ενέργειες μετατροπής της ονομαστικής αξίας της μετοχής τους μόνο σε ευρώ σε όλες τις περιπτώσεις: i) είτε η ονομαστική αξία της μετοχής δεν έχει μετατραπεί ακόμη σε ευρώ, αλλά κυμαίνεται εντός του προβλεπόμενου ορίου, ii) είτε δεν έχει μετατραπεί σε ευρώ, αλλά βρίσκεται εκτός του προβλεπόμενου ορίου, iii) είτε έχει μετατραπεί ή οριστεί σε ευρώ, αλλά βρίσκεται εκτός του προβλεπόμενου ορίου. Με άλλα λόγια η παρούσα διάταξη αναφέρεται στην περίπτωση που η ονομαστική αξία της μετοχής βρίσκεται εκτός του προβλεπόμενου από την παράγραφο 1 του άρθρου 14 ορίου και πρέπει να αναπροσαρμοστεί, ανεξάρτητα από τον τρόπο που αυτή η τιμή είχε προσδιοριστεί αρχικά, είτε δηλαδή είχε οριστεί εκ των προτέρων είτε είχε μετατραπεί σε ευρώ είτε είχε εκφραστεί και σε ευρώ. Αρκεί το γεγονός πως η τιμή της εκφεύγει από το όριο της παραγράφου 1 του άρθρου 14.

ΥΠΟΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

⁽¹⁾ Κοινοτικής ή Συνταγματικής. Βλ. σχετ. ΣΤΕ 1912/95, ΕπισκΕΔ/1997, σελ. 627, με σχόλια Αυγητίδη όπου και παραπομπές, καθώς και Σπ. Ψυχομάνη, Η νομολογία του ΔΕΚ για την «αναγκαστική αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου ΑΕ στα πλαίσια της νομοθεσίας εξυγίανσης επιχειρήσεων», ΕπισκΕΔ Α/1996, σελ. 57 κ.λπ.

⁽²⁾ Βλ. σχετ. Σκούρα, Η νομοθετική παρέμβαση στο δίκαιο των ανωνύμων εταιρειών με το Ν. 2339/95, 1996, σ. 67, με τη σκέψη ότι απόφαση έκτακτης Γενικής Συνέλευσης αύξησης μετοχικού κεφαλαίου στην περίπτωση αυτή δεν αποτελεί τροποποίηση του Καταστατικού.

⁽³⁾ Βλ. σχετ. με αυτοδίκαιη αύξηση ή μείωση εκ του νόμου Περράκη, Το Δίκαιο της Ανώνυμης Εταιρείας, άρθρο 34, σελ. 189.

⁽⁴⁾ Βλ. Εγκύκλιο του Υπουργείου Ανάπτυξης για την εφαρμογή των διατάξεων 11, 12, 13 και 14 του Ν. 2842/2000, σελίδα 7 με σχετικά παραδείγματα ο.π.

⁽⁵⁾ Βλ. αναλυτικά παραδείγματα μεθόδων μετατροπής και στρογγυλοποίησης ονομαστικής αξίας της μετοχής και μετοχικού κεφαλαίου στην Εγκύκλιο του Υπουργείου Ανάπτυξης της 22.01.2001 ο.π.

⁽⁶⁾ Την ίδια άποψη εκφράζει και η Διοίκηση στη σελίδα 7 σημείο ι) της ως άνω εγκυκλίου ο.π.

⁽⁷⁾ Βλ. σχετ. σελίδες 11 και 12 της Εγκυκλίου του Υπουργείου Ανάπτυξης ο.π.

⁽⁸⁾ Κανονισμός 1103/97 του Συμβουλίου ΕΚ, Κανονισμός 974/98 του Συμβουλίου των ΕΚ ο.π.

⁽⁹⁾ Βλ. άρθρο 14 Κανονισμού 974/98 ο.π.

⁽¹⁰⁾ Βλ. Εγκύκλιο Υπουργείου Ανάπτυξης ο.π.

⁽¹¹⁾ Στην προκειμένη περίπτωση παρέχεται η δυνατότητα στους ιδρυτές της ανώνυμης εταιρείας να ορίσουν τις τιμές του μετοχικού κεφαλαίου και της ονομαστικής αξίας της τιμής της μετοχής και σε ευρώ και παράλληλα θεμελιώνεται υποχρέωση της Διοίκησης να εγκρίνει το υποβαλλόμενο καταστατικό που ορίζει από την αρχή τις τιμές αυτές και σε ευρώ.

Άρθρο 13**Εταιρικό Κεφάλαιο Εταιρειών Περιορισμένης Ευθύνης (Ε.Π.Ε.)**

1. Ο ν. 3190/1955 «περί εταιρειών περιορισμένης ευθύνης» όπως ισχύει, τροποποιείται ως εξής:

α) Στο πρώτο εδάφιο της παρ. 1 του άρθρου 4 η φράση «έξι εκατομμυρίων (6.000.000) δραχμών» αντικαθίσταται με τη φράση «δεκαοκτώ χιλιάδων (18.000) ευρώ».

β) Το τρίτο εδάφιο της παρ. 1 του άρθρου 4 αντικαθίσταται ως εξής:

«Οι υφιστάμενες εταιρείες περιορισμένης ευθύνης που έχουν κεφάλαιο κατώτερο των δεκαοκτώ χιλιάδων (18.000) ευρώ, υποχρεούνται να αυξήσουν το κεφάλαιό τους, μέχρι του ορίου αυτού, και με απόκλιση έως μείον 2,5% το αργότερο μέχρι 31.12.2003.»

γ) Στις παραγράφους 2 και 3 του άρθρου 4 η φράση «των δραχμών δέκα χιλιάδων (10.000)» αντικαθίσταται από τη φράση «των τριάντα (30) ευρώ».

δ) Στην παρ. 3 του άρθρου 41 οι φράσεις «έξι εκατομμυρίων (6.000.000) δραχμών» και «δέκα χιλιάδων (10.000) δραχμών» αντικαθίστανται με τις φράσεις «δεκαοκτώ χιλιάδων (18.000) ευρώ» και «τριάντα (30) ευρώ», αντίστοιχα.

2. Οι διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου αρχίζουν να ισχύουν από 1.1.2002.

Άρθρο 14**Μετατροπή Εταιρικού Κεφαλαίου – Μεριδών Ε.Π.Ε.**

1. Η μερίδα συμμετοχής των εταίρων των εταιρειών περιορισμένης ευθύνης, που είναι εκφρασμένη σε δραχμές, μετατρέπεται σε ευρώ και στρογγυλοποιείται κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 2, με αύξηση ή μείωση του εταιρικού κεφαλαίου και τροποποίηση της εταιρικής σύμβασης, παρά κάθε αντίθετη διάταξη της σύμβασης, με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης των εταίρων σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 13 του ν. 3190/1955, όπως ισχύει, με τροποποίηση της εταιρικής συμβάσεως, κατά παρέκκλιση των άρθρων 38 παρ. 1, 40 παρ. 1 και 41 παρ. 1 του ίδιου νόμου.

Η αύξηση του εταιρικού κεφαλαίου πραγματοποιείται με κεφαλαιοποίηση αποθεματικών ή με καταβολή μετρητών. Το ποσό που αντιστοιχεί στη μείωση του εταιρικού κεφαλαίου καταχωρίζεται υποχρεωτικά σε ειδικό αποθεματικό «Διαφορά από μετατροπή εταιρικού κεφαλαίου σε ευρώ» και κεφαλαιοποιείται σε μελλοντική αύξηση του εν λόγω κεφαλαίου.

2. Οι διατάξεις των παραγράφων 2, 3 και 4 του άρθρου 12 του παρόντος νόμου ισχύουν ανάλογα και για τις εταιρείες περιορισμένης ευθύνης.

3. Οι υφιστάμενες κατά την 1.1.2002 εταιρείες περιορισμένης ευθύνης αναπροσαρμόζουν την αξία των μεριδίων συμμετοχής των εταίρων, σε 30 ευρώ ή πολλαπλάσιο, μέχρι την 31.12.2003.

4. Με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης μπορεί να καθορίζεται κάθε αναγκαία λεπτομέρεια σχετική με τα θέματα που ρυθμίζονται από τις διατάξεις των άρθρων 11 έως και 14.

ΑΡΘΡΟ 13**ΕΤΑΙΡΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ (ΕΠΕ)****Τροποποίηση των διατάξεων του Ν. 3190/1955****ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ**

1. Εισαγωγή
2. «Ευρωποίηση» κατώτατου ορίου εταιρικού κεφαλαίου (βλ. παρ. 1α άρθρου 11)
3. Προθεσμία αναπροσαρμογής εταιρικού κεφαλαίου «υφιστάμενων» κατά την 1.1.2002 εταιρειών περιορισμένης ευθύνης (βλ. παρ. 1β άρθρου 11)
4. «Ευρωποίηση» κατώτατου ορίου εταιρικού μεριδίου (βλ. παρ. 1στ άρθρου 11)
5. Έναρξη ισχύος των «ευρωπαϊσμένων» διατάξεων του Ν. 3190/55 (βλ. παρ. 2 του άρθρου 11)

6. Εξουσιοδότηση έκδοσης υπουργικών αποφάσεων για τη ρύθμιση λεπτομερειών σχετικά με την «ευρωποίηση» ανωνύμων εταιρειών και ΕΠΕ

Με τα άρθρα 13 και 14 του Ν. 2842/2000 τροποποιήθηκαν οι διατάξεις του Ν. 3190/1955 «περί Εταιρειών Περιορισμένης Ευθύνης», που αφορούν τον ορισμό του κατώτατου ορίου του εταιρικού κεφαλαίου και της αξίας της εταιρικής μερίδας των εταίρων της ΕΠΕ, τα οποία πλέον αναπροσαρμόζονται σε ευρώ. Για την ερμηνεία των άρθρων αυτών ισχύουν αναλογικά όσα αναφέρονται παραπάνω στην ερμηνεία των άρθρων 11 & 12 για τις ανώνυμες εταιρείες. Συγκεκριμένα:

- Με την παράγραφο 1 περίπτωση (α) τροποποιείται από 1.1.2002 η παρ. 1 του άρθρου 4 του Ν. 3190, που ρυθμίζει το κατώτατο επιτρεπόμενο

όριο εταιρικού κεφαλαίου για την κατάρτιση εταιρικής σύμβασης εταιρείας περιορισμένης ευθύνης από έξι εκατομμύρια (6.000.000) δραχμές σε δεκαοκτώ χιλιάδες (18.000) ευρώ. Η διάταξη αυτή αφορά τις εταιρείες περιορισμένης ευθύνης που η σύστασή τους γίνεται μετά την 1.1.2002 και όχι τις «υφιστάμενες» κατά την έναρξη ισχύος του νόμου εταιρείες, με τις οποίες ασχολείται ειδικά η επόμενη παράγραφος.

- Με την παράγραφο 1 περίπτωση (β) αντικαθίσταται το τρίτο εδάφιο του άρθρου 4, που σημειωτέον αφορά τις «υφιστάμενες» εταιρείες περιορισμένης ευθύνης κατά την έναρξη ισχύος του νόμου (1.1.2002), παρέχοντας σ' αυτές τη δυνατότητα, όταν εκτελούν την υποχρέωση αναπροσαρμογής του εταιρικού τους κεφαλαίου σε ευρώ, να αποκλίνουν έως και μείον 2,5% από το ποσό του

κατώτατου ορίου των δεκαοκτώ χιλιάδων (18.000) ευρώ. Θεμελιώνεται δηλαδή στην ουσία νέο κατώτατο όριο για τις “υφιστάμενες” εταιρείες, που ανέρχεται σε δέκα επτά χιλιάδες πεντακόσια πενήντα (17.550) ευρώ [18.000 – 450 (18.000×2,5%)], ενώ οι νεοϊδρυόμενες ΕΠΕ μετά την 1.1.2002 απαιτείται να έχουν ελάχιστο εταιρικό κεφάλαιο δεκαοκτώ χιλιάδες (18.000) ευρώ.

• Με την παράγραφο 1 περίπτωση (γ) αντικαθίσταται το κατώτατο όριο εταιρικής μερίδας συμμετοχής των παραγράφων 2 & 3 του άρθρου 4 του Ν. 3190 και από 1.1.2002 το εταιρικό μερίδιο από το ποσό των δέκα χιλιάδων (10.000) δραχμών θα αντικατασταθεί από το ποσό των τριάντα (30) ευρώ. Δηλαδή μετά την έναρξη ισχύος του νόμου 2842, οι εταίροι της ΕΠΕ δεν μπορούν να κατέχουν εταιρικό μερίδιο μικρότερης αξίας

των 30 ευρώ ή σε περίπτωση κατοχής περισσότερων εταιρικών μεριδίων του πολλαπλάσιου των 30 ευρώ (δηλαδή $2 \times 30 = 60$, $3 \times 30 = 90$ κ.λπ.).

• Ταυτόσημη είναι και η ρύθμιση της περίπτωσης (δ) του άρθρου 13, με την οποία τροποποιείται η παράγραφος 3 του άρθρου 41 και κατοχυρώνεται στην ουσία “η αρχή της διατήρησης του ύψους του εταιρικού κεφαλαίου και του εταιρικού μεριδίου” στα “κατώτατα” ποσά που υπαγορεύονται από τη διάταξη του άρθρου 4 του Ν. 3190, σε όλη τη διάρκεια ζωής της εταιρείας. Με άλλα λόγια η διάταξη αυτή απαγορεύει τη μείωση του εταιρικού κεφαλαίου και του εταιρικού μεριδίου κάτω από τα προβλεπόμενα κατώτατα όρια σε όλη τη χρονική διάρκεια της εταιρείας περιορισμένης ευθύνης⁽¹⁾. Εξαίρεση από την απαγόρευση αυτή αποτελεί η ρύθμιση της περίπτω-

σης (β) της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου, αφού, όπως αναλύθηκε για τις “υφιστάμενες” κατά την έναρξη ισχύος του νόμου εταιρείες, το κατώτατο όριο εταιρικού κεφαλαίου ορίστηκε σε δέκα επτά χιλιάδες πεντακόσιες πενήντα (17.550) δραχμές και ως εκ τούτου στο ποσό αυτό διαμορφώνεται και η υποχρέωση των “υφιστάμενων” ΕΠΕ να τηρήσουν “την αρχή της διατήρησης του ύψους του εταιρικού κεφαλαίου”. Σημειωτέον ότι η απόκλιση αυτή δεν ισχύει για το κατώτατο όριο της αξίας του εταιρικού μεριδίου, για το οποίο η υποχρέωση παραμένει στο ποσό των τριάντα (30) ευρώ.

ΥΠΟΣΗΜΕΙΩΣΗ

⁽¹⁾ Η υποχρέωση αυτή θεσπίστηκε με το άρθρο 38 § 4 του Ν. 2065/92.

ΑΡΘΡΟ 14

ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ ΕΤΑΙΡΙΚΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ - ΜΕΡΙΔΩΝ ΕΠΕ

Μετατροπή και στρογγυλοποίηση εταιρικού κεφαλαίου ΕΠΕ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. Εισαγωγή (βλ. παραπάνω, εισαγωγή άρθρο 12)
2. Διαδικασία λήψης απόφασης μετατροπής και στρογγυλοποίησης αξίας εταιρικού κεφαλαίου και αξίας εταιρικού μεριδίου
3. Παράλληλη “έκφραση” εταιρικού κεφαλαίου και αξίας εταιρικού μεριδίου “υφιστάμενων”, κατά τη μεταβατική περίοδο ΕΠΕ και σε ευρώ (βλ. παραπάνω παρ. 2 άρθρου 12)
4. Ταυτόχρονος “ορισμός” εταιρικού κεφαλαίου και αξίας εταιρικού μεριδίου ανωνύμων εταιρειών που συστήνονται κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου (βλ. παραπάνω παρ. 3 άρθρου 12)
5. Σύντηξη “προθεσμίας αναπροσαρμογής” σε περίπτωση υποβολής προς έγκριση τροποποίησης καταστατικού πριν την 31.12.2003 (βλ. παραπάνω παρ. 4 άρθρου 12)

6. Υποχρέωση αναπροσαρμογής αξίας του εταιρικού μεριδίου το αργότερο μέχρι τις 31.12.2003

2. Με την πρώτη παράγραφο του άρθρου 14 καθορίζεται ο τρόπος μετατροπής και στρογγυλοποίησης της μερίδας συμμετοχής των εταιρειών των εταιρειών περιορισμένης ευθύνης από δραχμές σε ευρώ, κατά παρέκκλιση της εταιρικής σύμβασης και των διατάξεων του Ν. 3190, με απλή απαρτία και πλειοψηφία. Δηλαδή, κατ’αντιστοιχία όσων αναλύθηκαν για τις ανώνυμες εταιρείες, η εκ του γεγονότος της νομισματικής μετατροπής υποχρεωτική εκ του νόμου αύξηση ή μείωση του εταιρικού κεφαλαίου, καθώς και η τροποποίηση της εταιρικής σύμβασης γίνεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 13 του Ν. 3190, κατά παρέκκλιση των διατάξεων των άρθρων 38 παρ. 1, 40 παρ.1 και 41 παρ. 1 του ίδιου νόμου. Η διαδικασία

σία μετατροπής και στρογγυλοποίησης είναι όμοια με εκείνη που εφαρμόζεται στις ανώνυμες εταιρείες και ερμηνεύτηκε με σχετικά παραδείγματα στη σχετική εγκύκλιο του Υπουργείου Ανάπτυξης⁽¹⁾ και στο άρθρο 12 της παρούσας μελέτης.

3, 4, 5. Με την παράγραφο 2 προβλέπεται ότι για τη δυνατότητα έκφρασης και ορισμού του εταιρικού κεφαλαίου και της εταιρικής μερίδας και σε ευρώ, εφαρμόζονται αναλογικά οι διατάξεις των παραγράφων 2, 3 και 4 του άρθρου 12 που θα ισχύουν για τις ανώνυμες εταιρείες.

6. Με την παράγραφο 3 του άρθρου 14 θεμελιώνεται υποχρέωση των “υφιστάμενων” κατά την 1.1.2002 εταιρειών να αναπροσαρμόζουν την αξία των μεριδίων συμμετοχής των εταίρων σε 30 ευρώ ή πολλαπλάσιό του, μέχρι την 31.12.2003. Με την ανά-

γνωση της συγκεκριμένης παραγράφου γεννάται αμέσως το ερώτημα σε ποιον απευθύνεται η υποχρέωση; Στο νομικό πρόσωπο της εταιρείας ή στους εταίρους κατέχοντες τα εταιρικά μερίδια; Το ίδιο ερώτημα δεν φαίνεται να τίθεται στην περίπτωση της ανώνυμης εταιρείας, αφού στην περίπτωση αυτή δεν είναι εύκολο λόγω της πολλαπλότητας των μετόχων να προσδιοριστεί ο υπόχρεος. Πάντως η πιο σωστή άποψη πρέπει να είναι εκείνη που αποδέχεται πως η υποχρέωση αναπροσαρμογής στα νέα κατώτερα όρια απευθύνεται στα εταιρικά όργανα που είναι αρμόδια για τη λήψη των σχετικών αποφάσεων. Η άποψη αυτή ενισχύεται από το γεγονός ότι ο νόμος 2842 ενδιαφέρεται κυρίως για τη λήψη των σχετικών αποφάσε-

ων που θα οδηγήσουν στο επιδιωκόμενο αποτέλεσμα μετάπτωσης σε περιβάλλον ευρώ και όχι τόσο για την πλειοψηφική συμμετοχή των εταίρων στη διαδικασία λήψης των εν λόγω αποφάσεων, αφού καθιερώνει μέθοδο, με την οποία η απόφαση λαμβάνεται με την κατά το δυνατό μικρότερη απαρτία και πλειοψηφία.

7. Η τελευταία παράγραφος του άρθρου 14, αν και ετέθη στο άρθρο που αφορά τις εταιρείες περιορισμένης ευθύνης, είναι διάταξη που στο πεδίο εφαρμογής της εμπερικλείει και τις ανώνυμες εταιρείες. Συγκεκριμένα με την παράγραφο 4 δίνεται εξουσιοδότηση από το νομοθέτη προς τον Υπουργό Ανάπτυξης "να καθορίζει, με απόφασή του, κάθε αναγκαία λεπτομέρεια σχετική

με τα θέματα που ρυθμίζονται από τις διατάξεις 11 έως και 14". Με άλλα λόγια θα μπορούσαμε να θεωρήσουμε ότι δυνάμει της εξουσιοδότησης αυτής εκδόθηκε η υπ' αριθμ. Κ2-1141/01.2001 σχετική εγκύκλιος του Υπουργείου Ανάπτυξης, με την οποία παρέχονται γενικές πληροφορίες, καθώς και οδηγίες και διευκρινίσεις για την ορθή εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 11, 12, 13, και 14 του παρόντος νόμου, αν και η συγκεκριμένη υπογράφεται από την Υφυπουργό Ανάπτυξης και δεν έχει τη μορφή απόφασης, αλλά ερμηνευτικής εγκυκλίου.

ΥΠΟΣΗΜΕΙΩΣΗ

⁽¹⁾ Βλ. Σχέτ Εγκύκλιο Κ2 -1141/22.01.2001.

Άρθρο 15 Διπλή αναγραφή τιμών

1. Ο προμηθευτής υποχρεούται σε διπλή αναγραφή των τιμών και άλλων χρηματικών ποσών στις συναλλαγές του με τους καταναλωτές, ως τελικούς αποδέκτες των προϊόντων ή υπηρεσιών περιλαμβανόμενων και των διαφημιστικών μηνυμάτων, επιφυλασσομένων των διατάξεων του άρθρου 6. Κατ' εξαίρεση η υποχρέωση αυτή αρχίζει, για τις επιχειρήσεις του ιδιωτικού τομέα που απασχολούν μέχρι 10 υπαλλήλους την 1.3.2001.

2. Η διπλή αναγραφή τιμών θα πρέπει να είναι σαφής, εύκολα αναγνώσιμη και ευανάγνωστη. Με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού, μπορεί να καθορίζεται κάθε αναγκαία λεπτομέρεια σχετική με τα θέματα που ρυθμίζονται από τις διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου, καθώς και οι εξαιρέσεις από αυτές. Ειδικότερα τυχόν προβλήματα που θα ανακύψουν από την εφαρμογή της διπλής αναγραφής τιμών, τα οποία σχετίζονται με τις διατάξεις του Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων ρυθμίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Ανάπτυξης και Οικονομικών.

ΑΡΘΡΟ 15 ΔΙΠΛΗ ΑΝΑΓΡΑΦΗ ΤΙΜΩΝ

Γενικές παρατηρήσεις

Οι διατάξεις του άρθρου 15 σχετικά με τη διπλή αναγραφή αποτελούν, όπως και οι διατάξεις των δύο επόμενων άρθρων για τα ευρώ-παρατηρητήρια και τον ευρώ-λογότυπο, τα κύρια άρθρα, με τα οποία ο νόμος 2842/2000 επιχειρεί να καθιε-

ρώσει κάποια βασικά μέτρα, που θεωρήθηκε ότι θα διευκολύνουν τη μετάβαση στο ευρώ για τους καταναλωτές, τους λιανοπωλητές και τους παρέχοντες υπηρεσίες γενικότερα.

Οι διατάξεις του άρθρου 15 βασίζονται στη Σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής 98/287/ΕΚ της 23ης Απριλίου 1998 σχετικά με τη διπλή αναγραφή τιμών και άλλων χρηματικών αξιών. Όπως αναφέρεται στο προοίμιο της κοινοτικής Σύστασης⁽¹⁾, το θέμα της διπλής αναγραφής των τιμών συζητήθηκε στη διάρκεια της πρώτης στρογγυλής τρα-

πέζης, το Μάιο του 1997, για τα πρακτικά θέματα της μετάβασης στο ευρώ και στη συνέχεια δημιουργήθηκαν από την Επιτροπή συμβουλευτικές ομάδες εμπειρογνομόνων, οι οποίες δημοσίευσαν σχετική έκθεση και παρουσίασαν τα συμπεράσματά τους σε αυτή⁽²⁾. Από τη μελέτη που έγινε σχετικά με τη διπλή αναγραφή προέκυψαν τρία κυρίως συμπεράσματα και, βάσει αυτών, η Επιτροπή προέβη στην έκδοση της προαναφερθείσας Σύστασης.

Επί της ουσίας, κρίθηκε ότι η προώθηση της διπλής αναγραφής

ήταν σκόπιμη γιατί θα διευκόλυνε τη μετάβαση στο ευρώ για τους καταναλωτές και τους παρέχοντες υπηρεσίες, συμβάλλοντας στην εκπαίδευση του κοινού, την εξοικείωσή του με το ενιαίο νόμισμα και την ενίσχυση της εμπιστοσύνης του ότι δεν θα υπάρξει περιθώριο ενδεχόμενης απατηλής αύξησης των τιμών από οποιονδήποτε προμηθευτή. Έγινε επίσης σαφές ότι η διπλή αναγραφή των τιμών και άλλων χρηματικών αξιών δεν ήταν παρά ένα από τα μέτρα που θα έπρεπε να ληφθούν για τη διευκόλυνση της μετάβασης στο ευρώ και εντασσόταν, κατά συνέπεια, στη συνολική σχετική στρατηγική που είχε σχεδιαστεί.

Σε επίπεδο μεθοδολογίας, το βασικό συμπέρασμα, στο οποίο κατέληξαν τα πορίσματα της προαναφερθείσας μελέτης, ήταν ότι δεν κρίθηκε σκόπιμη η θέσπιση ειδικής νομοθεσίας σε ευρωπαϊκό επίπεδο για την καθιέρωση της υποχρέωσης διπλής αναγραφής στο μέτρο που, κατά τις εκτιμήσεις που έγιναν – και σε συνάρτηση με το γεγονός ότι η διπλή αναγραφή δεν ήταν αυτοτελώς καθοριστικής σημασίας για την ομαλή μετάβαση των κρατών μελών στο ενιαίο νόμισμα –, οι επαγγελματίες είχαν οι ίδιοι πρώτιστο συμφέρον για τη σωστή και επαρκή πληροφόρηση του καταναλωτή. Κατά συνέπεια θα υιοθετούσαν εθελοντικά τη διπλή αναγραφή των τιμών ως καλή εμπορική πρακτική σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στην κοινοτική Σύσταση. Η εν λόγω προσέγγιση της Επιτροπής δε διαψεύσθηκε. Αντίθετα, μάλλον επιβεβαιώθηκε ως προς την ορθότητά της τόσο από την εφαρμογή της Σύστασης που έγινε στη συνέχεια από τα κράτη μέλη όσο και σε συνάρτηση με τη μεταγενέστερη μερική αμφισβήτηση της ουσιαστικής αποτελεσματικότητας του μέτρου. Όπως προκύπτει από μελέτη που έγινε για λογαριασμό της Ευρωπαϊκής Επιτροπής⁽³⁾, η διπλή αναγραφή έχει ευρύτατα διαδοθεί στο σύνολο των συμμετεχόντων κρατών μελών και πιο συγκεκριμένα, 60% των εμπόρων του Βελγίου, 40% της Ισπανίας, 47% της Γερμανίας, 41% της Γαλλίας,

81% του Λουξεμβούργου, 42% της Αυστρίας και 31% της Πορτογαλίας εφαρμόζουν τη διπλή αναγραφή των τιμών σε όλα ή σε ένα μεγάλο μέρος των προϊόντων που πωλούν. Επιπλέον άρχισαν να διατυπώνονται ορισμένα ερωτηματικά για την πραγματική αποτελεσματικότητα του μέτρου τα οποία με τον καιρό πληθαίνουν. Παρατηρείται ειδικότερα ότι ο καταναλωτής δε δίνει μεγάλη σημασία στις τιμές που αναγράφονται σε ευρώ, αφού δεν χρησιμοποιεί ακόμη το νόμισμα σε φυσική μορφή⁽⁴⁾. Οι μελέτες οδηγούν σε διάφορες σκέψεις για το πώς το μέτρο της διπλής αναγραφής των τιμών θα μπορούσε να καταστεί πιο αποτελεσματικό. Σε ορισμένα κράτη, μεταξύ των οποίων και η Γαλλία, γίνεται για παράδειγμα η σκέψη να αντιστραφεί η σειρά με την οποία αναγράφονται έως τώρα οι τιμές, και να είναι πρώτη τιμή εκείνη σε ευρώ και δεύτερη αυτή της εθνικής νομισματικής μονάδας κατά τη διάρκεια του τελευταίου εξαμήνου του 2001.

Να σημειωθεί επίσης ότι ήδη από το 1998 υπογράφηκε από τους εκπροσώπους σε ευρωπαϊκό επίπεδο των καταναλωτών και των επαγγελματιών του εμπορίου, του τουρισμού και της βιοτεχνίας, “συμφωνία”, κατά την οποία θα χορηγείται στους επαγγελματίες που θα δεσμεύονται για την τήρηση συγκεκριμένων εθελοντικών κανόνων συμπεριφοράς ο ευρω-λογότυπος⁽⁵⁾. Μεταξύ αυτών υπάρχουν και πολύ συγκεκριμένοι κανόνες που σχετίζονται με τη διπλή αναγραφή των τιμών. Η μελέτη των προβλεπομένων στη συμφωνία καταδεικνύει ακόμη περισσότερο την ανάγκη αντιμετώπισης της επιβολής της υποχρέωσης της διπλής αναγραφής με βάση τον τύπο και τις ιδιαιτερότητες του εμπορίου που ασκεί ο κάθε επαγγελματίας, προκειμένου να αντιμετωπιστούν για κάθε πιθανή περίπτωση τυχόν δυσκολίες και αυξημένα κόστη που μπορεί να προκύψουν.

Κατά συνέπεια, η Επιτροπή κατέληξε στην υιοθέτηση Σύστασης⁽⁶⁾, η οποία προτείνει την τήρηση ενός “προτύπου καλής πρακτικής” για τη διπλή αναγραφή των τιμών ή άλλων

χρηματικών αξιών⁽⁷⁾. Με μια πιο πρόσφατη Σύστασή της δε, η Επιτροπή επανήλθε στο θέμα της διπλής αναγραφής⁽⁸⁾ για την εφαρμογή του ιδίως κατά τη διάρκεια του τρίτου τετραμήνου του 2001.

Η Ελλάδα εισήλθε από την 1η Ιανουαρίου 2001 στο μεταβατικό στάδιο του ενιαίου ευρωπαϊκού νομίσματος, αποτελώντας το δωδέκατο μέλος των κρατών μελών της ζώνης του ευρώ. Όπως έχει ήδη προαναφερθεί, τα υπόλοιπα έντεκα συμμετέχοντα κράτη μέλη εντάχθηκαν στην ευρωζώνη από την 1η Ιανουαρίου 1999⁽⁹⁾, και επομένως η μεταβατική περίοδος γι’αυτά διαρκεί τρία έτη, σε αντίθεση με την Ελλάδα, για την οποία η μεταβατική περίοδος είναι μονοετής. Η συντομότερη για την Ελλάδα διάρκεια της μεταβατικής περιόδου συνεπάγεται, όπως είναι φυσικό, την επίσπευση των διαδικασιών μετάβασης στο ευρώ και την ανάγκη λήψης όσο το δυνατόν πιο δραστικών μέτρων για τη διευκόλυνση της ομαλής εισαγωγής του ενιαίου νομίσματος στη χώρα. Στο πλαίσιο αυτό κρίθηκε σκόπιμη από την Πολιτεία η δια νόμου καθιέρωση της υποχρέωσης διπλής αναγραφής των τιμών και άλλων χρηματικών ποσών, που θεσπίζει η παράγραφος 1 του άρθρου 15.

Να σημειωθεί τέλος ότι, εκτός από τη χώρα μας, στην Αυστρία ισχύει επίσης η νομοθετική υποχρέωση της διπλής αναγραφής, με έναρξη ισχύος την 1η Οκτωβρίου 2001⁽¹⁰⁾.

Νομοθετικό πλαίσιο της υποχρέωσης διπλής αναγραφής στην Ελλάδα

Πριν προχωρήσουμε στην εξέταση του περιεχομένου των διατάξεων του εν λόγω άρθρου, θα πρέπει να σημειώσουμε ότι κατ’εξουσιοδότηση της παραγράφου 2 του άρθρου 15, εκδόθηκε στις 26 Οκτωβρίου 2000 Κοινή Υπουργική Απόφαση με τίτλο “Ρύθμιση θεμάτων σχετικά με τη διπλή αναγραφή των τιμών και άλλων χρηματικών ποσών και την εμφάνιση των συναλλαγών ή άλλων πράξεων σε ευρώ στα φορολογικά βιβλία και στοιχεία”⁽¹¹⁾, η οποία έχει στόχο τη ρύθμιση διαφόρων λεπτομερειών επί του θέματος.

Έννοια της διπλής αναγραφής

Στην πρώτη παράγραφο του άρθρου 15 του νόμου, καθιερώνεται, όπως αναφέραμε, η κύρια υποχρέωση για τον προμηθευτή να αναγράφει διπλά τις τιμές και άλλα χρηματικά ποσά στις συναλλαγές του με τους καταναλωτές, ως τελικούς αποδέκτες προϊόντων ή υπηρεσιών. Όπως προκύπτει και από τη Σύσταση αλλά και από την προαναφερθείσα ΚΥΑ (άρθρο 2), “διπλή αναγραφή” των τιμών ή άλλων χρηματικών ποσών είναι η ταυτόχρονη αναγραφή ενός ποσού σε δραχμές και σε ευρώ. Από τον ορισμό, που είναι σαφής, θεωρούμε ότι ένα σημείο ανακύπτει που χρειάζεται περαιτέρω διευκρίνιση. Το θέμα της σειράς, με την οποία αναγράφονται οι τιμές. Αν προκύπτει δηλαδή υποχρέωση τήρησης συγκεκριμένης σειράς για την αναγραφή των τιμών, με πρώτη την τιμή σε ευρώ και δεύτερη την τιμή σε δραχμές ή το αντίστροφο. Αν και η λεκτική διατύπωση του ορισμού θα μπορούσε να ερμηνευθεί ότι παραπέμπει στην αναγραφή πρώτα της τιμής σε δραχμές και μετά της τιμής σε ευρώ, θεωρούμε ότι δεν θεσπίζεται σχετική υποχρέωση. Όπως προκύπτει μάλιστα από το άρθρο 5 της Υπουργικής Απόφασης, συστήνεται, χωρίς να επιβάλλεται, το αντίστροφο, δηλαδή τα ποσά σε ευρώ να αναφέρονται πρώτα και τα ποσά σε δραχμές δεύτερα⁽¹²⁾. Βασικός σκοπός της διάταξης είναι η εξοικείωση του καταναλωτή με το ενιαίο νόμισμα, κάτι το οποίο κρίθηκε ότι μπορεί να επιτευχθεί μέσω της ταυτόχρονης αναγραφής των δύο ποσών, χωρίς να απασχολεί, τουλάχιστον όταν θεσπίστηκε η διάταξη, η σειρά, η οποία θα ακολουθείται. Κατά συνέπεια δεν προκύπτει εκ του νόμου υποχρέωση τήρησης συγκεκριμένης σειράς για τη διπλή αναγραφή των τιμών. Διαφορετικό είναι το θέμα της επικράτησης στην πράξη, σε ευρωπαϊκό επίπεδο, της αναγραφής της τιμής πρώτα στην εθνική νομισματική μονάδα και μετά σε ευρώ.

Στη χώρα μας, ο νόμος δεν υποχρεώνει, όπως είδαμε, για την τήρηση ορισμένης σειράς, αλλά δεδομέ-

νου ότι η διάρκεια της υποχρέωσης διπλής αναγραφής, όπως προκύπτει από το άρθρο 3 της ΚΥΑ λήγει στις 28.2.2002, η σκοπιμότητα – και όχι υποχρέωση – αναγραφής της τιμής πρώτα σε ευρώ και στη συνέχεια στην εθνική νομισματική μονάδα θα προκύψει κυρίως μετά την 1η Ιανουαρίου 2002, οπότε οι εθνικές νομισματικές μονάδες θα πάψουν πλέον να αποτελούν υποδιαίρεσεις του ευρώ και το ενιαίο νόμισμα θα κυκλοφορήσει και σε φυσική μορφή⁽¹³⁾.

Οι έννοιες του προμηθευτή και του καταναλωτή

Η ΚΥΑ υιοθετεί για τον προμηθευτή, με μια μόνο απόκλιση, τον ορισμό που προβλέπει ο νόμος 2251/94 για την προστασία του καταναλωτή⁽¹⁴⁾. Έτσι, σύμφωνα με το άρθρο 2 της ΚΥΑ, προμηθευτής είναι κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που, κατά την άσκηση της επαγγελματικής ή επιχειρηματικής του δραστηριότητας, προμηθεύει προϊόντα ή παρέχει υπηρεσίες στον καταναλωτή⁽¹⁵⁾. Προμηθευτής είναι κατά το ίδιο άρθρο και ο διαφημιζόμενος. Η αναφορά στην παράγραφο 1 του άρθρου 15 του νόμου 2842/2000 ότι η υποχρέωση του προμηθευτή ισχύει για τις συναλλαγές του με τους καταναλωτές ως τελικούς αποδέκτες των προϊόντων ή υπηρεσιών του, φαίνεται να παραπέμπει στο ότι η υποχρέωση διπλής αναγραφής ισχύει, όπως ρητά αναφέρεται στην ΚΥΑ και στην εισηγητική έκθεση, για το συνολικό και όχι τα ενδιάμεσα ποσά. Για τον καταναλωτή δεν προβλέπεται ειδικά στην ΚΥΑ κάποιος ορισμός και, κατά συνέπεια, ισχύει ο αντίστοιχος ορισμός του καταναλωτή του νόμου 2251/94⁽¹⁶⁾.

Πεδίο εφαρμογής της διπλής αναγραφής

Όπως προκύπτει από το συνδυασμό του άρθρου 15 του Ν. 2842/2000, των άρθρων 4 παράγραφος 1 και 8 της ΚΥΑ, καθώς επίσης και από σχετική εγκύκλιο του Υπουργείου Οικονομικών⁽¹⁷⁾, η υποχρέωση διπλής αναγραφής των αξιών (τιμών) καταλαμβάνει και τα φορολογικά στοιχεία για συναλλαγές στο εσωτερικό και

οι υπόχρεοι διακρίνονται σε δύο κατηγορίες με διαφοροποιημένες υποχρεώσεις, δηλαδή τα πρόσωπα του άρθρου 6, παράγραφος 1 του Ν. 2842/2000 που επιλέγουν να τηρήσουν τα βιβλία τους (Γ' κατηγορίας) σε ευρώ και τα πρόσωπα που δεν ανήκουν σε αυτήν την κατηγορία. Για τις ειδικότερες υποχρεώσεις των δύο αυτών κατηγοριών και τους λόγους της μεταξύ τους διαφοροποίησης, μπορεί κανείς να ανατρέξει στην προαναφερθείσα διεξοδική εγκύκλιο του Υπουργείου Οικονομικών.

Το ειδικότερο περιεχόμενο της υποχρέωσης της διπλής αναγραφής τιμών και άλλων χρηματικών ποσών, προκύπτει από το συνδυασμό κυρίως των άρθρων 15 του Ν. 2842/2000 και του άρθρου 4 παράγραφος 2 της ΚΥΑ. Βασικό στοιχείο της συγκεκριμένης υποχρέωσης είναι κατά το νόμο το γεγονός ότι αφορά τις τελικές τιμές και τα συνολικά ποσά και όχι τα ενδιάμεσα ποσά. Έτσι η υποχρέωση διπλής αναγραφής περιλαμβάνει την τελική τιμή πώλησης προϊόντων συμπεριλαμβανομένου του ΦΠΑ, όπου αυτή αναγράφεται, το συνολικό κόστος παροχής υπηρεσίας συμπεριλαμβανομένου του ΦΠΑ, όπου αυτό αναγράφεται, με εξαίρεση τα επιμέρους στοιχεία, τα εκκαθαριστικά σημειώματα καταβολής αποδοχών και συντάξεων και τις οικονομικού χαρακτήρα συμβάσεις με καταναλωτές, οι οποίες συνάπτονται εντός του 2001. Η συγκεκριμενοποίηση των διατάξεων αυτών ως προς την εφαρμογή τους στην πράξη δημιούργησε και δημιουργεί, όπως είναι εύλογο, ορισμένα ερωτηματικά. Ειδικότερα, θέμα δημιουργήθηκε πριν από την έκδοση της Υπουργικής Απόφασης για τη διπλή αναγραφή στα προϊόντα, στα οποία βάσει των ισχυουσών διατάξεων επιβάλλεται η αναγραφή της τιμής πώλησής τους επί της συσκευασίας τους (φάρμακα κ.λπ.). Όπως ρητά προβλέπεται από την ΚΥΑ (άρθρο 4.2 (α)), η υποχρέωση διπλής αναγραφής γι' αυτήν την περίπτωση αρχίζει να ισχύει για όσα συσκευάζονται μετά από τη δημοσίευση της Απόφασης, προκειμένου να εξαντληθούν τα υφιστάμενα απο-

θέματα. Σχετικά δε με την υποχρέωση διπλής αναγραφής του συνολικού πληρωτέου ποσού που αναγράφεται στις αποδείξεις της λιανικής πώλησης και στα αντίγραφα λογαριασμών (τραπεζών κ.λπ.), θέμα ενδεχόμενης εξαίρεσης θα μπορούσε να τεθεί για τα έντυπα που συμπληρώνονται χειρόγραφα και όχι μηχανογραφικά. Όπως όμως προκύπτει από την ΚΥΑ (άρθρο 4.2 (γ)), δεν προβλέπεται εξαίρεση για τα έντυπα που συμπληρώνονται χειρόγραφα.

Ένα άλλο βασικό σημείο που προκύπτει ως προς το πεδίο εφαρμογής της υποχρέωσης διπλής αναγραφής, είναι ότι εκτείνεται και στα διαφημιστικά μηνύματα (άρθρο 15 παράγραφος 1 Ν. 2842/2000, άρθρο 2 ΚΥΑ).

Εξαιρέσεις και ειδικές διατάξεις σχετικά με την υποχρέωση διπλής αναγραφής

Σύμφωνα με το άρθρο 15 του νόμου, προβλέπεται ήδη ότι η υποχρέωση της διπλής αναγραφής για τις επιχειρήσεις του ιδιωτικού τομέα που απασχολούν μέχρι δέκα υπαλλήλους, αρχίζει από την 1η Μαρτίου 2001. Η διευκόλυνση αυτή παρασχέθηκε προκειμένου να καταστεί λιγότερο επαχθής η όλη διαδικασία που συνεπάγεται η καθιέρωση της υποχρέωσης για τις μικρές επιχειρήσεις.

Προβλέπεται επίσης (άρθρο 8 ΚΥΑ), ότι όσοι από τους υπόχρεους διπλής αναγραφής κατέχουν δελτίο παραγγελιών, από το οποίο προκύπτει ότι το αργότερο μέχρι τις 30 Απριλίου 2001 θα διαθέτουν και θα χρησιμοποιούν φορολογικές ταμειακές μηχανές ή συστήματα με δυνατότητα διπλής αναγραφής του τελικού ποσού συναλλαγής, θα απαλλάσσονται από την επιβολή των προστίμων που προβλέπονται από το άρθρο 20 του Ν. 2842/2000 για την παραβίαση των υποχρεώσεων.

Μερική εξαίρεση από την υποχρέωση διπλής αναγραφής ορίζεται στην ΚΥΑ και για τους παρέχοντες τουριστικές υπηρεσίες, όταν εκδίδουν εισιτήρια ή άλλους τίτλους μεταφοράς μέσω ηλεκτρονικών συστημάτων κράτησης θέσεων, αλλά θα πρέπει να γνωστοποιεί-

ται στον καταναλωτή εγγράφως ο ναύλος σε δραχμές και ευρώ (άρθρο 6.2 ΚΥΑ).

Ειδικές διατάξεις σχετικά με την υποχρέωση της διπλής αναγραφής τιμών προβλέπονται επίσης για τις επιχειρήσεις λιανικής πώλησης υγρών καυσίμων⁽¹⁸⁾ και τους οδηγούς ταξί⁽¹⁹⁾.

Τέλος, στην ίδια Απόφαση ορίζεται η αυτοδίκαιη μετατροπή σε ευρώ των λογαριασμών καταθέσεων σε δραχμές στις 31.12.2001, εκτός εάν έχει διμερώς συμφωνηθεί η μετατροπή αυτή να γίνει νωρίτερα⁽²⁰⁾. Η ρύθμιση αυτή συνάδει στο γενικότερο πνεύμα της με τον κοινοτικό κανόνα της “μη υποχρέωσης/μη απαγόρευσης”⁽²¹⁾, αλλά και με τη Σύσταση της Επιτροπής της 11ης Οκτωβρίου 2000, με την οποία συστήνεται στις τράπεζες να μετατρέψουν σε ευρώ τους λογαριασμούς καταθέσεων σε εθνικές νομισματικές μονάδες, ήδη από τις αρχές του τρίτου τετραμήνου του 2001, εκτός εάν ο πελάτης εκφράσει ρητά την αντίθεσή του προς αυτό⁽²²⁾. Την τακτική της σταδιακής μετατροπής των λογαριασμών καταθέσεων σε ευρώ κατά τη διάρκεια του 2001, φαίνεται ότι θα ακολουθήσουν τράπεζες διαφόρων κρατών που συμμετέχουν στην ευρωζώνη, με γνώμονα την κατά το δυνατόν ομαλότερη μετάπτωση στο ευρώ και την αποφυγή τυχόν προβλημάτων.

Εφαρμογή της υποχρέωσης διπλής αναγραφής

Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 5 της ΚΥΑ, οι οποίες ενσωματώνουν τις αντίστοιχες διατάξεις της κοινοτικής Σύστασης⁽²³⁾, για την εφαρμογή της διπλής αναγραφής των τιμών και άλλων χρηματικών ποσών θα πρέπει να πληρούνται ορισμένες προϋποθέσεις. Ειδικότερα, για τον υπολογισμό της ισότιμης αξίας πρέπει να χρησιμοποιείται η τιμή μετατροπής για τη δραχμή, η οποία, όπως είναι γνωστό, έχει καθοριστεί ότι είναι 1 ευρώ = 340,75 δραχμές⁽²⁴⁾. Για τις μετατροπές και στρογγυλοποιήσεις των τιμών και των άλλων χρηματικών ποσών ακολουθούνται οι κανόνες που θεσπίζει

το άρθρο 2 του Ν. 2842/2000 και συγκεκριμένα, όταν η μετατροπή γίνεται από δραχμές σε ευρώ, οι τιμές ή άλλα χρηματικά ποσά αναγράφονται με ακρίβεια δύο δεκαδικών ψηφίων και στρογγυλοποιούνται στο πλησιέστερο λεπτό (cent)⁽²⁵⁾. Για τη μετατροπή τιμών ή άλλων χρηματικών ποσών από ευρώ σε δραχμές, η στρογγυλοποίηση γίνεται στην πλησιέστερη δραχμή προς τα πάνω, αν ο αριθμός μετά την υποδιαστολή είναι ανώτερος ή ίσος με πενήντα λεπτά, και προς τα κάτω, αν είναι κατώτερος από πενήντα λεπτά⁽²⁶⁾.

Ένα άλλο σημείο σχετικά με την εφαρμογή της υποχρέωσης της διπλής αναγραφής είναι ότι, όπως προβλέπεται από την ΚΥΑ⁽²⁷⁾, οι διπλές αναγραφές θα πρέπει να είναι σαφείς, εύκολα αναγνωρίσιμες και ευανάγνωστες. Προβλέπεται δε στο ίδιο άρθρο ότι τα ποσά σε δραχμές και τα ποσά σε ευρώ θα αναγράφονται με χαρακτήρες ίδιου μεγέθους. Παρόλο που δεν αναφέρεται ρητά, ο έλεγχος τήρησης της διάταξης θα γίνεται με γνώμονα το κατά πόσο είναι εφικτή η εφαρμογή της. Τέλος ορίζεται ότι οι προμηθευτές θα πρέπει να έχουν αναρτημένα κοντά στο ταμείο και σε εμφανή θέση την τιμή μετατροπής, καθώς επίσης και κατάλογο που περιλαμβάνει τα κέρματα και χαρτονομίσματα της δραχμής εκφρασμένα σε ευρώ και το αντίστροφο, κατά το υπόδειγμα που παρατίθεται στο παράρτημα της ΚΥΑ.

Κυρώσεις

Αναφορικά με την επιβολή κυρώσεων για την περίπτωση της μη τήρησης της υποχρέωσης διπλής αναγραφής, έτσι όπως προβλέπεται από το νόμο και τις διατάξεις της ΚΥΑ, ισχύει η γενική διάταξη του άρθρου 20 του Ν. 2842/2000, κατά την οποία, για κάθε παράβαση επιβάλλεται με απόφαση του αρμόδιου κατά περίπτωση Υπουργού πρόστιμο από 50.000 δρχ. έως 20.000.000 δρχ. το οποίο θα αποτελεί δημόσιο έσοδο και θα εισπράττεται σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα περί εισπράξεως δημοσίων εσόδων. Όπως προβλέπεται από την ΚΥΑ (άρθρο 8),

δεν επιβάλλονται οι προβλεπόμενες κυρώσεις σε όσους από τους υπόχρεους κατέχουν δελτίο παραγγελιών, από το οποίο προκύπτει ότι μέχρι τις 30 Απριλίου 2001 θα διαθέτουν και χρησιμοποιούν φορολογικές ταμειακές μηχανές ή συστήματα με δυνατότητα διπλής αναγραφής του τελικού ποσού συναλλαγής και η καθυστέρηση αυτή οφείλεται σε δυσχέρειες που τυχόν έχουν παρουσιαστεί στην αγορά για την προμήθεια των εν λόγω μηχανημάτων. Η εξαίρεση αυτή κρίνεται εύλογη στο μέτρο που υπάρχουν κάποια ενδεχόμενα δημιουργίας σχετικών δυσχερειών στην αγορά, για τις οποίες οι προμηθευτές δεν θα φέρουν καμία ευθύνη.

Στο άρθρο 20 του Ν. 2842/2000 παρέχεται εξουσιοδότηση στον κατά περίπτωση αρμόδιο Υπουργό να καθορίζει με Υπουργική Απόφαση τον τρόπο και τη διαδικασία βεβαίωσης της παράβασης και επιβολής προστίμων.

ΥΠΟΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

⁽¹⁾ Βλ. Σύσταση της Επιτροπής 98/287/ΕΚ “σχετικά με τη διπλή αναγραφή τιμών και άλλων χρηματικών αξιών”, της 23ης Απριλίου 1998 (ΕΕ L 130/98), σημεία (2) και (3) του προοιμίου.

⁽²⁾ Βλ. Έκθεση ομάδας εμπειρογνομόνων για τις τεχνικές πλευρές και το κόστος της διπλής αναγραφής, Euro paper αριθ. 13, Βρυξέλλες, 18 Δεκεμβρίου 1997.

⁽³⁾ Deloitte & Touche, Μάιος 2000, Μελέτη που έγινε για τη Γενική Διεύθυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης “Υγεία και προστασία των καταναλωτών”. Βλ. Cahiers Euro no 41, Communication de la Commission sur les aspects pratiques de l'euro : état d'avancement et actions à entreprendre, Communautés européennes 2000, σελ. 9-10, www.europa.eu.int.

⁽⁴⁾ Βλ. Eurobaromètre no 52.

⁽⁵⁾ Βλ. “Agreement between consumer associations and professional associations from the distributive trade, tourism, craft and SME sectors in connection with the transition to the Euro”, Brussels, 30.06.1998, II Μέρος, δέσμευση υπ' αριθ. 4, της οποίας το περιεχόμενο περιγράφεται στο σχολιασμό του άρθρου 17.

⁽⁶⁾ Όπως είναι γνωστό, “Σύσταση είναι η

εκ μέρους του Συμβουλίου ή της Επιτροπής, από δική τους πρωτοβουλία, νομικά μη δεσμευτική υπόδειξη μιας ορισμένης συμπεριφοράς σε ένα κράτος μέλος ή κατ'εξαίρεση, σε φυσικό ή νομικό πρόσωπο”. Βλ. Π. Δ. Δαγτόγλου, Ευρωπαϊκό κοινοτικό δίκαιο I, β' έκδοση, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα 1985, σελ. 178.

⁽⁷⁾ Βλ. Άρθρο 2 Σύστασης της Επιτροπής 98/287/ΕΚ της 23ης Απριλίου 1998.

⁽⁸⁾ Βλ. Άρθρο 2 Σύστασης της Επιτροπής, της 11ης Οκτωβρίου 2000 “σχετικά με τα μέτρα διευκόλυνσης της προετοιμασίας των οικονομικών φορέων για τη μετάβαση στο ευρώ” (ΕΕ C 303/2000).

⁽⁹⁾ Από την έναρξη της μεταβατικής περιόδου, που ήταν η 1η Ιανουαρίου 1999 για τα έντεκα πρώτα κράτη μέλη της ευρωζώνης και η 1η Ιανουαρίου 2001 για την Ελλάδα, το ευρώ κατέστη το νόμισμα των συμμετεχόντων στην ευρωζώνη κρατών μελών και οι εθνικές νομισματικές μονάδες τους αποτελούν καθ' όλη τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου υποδιαιρέσεις του ευρώ βάσει των καθορισμένων από τον κοινοτικό κανονισμό 2866/98 τιμών μετατροπής. Επίσης είναι γνωστό ότι από την 1η Ιανουαρίου 2002 αρχίζει για όλα τα κράτη μέλη της ευρωζώνης η τελική περίοδος, κατά την οποία οι εθνικές νομισματικές μονάδες τους παύουν στο εξής να αποτελούν υποδιαιρέσεις του ευρώ και αρχίζει η κυκλοφορία τραπεζογραμμάτων και κερμάτων σε ευρώ, με παράλληλη απόσυρση των τραπεζογραμμάτων και κερμάτων των αντίστοιχων εθνικών νομισμάτων.

⁽¹⁰⁾ Βλ. Cahiers Euro no 41, Communication de la Commission sur Les aspects pratiques de l'euro : état d'avancement et actions à entreprendre, Communautés européennes 2000, www.europa.eu.int.

⁽¹¹⁾ Βλ. ΚΥΑ των Υπουργείων Οικονομικών και Ανάπτυξης, Ζ1-412 (ΦΕΚ Β' 1392/14.11.2000).

⁽¹²⁾ Βλ. Άρθρο 5 (γ) ΚΥΑ Ζ1-412, op. cit., σύμφωνα με το οποίο: “οι διπλές τιμές τιμών και άλλων χρηματικών ποσών θα πρέπει να είναι σαφείς, εύκολα αναγνωρίσιμες και ευανάγνωστες. Για το σκοπό αυτό ... στο βαθμό που είναι εφικτό, τα ποσά σε ευρώ θα αναφέρονται πρώτα και τα ποσά σε δραχμές δεύτερα....”.

⁽¹³⁾ Διαφορετικό είναι στην πράξη το θέμα της μηχανογραφικής δυνατότητας των συστημάτων να επιτρέψουν την

αντιστροφή της σειράς, εφόσον κριθεί σκόπιμο.

⁽¹⁴⁾ Η μόνη διαφοροποίηση του ορισμού του προμηθευτή στην ΚΥΑ σε σχέση με τον ορισμό του άρθρου 1 του Ν. 2251/94, είναι ότι στον ορισμό της πρώτης δεν περιλαμβάνεται, εύλογα στα πλαίσια του σκοπού της ΚΥΑ, στην έννοια του προμηθευτή και ο παραγωγός ως προς την ευθύνη του για ελαττωματικά προϊόντα.

⁽¹⁵⁾ Θα πρέπει επίσης να επισημανθεί ότι η έννοια του προμηθευτή για τους σκοπούς του παρόντος άρθρου περιορίζεται εκ των πραγμάτων στους προμηθευτές που έχουν άμεση σχέση με τους καταναλωτές και όχι σε εκείνους που έχουν διαμεσολαβητικό ρόλο.

⁽¹⁶⁾ Βλ. άρθρο 1, Ν. 2251/94 και για σχόλια επ' αυτού Ε. Περάκη, “Η έννοια του “καταναλωτή” κατά το νέο νόμο 2251/1994, ΔΕΕ 1-2 (1995), σελ. 32 επ.

⁽¹⁷⁾ Βλ. Εγκύκλιο Υπουργείου Οικονομικών με Αριθ. Πρωτ. 1104968/50 – 0Ε, ΠΟΛ. 1286, με τίτλο: “Κοινοποίηση των διατάξεων του ν. 2842/2000 σχετικά με την εισαγωγή του ευρώ, ως κοινής νομισματικής μονάδας & οδηγίες για την εφαρμογή τους”, II Ειδικό Μέρος, άρθρο 15.

⁽¹⁸⁾ Βλ. άρθρο 6 παράγραφος 1 ΚΥΑ Ζ1-412 op. cit.

⁽¹⁹⁾ Βλ. άρθρο 6 παράγραφος 3 ΚΥΑ Ζ1-412 op. cit.

⁽²⁰⁾ Βλ. άρθρο 6 παράγραφος 4 ΚΥΑ Ζ1-412 op. cit.

⁽²¹⁾ Βλ. άρθρο 8 Κανονισμού (ΕΚ) 974/98, 3 Μαΐου 1998 (ΕΕ L 139/98), για την εισαγωγή του ευρώ.

⁽²²⁾ Βλ. άρθρο 3 Σύστασης της Επιτροπής, 11 Οκτωβρίου 2000, “σχετικά με τα μέτρα διευκόλυνσης της προετοιμασίας των οικονομικών φορέων για τη μετάβαση στο ευρώ”.

⁽²³⁾ Βλ. άρθρο 2 Σύστασης 98/287/ΕΚ “σχετικά με τη διπλή αναγραφή τιμών και άλλων χρηματικών ποσών”.

⁽²⁴⁾ Βλ. άρθρο 1 Κανονισμού (ΕΚ) 1478/2000 του Συμβουλίου, της 19ης Ιουνίου 2000 (ΕΕ L 167/2000), για τροποποίηση του Κανονισμού (ΕΚ) 2866/1998 σχετικά με τις τιμές μετατροπής του ευρώ και των νομισμάτων των κρατών μελών που υιοθετούν το ευρώ.

⁽²⁵⁾ Βλ. επίσης άρθρο 5 (β) ΚΥΑ op. cit.

⁽²⁶⁾ Βλ. επίσης άρθρο 5 (β) ΚΥΑ op. cit. και, ανωτέρω, σχόλιο επί του άρθρου 2 του Ν. 2842/2000.

⁽²⁷⁾ Βλ. άρθρο 5 (γ) ΚΥΑ op. cit.

Άρθρο 16 Ευρώ - παρατηρητήριο

1. Οι Επιτροπές φιλικού διακανονισμού καταναλωτικών διαφορών του άρθρου 11 του ν.2251/1994 (ΦΕΚ 191 Α') «Προστασία των Καταναλωτών» ασκούν και αρμοδιότητες «Ευρω-παρατηρητρίου», το οποίο σε τοπικό επίπεδο ασχολείται με το να παρακολουθεί την εισαγωγή του ευρώ, τη νομιμότητα των συναλλαγών, τη διαφάνεια των πρακτικών των επαγγελματιών και να κατευθύνει τους πολίτες προς κάθε πηγή πληροφόρησης, να ακροάται, να διαμεσολαβεί και να συνδράμει τους πολίτες σε θέματα μετάβασης στο ευρώ, εφαρμοζομένων αναλόγως των διατάξεων του άρθρου 11 του ν. 2251/1994.

Οι Επιτροπές αυτές για τη λειτουργία τους, ως ευρω-παρατηρητηρίων, έχουν πενταμελή σύνθεση με τη συμμετοχή του Προισταμένου της Διεύθυνσης ή του Τομέα Εμπορίου της Νομαρχίας ως Προέδρου ή του αναπληρωτή του και ενός εκπροσώπου της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών ή του αναπληρωτή του οι οποίοι προτείνονται από το Διοικητικό Συμβούλιο της Ένωσης.

2. Το Υπουργείο Ανάπτυξης παρακολουθεί τη λειτουργία του ευρω-παρατηρητηρίου κάθε Νομαρχίας ως προς την εισαγωγή του ευρώ και τη νομιμότητα των συναλλαγών. Προς το σκοπό αυτόν κάθε Νομαρχία υποχρεούται να αποστέλλει στο Υπουργείο Ανάπτυξης τις αποφάσεις σύστασης των ευρω-παρατηρητηρίων, καθώς και τα πορίσματά τους αναφορικά με τη διαδικασία μετάβασης στο ευρώ.

ΑΡΘΡΟ 16 ΕΥΡΩ-ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟ

Γενικές παρατηρήσεις

Με τις διατάξεις του άρθρου 16 του Ν. 2842/2000 ενσωματώνονται στην ελληνική έννομη τάξη οι διατάξεις της κοινοτικής Σύστασης 98/288/ΕΚ της 23ης Απριλίου 1998, «σχετικά με το διάλογο, την παρακολούθηση και την πληροφόρηση για τη διευκόλυνση της μετάβασης στο ευρώ». Όπως ήδη αναφέραμε, η σύσταση των ευρω-παρατηρητηρίων μαζί με τη διπλή αναγραφή, τον ευρω-λογότυπο και τη Σύσταση 98/286/ΕΚ της Επιτροπής σχετικά με τα τραπεζικά έξοδα για τη μετατροπή σε ευρώ⁽¹⁾, εντάσσονται σε μια συνολική στρατηγική της Κοινότητας με στόχο τη διευκόλυνση των καταναλωτών για τη μετάβαση στο ευρώ.

Όπως αναφέρεται στο προοίμιο της κοινοτικής Σύστασης «σχετικά με το διάλογο, την παρακολούθηση και την πληροφόρηση για τη διευκόλυνση της μετάβασης στο ευρώ»⁽²⁾, τα κράτη μέλη θα ήταν σκόπιμο να δημιουργήσουν, σύμφωνα με το ισχύον δίκαιό τους και την υπάρχουσα διοικητική οργάνωσή τους, παρατηρητήρια, ως κέντρα διαλόγου και παρακολούθησης διαφόρων ζητημάτων που θα ανακύψουν για τον πολίτη με την εισαγωγή του ενιαίου νομίσματος.

Είναι σαφές ότι η ορθή και αποτελεσματική λειτουργία των ευρω-παρατηρητηρίων θα συνδράμει άμεσα και ουσιαστικά τον πολίτη/καταναλωτή στα προβλήματα που τυχόν αντιμετωπίσει και θα λύσει πολλές από τις δυσκολίες, που θα προκύψουν, στην πράξη, κατά τη μετάβαση στο ευρώ.

Ενσωμάτωση της κοινοτικής Σύστασης στην ελληνική έννομη τάξη

Όπως είναι γνωστό, ο ισχύων νόμος 2251/94 για την προστασία του καταναλωτή, ρυθμίζει στο άρθρο 11 το φιλικό διακανονισμό των διαφορών ανάμεσα σε προμηθευτές και καταναλωτές ή ενώσεις καταναλωτών, καθιερώνοντας τη σύσταση μιας τριμελούς επιτροπής σε κάθε νομαρχία ως αρμοδίου οργάνου εξώδικης επίλυσης τέτοιου είδους διενέξεων. Στο νόμο ορίζεται η σύνθεση της επιτροπής φιλικού διακανονισμού, καθώς επίσης και η διαδικασία που ακολουθείται για την επίλυση των διαφορών.

Πιο συγκεκριμένα, προβλέπεται ότι οι υποθέσεις εισάγονται στην επιτροπή ύστερα από αίτηση του καταναλωτή και η υπόθεση συζητείται μέσα σε δεκαπέντε το πολύ ημέρες από την υποβολή της αίτησης, με πρόσκληση των ενδιαφερομένων τουλάχιστον, πέντε ημέρες νωρίτερα. Τα πορίσματα της επιτροπής κοινοποιούνται εγγράφως στους ενδιαφερομένους μέσα σε επτά ημέρες το αργότερο από τη συζήτηση της απόφα-

σης και δεν είναι μεν δεσμευτικά, αλλά, όπως προβλέπεται ρητά στο νόμο, μπορούν να λαμβάνονται υπόψη από τα δικαστήρια για τη συναγωγή δικαστικών τεκμηρίων⁽³⁾.

Οι παραπάνω διατάξεις εισήχθηκαν στην ελληνική έννομη τάξη έναν καινοτόμο θεσμό⁽⁴⁾, με γνώμονα την προσπάθεια μείωσης των δικαστικών και λοιπών εξόδων, αλλά και του χρόνου που απαιτείται για την επίλυση των διαφορών μέσω της δικαστικής οδού, χωρίς παράλληλα να παρεμποδίζεται η προσφυγή στα δικαστήρια⁽⁵⁾. Από πλευράς πρακτικής εφαρμογής, οι τριμελείς επιτροπές οργανώνονται σε τοπικό επίπεδο, κατά τρόπο που να μπορούν να λειτουργήσουν αποκεντρωμένα, αυτόνομα και αποτελεσματικά, σύμφωνα με τις επιταγές του νόμου. Η σύνθεσή τους ορίζεται έτσι ώστε τα μέλη των εν λόγω επιτροπών να διαθέτουν τα απαραίτητα προσόντα και εχέγγυα αμεροληψίας των αποφάσεών τους, προκειμένου αυτές να χαίρουν σεβασμού και να τυγχάνουν εφαρμογής.

Με το άρθρο 16 του νόμου 2842/2000 ορίζεται ειδικότερα ότι σκοπός των ευρω-παρατηρητηρίων είναι η παρακολούθηση της εισαγωγής του ευρώ, της νομιμότητας των συναλλαγών και της διαφάνειας των πρακτικών των επαγγελματιών σε σχέση με το ενιαίο νόμισμα. Προβλέπεται ως λειτουργία τους η κατεύθυνση των πολιτών προς κάθε πηγή πληροφόρη-

σης, η ακρόασή τους, η διαμεσολάβηση και η συνδρομή των καταναλωτών σε θέματα μετάβασης στο ευρώ, με εφαρμογή κατ' αναλογία των διατάξεων του άρθρου 11 του Ν. 2251/94 για τις επιτροπές φιλικού διακανονισμού.

Αρμοδιότητες ευρω-παρατηρητήριων

Για την αξιολόγηση των αρμοδιοτήτων που ανατίθενται από το νόμο στα ευρω-παρατηρητήρια και τη δυνατότητά τους να ανταποκριθούν επαρκώς σε αυτές, θα πρέπει κατ' αρχάς να εξετάσουμε την αλλαγή στη σύνθεση των επιτροπών φιλικού διακανονισμού, που θα ασκούν αρμοδιότητες ευρω-παρατηρητηρίου, όπως προβλέπεται στο νόμο. Σύμφωνα με το άρθρο 11 του νόμου 2251/94, οι επιτροπές φιλικού διακανονισμού απαρτίζονται από ένα δικηγόρο και τον αναπληρωτή του, που είναι μέλη του οικείου δικηγορικού συλλόγου, έναν εκπρόσωπο και τον αναπληρωτή του από το τοπικό εμπορικό και βιομηχανικό επιμελητήριο⁽⁶⁾, και έναν εκπρόσωπο των τοπικών ενώσεων καταναλωτών. Για τα θέματα που σχετίζονται με την εισαγωγή του ευρώ εμπλέκονται ενεργά όμως και άλλοι φορείς, των οποίων εκπρόσωποι δεν μετέχουν σύμφωνα με το νόμο 2251/94 στις επιτροπές φιλικού διακανονισμού. Άλλωστε, σύμφωνα με την κοινοτική Σύσταση⁽⁷⁾, στα ευρω-παρατηρητήρια θα ήταν σκόπιμο να συμμετέχει το σύνολο των ενδιαφερομένων επαγγελματικών τομέων, οι αρμόδιες δημόσιες αρχές και οι πολίτες. Στα πλαίσια αυτά, διευρύνθηκε με το άρθρο 16 του νόμου 2842/2000 η σύσταση των επιτροπών που θα ασκούν αρμοδιότητα ευρω-παρατηρητηρίου με άλλα δύο μέλη. Το ένα μέλος, που θα προεδρεύει του ευρω-παρατηρητηρίου, θα είναι ο Προϊστάμενος της Διεύθυνσης ή του Τομέα Εμπορίου της Νομαρχίας και το άλλο μέλος θα είναι εκπρόσωπος της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών.

Επανερχόμενοι στις αρμοδιότητες των ευρω-παρατηρητηρίων, που προαναφέραμε, παρατηρούμε ότι ειδικότερα "η παρακολούθηση της εισαγωγής του ευρώ" θα πρέπει μάλλον να ερμηνευτεί συστατικά, πε-

ριοριζόμενη κυρίως στην παρακολούθηση σε τοπικό επίπεδο της τήρησης ορισμένων διαδικασιών που προβλέπονται από το νόμο ή από κώδικες καλής πρακτικής, όπως για παράδειγμα η τήρηση της υποχρέωσης διπλής αναγραφής, η τήρηση των κανόνων μετατροπής και στρογγυλοποίησης από τους προμηθευτές, η παρακολούθηση τυχόν αύξησης των τιμών κ.λπ. Όπως προαναφέραμε, διαφαίνεται ότι επιδίωξη του νομοθέτη είναι η ενεργός δράση και διαμεσολάβηση των ευρω-παρατηρητηρίων ως οργάνου συνδρομής του καταναλωτή, με γνώμονα την επίτευξη εξώδικης επίλυσης τυχόν διαφορών, προκειμένου να αποφευχθεί η δικαστική οδός και η επιβολή προστίμων για τα θέματα που εμπίπτουν στις αρμοδιότητές τους.

Παρακολούθηση της λειτουργίας των ευρω-παρατηρητηρίων

Στην παράγραφο 2 του άρθρου 16 του νόμου 2842/2000 ορίζεται ότι την εποπτεία της λειτουργίας του ευρω-παρατηρητηρίου κάθε Νομαρχίας έχει το Υπουργείο Ανάπτυξης. Σύμφωνα με την ακριβή διατύπωση του νόμου, η παρακολούθηση της λειτουργίας τους από το Υπουργείο Ανάπτυξης περιορίζεται στην εισαγωγή του ευρώ και τη νομιμότητα των συναλλαγών. Σύμφωνα με το ίδιο άρθρο του νόμου 2842/2000, προς το σκοπό της υποβοήθησης του έργου του Υπουργείου Ανάπτυξης, κάθε Νομαρχία υποχρεούται να αποστέλλει σε αυτό τις αποφάσεις σύστασης των ευρω-παρατηρητηρίων και τα πορίσματά τους αναφορικά με τη διαδικασία μετάβασης στο ευρώ.

Σε κάθε περίπτωση, πάντως, τα ευρω-παρατηρητήρια επιφορτίζονται με έναν πολύ σημαντικό ρόλο και, εφόσον μπορέσουν να ανταποκριθούν στο έργο που τους ανατίθεται, θα διευκολύνουν πράγματι τη μετάβαση του καταναλωτικού κοινού στο ευρώ. Επιπροσθέτως τα ευρω-παρατηρητήρια θα επηρεάσουν, ως προς τα θέματα που υπάγονται στις αρμοδιότητές τους, το μηχανισμό επιβολής προστίμων, στο μέτρο που θα μπορούσαμε με ασφάλεια να

υποθέσουμε ότι, εάν τελικά δεν επιτυγχάνεται μέσω των ευρω-παρατηρητηρίων ο επιδιωκόμενος φιλικός διακανονισμός, θα ενεργοποιείται ο μηχανισμός επιβολής προστίμων.

ΥΠΟΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

⁽¹⁾ Βλ. Κώδικα Τραπεζικής Δεοντολογίας της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών, Παράρτημα 1 – "Διατάξεις σχετικά με τις τραπεζικές χρεώσεις για τη μετατροπή σε ευρώ", που ενσωματώνει τις διατάξεις της Σύστασης αυτής στη χώρα μας.

⁽²⁾ Βλ. Σύσταση 98/288/ΕΚ της 23ης Απριλίου 1998 (ΕΕ L 130/98) "σχετικά με το διάλογο, την παρακολούθηση και την πληροφόρηση για τη διευκόλυνση της μετάβασης στο ευρώ", σημείο (5) προοιμίου.

⁽³⁾ Για τη δυνατότητα που προβλέπει ο νόμος, να μπορούν τα πορίσματα των Επιτροπών φιλικού διακανονισμού να λαμβάνονται υπόψη από τα δικαστήρια για τη συναγωγή δικαστικών τεκμηρίων, έχουν εκφραστεί διάφορες θέσεις. Βλ. Ε. Δ. Αλεξανδρίδου, Δίκαιο προστασίας του καταναλωτή, ελληνικό και κοινοτικό, Τεύχος II, Εκδόσεις Σάκκουλα, Θεσσαλονίκη 1996, σελ. 221.

⁽⁴⁾ Αναφέρεται χαρακτηριστικά στην εισηγητική έκθεση του Ν. 2251/94 ότι απώτερη πηγή έμπνευσης της ρύθμισης αυτής αποτέλεσαν ανάλογες πολύ επιτυχημένες εμπειρίες του Καναδά και της Αυστρίας.

⁽⁵⁾ Βλ. Ε. Δ. Αλεξανδρίδου, Δίκαιο προστασίας του καταναλωτή, ελληνικό και κοινοτικό, Τεύχος II, Εκδόσεις Σάκκουλα, Θεσσαλονίκη 1996, σελ. 219 επ.

⁽⁶⁾ Βλ. Άρθρο 11.2 (β) νόμου 2251/94, όπου προβλέπεται επιπλέον, ότι στους νομούς, στους οποίους υπάρχουν βιοτεχνικά και επαγγελματικά επιμελητήρια, το διοικητικό τους συμβούλιο θα ορίζει έναν εκπρόσωπο και αναπληρωτή του, με στόχο στη σύνθεση της επιτροπής να μετέχει ο εκάστοτε εκπρόσωπος του επιμελητηρίου, στην αρμοδιότητα του οποίου υπάγεται ο προμηθευτής.

⁽⁷⁾ Βλ. Άρθρο 2.3 Σύστασης 98/288/ΕΚ της Επιτροπής της 23ης Απριλίου 1998 "σχετικά με το διάλογο, την παρακολούθηση και την πληροφόρηση για τη διευκόλυνση της μετάβασης στο ευρώ".

Άρθρο 17 Ευρώ - λογότυπος

1. Χορηγείται ειδικό σήμα (ευρώ-λογότυπος) σύμφωνα με τις Συστάσεις 98/287/ΕΚ/1.5.98 (L 130/98) και 98/288/ΕΚ /23.4.98 (L 130/98) της Επιτροπής κατά το πρότυπο καλής πρακτικής που προτείνει η Επιτροπή, για την υποστήριξη της προετοιμασίας της μετάβασης στο ευρώ.

2. Η διάθεση του ευρώ-λογότυπου στις επιχειρήσεις και τα εμπορικά καταστήματα ανατίθεται στα κατά τόπους αρμόδια επιμελητήρια.

3. Με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης ρυθμίζονται η διαδικασία, οι όροι και οι λοιπές προϋποθέσεις χορήγησής του.

ΑΡΘΡΟ 17 ΕΥΡΩ-ΛΟΓΟΤΥΠΟΣ

Γενικές παρατηρήσεις

Οι διατάξεις της ρύθμισης του άρθρου 17 του Ν. 2842/2000 για τον ευρώ-λογότυπο προέρχονται κατά βάση από το χώρο της αυτορρύθμισης, η οποία προτείνει την τήρηση ορισμένων εθελοντικών κανόνων καλής πρακτικής και δια νόμου καθιερώνεται η εφαρμογή και παρακολούθηση της τήρησής τους. Γι' αυτόν το λόγο άλλωστε γίνεται από τον ίδιο το νόμο άμεση παραπομπή στο πρότυπο καλής πρακτικής που προτείνει η Επιτροπή.

Όπως είναι γνωστό, στο πρότυπο καλής πρακτικής που προτείνεται από την κοινοτική Σύσταση 98/287/ΕΚ σχετικά με τη διπλή αναγραφή τιμών και άλλων χρηματικών ποσών, αναφέρεται μεταξύ άλλων ότι οι λιανοπωλητές θα πρέπει να αναφέρουν σαφώς αν είναι έτοιμοι να δεχτούν πληρωμές σε ευρώ – σε λογιστική μορφή – κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου⁽¹⁾. Στην κοινοτική Σύσταση 98/288/ΕΚ σχετικά με το διάλογο, την παρακολούθηση και την πληροφόρηση για τη διευκόλυνση της μετάβασης στο ευρώ, συστήνεται μεταξύ άλλων στις ενώσεις καταναλωτών και στις επαγγελματικές οργανώσεις να διαπραγματευθούν, ώστε να καθορίσουν ελάχιστες προδιαγραφές στον τομέα των πληροφοριών που θα πρέπει να

παρέχονται στους καταναλωτές, καθώς επίσης στα εμπορικά και επαγγελματικά επιμελητήρια να συνδράμουν με κάθε τρόπο τις μικρές επιχειρήσεις κατά τη μετάβασή τους στο ευρώ⁽²⁾. Στα γενικά αυτά πλαίσια και με γνώμονα τον καθοριστικό ρόλο που έχει στην επιτυχή μετάβαση στο ευρώ η ενίσχυση της εμπιστοσύνης των καταναλωτών, υπογράφηκε υπό την αιγίδα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, στις 30 Ιουνίου 1998, στις Βρυξέλλες, μια συμφωνία μεταξύ εκπροσώπων σε ευρωπαϊκό επίπεδο των καταναλωτών και των βασικών ενώσεων επαγγελματιών του εμπορίου, του τουρισμού, της βιοτεχνίας και των μικρομεσαίων επιχειρήσεων⁽³⁾. Στους επαγγελματίες που υιοθετούν τη συμφωνία θα χορηγείται ένας λογότυπος, ο οποίος θα τοποθετείται στην προθήκη της επιχείρησης, στους καταλόγους της ή στη διαφήμισή της, και θα υποδηλώνει τη δέσμευση του εμπόρου από τους έξι όρους που προβλέπονται στη συμφωνία. Στην ίδια συμφωνία προβλέπεται επίσης ότι κάθε κράτος που συμμετέχει, θα προβλέψει τους μηχανισμούς ελέγχου της τήρησής της σύμφωνα με τις πρακτικές που εφαρμόζει γενικότερα. Προτείνεται μάλιστα συγκεκριμένα η ενεργοποίηση των αρμόδιων επιμελητηρίων και επαγγελματικών ενώσεων, καθώς επίσης και των ευρωπαϊκών παρατηρητηρίων προς αυτή την κατεύθυνση⁽⁴⁾.

Το περιεχόμενο της συμφωνίας περί ευρώ-λογοτύπου

Η αναφορά στο άρθρο 17 του νόμου 2842/2000, στο πρότυπο καλής πρακτικής που προτείνει η επιτροπή, φαίνεται – όπως προκύπτει και από την εισηγητική έκθεση – ότι αφορά στους εθελοντικούς κανόνες συμπεριφοράς που προβλέπονται στην προαναφερθείσα συμφωνία σχετικά με τον ευρώ-λογότυπο. Λόγω του ότι, όπως είναι φυσικό, ο νόμος δεν προβαίνει στην αναλυτική παρουσίαση του συγκεκριμένου προτύπου, παραπέμποντας απλώς σε αυτό και, επειδή η Υπουργική Απόφαση που εκδόθηκε σχετικά με το θέμα, προβαίνει εκ των πραγμάτων σε ορισμένες προσαρμογές του περιεχομένου του⁽⁵⁾, κρίνουμε σκόπιμη για λόγους πληρότητας, την περιγραφή του περιεχομένου της συμφωνίας στην αρχική της μορφή. Έτσι οι δεσμεύσεις που αναλαμβάνουν οι επαγγελματίες, οι οποίοι διαθέτουν ευρώ-λογότυπο, κατά τους όρους της συμφωνίας, είναι έξι και αφορούν τα ακόλουθα.

Κατ' αρχάς, βεβαιώνουν ότι η διπλή αναγραφή των τιμών και των χρηματικών ποσών, οι πληρωμές και οι μετατροπείς λειτουργούν με βάση τους κοινοτικούς κανόνες μετατροπής και στρογγυλοποίησης. Οι επαγγελματίες δεσμεύονται επίσης να μην επιβαρύνουν τους καταναλωτές που επιλέγουν να πληρώσουν σε ευρώ με κανένα επιπλέον έξοδο.

Μια άλλη δέσμευση αφορά τη διαρκή παροχή από τους επαγγελματίες ορισμένων πληροφοριών

ΧΡΙΣΤΙΝΑ ΛΙΒΑΔΑ

DEA (Paris II)

Δικηγόρος

Ενώσης Ελληνικών Τραπεζών

στους καταναλωτές με τον πλέον ενδεχόμενο – για τον τύπο του εμπορίου που ασκείται – και ευκρινή τρόπο. Οι εν λόγω πληροφορίες στοχεύουν στην κατά το δυνατόν εξοικείωση του συναλλακτικού κοινού με ορισμένα βασικά στοιχεία που χαρακτηρίζουν το ενιαίο νόμισμα, ειδικά κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου. Συνίστανται κατ' αρχάς στο ότι η χρήση του ευρώ κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου θα γίνεται σε λογιστική μορφή, ενώ από την 1η Ιανουαρίου 2002 θα μπορεί να γίνεται και σε φυσική μορφή, καθώς και στο ότι δεν είναι υποχρεωτική η χρήση του ευρώ στη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου ούτε από τον επαγγελματία-έμπορο ούτε από τον καταναλωτή. Προβλέπεται η παρουσίαση με κάποιον τρόπο (π.χ. πληροφοριακά έντυπα) στους καταναλωτές – τουλάχιστον δύο μήνες πριν το τέλος του 2001 – της μορφής και της αξίας που θα αντιπροσωπεύουν τα τραπεζογραμμάτια και κέρματα σε ευρώ, η επεξήγηση της λειτουργίας των κανόνων μετατροπής και στρογγυλοποίησης και η παροχή σε αυτούς χρήσιμων εργαλείων μετατροπής. Ορίζεται τέλος ότι θα γνωστοποιείται στους καταναλωτές η νομισματική μονάδα αναφοράς που χρησιμοποιούν οι προμηθευτές για τους υπολογισμούς και τη διπλή αναγραφή των τιμών, οι κανόνες που υπαγορεύει η χρήση του ευρώ-λογότυπου, καθώς επίσης και η αναφορά του επιμελητηρίου που είναι υπεύθυνο για τη χορήγηση ευρώ-λογότυπου στο συγκεκριμένο επαγγελματία και ο φορέας, στον οποίο μπορεί να στραφεί ο καταναλωτής για να εκφράσει τυχόν παράπονά του.

Η τέταρτη δέσμευση που αναλαμβάνουν οι επαγγελματίες, στους οποίους χορηγείται ευρώ-λογότυπος, είναι σχετική με τη διπλή αναγραφή των τιμών και άλλων χρηματικών ποσών. Ειδικότερα, προβλέπεται η υποχρέωση διπλής αναγραφής για το σύνολο των προϊόντων που προωθεί εμφανώς ο συγκεκριμένος επαγγελματίας, για τα κουπόνια αγοράς ή εκπώσεις, για το συνολικό ποσό των αποδείξεων πληρωμής, για τα προϊόντα ή τις

υπηρεσίες, η παροχή των οποίων εκ του νόμου αναγράφεται στον εξωτερικό χώρο ή τη βιτρίνα της επιχείρησης, όπως για παράδειγμα συμβαίνει με τα ξενοδοχεία ή τα εστιατόρια. Προβλέπεται επίσης η υποχρέωση διπλής αναγραφής ενός μεγάλου μέρους των προϊόντων ή υπηρεσιών που διαφημίζουν στα έντυπά τους, των προϊόντων ή υπηρεσιών που έχουν τη μεγαλύτερη ζήτηση στην ίδια την επιχείρηση ή στους καταλόγους της, των τιμοκαταλόγων που τίθενται στη διάθεση των πελατών. Στη συνέχεια ορίζεται, μεταξύ άλλων, ότι θα πρέπει να δοθεί η δέουσα προσοχή για την ευκρίνεια της αναγραφής, καθώς επίσης και της σταδιακής, ανάλογα με τις δυνατότητες του κάθε επαγγελματία, γενίκευσης της υποχρέωσης διπλής αναγραφής.

Η πέμπτη δέσμευση που αναλαμβάνουν οι επαγγελματίες, στους οποίους χορηγείται ευρώ-λογότυπος, αναφέρεται στο ότι το προσωπικό των επιχειρήσεων που έρχεται σε επαφή με το κοινό θα πρέπει να είναι καταρτισμένο κατά τρόπο, που να είναι σε θέση να κατανοεί τις σχετικές με το ευρώ ερωτήσεις των καταναλωτών και να μπορεί να τους παρέχει απλές επεξηγήσεις. Τέλος, η έκτη δέσμευση αφορά στη δήλωση του επαγγελματία για το αν δέχεται ή όχι πληρωμές σε ευρώ, ιδίως μέσω κάρτας ή επιταγής.

Χορήγηση του ευρώ-λογότυπου

Σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 17 του Ν. 2842/2000, η διάθεση του ευρώ-λογότυπου ανατίθεται στα κατά τόπους αρμόδια επιμελητήρια. Στόχος είναι – όπως προβλέπεται και στην προαναφερθείσα συμφωνία⁽⁶⁾, στην οποία άλλωστε παρέμπει άμεσα και ο νόμος – το σύνολο του μηχανισμού, καθώς και η διαχείριση του ευρώ-λογότυπου να λειτουργούν αποκεντρωμένα, υπό τον έλεγχο ενός ουδέτερου φορέα, όπως είναι τα επιμελητήρια και οι επαγγελματικές ενώσεις, έτσι ώστε να εξασφαλιστεί η μεγαλύτερη δυνατή διάδοση και διανομή του σήματος. Στη συμφωνία προβλέπεται επίσης η ανάμιξη των ευρώ-παρα-

τηρητηρίων στη διαχείριση του σήματος. Η σχετική Απόφαση του Υπουργείου Ανάπτυξης ρυθμίζει τις αναγκαίες λεπτομέρειες. Προβλέπεται συγκεκριμένα στο άρθρο 3 της Απόφασης ότι οι ενδιαφερόμενοι για την χορήγηση ευρώ-λογότυπου προμηθευτές απευθύνονται στα κατά τόπους επιμελητήρια και συμπληρώνουν σχετική αίτηση που διατίθεται από αυτά. Κατά την υπογραφή της αίτησης χορήγησης ευρώ-λογότυπου, ο προμηθευτής θα δεσμεύεται για την τήρηση των υποχρεώσεων που συνεπάγεται η χορήγηση ευρώ-λογότυπου, όπως αυτές διατυπώνονται στο παράρτημα Ι της Υπουργικής Απόφασης.

Παρακολούθηση της τήρησης των δεσμεύσεων που συνεπάγεται η χορήγηση του ευρώ-λογότυπου

Στην παράγραφο 3 του άρθρου 17 παρέχεται, όπως ήδη αναφέραμε, εξουσιοδότηση στο Υπουργείο Ανάπτυξης για τη ρύθμιση των διαδικασιών, των όρων και των λοιπών προϋποθέσεων χορήγησης του ευρώ-λογότυπου. Η εν λόγω εξουσιοδότηση εμπεριέχει και τη ρύθμιση των κυρώσεων που θα επιβάλλονται. Στην Υπουργική Απόφαση⁽⁷⁾ προβλέπεται ότι ο έλεγχος της τήρησης από τους προμηθευτές των δεσμεύσεων που αναλαμβάνουν με τη χορήγηση του ευρώ-λογότυπου σε αυτούς, ανατίθεται στα ευρώ-παρατηρητήρια, σε συνεργασία με τα αρμόδια κατά τόπους επιμελητήρια. Προβλέπεται επίσης ότι εάν μετά από έλεγχο ή καταγγελία διαπιστωθεί ότι ένας προμηθευτής δεν τηρεί τους όρους χορήγησης ευρώ-λογότυπου, το αρμόδιο ευρώ-παρατηρητήριο του απευθύνει επιστολή καλώντας τον να εκφράσει τις απόψεις του ή να αποσύρει τον ευρώ-λογότυπο κατ' εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 16 του Ν. 2842/2000. Εάν ο προμηθευτής συνεχίσει να χρησιμοποιεί τον ευρώ-λογότυπο παρ' όλο ότι αποδεδειγμένα δεν τηρεί τους όρους χορήγησης ευρώ-λογότυπου, τότε υφίσταται τις κυρώσεις του άρθρου 20 του Ν. 2842/2000.

ΥΠΟΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

⁽¹⁾ Βλ. Σύσταση 98/287/ΕΚ “σχετικά με τη διπλή αναγραφή τιμών και άλλων χρηματικών αξιών”, της 23ης Απριλίου 1998 (ΕΕ L 130/98), προοίμιο σημείο (4) και άρθρο 2 παράγραφος 2 (β).

⁽²⁾ Βλ. Σύσταση 98/288/ΕΚ “σχετικά με το διάλογο, την παρακολούθηση και την πληροφόρηση για τη διευκόλυνση της μετάβασης στο ευρώ”, της 23ης Απριλίου 1998 (ΕΕ L 130/98), άρθρο 1 παράγραφος 2 και άρθρο 3 παράγραφος 1.

⁽³⁾ Βλ. “Agreement between consumer associations and professional associations from the distributive trade, tourism, craft and SME sectors in connection with the transition to the Euro”, Brussels, 30.06.1998.

⁽⁴⁾ Βλ. “Agreement between consumer associations and professional associations from the distributive trade, tourism, craft and SME sectors in connection with the transition to the Euro”, Brussels, 30.06.1998, I Μέρος, σημείο 7.

⁽⁵⁾ Πιο συγκεκριμένα, προβλέπεται αναλυτικά, για παράδειγμα στη συμφωνία, ο τρόπος εφαρμογής της διπλής αναγραφής τιμών και άλλων χρηματικών ποσών, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαιτερότητες του τύπου του εμπορίου που ασκείται, τα αντικείμενα στα οποία πρέπει να δοθεί προτεραιότητα κ.λπ. Λόγω της εκ του νόμου καθιέρωσης της υποχρέωσης διπλής αναγραφής στην Ελλάδα, είναι σαφές ότι η συγκεκριμένη δέσμευση για τη χορήγηση του ευρώ-λογοτύπου, παύει να έχει λόγο ύπαρξης

για την εφαρμογή της στην Ελλάδα. Να σημειωθεί ότι η εν λόγω Υπουργική Απόφαση με αριθμό Ζ1-271 εκδόθηκε στις 23 Μαρτίου 2001 με θέμα “Διαδικασία, όροι και λοιπές προϋποθέσεις χορήγησης ευρώ-λογοτύπου”.

⁽⁶⁾ Βλ. “Agreement between consumer associations and professional associations from the distributive trade, tourism, craft and SME sectors in connection with the transition to the Euro”, Brussels, 30.06.1998, I Μέρος, σημεία 4 και 5.

⁽⁷⁾ Βλ. Υπουργική Απόφαση Ζ1-271, 23 Μαρτίου 2001, άρθρο 4.

⁽⁸⁾ Βλ. οδηγία 84/450/ΕΟΚ σχετικά με την παραπλανητική διαφήμιση, όπως ισχύει.

Άρθρο 18 Διατάξεις Κεφαλαιαγοράς και Χρηματιστηρίων Αξιών

1. Η διαπραγμάτευση, ο διακανονισμός και η εκκαθάριση των χρηματιστηριακών συναλλαγών σε οργανωμένες αγορές στην Ελλάδα διενεργούνται σε ευρώ. Η έγγραφη απεικόνιση των στοιχείων των χρηματιστηριακών συναλλαγών θα γίνεται και σε δραχμές.

2. Οι εταιρίες οι οποίες, είτε ζητούν την εισαγωγή των κινητών αξιών τους στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών (Χ.Α.Α.), είτε έχουν ήδη εισαγάγει αυτές στο Χ.Α.Α., υποχρεούνται να απεικονίζουν και σε ευρώ, όλα τα οικονομικά στοιχεία που υποβάλλουν ή γνωστοποιούν στο Χ.Α.Α..

3. Με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου του Χ.Α.Α. ρυθμίζονται θέματα που αφορούν τους όρους και τις διαδικασίες εισαγωγής και διαπραγμάτευσης κινητών αξιών στο Χρηματιστήριο σε ευρώ και ειδικότερα οι λεπτομέρειες εφαρμογής των μεθόδων διαπραγμάτευσης, ο καθορισμός των μονάδων διαπραγμάτευσης και ο τρόπος καθορισμού του βήματος μεταβολής τιμής, οι κανόνες διαμόρφωσης των χρηματιστηριακών δεικτών, απεικόνισης των τιμών και δημοσίευσής τους, ο τρόπος τήρησης των βάσεων δεδομένων, ο τρόπος διαβίβασης και εκτέλεσης εντολών των μελών του Χ.Α.Α. και οι υποχρεώσεις των μελών του Χ.Α.Α..

4. Με απόφαση του Δ.Σ. της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς ρυθμίζονται ειδικότερα θέματα που αφορούν τη διαδικασία εκκαθάρισης χρηματιστηριακών συναλλαγών σε ευρώ, όπως η απεικόνιση χρηματικών απαιτήσεων και

υποχρεώσεων των χειριστών του συστήματος άυλων τίτλων, η διενέργεια του χρηματικού διακανονισμού και οι υποχρεώσεις των μελών του Χ.Α.Α., κυρίως όσον αφορά τη σύνταξη και υποβολή των βιβλίων και στοιχείων.

5. Με απόφαση του Δ.Σ. του Χρηματιστηρίου Παραγώγων Αθηνών (Χ.Π.Α.) ρυθμίζονται ειδικότερα θέματα που αφορούν τους όρους και διαδικασίες διαπραγμάτευσης παραγώγων, τις συναλλαγές επί παραγώγων και την κατάρτιση αυτών στο Χ.Π.Α. σε ευρώ, όπως την αλλαγή της λογιστικής μονάδας των διαδικασιών διαπραγμάτευσης και συναλλαγής, τη μετατροπή και στρογγυλοποίηση της ονομαστικής αξίας παραγώγων και των τιμών διαπραγμάτευσης αυτών, τον τρόπο απεικόνισης και δημοσίευσης των τιμών των συναλλαγών επί παραγώγων, τις σχετικές υποχρεώσεις των Μελών του Χ.Π.Α. και Μελών που είναι Ειδικό Διαπραγματευτές στο Χ.Π.Α..

6. Με απόφαση του Δ.Σ. της Εταιρίας Εκκαθάρισης Συναλλαγών επί Παραγώγων (ΕΤ.Ε.Σ.Ε.Π.), ρυθμίζονται ειδικότερα θέματα που αφορούν τις διαδικασίες εκκαθάρισης και διακανονισμού συναλλαγών επί παραγώγων σε ευρώ, όπως η μετατροπή και στρογγυλοποίηση κατά την εκκαθάριση, η ημερήσια απότιμήσή των ανοιχτών θέσεων που προκύπτουν από τις συναλλαγές επί παραγώγων, ο διακανονισμός των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων που προκύπτουν από τις συναλλαγές αυτές, η εκπλήρωση υποχρεώσεων παροχής εξασφαλίσεων, περιθωρίου ασφάλισης ή ασφαλειών προς την ΕΤ.Ε.Σ.Ε.Π. και στις σχετικές υποχρεώσεις των Μελών αυτής.

ΑΡΘΡΟ 18

ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΚΕΦΑΛΑΙΑΓΟΡΑΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΩΝ ΑΞΙΩΝ⁽¹⁾

Με το άρθρο αυτό ρυθμίζονται οι διαδικασίες μετάβασης στο ευρώ

των “οργανωμένων αγορών”⁽²⁾ που λειτουργούν στην Ελλάδα, με αντι-

κείμενο διαπραγμάτευσης κινητές αξίες⁽³⁾.

I. Διαπραγμάτευση και εκκαθάριση κινητών αξιών σε ευρώ (άρθρο 18, παρ. 1)

Για τη μετάβαση των χρηματιστηριακών αγορών σε ευρώ, έγινε χρήση της προβλεπομένης στον Κανονισμό (ΕΚ) 974/98 του Συμβουλίου εξαίρεσης από τη βασική αρχή της “μη απαγόρευσης/μη υποχρέωσης” που διέπει την εισαγωγή του ευρώ κατά τη μεταβατική περίοδο⁽⁴⁾.

Ειδικότερα, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο αρθρ. 8, παρ. 4 του Κανονισμού, κάθε συμμετέχον κράτος μέλος δύναται, κατά παρέκκλιση της ως άνω γενικής αρχής, να λάβει τα αναγκαία μέτρα για τη διευκόλυνση της αλλαγής από το εθνικό νόμισμα στο ευρώ, στις διαδικασίες συναλλαγής στις καθιερωμένες αγορές των κινητών αξιών της Οδηγίας 93/22/ΕΟΚ⁽⁵⁾.

Με σκοπό τη διευκόλυνση αυτή, όπως προκύπτει από την παράγραφο 1 του άρθρου 18, για τη μετάβαση των χρηματιστηριακών αγορών σε ευρώ επελέγη η μέθοδος “big bang”, δηλαδή αυτή της άμεσης και απότομης μετάβασης, με τη διαπραγμάτευση των κινητών αξιών και την εκκαθάρισή⁽⁶⁾ τους να διενεργούνται μόνο σε ευρώ από την πρώτη εργάσιμη για τις αγορές ημέρα του 2001⁽⁷⁾.

Όσον αφορά τις αγορές του Χρηματιστηρίου Αξιών Αθηνών (ΧΑΑ), η εισαγωγή του ευρώ δεν συνεπάγεται καμία αλλαγή στον τρόπο σύναψης των χρηματιστηριακών συναλλαγών, αλλά μόνο στην απεικόνιση των τιμών των μετοχών στο ηλεκτρονικό σύστημα διαπραγμάτευσης, η οποία γίνεται σε ευρώ, με τη χρήση δύο δεκαδικών ψηφίων.

Δεδομένου δε ότι η τιμή διαπραγμάτευσης της μετοχής στο ΧΑΑ είναι ανεξάρτητη από την ονομαστική της αξία, οι εισηγμένες εταιρείες δεν έχουν κατ’ αρχήν υποχρέωση να μετατρέψουν την ονομαστική τιμή της μετοχής τους σε ευρώ. Κατά τη μεταβατική περίοδο συνεπώς εί-

ναι δυνατόν η μεν ονομαστική τιμή της μετοχής να ορίζεται σε δραχμές, η δε χρηματιστηριακή να εκφράζεται σε ευρώ.

Όσον αφορά τις συναλλαγές επί παραγώγων, η μετάβαση στο ευρώ έγινε με βάση τη γενική αρχή της μη μεταβολής της πραγματικής θέσης του επενδυτή στην αγορά παραγώγων.

Για το σκοπό αυτό, σε σχετικές αποφάσεις των ΔΣ του Χρηματιστηρίου Παραγώγων Αθηνών (ΧΠΑ) και της Εταιρείας Εκκαθάρισης Συναλλαγών Επί Παραγώγων (ΕΤΕΣΕΠ) προσδιορίστηκε η μεθοδολογία της μετάβασης, η οποία περιελάμβανε: α) το κλείσιμο θέσεων στα προϊόντα σε δραχμές, β) τη δημιουργία νέων προϊόντων βοηθητικού χαρακτήρα (σε ευρώ, odd lots) και κανονικών προϊόντων (σε ευρώ, even lots), και γ) τη μετατροπή των παλιών θέσεων και το άνοιγμα αντίστοιχων νέων θέσεων τόσο στα νέα προϊόντα βοηθητικού χαρακτήρα όσο και στα νέα κανονικά προϊόντα.

II. Απεικόνιση οικονομικών στοιχείων (άρθρο 18, παρ. 2)

Στην παράγραφο 2 του άρθρου 18 ρυθμίζεται το θέμα της απεικόνισης των οικονομικών στοιχείων που υποβάλλουν οι εταιρείες, οι οποίες είτε ζητούν την εισαγωγή των κινητών αξιών τους στο ΧΑΑ είτε έχουν ήδη εισαγάγει αυτές στο ΧΑΑ. Ειδικότερα:

II α. Απεικόνιση οικονομικών στοιχείων κατά την εισαγωγή εταιρειών στο ΧΑΑ

Όλα τα οικονομικά στοιχεία που περιλαμβάνονται στο φάκελο εισαγωγής των κινητών αξιών μιας εταιρείας στο χρηματιστήριο, απεικονίζονται σε ευρώ και δραχμές καθ’ όλη τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου.

Όσον αφορά ειδικότερα τα οικονομικά στοιχεία που περιλαμβάνονται στα Ενημερωτικά Δελτία⁽⁸⁾ εισαγωγής, στο άρθρο 5 της απόφασης του ΔΣ του ΧΑΑ με αριθ. 57/2001 για τις “Διαδικασίες και δικαιολογητικά εισαγωγής μετοχών στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών”, προβλέπονται τα εξής:

Ενημερωτικά Δελτία που δημοσιεύονται μετά τη 1.1.2001, ανεξάρ-

τητα από την ημερομηνία σύνταξης και υποβολής τους στο ΧΑΑ προς έγκριση, απεικονίζουν σε ευρώ και δραχμές τα οικονομικά στοιχεία που περιλαμβάνονται σε αυτά.

Κατ’ εξαίρεση, οικονομικά στοιχεία προηγούμενων της τελευταίας (πριν την υποβολή της αίτησης εισαγωγής), χρήσεων, είναι δυνατόν να απεικονίζονται μόνο σε δραχμές, εφόσον από τον τρόπο παρουσίασής τους δεν δημιουργείται κίνδυνος σύγχυσης του επενδυτικού κοινού.

II β. Απεικόνιση οικονομικών στοιχείων εισηγμένων εταιρειών

Περαιτέρω, εταιρείες οι οποίες έχουν ήδη εισαγάγει κινητές αξίες τους προς διαπραγμάτευση στο ΧΑΑ, υποχρεούνται να απεικονίζουν σε ευρώ και δραχμές όλα τα οικονομικά στοιχεία που υποβάλλουν ή γνωστοποιούν στο ΧΑΑ, με σκοπό την περιοδική πληροφόρηση του επενδυτικού κοινού.

Πρόκειται ειδικότερα για: α) τα οικονομικά στοιχεία που περιλαμβάνονται στα Ενημερωτικά Δελτία, τα οποία δημοσιεύονται για την εισαγωγή συμπληρωματικής σειράς νέων κινητών αξιών στο ΧΑΑ (για τα οποία ισχύουν τα προεκτεθέντα υπό IIα), β) τις εξαμηνιαίες και τριμηνιαίες οικονομικές καταστάσεις που υποβάλλουν οι εισηγμένες εταιρείες, σύμφωνα με το ΠΔ 360/85⁽⁹⁾ και γ) τα οικονομικά στοιχεία που περιλαμβάνονται σε ανακοινώσεις εταιρικών πράξεων.

III. Διαδικασία εισαγωγής και διαπραγμάτευσης κινητών αξιών στο ΧΑΑ (άρθρο 18, παρ. 3-6)

Με την παράγραφο 3 του άρθρου 18 παρέχεται νομοθετική εξουσιοδότηση στο Διοικητικό Συμβούλιο του ΧΑΑ να ρυθμίσει με απόφασή του ειδικότερα θέματα που αφορούν τους όρους και τις διαδικασίες εισαγωγής και διαπραγμάτευσης κινητών αξιών στο χρηματιστήριο σε ευρώ.

Σε εκτέλεση της εν λόγω νομοθετικής εξουσιοδότησης εκδόθηκαν οι ακόλουθες αποφάσεις του ΔΣ του ΧΑΑ:

1. Η απόφαση με αριθ. 51/2000, με

την οποία ορίζεται ο τρόπος έκφρασης της τιμής των κινητών αξιών τόσο των νεοεισαγόμενων όσο και των εισηγμένων εταιρειών. Συγκεκριμένα ορίστηκε ότι:

- Η τιμή εισαγωγής κινητών αξιών στο χρηματιστήριο για πρώτη φορά, εκφράζεται αποκλειστικά και μόνο σε ευρώ, ως ακέραιο πολλαπλάσιο του δραχμικού ισοτίμου του ενός (1) ευρώλεπτού, έστω και αν η αξία αυτών στις αντίστοιχες εταιρικές πράξεις εκφράζεται σε δραχμές⁽¹⁰⁾.

- Η τιμή εισαγωγής συμπληρωματικής σειράς κινητών αξιών ήδη εισηγμένης εταιρείας ή δικαιωμάτων προτίμησης, εκφράζεται αποκλειστικά και μόνο σε ευρώ ως ακέραιο πολλαπλάσιο του δραχμικού ισοτίμου του ενός (1) ευρώλεπτού, έστω και αν η αξία αυτών στις αντίστοιχες εταιρικές πράξεις εκφράζεται σε δραχμές.

2. Η απόφαση της 23.11.2000 του ΔΣ του ΧΑΑ σχετικά με το επιτρεπόμενο από το ηλεκτρονικό σύστημα σύναψης χρηματιστηριακών συναλλαγών βήμα της τιμής. Συγκεκριμένα οι τιμές που επιτρέπεται να διαβιβάζουν τα μέλη στο σύστημα μέσω εντολών πρέπει να έχουν βήμα μεταβολής τιμής 0,01 ευρώ για κινητές αξίες με τιμή μικρότερη ή ίση των 2,99 ευρώ, 0,02 ευρώ για κινητές αξίες με τιμή από 3 ευρώ έως και 59,99 ευρώ και 0,05 ευρώ για κινητές αξίες με τιμή ίση ή μεγαλύτερη των 60 ευρώ.

IV. Απεικόνιση στοιχείων χρηματιστηριακών συναλλαγών και συναλλαγών επί παραγώγων (άρθρο 18, παρ. 4 -6)

Στο τελευταίο εδάφιο της παρ. 1 του άρθρου 18 ορίζεται ότι η έγγραφη απεικόνιση των στοιχείων των συναλλαγών γίνεται σε ευρώ και δραχμές.

Περαιτέρω εξειδίκευση της αρχής αυτής γίνεται στην απόφαση με αριθ. 9/207/19.12.2000 της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς (ΕΚ), που εκδόθηκε δυνάμει της σχετικής εξουσιοδότησης της παρ. 4.

Στην απόφαση αυτή ορίζεται ει-

δικότερα ότι, στα τριπλότυπα πινακίδια εκτέλεσης συναλλαγών που εκδίδουν τα μέλη του Χρηματιστηρίου Αξιών Αθηνών, τόσο τα επιμέρους όσο και τα συνολικά ποσά των συναλλαγών θα αναγράφονται σε ευρώ και δραχμές, ενώ θα περιλαμβάνεται καθ' όλη τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου και το συνολικό ποσό από στρογγυλοποιήσεις (σε δραχμές).

Με την υπ' αριθ. 5/207/19.12.2000 απόφαση της ΕΚ ρυθμίστηκε αντίστοιχα και το ζήτημα της τήρησης βιβλίων και στοιχείων από τα μέλη του Χρηματιστηρίου Παραγώγων (ΧΠΑ) και της Εταιρείας Εκκαθάρισης Συναλλαγών Επί Παραγώγων (ΕΤΕΣΕΠ).

ΥΠΟΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

⁽¹⁾ Με τον όρο “Κεφαλαιαγορά” περιγράφεται η αγορά, η οποία ως αντικείμενο έχει κινητές αξίες, δηλαδή χρηματοοικονομικά προϊόντα που αποτελούν ευκαιρίες επένδυσης, διακρίνεται δε, ανάλογα με τον τρόπο απόκτησής τους, σε “πρωτογενή” όπου οι κινητές αξίες εκδίδονται και διατίθενται για πρώτη φορά, και σε “δευτερογενή”, όπου οι κινητές αξίες που έχουν αποκτηθεί πρωτογενώς μεταβιβάζονται περαιτέρω. Στην πρωτογενή αγορά επιτυγχάνεται η εισροή νέου κεφαλαίου στην επιχείρηση του εκδότη των κινητών αξιών, ενώ παράλληλα παρέχονται στους επενδυτές εναλλακτικές μορφές επένδυσης, ενώ στη δευτερογενή αγορά δίνεται η δυνατότητα διαπραγμάτευσης, διαμόρφωσης τιμών και άμεσης ρευστοποίησης των αξιών αυτών σε οργανωμένη αγορά. Η χρηματιστηριακή αγορά αποτελεί δευτερογενή οργανωμένη αγορά, όπου με τη διαμεσολάβηση εξειδικευμένων επιχειρήσεων διαπραγματεύονται κινητές αξίες, η τιμή των οποίων διαμορφώνεται δημόσια, με βάση το νόμο της προσφοράς και της ζήτησης.

⁽²⁾ Άρθρο 19, Ν. 2396/96. Η ελληνική χρηματιστηριακή αγορά αποτελείται από επιμέρους αγορές οι οποίες, ανάλογα με τις προϋποθέσεις εισαγωγής, διακρίνονται σε Κύρια, Παράλληλη Αγορά και Νέα Χρηματιστηριακή Αγορά (NEXA)

και, ανάλογα με τις διαπραγματευόμενες κινητές αξίες, σε: α) Χρηματιστήριο Παραγώγων Αθηνών (ΧΠΑ), β) Ελληνική Αγορά Αναδυόμενων Αγορών (ΕΑΓΑΚ) και γ) Αγορά Αξιών Σταθερού Εισοδήματος (ΑΑΣΕ).

⁽³⁾ Άρθρ. 2, παρ. 6, Ν. 2396/96, άρθρ. 2, παρ. 2 ΠΔ 350/85. Άρθρ. 3, Περ. α ΠΔ 348/85.

⁽⁴⁾ Πρόκειται για αρχή που καθιερώθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο κατά τη σύνοδο της Μαδρίτης, το 1995, σύμφωνα με την οποία τα κράτη μέλη δεν μπορούν να υποχρεώσουν τους ιδιωτικούς φορείς σε χρήση του ευρώ, αλλά ούτε και να τους την απαγορεύσουν. Κατ' εφαρμογή της αρχής αυτής, όλες οι πράξεις που εκτελούνται δυνάμει νομικών κειμένων που προβλέπουν τη χρήση εθνικής νομισματικής μονάδας ή εκφράζονται στην εθνική νομισματική μονάδα, εκτελούνται σε αυτήν, ενώ αντίστοιχα οι πράξεις που εκτελούνται δυνάμει νομικών κειμένων που προβλέπουν τη χρήση του ευρώ ή εκφράζονται σε αυτό, εκτελούνται σε ευρώ (άρθρο 8, παρ. 1 του Κανονισμού).

⁽⁵⁾ Έχει ενσωματωθεί στο ελληνικό δίκαιο με το Ν. 2396/96.

⁽⁶⁾ Οι χρηματιστηριακές συναλλαγές συνάπτονται με την ταύτιση αντίθετων δηλώσεων βουλήσεως, οι οποίες διαβιβάζονται μέσω ηλεκτρονικού δικτύου στο αυτόματο σύστημα ηλεκτρονικών συναλλαγών του ΧΑΑ, με τρόπο που εξασφαλίζει τη δημοσιότητα των δηλώσεων υπό τους αυτούς όρους για όλους τους συμμετέχοντες στη συνεδρίαση (άρθρο 22, Ν. 1806/88 και απόφαση ΔΣ ΧΑΑ 18/99). Οι εντολές που επιτρέπεται να εισάγονται στο σύστημα έχουν ως χαρακτηριστικά, την τιμή, το χρόνο, την ποσότητα ή άλλες ειδικές συνθήκες. Η εκτέλεση των εντολών ακολουθεί έναν αυστηρό κανόνα προτεραιότητας τιμής εντολής και χρόνου εισαγωγής. ταυτόχρονων εντολών Αγοράς και Πώλησης. Οι εισηγμένες στο ΧΑΑ κινητές αξίες είναι αποϋλοποιημένες και οι εκκαθάριση των επ' αυτών συναλλαγών διενεργείται τρεις εργάσιμες μέρες μετά την κατάρτιση των χρηματιστηριακών συναλλαγών στο ΧΑΑ (Τ+3). Συμμετέχοντες στην εκκαθάριση των χρηματιστηριακών συναλλαγών είναι οι Χειριστές του Συστήματος Αύλων Τίτλων, δηλαδή, τα Μέλη του ΧΑΑ και τα πιστωτικά ιδρύματα που παρέχουν υπηρεσίες θεματοφυλακής

στο ΣΑΤ (αρθρ. 20, Ν. 3632/28, αρθρ. 39επ. Ν. 2396/96, απόφαση ΕΚ 9820/99 όπως ισχύει “Κανονισμός Εκκαθάρισης Χρηματιστηριακών Συναλλαγών και Λειτουργίας ΣΑΤ”).

⁽⁷⁾ Η ίδια μέθοδος ακολουθήθηκε και από τα υπόλοιπα χρηματιστήρια της ζώνης ευρώ, κατά τη μετάβασή τους στο ενιαίο νόμισμα τη 1.1.1999.

⁽⁸⁾ Το Ενημερωτικό Δελτίο αποτελεί την κυριότερη πηγή άντλησης πληροφοριών στις περιπτώσεις που απευθύνεται στο επενδυτικό κοινό δημόσια προσφορά κινητών αξιών, είτε εξωχρηματιστηριακά είτε κατά την εισαγωγή τους για

διαπραγμάτευση στο ΧΑΑ. Περιέχει στοιχεία σχετικά με τον εκδότη και τις προσφερόμενες κινητές αξίες, τα οποία είναι απαραίτητα στους επενδυτές και τους συμβούλους τους, προκειμένου να εκτιμήσουν τη χρηματοοικονομική θέση και τις προοπτικές της επιχείρησης και των ενσωματωμένων στις κινητές αξίες δικαιωμάτων (αρθρ. 5, παρ. 1, ΠΔ 348/85).

⁽⁹⁾ Πρέπει να σημειωθεί ότι, στην περίπτωση αυτή, η υποχρέωση απεικόνισης δεν υποκρύπτει και υποχρέωση σύνταξης των οικονομικών καταστάσεων σε ευρώ, δεδομένου ότι και οι εισηγμένες

εταιρείες διατηρούν την ευχέρεια επιλογής του ευρώ, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 6 του Ν. 2842/2000.

⁽¹⁰⁾ Εφόσον δεν είναι δυνατή η έκφραση της τιμής με τον παραπάνω τρόπο, προβλέπεται η δυνατότητα μετατροπής της τιμής εισαγωγής από δραχμές σε ευρώ, στρογγυλοποιούμενης στο “επιτρεπτό βήμα τιμής” (βλ. αριθ. 4α του Παραρτήματος Ι της απόφασης 60/2001 του ΔΣ του ΧΑΑ).

